

R

1110.
E. 8. VI.
VOCABULARIUM

IN QUO

PLURIMA HUNGARICIS VOCIBUS CONSONA VARIARUM
LINGVARUM VOCABULA COLLEGIT

S. GY.

SZÓTÁR,

MELLYBEN SOK MAGYAR SZÓKHOZ HASONLÓ HANGÚ
IDEGEN NYELVBELI SZÓKAT RENDBE SZEDETT

GYARMATHI SÁMUEL.

ORVOS DOCTOR ÉS A' GÖTTINGAI TUDOS TÁRSASÁG TAGJA.

F.

BÉTSBEN.

ZWEECK BERTALAN BETŰIVEL.

1 8 1 6.

OCCASIONAL

1899

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1899

2998

2998

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

2998

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

AZ OLASOHÓZ.

Az emberi nyelv, az emberi szózat oly különös ajándék, melly az állatok hangjától igen nagyon különbözik. Ezek kezdettől fogva maig, és Kamtsatkától fogva Mexikoig, mindenkor az egyszer nékiek adatott hangzó tehetséggel egyformán éltek, a'ban semmit nem ujitottak, se azt nem tökéletesítették. De épen ellenkezőt tapasztalunk az emberi nyelvben, mert ez esztendőről esztendőre, századrol századra szüntelen változott, most tökéletesült, majd elfajult, és régi kellemeit elvesztette. Valamint az emberi nemzetnek, úgy minden nyelvnek is, meg szokott lenni az ő tsetsemői; gyermeki, ifjúi, férjfiui, és meg aggodt vénkori ideje. Ki tudálná hát hogy midőn a' mi Magyar nyelvünk is ezen minden nyelvekkel köz, természetes változásokonn által megyen; számtalan újabb újabb szókat veszzen fel? A' régi Magyar léányok hölgyeknek, szüzeknek, léanyzoknak neveztettek, de már ma ezek a' falusi oltso nevezetek kimentek a modiból, mert inkább szeretik a' Comtesse, és Kis-aszszony nevezetet. A' fő rendűek feleségei régen Aszszonyok voltak, de már ma ki merné azokat így nevezni? Dámák azok most! Illyeneket száma nélkül tudnék előhordani; Honnan jönnek hát ezek a' változások? Próbáljuk, ha kinyomozhatnók. Ha az emberek soha lakhelyeket nem változtatták volna, úgy is sokat ujjítottak volna nyelveken, mert valahány értelmesebb ember született köztök, mindenik valamit jobbitott volna azon. De már most midőn látjuk, hogy a' nemzetek századokrol századokra sokat változtatták lakhelyeiket, e'nek szükséges következése volt, a' nyelvnek, 's más egyéb modiknak is változtatása. Innen már világosan kinyomozhatjuk, hogy miért vagynak sok Tatar és Török szók nyelvünkben, mert nagy atyáink ezekkel Ásiában egy vidékben laktanak;

Továbbá miért neveztetnek minden gazdasághoz tartozó dolgok: barázda, gazda, borona, tsoroszlya, kasza, sarlo, mar-

fia, tsóva, mezsgye, gerenda, szalma, széna, szalonna, szilva, szolga s. a. t. Slavus nyelven? Mert minekutánna a' Tatarok vidéki szomszédságokból bellyebb Európába a' Slávusok megyéibe költözénk, és vagy 300 esztendeig Kiov vidékibe az Oroszokkal együtt lakánk, megváltoztatók az elébbeni pásztori életmodját, mellybe a' gazdaságra szükség nem vala, ingyen adván a' sok pusztá mező, egész esztendőben számtalan marháinknak a' legelőt, nem kellett ott barázda, mezsgye, határ, mert határ nélkül széljel kborlottak nyájaink. Meg kelle hát az Oroszok közt tanulnunk a' gazdasági szókat, és mikor közzüllök Pannoniába beköltöztünk, viszont más Slavus Nemzet ágazatai közé jutván; kik a' Totok, Morvák: Tsehek, Rácok; nállok is az elébb említett gazdasági szókat hallók, ha mi kevés változással is, és még jobban megtanulók. Ez után járkálánk a' Németek, Frantziák és Oloszok közzé, kik apránként magok is közinkbe beszivárganak. Már ezektől tanulánk modit, és mind azon sok rendbéli új luxusra tartozó szókat, mellyekre az előtt semmi szükségünk nem volt, mert a' mesterségekre és tudományokra tartozó számtalan szókat, nem elébb, hanem csak ekor hallottuk, azért is az ök nyelvekből fel vettük, minémüek a': materia, tafota, atlatsz, muselin, batizt, kanavász, óra, fáin, flajtz, gyönyörű, patyolat, lámpás, sáfár, malom, mozsár, pallér, virtuoso, klávir, forte piáno, orgona, puma, kartáts, gránát, 's több számtalanok. Az Oláhoktól is, kiknek társaságokban élünk, azon bėjövetelünktől fogva igen sok szókat költsönöztünk, 's ök is eleget mi töllünk. De a' Németek is sokat nyelvekbe a' miénkből felvettek. Illyen sok tserebere közt hát nem tsuda hogy más nyelvekben is sok Magyar szókkal megegygyező hangzatú, 's jelentésű szókat találunk. Szükség hát, hogy vagy mi vettük töllök azokat, vagy ök mitöllünk. Ezt pedig bizom értelmes Olvasoimra, hogy szemeljék ki mellyeket vettünk mi töllök, 's mellyeket ök mi töllünk?

Ma is minden nap tanuljuk az ujjabb ujjabb szókat: rekviszitio, organizálás, arrondirozás, padisa, junta, gilotin, depot, rekli, faszszolni, rájthozen, kokárda, vigáno, marodi, spentzer, buletin és ez mind így fog menni világ végeig, mert valamint közli a' meleg magát a' szomszédos hidegebb testekkel; úgy a' nyelv is ragad egyik szomszéd nemzetről a' másikra. Ha Chinák mellett laktunk volna; most nyelvünk sok China szóval bővölköd-

nék; de minthogy másokhoz volt közelíteni szerentsénk, azoktól költsönöztünk. 'S ezzel így tselekedtenek más rég kipallérozott nyelvek is, Anglus, Francz, Német, Déák s. a. t., még is semmi kissebbségekre nem szolgál, sőt tökéletességekre.

Ezt szokták az e'féle vizsgálódásokban nem gyakorlott hazafiak szememre hányni, midőn e'féle származtatásokat, derivatio-kat raktam eleikbe: Az előtt hát a' Magyarok tsak ugattak, 's nem beszéltek. Felelet. Igenis beszéltek, de nem ezekkel a' szókkal, 's nem ilyen dolgokról, mert nem kellett: stibli, pintli, pántlika, kamasli, rékli, puszli, bokréta, sabodli, paraplü, parazol, umbrella, vigáno, básztárt, karako, kantus, fortepiano, trumo, lavur, székreter; tsokoladé, pomadé, limonadé, parádé.

De tudok én olyan igaz Magyar szókat is előhordani, melyeket az az én Ellenvetőm nem mindjárt tudna megérteni, mint hogy azok régiségek miatt már a' szokásból kimentek. p. o. A' bakonak nem tettzven az az ag nő rege, mellyet ez az ör hegyen pitymallatkor regelt; megharagudván, orozva oda sunnyogott, és mint egy gyolkos or, és egy oroza eb, az ag nőt meg baktá. Ezt mai ujjabb nyelven így mondják: A' hohérnak nemtettzven a' vén aszszony éneke, mellyet az a' strázsá halmon énekelt; megharagudván lopva oda sunnyogott, és mint egy öldök ő tolvaj, és egy titkon mardoso kutya a' vén aszszonyt által szurta.

Beszéltek hát a' Magyarok és nem ugattak, de tsak így, 's több e'féle szókkal beszéltek, melyeknek század részét se érténők ma, ha Árpád Nagy Apánk akori tudossáival szótárba rakatta volna, a' minthogy Árpád se fogna minket tellyességgel megérteni, ha ma közinkbe jőne, és bizonyoson elfakadna sirva, hogy kedves maradéka így meg déákosodott, németesedett, tótosodott, oláhosodott, oloszosodott, 's frantziásodott.

Azt gondolom hát, hogy nem tsupa nebelgés, és iskolai bibelődés ezen szóknak keresgélése, és rendbe szedése, mert tud eből, egy historiákban, és más tudományokban jártas elme elég megjegyzésre méltó következtetéseket kihozni, és az Historiában is olyan homályosságokat megvilágosítani, melyeknek más uton végire menni lehetetlen volna. Ezt bizonyítja Néhai boldogult nagy érdemü Barátomnak S. Engel Urnak hozzám küldött betses levele, mellyet alább méltónak tartottam az ide való beiktatásra.

Valamilyen bizonyságok a' régi penzek, 's egyéb mesterséges munkák, és a' kövéváltak, petrefactumok a' régi homályos kétséges historici dolgoknak megvilágosítására: épen olyan bizonyságok a' szók is, mellyeket vagy mi töllünk más nemzetek, vagy mi más nemzetektől vettünk, ugyan-is ezek hasonlóképen vezetnek rementelenül, sok újabb historiai igazságoknak feltalálására.

A' kiknek azért ezen gyűjteményből újabb igazságokat kikeresni tettzik, és lehet, azoknak haszontalan dolgot nem miveltem, a' többekkel semmi bajom.

Sok szóban tapasztaltam, hogy a' Magyar az idegen szót Magyar kaptára huzza, Magyar formát ad a'nak, p. o: milföld, mértföld, marsrut, marsut, quastl, kovászli, herba thee, herbatéj, folio sennae, folyoszéna, navus, nyájas, s. a. t.

Hogy a' Magyaroknak sok szót kellett a' Slávusoktól venni, az természetesen következett a'nak bövségiből, mert ők tsak ez egy szót: calyx ötképen teszik ki; luszka, kova, mosnyitza, kisicza, jesicza, a' Magyar pedig egyképen sem a' maga erejin, mert a' pohár, selleg, glazli, mind idegen szók, a' billikom is.

Némely meg fog azon ütközni hogy némely alaton jelentésű szót: porkoláb egy régi nemes jelentésű szóból Burggraf hozok le, de gondolja meg az; hogy a' Jobbagiones Regis, Regni, Castrorum s. a. t., régen nagy titulus vala, de vajki rosz titulus most a' jobbágyi titulus. Vajvoda régen Fejedelem, ma Czigányok, 's Oláhok vajdája. Ispány rég 's ma is nagy titulus, de még is némely udvaroknál a' dolgoztató udvari birot ispánynak nevezik. Így enyésznek el a' szóknak régi jelentései, és új jelentést vesznek magokra.

Mélto megjegyeznünk a' következő két szótól ezeket: Meny, mikor menzhalat teszen, vagy pedig menyétet, akkor slavus eredetű szó; de Meny nurus igaz Magyar szó, e'ből származik: menyetske, menyegző, menyország mellyben örökké tartó menyegzőt ígérnek a' papok; menyegzet, mēnyezet, melly olyan boltozat, a' minéműnek az ég, vagy a' menyég boltozatja láttzik lenni a' mi szemünknek.

Szem, oculus, Magyar szó, de szembuza, szem mák tsupa Deák szó: semen tritici, papaveris. E'ből tsinálta Olasz, Francz, Német, Oláh, 's a' többi európai nemzetek is a' magokét.

Nevezetes szent szókat is vettünk a' Slávusoktól. Szent, malaszt, bérmalás, Idvezítő, átok, szitok, ihletés, kárpit, áldozat, áldom, keresztelés, ditséret, vetsernye. Igaz hogy ők is rész szerint a' Déakoktól vették.

Szükségesnek tartám munkám tizimjit, deákul is fel tenni, mert az ilyen színű irásokat még némely külső országi tudosok is méltónak tartják figyelmetességekre.

Néhány érdemes, jó szívű, hazájokat szerető, 's a'nak nyelvet betszülő hazafiak törekedő sajnálkozással kérdezték tőlem: hogy nem fogna e' munkám gyalázatjára szolgálni nyelvünknek, midőn az idegenek a'bol igen sok olyan szókat tanulnak ki, melyeket nyelvünkbe más nemzetektől vettünk fel?

Hogy ezen érdemes barátimat, 's a' velek egy formán gondolkodokat megnyugtassam, rövideden ezeket jegyzem meg. Ha két különböző nemzetű emberek egy szigetbe vetődnének, azok tsak hamar egy új nyelvet tsinálnának egymás közt, mellyen gondolataikat közölhessék. Igy van két szomszéd nemzet egymáshoz, minden nap tserélgetik az ujjabb ujjabb szókat. A' Görög nyelv által szivárgott a' szomszéd Olosz országba, onnan a' Déák, vagy Latin szó Frantzia, Spanyol, Portugallus, Anglus, Német, 's Slavus nemzetekhez. Ez utolsoknak mi is szomszedságokba jutánk, és a' természet rendes fojása szerint, közösödvén velek, sokat tanulánk töllök, 's ők is töllünk. Ez olly világos, hogy senki nem tagadhatja. De hát szégyen e? Szégyenli e a' Német, hogy sok legszükségesebb szavait a' Déák, 's Görög nyelvből vette? Illyenek: Vater, Mutter, Bruder, Tochter, Brod, Oel, Dinte, Papier, Zucker, Ohr, Nase, Fluss, Garten, Palast, Fenster, 's más számtalanok. Ha ő nem szégyenli, ugyan mitsoda lélekkel otsárolhatna minket azzal, a' mibe ő, 's az Europa több nemzetei nyakig vagynak? Az illyen teprenkedő félelmet inkább azokba tapasztalhatni, a' kik a' magok anyai nyelveken kívül legfeljebb még kettőt, 's azt is, tsak színültibe esmernek, de ha azok Europa, 's Asia nyelveit rendre, általható figyelemmel kezdenék vizsgálni; mindjárt más hangon beszélénének. Legyenek hát ezek tellyes tsendességgel, hogy ezen vizsgálódásaim nemzetem nyelvének soha leg kissebb gyalázatjára sem válnak, mert ha a'rol gyanakodhatnám, minden papirossamat legottan Vulkánusnak áldoznám.

Háládatlan volnék ha meg nem emliteném itt az én két nagy érdemű Tudos Barátimat, Sándor Istvánt, ki Bétsbe ki-adott sok szép munkáival a' Magyar közönséget rég gyönyörködteti; és Dobrowszkit ki Prágába egy a' leg hiresebb nyelv tudosok közt. Ezeknek, kivált az elsőnek munkáiból, igen sok szókat iktattam be irásomba.

A' szótárban előforduló nagy betűknek jelentésit; mellyekkel a' nemzetek nevit megrövidítve akarom ki-tenni, itt alább betű rendbe szerint ki jegyzem. Más szókat pedig nagy betűvel azért nem írtam (kivéven a' Német Magán értőket); mert így a' Könyvnyomtato, hamarébb, tisztábban, és könnyebben nyonthatja.

A Nyelvek laistroma.

Islandice.

A. Anglice.

It. Italice.

Anglosaxonic.

Kalmukice.

Albanice.

Kazulice.

Ar. Arabice.

L. Latine.

Aramaice.

Lp. Lapponice.

B. Bohemice.

Livonice.

C. Carniolice.

M. Mogolice.

Chaldaice.

Malthice.

Chr. Chroatice.

Morduanice.

Cimbrice.

O. Ostiakice.

Condinice.

P. Polonice.

D. Dalmatice.

Pe. Persice.

Dn. Danice.

Permice.

E. Esthonic.

Portugallice.

F. Finnice.

Rascianice.

Ga. Gallice.

R. Russice.

G. Germanice.

S. Slavice.

Georgice.

Se. Serbice.

Gr. Graece.

Sinice.

Gothice.

Sirjenice.

Hb. Hebraice.

Syriace.

H. Hispanice.

Suecice.

Hollandice.

Sup. Saxonice.

I. Illyrice.

T. Turcice.

Inf. saxonice.

Ta. Tatarice.

	Tscheremissiee.		Vogulice.
	Tschuvaschice.		Votjakice.
V.	Valachice.	v.	vide.
Vi.	Vindice, Vendice.	l.	lásd.

E' következő kutfökből meritettem mindent, valamint munkámba egybe szerkeztettem.

Szravnitelnije szlovari vszjekh jazikov v' narjetsii, szobrannije
deznitzeju vszeviszotsaisei oszobi. Otdjelenije pervoje, szo-
der'sastseje v'szebje, jevropejszkije i aziátszkije jaziki. Tsasz-
ty Pervaja, v' Szanktpeterb. 1786 Tsaszi Vtoraja 1789.
Ezen Orosz nyelven, 's betűkkel nyomtatott Szotárnak tzmje
Déák Nyelven így vagon:

Vocabularia lingvarum totius Orbis comparativa, Augustissimae
(Catharinae II.) cura collecta, Sectionis primae lingvas Eu-
ropae et Asiae complexae Pars prior Anno 1786, Petropoli
typis Joannis Caroli Schnoor, Pars secunda An. 1789.

Trotz Dictionarium Polonicum Tomis IV Lipsiae.

Deutsch Lateinisch und Ruszisches Lexicon, bey der Akademie
der Wissenschaften zum Druck befördert St. Petesburg. 1731.

Heym Russisch Deutsches und Deutsch Russisches Wörterbuch
Riga 1795.

C. Z. Wussin Lexicon tripartitum, oder Deutsch Lateinisches und
Böhmisches Wörterbuch. Pragae, 1742.

Dictionarium trilingve, hoc est Dictionum Slavonicarum, Grae-
carum, et Latinarum thesaurus, ex variis antiquis ac récen-
tioribus libris collectus, et juxta Slavicum Alphabetum in
ordinem dispositus, Auctore Theodoro Polycarpov. Moskuæ
1704.

C. Schrevelii Lexicon Manuale Graeco Latinum, et Latino Grae-
cum. Patavii 1752.

Das Russische Lexicon der Akademie, zu Moscau 1790. in 6
Bänden 4-to blos Russisch.

Deutsch und Illyrisches Wörterbuch, zum Gebrauch der Illyri-
b

schen Nation, in den Königlichen Staaten. Wien 1790.
Kurzböck.

Magyar Grammatika, mellyet készített Debreczenben egy Magyar
Társaság. Bétsben a' Magyar Hirmondó Iroinak költségevel,
Alberti betüivel. 1795.

Dictionarium trilingve Carniolicum Germanicum et Latinum, Lai-
bach, 1782.

Glossarium Slavicum, in Supplementum Dictionarü Carniolicum,
• Viennae 1792.

Ardeffio della Bella Dizzionario Italiano Latino, Illirico, Vene-
tia, 1728. in 4to.

Franz Johann Tomsas vollständiges Wörterbuch der Böhmisch
Teutschen und Lateinischen Sprache mit einer Vorrede be-
gleitet, von Herrn Rector Joseph Dobrowszky, Prag, 1791.

Oestelii Harmonia Lingvarum Orientis et Occidentis, speciatim
Hungaricae cum Hebraea, ad explendum desiderium Erudi-
torum publicae luci exposita a Johanne Hlivai zol. Hungaro,
• Alumnorum Pannonum in Acad. Wittebergensi H. T. Biblio-
thecario. Wittebergae. 1746.

Beregszászi über die Aehnlichkeit der Hungarischen Sprache mit
den Morgenländischen. Leipzig 1796.

Otrokotsi Origines Hungaricae.

Verantii (Wrancies) Dictionarium quinque nobilissimarum Euro-
pae lingvarum: Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae,
et Vngaricae, Venetiis apud Nicolaum Morettum, 1595.

Dictionarium Septem lingvarum; Latinae, Italicae, Polonicae,
Germanicae, Carniolicae, Hungaricae, Dalmaticae, 1605.
in 8vo.

Dictionarium quadrilingve, Lat. Hung. Boh. et Gern. Viennae
1629 in 16to.

Detsi Magyar Phoenix.

Du Cange et du Fresne Glossarium Medii Aevi.

Dictionarium Pariz Pápai.

Cornides Dániel Kézirásai.

Beloszteneecz Gasophylacium, Illyrico - Latinum, Zagrabiae, 1740.

Jambressich Lexicon Latino - Illyrico - Germanico - Hungaricum,
Zagrabiae, 1742.

Micalia Dictionarium Illyrico - Latinum, Laureti, 1649.

Bocharti Hierozoicon.

Szabo Dávid Kisdéd Szotár. Kassán, 1792.

Sándor István Sokféle. XII darab. Bétsben 1808.

Sándor István Toldalék a' Magyar-Deák Szokönyvhöz. Béts. 1808.

Marton Josef Magyar Lexikon, Bétsben 1807.

Szlovar. Tomi VI. Ez egy Pétersburgba nem rég nyomtatott igen nagy Orosz Szotár, mellyben semmi más nyelv nints.

EPISTOLA AD CLAR. ET DOCT. VIRUM, D. DOCT. SAM. GYARMATHI.

Missa a Joh. Christiano Engel.

Dum meritis tuis, de penitiori Lingvæ Hungaricæ et illius quæ eidem cum aliis Lingvis intercedit nexus cognitione, comparatis, hoc etiam, quod mecum benevole communicare voluisti opere, nova eaque non levis momenti adjicere intendis; quaeris ex me: an in eo Tuæ subscribam Opinioni, qua existimas Operis hujusce proprie Philologici tantum, usum etiam historicum et quidem pragmaticum haberi posse?

Nosti Vir præstantissime, me duplicis muneris curis pressum, variis, quas ob Literarum amorem experiri debui, acerbitatibus langvefactum, studiis meis delicias ruris et societatum urbanarum interponentem, tanti haud esse: ut a me responsum aliquod omnibus numeris absolutum, amplæ lectionis copiam cum styli elegantia et judicii exquisita acribia jungens proficisci possit. Itaque breviter tantum et levi calamo, rationes illas notabo, ob quas persvasum mihi habeo: Te tam in genere Historiæ Patriæ nostræ, quam in specie illi, quæ originem et progressum, adjumenta et impedimenta Culturæ Nationalis enarrat, præclara hoc Tuo opere subministrare subsidia.

Prioris adsertionis meæ fulcrum sit vel sequens Exemplum: Libro Tuo firmaretur denuo, si novo robore indigeret, Constantini Porphyrogenetæ et Anonymi Belæ Regis Notarii (cujus fide dignitatem recenter nonnulli, non impune tamen vellicare ausi sunt) in enarrandis antiquioribus Gentis Hungaricæ fatis auctoritas. Prior docet nos, Hungaros in Lebedia cum Chazaribus, populo

Turcico, ac vicino Russis Populo Slavico 20. annis habitasse (Vid. Diss. mea de Orig. Hung. Gentis 1791. p. 91.) Posterior variam Conditionem Slavicorum populorum ab Hungaris in Pannonia deprehensorum describit. Quidam, qui se sponte subdiderunt, instar fratrum ab Hungaris tractabantur, et in Expeditiones cum illis ducebantur (cap. 33). Aliis strenue quidem, sed non pertinaciter se defendentibus ipsae terrae, quas habitabant, jure proprio possidendae relictæ sunt (cap. 27). Plurimi tamen, qui vel perfracte nimis reluctati sunt, vel servili timore correpti se suosque abjecte dederunt, partim servitiis castrorum addicti, atque ad aedificanda talia castra, ubi nulla adessent, sine eo, ut ipsi compesci possint, adacti sunt, (uti cap. 40.) partim diversis servitiis mancipati circa tabernacula Hungarorum conservabantur (a). Bojoariorum Praelati et Nobiles Pontifici Joh. IX. questi sunt: Slavos adeo firmam cum Hungaris colere amicitiam, ut in omnium bellorum et praedarum societatem adsciscantur et barbam suam more Hungarorum tonderent (Timon Imago Hung. Cassoviae 1733. pag. 335). His ita praemissis non haerebimus ancipites in explicando illo, quod Libri Tui qualibet fere in pagina ante oculos nobis sistitur, phaenomeno; nempe tam multa vocabula Turcico-Tatarica et Slavica in Lingvam Hungarorum transivisse. Quod ad priora quidem attinet; qualia sunt: alma, arpa, kalpag, sapka, salavar, paputs, tyúk, kos, orosz-lány, majom, teve, szakál, finzsia, korom, kalauz, kapu, talyiga, tengely, sátor, buzogány, tsákany, balta, zside, bitsak, korbáts etc. (Cornidessii Genealog. p. 206) hactenus quidem e vicinia Turcorum, bellis cum osmanica Gente gestis, variarumque rerum commerciis et frequenti usu derivabantur: at nonnulla eorum, antequam Hungari Turcis in Europa contigui evasisissent a Chazaribus in Lebedia mutuo accepta fuisse (egr. Vocem Sátor) tum inde colligere posse mihi videor, quod egr. tentoriis adhuc in sedibus Asiaticis Hungari usi fuerint (b), tum quod eadem vox Sátor et plures similes a Tataris et Chazaribus etiam ad Russos aequè vicinos translatae sint. — Quod posteriores nempe voces

(a) Sunt Verba memorabilis fragmenti de Udvornicis editioni Chronici M. Réza adjecti.

(b) Papilliones inhabitandi mos Hungaris antiquissimus Otto Frising. ap. Muraterium VI. p. 665.

Slavicas spectat: difficile esset, de singulis earum fidenter pronunciare, utrum a' Russis Hungarorum in Lebedia vicinis, an vero serius a Slavis Hungarorum sociis et quadantenus subditis profecta sit. Nec a Slavis solis, vulgo *Slowaken*, hodiernis superioris Hungariae Incolis, nec uno eodemque tempore voces slavicae omnes in Lingvam Hungaricam suscipiebantur. Notum est ex annalibus patriis, saepe Principes nostros in aulis slavicorum Regum et Ducum moratos fuisse (egr. Andream, Belam, Leventam). Reges nostros uxores e' Servia, Galicia, Principatu Kiowiensi petiisse: cum Almo ipso Coloniam Russorum in Regnum intrasse, et circa oppidum Oroszvár, haudprocul a fluvio Leitha consedis- se, a Regibus nostris Ianitores Russos adhibitos (c) eisque pagos Nagy et kis Oroszi repletos fuisse. Post clades, quas Serviae et Bosniae, ultimi Principes Christiani a Turcis tulerunt, multos Bosniacos immigrasse, quorum posterii hodie egr. Senquicizium in Comitatu Poseniensi incolunt; serius sub Leopoldo I. multitudinem Servorum seu Rascianorum, desertis Hungariae impo- pulandis et finibus defendendis valde utile refugium apud nos quaesivisse. Hungaros ipsos pro temporum adjunctis in Galicia, Servia, Bosnia, Dalmatia, ipsaque Styria et Carinthia imperasse. Facile igitur Historicus egr. illam Quaestionem extricabit: cur Voces quaedam nonnisi in Dalmatica non autem in aliis Dialectis Slavicis obviae Hungaris quoque adhaeserint?

Sed unde quaeso tanta adsciscendarum Slavicarum aliarum- que vocum in sermonem Hungarum apud Majores nostros neces- sitas? Scilicet illi venatu ac piscatione victum quaeritabant (d) quotidianum. Chazarum societati et consortio asveti armentis quoque et armis operam dare incepere. Itaque liberos suos et servos equitare ac sagittare magna industria docebant (e). Non comedebant labores hominum sed carnibus et piscibus vesceban- tur (f). Verbo erant illi Nomades bellicosi, in ipsis suis expeditionibus magnam equorum et boum multitudinem secum

(c) Hist mea. Hung. T. I. p. 55.

(d) Annales Met. ad A. 889. et Regino.

(e) Otto Frising. ap. Muraterium T. VI.

(f) Anon. Belae Not. c. 7. Similis Descriptio Hungarorum Asiatico- rum Secl. XIII. in fact. Ung. Magnae Pray. Ann. Vet. p. 318. Terras non colunt, carnes equinas, lupinas etc. comedunt, lac equinum et sanguinem bibunt. —

ducentes (Leonis *Tactica* in Kollarii *Amoen.* I. p. 29). In eo consentiunt veteres Scriptores omnes: quod agriculturae, opificiorum et vitae urbanae prorsus expertes fuerint. Haec vivendi ratio conservata fuit, repetitis in Germaniam, Galliam, Italiam etc. incursionibus, eoque, donec interemtis in proelio Ducibus Leele et Bulcho exercitus sileret, non intrans ulterius in Germaniam contra Hungaros armatam et coadunatam (Kéza p. 74). Ab eo tempore quiescebant Hungari, finibusque suis inclusi, necessitate partim, partim vero exemplo Hospitum Germanorum et Coincolarum Slavorum, amplexis sacris Christianis ad mansuetioris vitae culturam traducti sunt. Hac occasione factum est: ut a quibus agrum colere, artesque exercere discerent, ab illis vocabula quoque ad designanda Agriculturae et Opificiorum objecta, Instrumentaque mutuo acciperent. De influxu Hospitum Saxonorum seu Germanorum in culturam Hungarorum disseruit solide et fuse Ill. Schlözerus in criticis *Collectaneis* ad *Historiam Saxonum in Transylvania*: ad quem hac in parte Lectores relegamus. Opus hocce Tuum sat multa vocabula per Hungaros a Germanis repetita enumerat: egr. Ház (Haus) Kert (Garten) Piatz (Platz) Istálló (Stall) Palota (Palast) Ispótlá (Spital) Torony (Thurm) tenta (Dinte), quae fere omnia, ad eas, quae in urbibus locum habere solent vitae commoditates, ornamentaque incipientis luxus referuntur. E contrario Slavica vocabula Hungaricis admixta pleraque talia sunt, quae agrorum, rudiorumque etiam in pagis necessariorum opificum labores denotant. Equidem Hungari in Pannonia ita res suas ordinaverant; ut Slavi et Germani plerumque in montes et valles agris et fodinis colendis aptas retruderentur, ipsi autem in planitie, ovibus et pecoribus ac equis pascendis accommoda considerent. Nomadicam vitae rationem Hungaris quasi ab origine familiarem fuisse, nihil magis probat: quam quod in Scriptis proxime elapsi adhuc seculi vox *marha* (h. e. pecora, grex pecorum) pro substantia seu facultatibus et fortuna hominis usurpata fuerit (g): quodve Hungari cuilibet gregum et cuilibet pastorum speciei proprium et quidem ex originali Hungarorum lingua petitum assignaverint nomen.

(g) Ő Felsége kösse magát arra, hogy senkit sem személlýében sem Marhájában impediet. x. Sylloge actorum publicorum pacis Viennensis 1790. 8. p. 14.

Egr. vox *Ménés* nonnisi de grege equorum, *csorda* de grege vaccarum, *Gulya* de grege boum adhibetur: idem observatur in nominibus Pastorum egr. *Kánász*, *Gulyás*, *Kondás*, *Csordás* etc. Cum tamen nonnulli Hungarorum juga quoque et valles inhabitare, et illi qui in planitie pecora pascebant, aucta populatione, vitam ex agrorum productis sustentare cogerebantur, Hungari duriori labore Slavis potissimum Magistris vomere victum quaerere incipiebant. Hinc factum est ut Vox

Borona (<i>Ėgge</i>)	deduceretur a Slavico	Brana.
Barázda (<i>Žurče</i>)	- - -	Brasda.
Ganěj (fimus)	- - -	Gnoj.
Gcrebje —	- - -	Grablye.
Járom (jugum)	- - -	Járem.
Iga detto	- - -	Igo.
Kalász (spica)	- - -	Klas.
Kasza (falx)	- - -	Kosza.
Konkoly (<i>Unfraut</i>)	- - -	Kukoly.
Jászoly —	- - -	Jasli.
Szalma (stramen)	- - -	Slama.
Veder (amphora)	- - -	Vedro.

Slavorum Natio adeo a principio agricola fuisse dignoscitur: ut ipsi Germani vocem *Plug* a Slavico *Plug* derivasse, a praeipuis scriptoribus Germanicis censeantur (h). Vetustissimus Russorum annalista Nestor refert: ob hunc duri laboris inveteratum amorem Slavos contemtui fuisse insolentibus armorum suorum successu et nomadico-bellicosis Avaribus adeo, ut Dulebii ipsi instar boum ab Avaribus praejungerentur. — Apud Hungaros vomer denotatur voce *Eke*, quod nescio per quam significatus permutationem a Germanico *Ėgge* originem trahere creditur. Fruges quoque nonnullas et terrae producta, ac animalia domestica Hungari primum in Europa et apud Slavos cognoverint, usumque eorundem oeconomicum didicerint. Sic egr.

(h) V. Leonhardi Beschreibung der Kreis- und Handelsstadt Leipzig. 1799, 8. pag. 6. et sequ.

Hungarice	Bab	Slavice	bob.
— —	Ráposzta	—	Rapuszta.
— —	Rása	—	Rasha (i)
— —	Rorpa	—	Krupa.
— —	Répa	—	Rjepa.
— —	Retek	—	Rjedka. etc.
— —	Méz	—	mjed.
— —	Viaszk	—	Wosk etc.
— —	Rakas	—	Hokosch.
— —	Tsuka	—	Schtschuka.
— —	Matska	—	Matschka.
— —	Szilva	—	Szliva.

Agricultura arcto nexu post se trahit certum Oeconomiae, vix eque quotidianae ordinem, et opificia quaedam rudiora; egr. dum quis arat, otium non habet, ut bovem mactet, cujus carnes comesturus sit: plures itaque aratores id negotium uni deferunt, cui a Vomere vacat: isque macellum erigit et carnes (meszo. Slav.) vendit (árulni. Hung.). Mira sane compositione ex utroque orationis genere lanio apud Hungaros vocatur Mészáros, cum alias carnes nominentur Hús, et Husáros dici deberet. — Debet porro adesse aliquis, qui pro aratoribus instrumenta ex ligno praeparat, Slavice Stigar, torneator. Hungarice Esztergáros — vasa varia pro oeconomicis usibus paranda circulis indigent (Hung. Abronts - Reifen. Slav. Obrutsch) Ex asseribus (deszka Hung. et Slav.) parantur mensae (Asztal. Hung. Stol. Slav.). Adversus Coeli injurias arator vestibis tegitur; has parat textor (Hung. Takács a Slav. tkatsch) Porteka (pannus) a portitze. Fiunt provisiones ciborum: lardum sale conditur (Szalona Hung. a Slav. Slanina), viscera Carnibus farciuntur (Kolbász. Hung. et Russ.). Farina in massam convertitur (Tészta Hung. a Russ. tjészto) mediante fermento (Säuerteig. Kovász Hung. a Slav. kwas). Lumen domui per fenestras immittitur (ablak Hung. a Slav. oblok). Absente agricola domus clavi (Hung. Kulcs a Slav. Kljuts) clauditur. Unus alteri fit domo et possessione vicinus (szomszéd. a Slav. sus-sed). Interdum vires refocillantur, in loco ad id destinato (Kort-sma Hung. a Slav. Krtsma) mox vino, mox sic dicta aqua vitae,

(i) Notum est proverbium: Rása nem étel etc.

quae aqua mortis potius dici deberet, (palinka. Hung. a Slav. palenka); bibitur autem ex scyphis (Pohár Hung. et Slav.) et fiunt colloquia (Beszed e Slavico). Ceterum a labore vacat, tum durante prandio (Ebéd. Hung. a Slav. Obéd) tum inprimis coena (Vatsora. Hung. a Slav. Wetschera, vespera). — Labores ipsi dividuntur per dies Septimanas; ex his dies Mercurii Slavis vocatur Szreda, Hung. Szereda. Dies Iovis Sl. Tehtwartek. Hung. Tsötörtök. Dies veneris Sl. Piatek Hung. Pèntek. Dies sabbathi Sl. Sobota Hung. Szombath. Antiquioribus temporibus suscepto jam Christianismo Dies solis commercii post cultum Numinis exercendis destinatus fuit apud Hungaros, unde Dies nundinalis Vásárnap etiam nunc audit. Dies Lunae vocatur Hungaris princeps Septimanae (Hétfő) et Dies Martis ordine secundus (Kedd a két-tő, duo). — Ad labores adhibentur tum famuli aere conducti (Hung. Tseléd a Slav. Tscheljad) tum bello subacti (Rab Hung. rob. Sl.): in genere Servi (Szolga Hung. a sluga Sl.). Laboribus Servorum invigilat Dularchos (Ispány H. a Sl. Zupán (h)).

Slavi denique, quos Hungari in Pannoniaprehenderant, Christianis sacris addicti in ordinem redactae formae Regiminis Monarchici, Optimatum influxu temperati, assveti fuerunt. Non mirabimur itaque, si voces nonnullae ad Religionem vel vitae civilis ordinem (1) et Classes hominum spectantes a Slavis ad ethnicos antea, et Nomadico patriarchali regimine usos Hungaros translatae sint. Libros ipsos a Slavis appellare didicerunt: Könyv a Kniga. Baptismare Hungaris Keresztelni, a Slav Křtit — Křma Hung. et Slav. compater. — Ex Slavorum Prosti (communis, obvius, inpolitus) factum est Hungarorum paraszt, rusticus; vocem vero, Zëmian, quae apud Slavos nobilem, quasi terrae patriae filium autochtonem denotat, Hungari analoge reddiderunt per vocem Nemes, qui genus suum a remota antiquitate ducere potest.

Hungarorum Király a Slavico Korol (rex.) aperte descendit, quamquam dubium sit an Slavorum Korol non e Carolo Germanorum nomine confectum fuerit. Ipsa vox processum seu Littem denotans, per, recto deducitur ex Slavico prèa, et Kotya-

(1) Primum hunc et originalem Vocis Ispány significatum uberius vindicare, non est hujus loci.

(2) Ipsa Vox Ordo *rend* a slavico *reåd* descendit.

v e t y e (venditio plus offerenti) ex Slavico, predavanye na kiche vechye (Lexicon Belostenezianum art. auctio).

Non diffundar in plura exempla, cum ipse lector de singulis a Te allatis, ad quam vocum Classem pertineant, et quid adoptioni occasionem praeberit, dispicere jam possit. Nec puto diu esse immorandum refutationi illorum, qui Nationi Hungaræ dedecori cedere existiment, quod tam multas voces et res a Slavico et Germanis accepit. Sane tales ab Historiarum studio multum remotos esse oportet. Quot vocabula Graeca Romani, quot Aegyptiaca et Phœniciaca Graeci, quot Latina Italica et Gallica Germani, quot Germanica Slavi ipsi non sua fecere? Nobilis Anglorum Gentis lingua tota quanta ex Germanica et Gallica conflata est. Ea est sapiens Providentiae Lex, ut Generatio a Generatione, Gens una ab alia Gente discat, ne unquam cultura humani generis prorsus intereat, ne id quod multo labore et ingenii applicatione constitit, rapaci turbine temporis abripiatur. Non puduit sane Anglos et Borussos, institutum genti nostrae ab initio ejusdem coevum, equitum scilicet levioris armaturae imitari. Eo vero esset omnibus viribus connitendum, ut nos quoque olim in pluribus rebus aliarum Gentium evadamus Magistri et Doctores!

Adjiciam potius unam adhuc reflexionem, quae mihi spem instillat fore, ut ex similibus genealogicis lingvarum disquisitionibus majoris adhuc momenti consecraria eliciantur. Qui fit quæso, quod tam multae voces in Lingua Armenica (quae ex veteri Phrygica orta esse Herodoto indigitante perhibetur) (m) Graeca, Germanica, Latina et Slavica consentiant? Quomodo se habet Graecum *horos* ad Slavorum *hora*; Graecorum *thygater* ad Germanorum *Tochter*: *méter* Graecorum ad Latinorum *mater*. Germanorum *Mutter*, Slavorum *Matjer*, Armenorum *Mair*; Latinorum *semen* ad Germanorum *Gamen*, Russorum *Sziemenya*, Hungarorum *szem*? Graecorum *pus* ad Latinorum *pes*, Germanorum *Fuß*; Graecorum *pyr* ad Armenorum *hur*. Hung. *förr*, Germanorum *Feuer* (Plattdeutsch. *Für*) Latinorum *oculi* ad Slavorum *Otschi* et Armenorum *Atschk*: Latinorum *nasus* ad Germanorum *Nase* et Slavorum *Nos*; Latinorum *auris* ad Ger-

manorum *Dht* : Graecorum *oinos*, ad Latinorum *vinum*, Slavorum *vino*, Germanorum *Wein*: Graecorum *navs* ad Latinorum *navis*, Armenorum *Nav*? Germanorum *Schwester* ad Slavorum *sestra*? verum quaerere in similibus facilius est, quam respondere: si quid majoris momenti in tali argumento praestitum fuerit, id certe viris tantae diligentiae, tantique acuminis, qualem Te mundus eruditus novit debebitur. Vale ex voto et dum faustis auspiciis coepta feliciter prosequeris, mei quoque interdum memor esse haud dedigneris. Scribebam Viennae
Die 30. Augusti 1799.

A.

- Aba**, L. tela alba lanea, pannus thessalonicensis, I. aba, haba, R. abá. V. haba.
- Abajdotz**, L. frumentum duplex mixtum Sl, obidvojetz, obidvetz.
- Abajgatni**, L. abigere.
- Abárló**, L. crecocabus, I. obarnicza.
- Abárlani**, L. rudicula agitare, G. abquerlen. Altslawisch. Wariti. kochen. Slov. Pol. obarit. ankochen, ansieden.
- Abétze**, L. abecedarium.
- Abétzista**, L. abecedarius.
- Ablak**, L. fenestra, R. C. D. oblok. P. oblyok. Val. oblon: pajta-ablak.
- Abony**, L. bononia.
- Ábraham**, L. abrahamus.
- Abrak**, L. pabulum, B. P. D. obrok, G. Abreichung, präebenda, de-meusum.
- Ábrázat**, L. vultus, D. obráz, A' Komjáti Benedektől 1533bana fordított Sz. Pál leveleibenn minde-nütt ábráz vagyon. V. obráz, L. abrado, abrasus, a. um?
- Ábrázolat**, kép, L. effigies, R. C. orazetz.
- Ábrázolni**, L. delineare, configura-re, R. obrazovaty. V. obrazire, le motskolni, pirongatni.
- Abronts**, L. circulus, R. obruts, P. obrecz, B. obruc.
- Abrosz**, L. mappa, P. obrus, B. ubrusz, D. ubrus.
- Abruta**, L. abrotanum, G. Abend-raute.
- Aczél**. Slow. ocel.
- Adás vevés**, L. mercatura, Tur, alis vevis.
- Ádász**, dühös, veszett, mérges, L. rabidus, I. beadásit.
- Adjutáns**, G. Ga, adjutant.
- Admirál**, tengeri generál, G. Ga, An, admiral.
- Ádia**, L. idea.
- Admoneálni**, L. admonere.
- Ado**, L. tributum, Vind. oddaja, oddajanye.
- Aer**, levegő ég, L. aer.
- Áfiom**, L. opium, I. Maszlag, Ka-zalice, ašium.
- Afonnya**, L. vaccinium myrtillus, avium poma. V. afine.
- Áfrika**, L. africa.
- Agár**, L. vertagus, R. P. ogár. V. ogáru, B. oher. Graec, agreo, venor, agra, venatio.
- Agát kö**, L. achates.
- Ágenda**, Isteni tisztelet szabott ren-di, L. agenda.
- Ágens**, fő ügyfőjtato, L. agens.
- Aggodni**, régen irták, angodni, L. angi.
- Ágonizálni**, vonoglatni, L. agoniza-re, spiritum trahere, Gr. agon, lucta.
- Ágoston**, L. augustus, V. augustinus.
- Ágota**, L. agatha.
- Agyag**, lehetett régen argiag, L. argilla.
- Agyar**, L. aper, mellynek agyara van.
- Ágyék**, lágyék, L. lumbus, S. ladria.
- Ákademia**, fő iskola, L. academia.
- Akasztok**, V. ácatio.
- Akásztó-fa**.
- Akaszt**, Hebr. achaz, prehendit, cepit, haesit.
- Ákavita**, L. aqua vitae, V. alcorita, G. akavit, Ga, l'eau de vie.
- Ákátzfa**, ákászfa, L. robinia pseudoacatia, Linn. Val. ácácia.
- Akna**, sobánya, I. salifodina, R. okno, ablak, mert az akna szá-ja egy kis ablakhoz hasonló. Az hordo szája is akna, 's a' dugoja.
- Ako**, L. urna, mensura fluidorum, B. Sl. okov, R. okolo, V. ákau.
- Akol**, L. caula, R. P. okol, se, okolni, B. okolek. V. okolu.

- Akkusör, bába doctor, Ga, accou-
cheur.
- Aktzessorium, L. accessorium.
- Aktzidentzia, L. accidentia.
- Aktor, L. actor.
- Aktivitás, L. activitas.
- Alabárd, G. hellebarde.
- Alabástrom, L. alabastrum, alaba-
strites, V. alabastru.
- Alagya, L. elegia.
- Alakor, L. alica.
- Alak, L. pupa, glaucoma, G. Gau-
ckel.
- Alam, diszno alam, fertő, L. coe-
num, G. Schlam.
- Alamizsna, L. elemosyna, B. almuz-
na, P. ialmuzna, C. almoshna, I.
almustvo, G. almosen, Graec,
elemosyke.
- Alamodi, L. novus modus, Ga, á
la mode.
- Alamuzta, ügyefogyott, szegény,
L. inops, I. alamustvo, *munus
quod inopi datur.* Alamizsnából
élő, alamuzta, vagy alamizsnás.
- Alamuzták háza, szegények háza,
ispotály, L. elemosinaria, I. hisa,
alamustva.
- Alattság, L. funis nauticus, S. fi-
tsák, liptsák, funis tiliaceus.
- Alba, fehér papiros, L. alba.
- Albis, pag. Trans.
- Albis vize, G. Elbe.
- Áldás, L. benedictio, V. öldássu.
- Áldom, áldani, L. sacrificare, G.
aldov, aldujem, V. aldnesco.
- Áldomás, L. mercipotus, I. aldo-
más V. aldomásu.
- Áldozás, L. sacrificatio, immolatio
oblatio, Vin, alduvanye.
- Áldozat, L. sacrificium, victima,
aldov, kaldovina.
- Áldozni, L. sacrificare, immolare,
Vin, alduvati, kalduvati.
- Álgyu, ágyu, L. tormentum. S.
gyelo.
- Alca, L. alcea.
- Álkermes, L. coccinum, Ar, al-
kermes.
- Álkorán, L. alcoranus, Arab, al
Koran.
- Aku, alkuszom, L. contractus, con-
traho, V. álkazesco, alkalom, ac-
comodatio.
- Allodiátura, L. allodiatura.
- Alma, L. pomum, malum, Ta, al-
ma, armud, Cl, alema, E, anna,
R. armud, Pe, haiváh.
- Almáriom, L. armarium, B. almer,
D. ormar, His. almario, V. alma-
rio, Ga, armoire, P. almarya.
- Alo! ale rajta! nosza neki! L. age!
agite! Ga, allons!
- Álom, L. somnium, somnus, Hb.
chalom, hhalom.
- Alzótzia, L. alsatia, G. elsas.
- Áltán, erkely, tornázt, folyoso,
G. altan, I. altana, V. tarnátium.
- Általag, L. Átalag.
- Ámália, L. amalia.
- Amazon, nemzetbeli, Graec, ama-
zon, sine mamma, inmammi,
mamma carens, L. amazon.
- Ambra, L. ambra.
- Ambrozia, L. ambrosia, Istenek
eledele.
- Ambrus, L. ambrosius.
- Amen, L. amen.
- Amiant, L. amianthus.
- Amitani, L. seducere, Vin Chr. ma-
niti, Sl. omaniti, obcoecare.
- Ámpolna, korso, L. ampulla, P.
ampulka.
- Andalogni, L. miro modo intueri,
G. ahnen, animo praesagire, Ahn-
dung, praesagium. It, andare,
ire, B. S. omaleti, omdlivati.
- András, L. andreas.
- Angelika, L. angelica.
- Angoly, L. anglus.
- Ángolna, L. angvilla, R. Se, egul-
ja, G. aal.
- Angyal, L. angelus, V. ángeru, Gr.
Ángelos, B. andel, G. Engel, Hebr.
amchal.
- Angyelika, festett fényes papiros,
L. charta crassior figuris pictis
adunbraita, suspicor nomen hoc
ortum esse a papyro *Anglica*,
vel *Anglicana*, siquidem Anglis
prima hujus papyri, vel chartae
pictae inventio tribuenda esset.
Alii nugantur cum voce *Angelica*,
Angyal-bör.
- Angyina, L. angina.
- Anis, L. anisum, G. aneis, Gr. ane-
thon.
- Ánslog, L. conditura vini, G. Ein-
schlag.
- Antal, L. antonius, I. antol.

- Antal, antalko, átalag, R. antal, Arenda, L. arenda, medii aevi latinitas, I. C. P. arenda, G. Ga, rent, die Renten, Pe, arrend.
 G. Antheil.
 Antikristus, L. antichristus.
 Antimonium, pizsgaltz, L. antimoniumum.
 Anya, L. mater, Tur, Pers, ana, Hebr. amam, anyám, kamsat, ama.
 Apa, L. papa, pappus, pater, Hbr. ab. kamsat, apa, Chr. japa, Gr. apfiis, appiis, apiis.
 Apad, L. decrescit, deficit, I. P. opada, B. S. aupad, upad, upadnuti.
 Apadni, deficere, Sl. paditi, fallen.
 Apoly, G. abfal.
 Apaika, patika, L. apotheca.
 Apatur, L. abbas, B. D. P. opat, I. abbate, Ga, abbé.
 Apátza, L. abbatissa, D. oppaticza, opattitza, S. opátka, I. abbadessa.
 Apellálni, L. appellare.
 Apostol, L. apostolus.
 Aplitán, oplitan, bizonyos kártya játék, It. neapolitano.
 Apolni, apolgatni, L. amplecti.
 Aprod, L. apparitor.
 Áprikálni, a' verőfényenn ülni, L. apricare.
 Aprilis, sz. György hava, L. aprilis.
 Apro, apros, L. minutus, Graec, abros, mollis, delicatus.
 Apsit, L. literae militum dimissionales, G. Abschied.
 Apsitos, L. dimissus, L. verabschiedet.
 Ár, L. subula, G. aale.
 Árad, L. crescit, turget aqua, I. radja.
 Arany, L. aurum, V. auru, Ga, or.
 Arasz, L. spithama, Pe, arisch.
 Aratás, orotás, ortás, írtás, L. extirpatio, messis, G. die Rode, die Rotte, das ausrotten, die Erndte, die Arndt.
 Aratni, aratok, orotok, ortok, irtok, L. extirpo, meto, G. ich rotte aus, ich erndte, B. D. R. I. orati.
 Arato, szántó-vető, földmives, L. arator, messor, ruricola, D. P. Se, orac, orats, B. worac, I. rataj.
 Árbotz fa, L. malus, derivatur vero a voce, arbor, D. arbor. jámbör, C. ambora.
 Arenda, L. arenda, medii aevi latinitas, I. C. P. arenda, G. Ga, rent, die Renten, Pe, arrend.
 Arendás, L. arendator, P. C. arendar, G. Renmeister.
 Árestálni, L. Aristálni.
 Árha, elő pénz, L. arha.
 Áritmetika, L. arithmetica.
 Áristálni, L. arestare, med aevi lat, Ga, aretter, G. arettiren.
 Aristom, L. arestum, med aevi lat, Ga, arret, G. Arest.
 Aristokrátá, L. Gr. aristocrata.
 Arkibuzérozni, agyoha lóni, Ga, arquebuser.
 Árkus, L. arcus, phylira, I. arkus.
 Ármáda, sereg, L. exercitus, Hisp. armada, G. Ga, armée.
 Ármányos, armás, L. armatus.
 Arnot, L. albanus, Ge, Tur, arnaut.
 Árnyéklo, ernyő, L. umbra, tegmen operculum, R. arnyéri.
 Árok, L. fossa, I. járak, S. sarok, jarok, Mogolice, ark. Vi Sl. Chr. jarek, Graben.
 Aron szakállá, L. arum.
 Árpa, L. hordeum, Ture, arpa.
 Arrondirozni, Ga, aronder.
 Ártikulus, tag, iz, rész, szakasz, L. articulus.
 Ártítsoka, L. cinara scolymus Linn. G. Artischoke.
 Áru, L. mer, Ge, Waare.
 Árva, L. orba, Graec, orphanos.
 Ásbest, L. asbestus.
 Ásitani, L. oscitare, C. sijati.
 Ások, L. aro, fodeo, agricolor, Se, pasu.
 Áspis kígyó, L. aspis.
 Assessor, L. assessor.
 Ász, aszok, aszalog, L. sicco, secco, asso, Gr. aró.
 Ászalt, L. siccus, aridus, Gr. ázáleos.
 Ászalni, L. assare, arefacere, I. ossusciti, usahnuti, V. usco.
 Ászalo, L. assatoria, vel exsiccatoria camera, Se, szusilo.
 Ászok, L. pertica, trabs, Sl. szókha.
 Ászszony, L. foemina, Hb. ischscha.
 Ászszonyotska, L. muliereula, Se, zsenotska, szamka, Pe zanka.

- Aszszu, L. assus, aridus, D. szuuh, I. ossuscen, usahnut.
 Aszszuság, L. siccitas, Se, szűzsa, D. szusa.
 Asztag, L. acervus, R. V. stogu, P. stog, B. stoh, Pe, asti, Sl. sztok.
 Asztal, L. mensa, R. P. stol.
 Asztalnok, L. dapifer, R. stolnik.
 Átalag, antal, antalko, L. quadrantal, G. Antheil.
 Átkozni, L. exsecrare, R. otkazaty, *denegare*.
 Átkozás, L. exsecratio, R. otkaz, *negatio, repulsa*. G. Acht, die Acht auf die Stadt legen, átkot tenni avárosra, átok alá vetni a várost, meg átkozni.
 Atlatz, L. attalicum, G. atlasz.
 Atom, L. atomus.
 Atratzel, L. plantago, cynoglossa, B. gitrocel, V. troscotialu.
 Áts, áls, L. ascarius, architectus.
- Attakérozni, L. impetere, Ga, at-taquer.
 Atya, L. pater, T. Ta, ata, *Gothice*, atta, *Vasconice*, aita, R. otetz, *Genitivus*, ottza, V. táta. Turc, Goth, ata, atta.
 Atzél, L. chalybs, V. B. S. ocel, D. oczily, Se, tselik, R. P. oszelka, V. ocielu, L. *acies*, *acus*, Ga, acier, It, acielo.
 Augustus, kis aszszony hava, L. augustus.
 Audentzia, L. audientia, Ga, audience.
 Austria, ostria, L. austria, C. estria.
 Ausztriga, L. ostrea, I. ostriga. Az, G. das.
 Azsag, L. rutabulum, Se, ozseg, I. oseg, oxeg, P. ozog, V. ojogu.
 Azsia, L. asia.
 Avánszirozni, Ga, avancer.
 Avatni, béavatni, L. initiare, S. auvod, ovod. uvod.

B.

- Bab, L. faseolus, R. bob, D. boh, V. bobu.
 Báb, bábolódni, báboskodni, Ga, babioles.
 Bába, L. vetula, obstetrix, D. P. B. R. V. bába, altes Weib, die Hebamme.
 Babir, L. laurus, P. bobek. (babir mag, bálfi mag, baccae Lauri) G. Lorbeer.
 Babona, L. superstitio, S. babona, P. babonni, Aberglaube, Zauberey.
 Babonya, pag. Trans, B. baba, vetula.
 Bábor, L. bavarus.
 Babotska, L. faseolus minutus, R. bobotsek.
 Babrálni, babírkálni, Sl. paprati.
 Babuk, bűdös banka, L. upupa, B. dedek, Pe, pobak, R. babuk, (terrestris lepus).
 Bádián, L. valeriana, G. baldrian.
 Bádóg, L. lamina, Sl. B. platek.
 Bagaria, L. corium russicum, bul-garicum, I. bagaria, Se, bagrja *color purpureus*.
 Bagarus, babarus, L. bavarus.
 Bagazia, L. tela colore tincta, I. bagazia, G. bogasie.
 Bágázsia, porteka, bútor, motyo, egyetmás, L. impedimenta, suppellectilia, mobilia, Ga, bagage, C. pokasha.
 Bagoj, I. bubo, T. bajgus, Vin, babuj.
 Bagráts, L. urna, lebes, D. bakracich, I. bakracs.
 Baho, L. demens, R. bui, I. bahat, (*celatus, fastuosus*).
 Baj, nyomoruság, kűszködés, hartz, L. pugna, certamen, prelium, Gr. boe, D. P. R. boy, C. voj.
 Bajáttzoz, G. hajazzo, I. pagliazza, a' bolondoskodo személy, a' komédiában.
 Bajnok, L. pugil, miles, I. R. boinik, boin, voinnik, V. vojnica.
 Bajolok, kűszködöm, L. dimico, I. vojujem.

- Bájolok, bűvölők-bájolok, L. incantare, R. baju, V. Bávolni, Bávoló.
- Bájolás, L. incantatio, I. bajanye.
- Bájer ország, L. bavaria.
- Bájos aszszony, boszorkány, L. incantatrix, Chr. bajavitzá.
- Bajusz, L. mystax, T. biucz, bijik, S. bayus, bavusz, B. fausz.
- Bak, him, L. mas, masculus, taurus, D. bak, G. Bock.
- Bak a' kotsi elejin, hátulján, mellynek négy lába van mint a' baknak. A' gerendából tsinált négy lábu széle, vagy pad, ez is bak, G. Bock.
- Bakatella, L. nugae, res nauci, Ga. bagatelle.
- Bakator, Ital. Bocca d'oro, Arany falat, a' minek kedves ízéről nevezték.
- Bakáts, L. carpentarius, Sl. bucháts.
- Bakatsin, L. linteum, subactum, Ga. bocassin.
- Bako, L. carnifex, B. pochof.
- Bakkants, L. crepida, calceus, R. basmak.
- Bakonista, sok elegyes portékákkal kereskedő, V. bakány, bakányie, portéka.
- Bakter, strázsa, örző, ör, L. custos, vigil G. Wächter, die Wache.
- Bál dohány, bál poszto, egy nagy kötés, vagy tsomo dohány, vagy poszto, L. mercium colligatarum fascis, G. Ballen.
- Bál, L. convivium, G. Gal. It. bal.
- Balamir, pag. Trans, in compositione *mer* et *mir* sunt quidem Slavica, *pax*, sed Bala est peregrinum.
- Balaton tava, L. lacus balaton, D. blatan, *caenosus*, R. bolotom, *caenum*, I. balatom, G. Plattensee.
- Bakázs, L. blasius.
- Báldrián, L. valeriana.
- Baletta, paléta, L. schedula, G. hollett, pollet, Ga. billet, Sl. paleta.
- Balgatag, L. stolidus, Se, obolga-tel, calumniator.
- Balha, L. Bolha, Windisch, holha, Sl. bloha, blecha.
- Balin, czethal, L. balena, Sl. bolen.
- Bálint, L. valentinus.
- Ballagni, L. lente progredi, Ge, wallen.
- Balog, Nomen familiae, B. blago, blag, *felix*, P. blogo, benedictus.
- Balta, L. parva securis, I. T. S. balta, Tur. baltadjys, baltál, tsákánt hordozó hajduk, török katonák, tsákányosok, P. barta, V. baltag.
- Bálvány, L. idolum, P. balwar, R. I. bolvan, V. bolovan, Hebr. baal, G. Götzenbild.
- Balzsamom, L. balsamum, Hebr. baal-schemen.
- Bán, L. dominus, banus, Cl. wan, uwan, D. baan, B. pan, supan, V. zsupanu.
- Bánda, muzsikások társasága, G. Bande.
- Bándერიom, L. banderium, latiniz. med. aevi, I. bandiera, *vexillum*, Ga. panier, V. Pandur.
- Bandi, andrás, L. andreas.
- Bank, benedek, L. benedictus.
- Banka, pad, lotza, L. scamnum, G. bank, I. banki.
- Bánko' tzedula, G. Banko zettel.
- Bánom, L. poenitet me, S. banujem, banom.
- Bántom, L. molesto, I. bantujem.
- Bánya, L. vetula, Sl. babina, baba.
- Bánya, feredő, L. balnaeum, V. baie, B. bańie, S. banne, It. bagno, R. banja.
- Bár, L. tantum, dummodo, I. bar.
- Baraboly, L. chaerophyllum bulbosum, G. peperle.
- Báránka, L. agnellus, S. baranca, B. beranec.
- Bárány, L. agnus, P. baran, B. beran, Pe. barah, R. baran, *Genit*, baranyi.
- Barát, társ, L. amicus, R. P. B. brat.
- Baratzk, L. persicum malum, S. bracha, B. broskew, D. prazskva, C. bresqua, Se. broszkv, P. beroskwiña, V. Pierseca.
- Barázda, borozda, L. sulcus, R. borozda, P. brozda, B. D. brázda.
- Barázdás, rovásos, L. striatus, D. brazdan.
- Bárd, L. ascia, securis, D. brádva, S. bard, P. barta, G. Barte.
- Bárka, láda, szekrény, L. arca,

- R. It, barca, G. Barke, Ga, barque.
- Barka, bérke, L. julus, barbula, Sl. barka, barbulka.
- Barkotza, L. sorbum torminale, Sl. brekitza.
- Barlang, rejték, ol. vazok, L. hara, suile, barathrum, P. D. barlog, I. C. Se, herlog, Windisch, berlog, das Thierlager in der Höhle.
- Barna, verhenyös, L. brunus, bruna, G. braun, Ga, brunet, S. barnawy.
- Báró, zászlós Ur, L. bárd, G. Ga, baron, It, barone.
- Baroka, I. Paroka.
- Barom, L. pecus, brutum, C. para, Sam. Bochartus in Hierozoica, edit. 3 P. I. pag: 249: *Beir*, quomodo *jumentum* vocant Hebraei, Syri, et Arabes, unde et Baar, pro bruto homine in Psalmis, Proverbiis, et Jeremia occurrit.
- Bárométrom, L. barometrum.
- Bársony, L. byssum, Ga, hisse, I. C. barsun, Pe, abarsin, G. Ga, barchet, barchant, R. barkhat, Vi, barsan.
- Barta, bertalan, L. barthalomeus.
- Bartzagni, L. barriere.
- Barz, herz-barz ember, L. praepes, D. barz.
- Bassizálni, L. bassum canere.
- Bástya, L. propugnaculum, It, bastia, Ga, bastion, G. Bastey, B. basta.
- Baszárka, L. pera, Vi, biszaga, baszaga, Ga, besace.
- Batalion, Ga, bataillon.
- Batiz, Ga, batiste.
- Batka, (talám lett a' *Dutkábol*) V. Dutka, L. boscas, V. boskás, Sl. babka.
- Bátor, L. audax, Chr. batriv, Ga, brav. kalm, batur, keros, R. bodor.
- Bátorság, L. audacia, I. bátor, R. bodroszty, Hebr. batoach, securus, confidens.
- Báts, juhász, pakulár, L. custos orium, V. báciu.
- Bátsi, báty, bátya, L. frater, amicus, D. R. P. brat.
- Báty, bátya, bátsi, L. amicus, D.
- R. P. brat, Sl. R. bátyko, batusko.
- Batuta, oláh *öntz*, V. batuta.
- Bazsarozsa, L. peonia, C. bosurák, I. bosgjurak, bazsal.
- Bazsilicóm, L. basilicum, I. basulyek, V. bisioeu, R. vazzilka.
- Bazsilikom, barzsalikom, L. basilicum.
- Bazsiliskus, valami képzelt szárnyas kigyó, L. basiliscus.
- Bávoló, bájoló, bü-bájos, L. praestigator, Se, obavatel, P. obawic, I. Búbájos.
- Bávolom, bájolom, büvölöm-bájolom, L. incanto, R. baju, Se, obovaju.
- Bébiller, L. blattero, Ga, babillard.
- Bebitz, L. libutz.
- Béka, L. rana, Pe, pek, bag, T. бага, kara kourbaga, (*bufo*), Hebr. buka, Tat, baka.
- Bekkenné, sütöné. (kolosvári szó)
- L. pistrix, G. Bekkerin.
- Béko, bilints, L. compes, H. bi-guela, Se, okov.
- Bél, L. intestinum, T. bel (*ren*). S. bále, P. biel, der Splint, Slow. bel, die Fette an den Eingeweiden.
- Belényes, Oppidum Hung, I. bele-nye, *dealbatorium*.
- Belind, bilind, L. hyosevamus niger. Sl. blean; B. bilyna, R. bjelena, G. bilsen.
- Belin, belénd, bölény, bölöny, belény, bölönbika, L. alces, G. Elend-thier, Auerochs.
- Béllyeg, billeg, L. nota, sigillum D. billégh, Se, beljega, bigljégh, Ga, billet.
- Bendérezni, spendérozni, vendégeskedni, bővön költeni, G. spendiren.
- Bendő, vastag bél, L. intestina crassa, ventriculus, D. hedra, *ilia*, It, budella, V. buduréti.
- Bénna, L. mutilus, mancus, It, benna, birotum currus truncatus, vel traha.
- Benedek, L. benedictus.
- Benkö, benke, benkes, benedek, bänko, bänk, sunt denominationes derivatae a *Benedictus*.
- Bér, der Lohn, und der Zins. Sl.

- ber, zber, P. bierz, die Einnahme vom slawischen beru, nehmen.
- Berbentze, szelentze, L. urna, vasculum, B. wodnice.
- Berbéts, L. vervex, Abl. vervece, V. berbéce.
- Berbitelni, L. balbutire, blatterare, mussa mutire, C. I. berbotam, It. borbottare, submissavocce recitare.
- Berdo, berdózni, G. wer da!
- Bereg, berek, nemus, G. berg, mons, Ga, parc, B. R. bereg, littas, P. I. breg.
- Berekenye, L. sorbus, S. berkynne, brekyne.
- Bérelni, L. mutuo accipere, R. bjerity, P. bierac, accipere.
- Béres, L. mercenarius, B. biric, lictor, Chr. birus, V. biris, S. hieres.
- Beretva, L. borotva.
- Bereza, berezova, brázov, pagus Transylv. B. bereza, betula.
- Bereczk, L. borichius.
- Berke, L. bracca, Ge, Glimbruch.
- Berivoi nomen viri, B. beriwoi Kämpfer.
- Berlin, L. berolinum, G. Berlin.
- Berke, birka, L. ovis lanà crispà, C. berke, *mystax. Syriace*, barcho, caper, capra.
- Berve, pag, Trans, B. brwy, hrve, supercilia.
- Bérmálás, L. confirmatio, P. birmowanie, B. birmovanj.
- Bertalan, barta, L. bartholomeus.
- Bértz, L. jugum montis, vertex, G. Bergspitz.
- Berna várossa, L. herna.
- Bernát, L. bernhardus.
- Berzen, veressen festő forgás, L. lignum Brasilicum, Ga, G. bresil.
- Bessenyo, L. bissenorum pagus, Pacinacitae, die Petscheneger, Katona III. 393. Schlözer Gesch. d. D. in sieb. p. 134.
- Beste-karafia, Básta, Karafa, Duces duo crudelitate erga Hungaros celebres, L. Bestia?
- Bestelen, L. obscoenus, R. bezdjelnik, *nebulo*.
- Bestelenitni, L. ignominia afflicere, R. obeztsesztyj.
- Bestelenités, L. ignominia, R. beztsesztyje, P. bezczesti.
- Beszéd, L. sermo, R. bjeszeda, D. bessjedenje, bessjedda, P. besjada, V. beszádu.
- Bészédés, L. loquax, R. beszovnik, C. beszednek, advocatus.
- Beszédetske, L. sermuncula, R. beszjedka.
- Beszéllés, L. sermocinatio, R. bestovaniye, D. bessjedovanje.
- Beszéllek, L. narro, R. beszjuju, V. beszedueszko.
- Beszerika, tenplom, Gr. basilike, V. beszerike.
- Bészínleni magát, L. insinuare se. Beszékltze, I. Bisztritz.
- Beta, betusk, erzsébet, L. Elisabetha, B. béta, bétuska.
- Beteg, L. aeger, D. betexni, V. betyág, Vin. betek, betes, betesliv.
- Betegedni, L. aegrotare, langvescere, C. betegujem.
- Betegség, L. morbus, D. betegh, C. beteg, I. szuhi beteg, *phthisis*, aszszu betegség.
- Bétonika, L. betonica.
- Bets, böts, L. valor, T. butsuk.
- Béts, L. Vienna, Austriae, T. I. betsch, Vide conjecturam Bardosy Nobilis Scepusiensis de hac denominatione, in pag 167, libri intitulati: Berzevichy de industria et commercio Hungariae, Leutschoviae. 1797, ubi ille ait: Vienna Alkaidi, Adalberto Ostrichiae Comiti nuptae, a Stephano Rege in pretium dotis collata, eodem significato retento, populariter *Bechey* (Turótz c. 57) nobis Béts, v. *Bécs*, appellari consuevit, quasi diceret: Lakodalmi *bets*, Lakodalmi ajándék. Hebr. Buts, betses, preciosus.
- Betsmelleni, L. dehonestare, G. beschmieren.
- Betze, kutajátska, L. catulus, G. bätze, Se, pesz.
- Betze, pag, Trans.
- Betű, Hebr. beth, nomen literae, B. Graece, beta.
- Bezdéd, bezdet, pag Trans. B. bez, prples, infans.
- Bibas, pímasz, L. hebes, Vin. baszt.

Bibelöldni, bibelödés, L. minutias tractare, Ga, bimbélot.
 Bibe, bibi, L. vulnus, Va. huba.
 Biblia, L. biblia, Graec. biblog, biblion.
 Bibliotéka, L. bibliotheca, Graec. bibliothéke.
 Bibor, L. purpura, Ga, pourpre, Gr. porpyros.
 Bibula, szítató papiros, L. bibula.
 Bigolyo, bolyo, golyo, L. bacca, Ga, bigarreau, cerasum cordiforme.
 Bigot, L. hypocrita, Ga, bigot.
 Bihal, L. Bival, Bihaly, R. Slow. bywol.
 Bihar havassa, L. alpes Bihar, D. vihar, *turbo*, *nimbus*, In alpi-bus nimbi, et turbines sunt frequentissimi.
 Bik, бүк, L. fagus, P. B. buk, G. Buche.
 Bika, L. taurus, B. R. P. bik, *Ac-cusat*, bika, Sl. byk, Turc. buga, Ge, Bock, Ga, bouc, hircus.
 Bikla, L. toga muliebris, cyclas, Vi, kíkla.
 Bikátska, L. juvenis, V. bitsok.
 Bikátza, pag, Trans. Tatár bika, B. P. R. bik, taurus.
 Bilét, tzedula, L. schediasma, Ga, billette.
 Biliárd, G. biliárd, Ga, billard.
 Bilints, L. compes, Sl. blinkáts, blintsák.
 Billegni, L. bilancis more in utramque partem oscillare, It, bilico, kétfelé függés.
 Bilikom, L. poculum saluatorium, G. Willkommenglas, Sl. vilkom.
 Bimbo, pimpo, L. gemma arborum, Sl. pupa, B. paupe, It, bimlo, pulcher parvulus.
 Bindász, a' kádár vasszerszámja, G. Bindeisen.
 Birka, l. Berke.
 Bir, biro, jo maga biro, erős, Hebr. abir, robustus potens.
 Biro, L. judex. Vide conjecturam Belú de hac voce: Adparat ad Hist. Hung. pag. 228 not. b. *Bit-lotus*, vel *Bitochus* idem fuit, qui hodie judex, Nobilium, cujus munus erat furum atque latronum causas ad pedes Comitum discute-

re, In variis locis dicuntur *Bit-loti*, *Bitoci*, *Bitochi*, regales, forte a voce hungarica: *Birák*.
 B. biric, *lictor*. *Serbice*, szobiratel de nezs nik po borov, coactor, executor, quaestor.
 Biro, Ga, bureau.
 Birotz, Tot, birovte.
 Birság, L. birsagium, mulcta, taxa, census, impositio, D. I. bir.
 Birságolt, negbüntetett, L. mulctatus, I. Birsasen.
 Birs-alma, L. cydonia mala, P. vis, bis, a Germanico birn. Germani olim dicebant Bisamapfel.
 Bisziok, bazsilikom, L. basilicum I. basulyek, V. bisiocu.
 Bisztra, L. torrens, B. bystry, bystra, pag. Trans, l. Bisztritz.
 Bisztritz, *Besztertze*, Bisztra, multa loca nominantur hoc modo in Bohemia, Moravia, et Transylvania, quae ad torrentem ex alpi-bus ruentem sita sunt, significat torrentem, bisztritz.
 Bitang, L. vagabundus, I. Se, bitanga.
 Bitofa, mellyhez a' tilolt kendert tsapdossák, Se, bitel.
 Bitolni, rontsolni öszve törni, Sl. bitunek, pecus mactandum.
 Bitskia, bitsak, L. culterflexilis, Turc. bitsak.
 Bival, bihaj, D. bival, C. bivovla, buwol, P. bawol, R. buivol, V. bibolu, Ga, bufle, G. Büffel. *Latine*: bubali, bufali, bufili, boves silvestres.
 Bodé, deszka alkotmany, G. Boden, Schuppen.
 Bodi: baho, eszelős, bango, L. insipiens, D. budala.
 Bodnár, kádár, pintér, L. doliarus, victor, B. bednar, R. bortsar, P. bednarz, G. Büttner, Wagner.
 Bodola, pag. Trans. B. vodolei, Wasserman.
 Bodon, bodonka, herbentze, általag, L. muletra, vasculum, urna, G. Boding. R. Se, vodonosz, podonnik, I. bedény, B. wodnice, Ga, bidón, Vi. bedem.
 Bodon, L. vidinum.

- Bódorgo, keringő, koborló, L. vagabundus, R. brodjaga.
 Bodrog, fluvius Hung. B. bodro, Bolha, L. pulex, R. blokha, B. blecha, C. bovha, D. buhha.
 munter.
 Bodza, Passus Bodza, vel Bozza in Trans. I. Borza, P. bez, Slow. baza.
 Boér, bojér, L. bojarus, nobilis valachus.
 Bogár, L. insectum, R. bagor, uncus.
 Bagát, pag. Trans. B. V. bogat, dives.
 Bogata, pag. Trans. dives in foeminino.
 Bogats, pag. Trans. B. bogac, bohac dives, helluo.
 Bogáts koro, L. carduus, S. bodláts, bogyets.
 Boglár, L. bulla, dragma, nodus, Ga, boucle, buclier, I. buglyar.
 Bogár, keresek, L. carpentarius faber, Ge. Wagner.
 Bográts, bagráts, L. lebes, D. bakracich, I. bakraes, Chr. bagráts.
 Bogyo, L. bogislaus.
 Bogyolat, I. Patyolat.
 Bogyo, buga, bolyo, guba, gubo, gubats, L. bacca, Vin. bobeka.
 Bojtos poszto, L. pannus villosus, Ge. boy.
 Boja, bolya, pag. Trans. B. boj, prelium.
 Bojászás, keresgélés, L. investigatio, R. bojazn, *trepidatio*.
 Bojászni, L. investigare, R. bojazisza, *trepidare*. D. boyatisze.
 Bojtórjány, L. bardana, D. tarnya, *vepres*, olim bojtos tarján, burján Rasc. tarn Ge. Dörn.
 Bokály, L. pocale, poculum, P. R. C. bokal, It. boccale, bocal, bocail.
 Bokor, egy tsomo, kötés, rakás, L. fasciculus, I. bokor, par, quod in unum fasciculum pertinet.
 Bokor, L. dumus, Sl. krov.
 Bokréta, L. sertum, Ga, bouquet, S. bokreta.
 Boldizsár, L. balthasar.
 Boldog, bódog, L. felix, B. blago.
 Boldogitani, Sl. blakoszlovit, V. blágoszlovit.
 Bolgár, L. bulgarus.
 Bolha, L. pulex, R. blokha, B. blecha, C. bovha, D. buhha.
 Bolhás, L. pulice abundans, C. bov-hast.
 Bolond, tébolyodott, homlott, ö-rült, eszelős, gabógyás, L. stultus, B. blaud, G. blöd, I. bludnik, *deceptor*, *traductor*, R. boltun, *nugator*, V. bolund, D. budala, Ga, fol, *cimbrice*, fol, A. fool, It, fola, Vin blod, blud, error, aberratio.
 Bolondos, L. insipiens, delirans.
 Beléndes, *lascivus*, Komjáti Benedek, az 1533-dikbeli Sz. Pál leveleiben Belénd, vagy bilind maggal meg bolondított, megbeléndezett, melytől az ember megbolondul. Mélto meg jegyezni, hogy: bolond L. stultus, blina, G. coecus, bland, Val, cicur, blandus H. nyájas, mind egy kutfőből származtak, ugy a Német, blenden, a' Frantzia blond, fejér, fényes, szemfény vesztő, tsalárd, nyájas, tetemuta, baho, bahokás, jádri, vigyázatlan, vak, közelítő értelműek.
 Bolsed, pag. Trans. R. bolsi, major.
 Bolt, boltozat. bolt-hajtás, L. camera, It, volta, D. bulta, botu, C. volta, I. bota, V. balte. Ge. welfte, gewölfte, wölben, Bude, Ga, voute, boutique.
 Bombi, agyu golyobis, Ga, bombe, Ge. Bombe.
 Bonfordi, L. vanfridus.
 Bongás, zengés, L. bombus.
 Bor, L. vinum, Albanice, ber, ver, Kalmukice borv, est potus ex lacte. Indi ex palma Borasso nominata vinum parant. Botrus, gerezd.
 Borbára, borbála, L. barbara.
 Borbát, serény, derék, deli, díszes, ragyiva, L. praestans, excellens, idoneus, V. barbát.
 Borbély, L. barbitonsor. Ga, barbier, Ge. Barbierer, B. barwir, P. barbirez.
 Borbolya, L. berberis.
 Borda, L. licium, v. pecten, D. bardo, Vi. C. berda, *Weberbaum*, S. brdo, Chr. berdo.
 Bordély-ház, karvák házá, latrak

- barlangja, Ga, bordel, It, bordel-
lo, Ge. Bordell, T. burdur, C. bur.
Bornyú, borjú, barnyu, tehén-fiu,
L. vitulus, Pe, barna, parna,
filius, Gothice, barna, *Saec*,
barn, *Islandice*, börn, *Anglo-*
Saxonice, bearn, *Chaldaice*, *Sy-*
riace, bar. Albanice, bör, Hb.
ben, Maltice, bin, Sl. brnyo.
Borok, boroka, fenyőbors, L. ju-
niperi, Sl. bor, borik, Sl. P. R.
bovowka.
Borona, L. occa, scepes, trabs
cylindrica subtilior, R. Borona,
P. brona, obrona, B. brany, S.
brana.
Boronálni, L. occare, R. boronoi.
Borosta, etset, L. seta, Ge. Bürste.
Borostyán, L. hederá, syringa vul-
garis, D. barstran, barsctan, S.
B. brectan, I. berslyan, Pe, bar-
schan.
Boroszlo, L. vratislavia, Ge. Breslau.
Berotva, beretva, L. novacula, S.
B. R. D. C. britva, britvu.
Borotválo, L. barbitonsor, R. bor-
dobrei.
Borozda, I. Barázda.
Bors, L. piper, D. papar, V. pi-
pér, B. pepers, P. pieprz, Ge.
Pfeffer.
Borso, L. orobus, pisum, orbes,
Ge, arbes, erbes, D. proso, P.
B. proso milium.
Borz, L. taxus, R. barsuch.
Borza, L. sambucus, D. baaz, B.
bez, R. buzina, S. beza.
Borzva, pag. Trans. R. borzo, cito.
Bospor, bosporos, L. alliatum, Ge.
Knoblauchbrühe, C. bospor.
Bosznia, bosznyák, L. bosnia, bos-
niensis.
Boszorkány, L. saga, D. bahorn-
tza, Pe, bozorkan, *magi*, S. bo-
szorka, Ge. Bösergeist.
Boszsankodo, L. injuriosus, D.
bezzakonon, biszán, *ravidus*, P.
bezzakonay.
Boszsantaní, L. injuriare, D. bisz-
novati.
Boszszu, L. rabies, D. bijsz, P.
boztwo, B. bozswj, *numen*, Is-
teni boszszuállítás.
Boszszuság, L. injuria, D. bezza-
konye.
Bot, fustély, husáng, páltza, L.
fustis, D. báh, Se, bit, I. V. bó-
ta, C. bavta, L. pedum, Ga, bá-
tón.
Botóka, botiko, butyiko, bitofa,
páltzátska, páltziko, L. batillus,
P. patyczka, R. mutowka, D.
motika.
Botolo, L. fustigator, Se, bitel.
Botos, L. sculponea, calygae, ti-
bialis, R. podosva, Ga, les bot-
tes, B. bota, boty.
Botsánat, L. venia, D. puschyenye,
odpuschyenye.
Botsárd, Pagus Transilvaniae, R.
botsar, doliarus.
Botska, bodonka, hordótska, R.
botska.
Botskor, L. solea, calceus rustico-
rum levis pero, P. bocik, Ga, les
bottes, I. bicéva, buzér.
Bozsér, L. rubia tinctorum, C.
brozh, Se, bozsija, foenum grae-
cum.
Bozza, bodza, borza, L. sambu-
cus, B. bez.
Brád, Oppidum Comitatus Zaránd
in Transilvania, D. braad, *arx*,
B. brada, barba.
Branitska, pag. Trans. B. brana,
porta urbis, braniti, defendere.
Brasso, L. corona, Ge. Kronstadt.
Bráza, brázova pag. Trans. B. braz-
da, sulcus, bereza, betula.
Bréve, Pápa párantolatja, L. breve.
Brigaderos, Ge. Ga, brigadiere.
Brilliant, L. adamas ad formam pó-
lyedri politus, Ga, brillant.
Brinza, turo, L. caseus salitus, et
malaxatus, V. brinze, P. brynd-
za, Ge. Brinse, Brinsen-käse.
Brondza, L. caseus breznensis, bu-
renda, Ge. Brinsenkäs, I. Brinza.
Bú, banat, L. moeror, afflictio,
D. buka, *tumultus*.
Buba, báb, alak, L. pupa, Ge. Pup-
pe, Kinder-puppe, Ga, poupée.
Buborék, L. bulla, B. bublinka, Vi,
puhor.
Bubolyitska, L. bulbus.
Buda, L. scena, Ge. Bude, B. puda,
bauda, P. buda, *tentorium*, S.
budar, Ga, boudoir.
Buda, L. buda.
Bufti, ostoba, hárdolatlan, Turc,

- mufti, a' Törökök Fő Papja, a' ki igen bugyogos bufti fövel van felkontyolva.
- Búg, galambbug, L. columbarium, B. banka, holubi banka.
- Buga, szem-buga, tsere-buga, L. nodulus, globulus, R. pugovitz.
- Búgni mint a' diszno, Kanozni, L. suum modo coire, B. bugneti, *luxuriari*.
- Bugyogni, lotsogni, It, bugiare, mentiri.
- Buja, L. luxuriosus, S. buják, Ge. bull, Sl. bulo, R. bujny, grob.
- Bujáság, L. luxuria, Pe, buja.
- Bukni, L. prolabi, Ge, sich bücken.
- Bukova, Pagi nomen in Com. Hunyad in Trans. C. bukove, *fa-ginus*.
- Bulla, Pápa parantsolatja, L. bulla.
- Bunda, L. pellicium, S. bunda.
- Bunko, tremo, görts, daganat, L. tumor, C. bunka.
- Bunkos bot. L. fustis, Vi, bunkam, verbero.
- Burger, L. civis, Ge. Burger.
- Burján, L. herba inutilis, R. buldirjan, I. Bojtorján.
- Burkus, burgus, L. brandenburgus.
- Burnyesz, gabogzi, bolondos, Ga, *bourlesque*.
- Burok, burka, hojag, mellybe a' gyermek 9 holnapig az anyja méhében él, L. ovum uterinum, P. R. burok, *Genit plur*, burka.
- Búsitni, L. moerore afficere, D. bucsiti, *tumultuari*.
- Buta, búszke, nyalka, kényes, kevély, hetyke, negédes, goromba, L. brutus. P. buta, *superbia*, G. butte, Ga, rebuté.
- Butelia, L. lagena, butinia, Ga, Ge. bouteille. L. butellarius. butic-larius, pincerna, v. Putton, It, bottiglia.
- Butor, bútyor, L. bulga, S. Vi. butora, butura.
- Butsu, bultsu, boltsu, L. peregrinatio religiosa, poenitentia, Ge, Busze, V. bults, nundinae, Sl. put, Vin, bozsi-pot.
- Buza, L. triticum, olim: bugza, a *Scitharum boghá*, *Mogolice*, budza, Sl. bozse, bozsidar.
- Buzér, I. Bozser.
- Buzditani, L. animare, stimulare, D. uzdihati, *suspirare*.
- Buzdogány, L. clava, P. buzdygan.
- T. buzdogan, D. buzdoan, B. buzkan, C. buzdihan.
- Buzgo, L. ardens, D. uздаh, *su-spirium*.
- Buzogás, fővés, forrás, L. effervescentia, ebullitio, R. puzir, *bul-la aquae ebullientis*, Ga, boullionnement.
- Buzogány, I. Buzdogány.
- Bő, bőv, bőv, L. amplus, Sl. bivni.
- Bőltesség, L. sapientia, Se, vol-sevstvo.
- Bőltő, L. cunae, S. belcou, Ga, berceau, Tu, betschik.
- Bödöny, kutkáva, kutköpű, L. ora putei, I. bedény, *cadus*.
- Bögök, L. boo, G. boao.
- Bőjt, L. jejunium, D. pooszt, V. poszt, Ge. faszten, B. púst.
- Bőlt, bölch, L. sapiens, Se, R. S. wolchw, *magus, augur*, F. welho.
- Bömbölni, L. bombillare, boare.
- Bőr, bőr, L. corium, cutis, T. deri, Graec, Bűrsza.
- Bőrvény, bőrvényke, L. vinca per-vinca, Ge. Bärwinkel.
- Börtön, L. carnifex, Ge. Büttel.
- Böszörmény, Bulgari vocantur in Annalibus Russicis *Besermeni*, Bulgari enim sunt Mahomedani, qui non tantum circa Belgradum, sed in variis Hungariae locis sub nomine exoso Ismaëlitarum, et Saracenorum habitant. Vid. Schlö-zer Gesch. d. Teutschen in Sieb. p. 187. Ab his Bese menis orta ni-fallor denomina'tio Oppidi Böször-mény; Verisimile est, quod Bö-szörmény seu Besermeni, ex mu-slimin Mahomedanus ortum duxit.
- Bűbájos, bűvölőm-bájolom, L. in-cantator, Gr. Bebaïos, fortis, firmus securus. I. Bávolum.
- Büdös, L. putidus.
- Bűk, bik-fa, L. fagus, R. B. buk, Ge. Buche, D. C. búkva, P. bu-kiew.
- Bulletin, L. bulla, Ga, bulletin.
- Bűn, L. peccatum, R. P. V. vina, I. búna, *seditio*.

- Büntetés, L. poena, proscriptio, anathema, Ge. Bann.
 Bűszke, L. superbus, insolens, B. pycha, pussny, Ga. brusque, széles, mint minden büszkéké, Ge. bös.
 Bűz, bűzös, bűdös, rosszszagú, L. foetidus, malus odoratu, Hebr. beosch, Ge. bös, It. puzza, puzzo.

C.

Császár, L. Caesar, B. cysarz, R. car.

D.

- Dagadni L. augeri, multiplicari, Hebr. daga.
 Dajka, L. nutrix, C. D. doyka, V. dojke, B. dogka, Pe. daiki, T. daje.
 Dajna, dudujna, L. foemina corpulenta, Sl. dojna, mulgibilis, It. donna.
 Dákos, hegyes tör, L. pugio, sica, Graec. dakos, morsus, Ga. dague, Ge. Dolch.
 Dali-termetű, ékes, diszes, L. formosus, praestans, T. déli.
 Dáma. L. domina, matrona, Ga. dame.
 Dám-vad, L. dama, It. daino, daini, Ge. Damhirsch.
 Dán, L. danus.
 Dandár, L. medium exercitus, ubi fertur vexillum, I. dundár, G. Standart, Ga. étendard.
 Dániel, L. daniel.
 Danolni, L. cantare, Cl. dunlachu.
 Dános, pag. Trans. L. dionysius.
 Dántes, G. dantes, tsupa játtzo pénz.
 Dantzia, L. gentiana.
 Dantzka, L. dantiscum, R. P. danska, Ge. Danzig.
 Dara, L. granum, T. dari, ptisana.
 Darab, L. granum frustum, R. drob, B. drobwy, minutus, drobny, V. daráb.
 Darabolni, darabolt, L. minuere, minutus, B. drobiti, V. zdrobít, I. droben.
 Darabont, L. satelles, Ge. Trabant, D. B. drabant.
 Darabos, L. asper, Ge. derb.
 Daraszlo, doroszlo, kapa, gyalu, L. rastrum, dolabra, Ge. Grundhobel, R. dorozsnyik.
 Darázs, L. vespa, T. ari, iehanyarysi, B. wrssen, tabanus.
 Dárda, L. hasta, jaculum, B. I. darda, It. dardo, Ga. la darde.
 Dárdás, L. doriphorus, B. dardass.
 Darotz, zeke, Tu, darovtze, tela rudissima.
 Daru, L. grus, Se. 'sdral, 'suravl, S. sarab, P. zorawek, Pe. torna, T. turna.
 Datzos, tántzos, Ge. Danz.
 Déák, diák, L. diaconus, Gr. diaconos, Se. R. I. diak, B. ziaak, V. diacu.
 Déákul, L. latine, D. diacky.
 Debella, nagy magos leány, L. puella excessive magna, B. debeli, magnus, V. dabilla, könnyen engedő Kurva. Ras. debela.
 Deberke, L. vas ligneum, urna, B. debernicze, Se. dölba.
 Debretzen, Civitas Hung. S. dobraztzena, bonae nundinae, B. dobrocinnny, dobrorecenj, benignus.
 Déd, der Ahn. Slow. R. djed, P. dziad.
 Degett, degenet, dohot, Kulimai, szekerkenő, L. axungia, R. degot, dogat.
 Dékány, L. decanus.
 Déklinátzio, L. declinatio.
 Deklinista, L. declinationem discens.

- Dékrétom, L. decretum.
 Dél. L. merities, R. den, *dies*, pol-
 den, *merities*.
 Deli, dali, L. pulcher venustus de-
 liciosus, Ga. delié, Tur, déli.
 dali termetü, ékes, diszes.
 Déliberátom, L. deliberatum.
 Demecz, L. damascenus.
 Demeter, L. demetrius.
 Demjén, L. damianus.
 Dénes, diénes, L. dionysius.
 Denevér, L. tenebrio, l. Tenevér.
 Derék, törzsök, L. caudex dorsum
 truncus. S. driek, D. hrek, V.
 driku, Ge. Oberleib.
 Derekas, L. praestans, Sl. drietsni.
 Deres, melybe lefektetve páltáz-
 zák a' rabokat, Sl. djeretz, der-
 holetz.
 Dereje, el vagdalt téstás étel, L.
 laganum, I. derenye, *laceratio*.
 Derétselni, l. Terétselni.
 Dermedni dögleni, nyúzásra jutni,
 L. crepare, Graec. derma, *bőr*,
 a' kinek a' bőrit le huzták, meg-
 dermedt.
 Derzs, pag. Trans. B. derzsawetz,
 dominator, der'su, teneo.
 Dertze, lisztes korpa, L. furfur,
 V. teritie.
 Despota, kegyetlen úralkodó, Graec.
 L. despota.
 Deszka, doszka, L. asser, I. dész-
 ka, D. daska, P. B. deska, R.
 doszka.
 Deszkátska, L. assercula, R. dosz-
 tszetska.
 Détzember, karátson hava, L. de-
 cember.
 Dézma, L. decima, S. dezma, I.
 desma, V. diesme.
 Dézsa, L. mulctrum, G. desen, C.
 desha, D. dixa, B. dijkza, Dizse,
 Vi, diezsa.
 Déva, oppidum Transilvaniae, I.
 deva, devicza, *Virgo*, P. djeva,
 thaumaturga.
 Devaj, L. dissolutus, devius, de-
 via, Sl. diwy, diki.
 Diadalmas, L. diademate cinctus,
 scilicet: *victor*.
 Diadalom, L. diadema, tanquam *vi-*
ctoriae signum.
 Diárium, naplókönyv, L. diarium.
 Didrik, L. dietericus, Ge. Dietrich.
- Difámálni, L. diffamare.
 Dij, L. sacramentum, homagium,
 Ge. Eid.
 Diktálni, L. dictare.
 Dilettáns, G. Ga. dilettant.
 Dinnye, L. pepo, cucurbita, Slow.
 P. dinya, R. dinja, C. dina, Pe,
 Turc. hinduane, quia venit ex
 india. B. kdine.
 Dio, divo, L. nux, Tu. dgeviz,
 dschuz.
 Diploma, függő petsétes levél, L.
 diploma.
 Disputálás, kételkedés, L. dispu-
 tatio.
 Ditsekedés, L. gloriatio, I. dichenye.
 Ditsekedni, L. gloriari, D. ditsi-
 tisze.
 Ditsekedő, L. gloriosus, jactator,
 R. ditsáti, Sl. ditsen.
 Ditséret, L. gloria, D. dika, It,
 diceria, oratio, concio, sermo,
 Chr. djika, V. dicala.
 Diván, török Kanape, G. diván.
 Divánkozni, L. iudicium, consi-
 lium, Turc. divan.
 Dob, L. tympanum, Se. dobos, V.
 doba, Hb. toph. Sl. B. buhen.
 Dobni, ütni, sujtani, L. ferire,
 tundere, D. dobiti, *vincere*.
 Doboka, Comitatus Doboka in Tran-
 sylvania, D. dubokavoda, *aquae*
altitudo.
 Dobolok, L. tympanum pulso, Se,
 dobuju.
 Dobos, L. tympanotribo, Se, do-
 bosár, P. dohosz, G. Tambour.
 Dobra, pag. Trans. B. dobra, bona.
 Dobrotz, pag. Trans. B. dobrotá,
 bonitas.
 Doh, dohosság, bűz, L. odor, I.
 duka, S. C. duh.
 Dohány, tubák, L. tabaca, nico-
 tiana, Vi, D. duhaan, T. totan,
 dohány.
 Dohott, degett, kulimáz, L. axun-
 gia, R. degot.
 Doktor, urus, orvos, gyógyító,
 javító, L. doctor, Ga. docteur,
 It, dottore.
 Dolmány, L. dalmatica tunica, D.
 doliman, P. doloman, Tu. tul-
 man, tolman, dolman, Sl. dolni
 mentyik.
 Dolog, baj, ügy, ügyelés, per. L.

- res, opus, negotium, labor, Ge. Arbeit, Werk, Ding, Gewerh, Handel, Geschäft, Handlung, R. djello, D. djello, dilo, P. dzielo, B. djlo, Vin, delu, delanye, Chr. dugovanye.
- Domb, L. tumulus, Ge. Damm, V. dimbu.
- Dombérozni, I. Bendérezni.
- Dombro, pag. Trans. vel a Boh, dub, quercus, vel a dobro, bonum.
- Domika, tuos leves, V. dimicát, Sl. djemikat, dimicatum in micas resolutum, tyrotarichus.
- Dominikánus, L. dominicanus.
- Domokos, domonkos, L. dominicus.
- Donát, L. donatus.
- Donatzio, L. donatio, Király aján-déka.
- Donga, L. asser doliarius, C. dolga, V. dungi, D. R. duga, do-ga, Ge. Daube.
- Dorgálni, L. coarguere, korigálni.
- Doromb, L. crepitaculum, G. Maul-trömmel, I. bromba, dromba, It. trombe, S. drumbla, crembalum.
- Dorong, L. fustis, pertica, C. drog, I. drüg, Win. drog.
- Doroszlo, daraszlo, kapa, gyalu, L. rastrum, dolabra, Ge. Grund-hobel, R. dorozsni.
- Dorotya, L. dorothea.
- Dosztig, dusztig, eléggé, bővönn, L. affatim, abunde, D. C. dozti, R. doszta, dosztatok, B. dosti, P. dostatkiem, D. tuusst, opimus.
- Dozsis, egy bévétél, L. dosis.
- Drág, Pagi nomen in Transilvania, D. draga, vallis, pratum, B. drag, draga, dragi, charus.
- Drága, betses, árros, L. preciosus, charus, I. C. drag, Se, dra-gi, R. dorogi, drahi.
- Drágakő, L. lapis preciosus, R. dragotzjenni kamény.
- Drágaság, L. charitas, R. dorogovazna, I. dragócha.
- Drágaság, L. clenodium, R. dragotzjennaja.
- Dragént, I. gummi-tragacantha.
- Dragonyos, L. draconarii, olim apud Romanos, Ga, dragon, Ge. Dragoner.
- Drajdrotmateria, Ge. Dreydrot.
- Drakma, L. drachma.
- Drinápoly, L. adrianopolis.
- Drót, L. filum ferreum, Ge. Drath, C. drat.
- Drusza, L. homonymus, amicus, R. D. druga, druzska, der Nahmensbruder, Slow. drusa, R. drug.
- Dsida, I. Zsida.
- Duda, L. Jiripipium, fistula, Se, P. B. duda, R. dudka, Ge. Dudelsak.
- Dudás, L. tibicen, I. dudáss.
- Dudolni, L. cantillare, Ge. dudeln.
- Dusla, duflapantlika, L. dupla, duplex, Ga, double.
- Dugasz, dugo, dugats, dugo hely, láda, L. reconditorium, R. duga.
- Dulo, adoszedő, L. lictor, Gr. dulos.
- Dumbravitza, pag. Trans. cum Rhinnesmo Polonico. pro Dubrawitza, a dubrawa, quercetum, dub. quercus.
- Duna, L. danubius, Ga, danube, C. dunava, V. duneri, Se, dunai, B. dungg, Ge. Donau.
- Dunksha, L. Culcitra, P. duchna, Ge. Duchet, Tuchet, Eyderdunen, Ga, le duvet.
- Dupé, L. cincinnus, Ga, toupé.
- Dupé, alfel, hátuly, L. nates, P. dupa.
- Duplázni, L. duplicare, Ga, doubler.
- Durántzai baratzk, L. duracinum, B. bresken durancj, Ge. Durantzen Pfersing.
- Durtz, dutztz, L. nodus, excrecentia in arboribus, Pe, dutsah, Sl. dutzina.
- Durtzás, I. morosus, iracundus, R. duratzki, P. durak, Ge, trotz, trotzig.
- Durtzáskodni, durváskodni, L. durus, dura.
- Durva, L. durus, dura.
- Dus, gazdag, L. dis, dives, divus, deus.
- Dutka, batka, L. numus, denarius, pecunia, formata, B. dutka, etwas geschlagenes, gepregtes, a' verbo dotykam, tangere, berühren, antasten, V. dutce.
- Duzzatt, L. inflatus, Ge. dunsen, aufgedunsen.
- Dög, L. lues, B. dech, Slaw. dochnu, dechnu.

Dögöny, L. sica, Ge. Degen.
 Dögönyeg, magábann hegyes tört
 elrejtő páltza, L. gladius, baculo reconditus, Ge. Degen.
 Dögönyözni, quasi dégenczni, L. gladio vel sicâ pun gere, G. mit einem Degen stechen.
 Dölfös, elatus, arrogans, tripus delphicus, oraculum delphicum

superbum, quod omnes auctoritate superat.
 Dömötzki, L. damascenus.
 Döre, L. fatuus, Ge. thor, thöricht.
 Dörgölni, L. terere, fricare, C. durgel derglam, v. Dörgálni, dö-rögni.
 Dülöföld, L. jugerum, Sl. djiel.

E.

Ebán, köfa, Koromfa, L. ebum.
 Ebéd, L. prandium, R. objéd, B. obiad, B. obéd, D. obid, S. obed, derivatur a verbo-jem, jedu, edere.
 Ebédelni, L. prandere, R. objedaty, P. obiadnie.
 Ebegő, lotsogo, fetsegő, karitsálo, L. rabula, legulejus, Ge. Zungendrescher, R. Se, jabadnik, B. sstebetni.
 Edény, L. vas, I. bedény, cadus.
 Édes, L. dulcis, Gr. hédys, suavis, iucundus, lactus, R. med, mel, hinc médes, édes, mellitus.
 Edigt, L. hucusque, T. deg, dek.
 Edzeni, L. ferrum candidum in aqua frigida extingvere, Ge. ätzen, ätzende schärfe.
 Ég, L. coelum ignis.
 Égény, égevény, égés, tűz, L. ignis, I. ogeny, P. ogien, R. ogon, B. ohen, It. igne (égni való).
 Eger, L. Agria.
 Égni való, égő, L. comburendus, I. oghnić, igniculus.
 Egres, L. agresta, B. äggest, I. egresc, C. agres, V. agris, H. agraz.
 Egy, L. unum, Hbr. echad, eched.
 Egyed, I. Egidius.
 Egyél, eszem, L. ede, edo, I. jegya, cibis.
 Egyenesíteni, L. aequiparare, I. yed-naesiti.
 Egyiptom, L. Aegyptus.
 Égöenn, égvén, L. ardens, I. ogh-neno, oghnyen, ignitus, ardens.
 Ejtél, kupa, L. octale, cupa, Ge. Aechtcl.

Ék, L. cuneus, Ge. Ecke, angulus, Eke, L. aratrum, G. Egge, occa, Graec. ake, cuspis.
 Ekho, térthang, L. Gr. echo.
 Eklesia, L. Ecclesia, Ga, eglise, Graec. ekklésia.
 Ekonomia, gazdaság, L. oeconomia, Graec. oikonomia.
 Eksertzérozni, L. exercere, Ga, exercer.
 Eksponálni, L. exponere.
 Eksékválni, L. exsequi, in executionem ducere.
 Ekszelentziás, L. excellentissimus.
 Él, L. acumen, Graec. helé, splendor.
 Élástikus, viszszipattano, L. elasticus.
 Elballaga, Gr. apellage, discessit.
 Eledelel, L. cibis, Gr. delear, delo, esco.
 Élőfánt, L. elephas, Ge. Ga, elephant.
 Elek, L. alexius.
 Élés, élet, eleség, L. commeatus, victus, D. gilis, V. ilis.
 Elegyitni ezüstöt rézzel, Ge. legiren, L. ligare.
 Ember, L. homo, Gr. empeiros, empiricus qui omnia tentat, omnia experitur. Embrio, Hebr. gebher, vir. Hisp. ombre, Tur. er. Emelygek, L. vomitorio, Graec, emeo.
 Eme, emlő, emő, tsetsemő, emleni, emni, L. femina, Ger. Amme, Vi. ama, nutrix, Chr. vine, ubera, Hb. em, mater.
 Eminentziád, L. eminentia vestra.
 En, L. ego, Hbr. ani.

- Ének, L. cantio, Hbr. enu, Vin. Ensem, ettem, enni, L. edo, Ge. enok. essen, Angl, Sax, etan, Goth. itan, etan, Angl. to eat.
- Endivia, L. cichoreum intybus, G. Ga, endivie, I. indivia. Eszkába, I. iszkába.
- Engedem, L. concedo, I. engedujem, V. engedujeszk. Eszteke, L. buris, S. estich, Ge. Stock.
- Engedelem, L. concessio, I. engeduvanye. Esztendő, L. annus. Aramacice schauto.
- Engedni, L. concedere, I. ugovisi. Eszterág, golya, L. ciconia, Ge. Storch, a graeco storgeo.
- Enni, egyél, *imperativus*, L. ede, I. jegya, *cibus*. Eszterenga, fejő hely, V. strunga.
- Entsembents, Ge, unnützer Mentsch. Eszterga, L. scalprum fabrilis, tor-
- Enyv, enyő, L. gluten, Ge. Leim, Lem. num, Se, sztrogalo, sztrug, B.
- Épen, Ge, eben. sztrinka, V. strunga, Chr. sztrugadlo.
- Eperj, eper, L. fragum, Ge. Erdbeer. Esztergárolni, L. torneare, D. sztagati, strugatina ostrugh.
- ÉR, L. vena, Ge, Ader. Esztergáros, L. tornio, I. sztrugar, R. B. Se, tokar, Graec. astragalos, vertebrae, ponditus, trochus, talus, lusorius.
- Erdély, L. transilvania, I. erdely, C. erdelje, T. erdel, D. erdegl, V. árdiálu. Esztergom, L. strigonium ab Ister, S. osztrihom.
- Erdő, L. silva, Ge. Erde, *terra*. Eszterha, L. tectum depluviatum, D. sztriha, ostrugh, P. strzecha, Vi. S. B. strecha, V. stresine.
- Eredet, L. ortus. Esztrenga, L. arctus, Ge. Strengé, a stringo.
- Ereklye, L. reliquiae. Etse, etsem, L. frater minor, C. ezh.
- Eretnek, L. haereticus, I. eretnik, G. hairetes. Etset, L. seta, setaceum, Se, tsetka, C. shet, R. stsetska, stsetina.
- Erkely, áltán, folyoso, portikus, Ge, Erker. Etzet, L. acetum, V. P. ocet, D. ozat, oczten, Ge. Essig.
- Erkölts, Ge, Ehrgeiz. Europa, L. europa.
- Ernye, L. irenacus. Eufrazsia, L. euphrasia.
- Ernyő árnyéklo, L. tegmen, umbraculum, R. arnyevi. Év, genealog, L. pus, P. hew.
- Ersek, L. archiepiscopus, I. ersek, Ga, archeveque. Ez, L. hic, Hebr. zeh.
- Erszény, L. marsupium, bursa, C. urejza. Ezer, L. mille, Pe, hezar, D. yezero, Vi. I. jezero, Tu. Ar. ezer.
- Értz, L. metallum, Ge, Ertz, ab hébraico, ertz, terra. Év, évi, harmadévi, negyedévi, L. aevum, Graec. eon.
- Erős, L. fortis, robustus, Graec, heros, ischürós. Évangeliom, L. evangelium, Gr. eüangelion.
- Erzsébet, erzsok, L. elisabetha. Évengyelista, L. evangelista.
- Eskarap, L. scorpena. Evangyélíkus, L. evangelicus.
- Esmértetni, szelidíteni, L. assuafacere, cicurare, Se, uszmiriti. Evet, mokus, tzibabo, L. sciurus, S. evet, R. djevet, puella.
- Esperest, L. presbyter, archidiaconus, I. jesprist. Evezni, L. remigare, V. veslati.
- Essentzia, L. essentia. Evező lapát, L. remus, Vin. veszlo, veszlar, evező legény, D. vozar, vehor, szekerezem.
- Espék, espékelní, Ge. Speck. Eszelök, L. fatuus, stolidus, R. oszelok, *asellus*, B. osel, *asinus*, oslar, *mulio*, Ge. Esel.

F.

- Fábrica, L. fabrica, officina.
 Fabian, L. fabius, fabianus.
 Fain, derék, jóféle, finom, L. finum,
 Ga, fin, It, fino, Ge. fein.
 Fajta, féléke, féle, L. species, S.
 fajta.
 Fajtalan, L. degener, lascivus, C.
 fajtazk, *nugator, faida*, lat. med.
 aevi, sign. inimicitia, Ge. Fehde,
bellum.
 Fajtalankodni, L. lascivire, nugari,
 C. fajtam.
 Fako, falko, L. helvus, gilvus, Ge.
 Fahl.
 Fáklya, L. fax, Ge. Fackel, It. fac-
 cola, B. fakule, V. fákliá.
 Falamia, L. familia.
 Falka, sok, teméntelen, L. multum.
 R. szvalka ljudei, *concursum ho-*
minum.
 Falat, L. buccella, C. I. falat.
 Falni, L. devorare, Hb. bala.
 Falu, falud, L. pagus, colonia, D.
 szelo, C. selu, Ar. balad.
 Familia, falamia, L. familia.
 Pánk, pánko, L. scriblita, torta,
 Ge. Pfannkuchen, I. fányék, V.
 pankova.
 Fantázirozni, Ge. fantasieren.
 Fantsal, L. venceslaus.
 Fantsika, rongy, rost, L. lacinia,
 Ge. Faserchen.
 Fantzilla, pesztunka, léányka, L.
 puella, It, fanziulla.
 Farszto tereh, Ga, fardeau.
 Faragni, L. frangere, fabricare,
 Chr. ferkati.
 Farantziskánus, L. franciscanus.
 Fark, L. cauda, C. ferk.
 Farkas, L. lupus, R. volk, B. farkas.
 Farmatring, L. postilena.
 Fársáng, L. bacchanalia, S. ffas-
 sang, Ge. Fasching, I. fasénk.
 Farzsábás, farzsámás, I. Zsámba.
 Fasina, Ge. Fascine.
 Fásli, pola, L. fascia, Ge. Fascine,
 G. fascine.
 Faspék, Ge. Spieker.
 Fasz, fosz, L. penis, D. hyosst,
 pasztuh, *admissarius*.
 Faszszolnak a' katonak szénat, za-
 bot, Ge. fassen.
 Faszuj, paszuj, I. Fuszujka.
 Fátalis, L. fatalis.
 Fatsing, L. fasciculus, Ge. Fascine.
 Fátzán, L. phasianus.
 Fátyol, L. peplum, S. ffatel, Graec,
 phakellos, phakiolion, fascia ca-
 pitis, It, facioletto, fazolo, I.
 Patyolat.
 Fattyu, L. spurius, I. fachuk, B.
 pachole, pacholicek, servulus,
 Chr. fatsuk.
 Fazék, fazak, fazk, L. olla, cupa,
 vas, vasculum, R. vazik, *eiskes-*
sel, G. vase.
 Feslerka, fesseroni, török bors, L.
 capsycum, C. pfefferoni.
 Februarius, böjt elő hava, L. Fe-
 bruarius.
 Fedél, I. Védél.
 Fegyver, L. arma, Ge. Feldgewehr.
 Fejér, fehér, L. album, ab, Hebr.
 Feir ornavit, nituit, contraxi pal-
 lorem, inde: *fejer nép*, sexus se-
 quior, quoniam nitido ornatu ve-
 stiuntur, Germ. *Feuer*, ignis om-
 nium candidissimus est. I. bjel,
 Hbr. bahir, behir.
 Fekete, L. facatum, nigrum, Hbr.
 Fekét, foeculentum esse.
 Fektérozni, Ge. fechten.
 Fél, L. dimidius, R. pol.
 Féle, féléke, L. species, I. C. fela,
 V. fel de fel.
 Felejtár, L. obequitator, agaso,
 Ge. Vorreiter.
 Felelekérte, L. assecuro, Ge. ich
 stehe dafür, I. feledujem.
 Felhértz, ferhértz, Ge. Vorholz.
 Felestök, I. Frustuk.
 Felhő, L. nubes, nebula, B. mlha,
 Cr. néphele.
 Fellábos, katona, L. miles ablicen-
 tiatus, Ge. beurlaubt, verlaubt,
 erlaubt, ferlaubos.
 Feltsér, borbély, seborvos, L. chi-
 rurgus, Ge. Feldscheerer.
 Fene, gonosz, vad, L. ferus, Turc.
 fene.

- Fenék, L. fundus.
 Fénylek, L. splendeo, Gr. faino.
 Feredő feresztő, L. balneator, B. pradli, *lotrix*.
 Féreg, L. vermis, Ga. ver.
 Ferentz, L. franciscus, I. ferencz.
 Fér, férj, L. vir.
 Ferslág, paraszt láda, L. arca, Ge. Verschlag.
 Fértály, L. quadrans, 4 fertones fa-
 ciunt libram, lat. med. aevi, Ge.
 Viertel, B. wertel, I. fertály.
 Fértelni, L. obiter consuere, Ge.
 falten, falzen.
 Festeni, F. fuscare.
 Fészek, vaskok, iszák, alam, L. ni-
 dus, B. vacek, *mantica*.
 Fi, fia, fiju, L. filius, Ga. fils, It.
 filio, *Portugallice*, filhio, fijo,
 H. hijo, Gr. vios, V. fiul.
 Fige, L. ficus, P. C. figa, Ge. Feige,
 It. fico, Ga. figue.
 Figura, figurás, L. figura.
 Figyelem, vigyelem, ügyelem, v.
 Vigyelés.
 Fikátor, ezt a gyalogoknak dobol-
 ják, Ge. Fikator.
 Filegorja, F. nubilarium, It. gloria,
 G. gloriëtte, hinc fel-gloria, file-
 gorja, fel ház, R. gora, gorja,
mons, gornitza, *atrium*, S. prik-
 rewa, villae gloria, filia gloriae.
 Filegrán munka, L. phrygium opus,
 G. Filegran Arbeit, Ga. filigramme,
 filigrane, fildegran.
 Filemile, L. et Gr. philomela.
 Filep, L. philippus.
 Fíles bagoly, L. bubo, R. filin.
 Filko, mákfílkó, tökfílkó, B. filek,
 filko, Ge. der Pamfil, der Ober
 in Kartenspiel.
 Fíllér, L. obolus, Ge. Häller, I.
 fillyer.
 Filosofus, L. philosophus.
 Finántzia, Királyi kints szaporitá-
 sa módja, Ga. finance.
 Fíndsia, L. scyphus, vasculum, T.
 findsa.
 Fing, L. crepitus ani, Ge. Wind.
 Finok, L. filiolus, ephebus, R. szí-
 nok, (szín, *filius*).
 Finom, derék, fain, jóféle, L. fi-
 num, Ga. fin, It. fino, Ge. fein.
 Finnyás, fain, kényes, It. fino.
 Fíok, L. loculus, Ge. Fach.
 Firhang, L. aulaeum, Ge. Vorhang.
 Firkálni, tziirkálni, L. scriptitare,
 fricare, C. zherkam.
 Fírnátz, L. vernix, Ge. Firnitz.
 Fiskus, király kintse, L. fiscus.
 Fity, L. medius sextanius, Ge. Pfiff.
 Fitytyet hányni, Ge. Fipps.
 Fityfity, apro, kised, puja, L.
 pigmaeur, pusillus, I. físhírich.
 Fítzamodás, L. luxatio, R. vivikh-
 nenije.
 Fítzamodni, L. luxare, B. witknauti.
 Fizika, L. physica.
 Fízetés, L. solutio, pensio, *pitesum*.
 Fízető, L. pisetarius, solutor.
 Fízonómia, tekintet, L. physiogno-
 mia.
 Fláner, G. Ga. flanelle.
 Flangérozni, koritzálni, koborolni,
 L. diyagari, Ga. fianquer, Ge.
 flanquieren.
 Flasko, palatzk, L. lagena, Ga. flas-
 que, It. fiasco, C. flasha, Ge. Flasche.
 Flastrom, L. emplastrum, Ge. Pfla-
 ster.
 Flatravers, It. flauto traverso, Ga.
 fluttravers.
 Flatérozni, L. adulari, Ga. flatter.
 Flóra, L. flora.
 Flota, L. tibia, fistula, Ge. Flöthe,
 It. flauto, Ga. flutè, C. flavta.
 Flinta, L. selopus, Ge. Flinte, C.
 flinta.
 Fodor, Graec. feodor, theodor.
 Fogadás, L. votum, pactum, D.
 pogoda.
 Foglár, L. auceps, Ge. Vögler.
 Fogoly madár, Ge. Vogel, avis.
 Fojatni, futosni, mikor a' marha
 párosodhatnék, L. coitum appete-
 re, C. pojati, *dum sas coitam*
appetit.
 Foldozni, L. plicare, Ge. falten, A.
 to fold, B. faldugi, C. faldam.
 Folt marha, folt lud, Ge. Volk.
 Folt, L. appendix, plica, Ge. Falte,
 A. fold, B. fald, H. falta, C. fald.
 Foltos, L. laciniatus, B. faldovany.
 Folyok, L. fluo.
 Folyoso, fojoso, I. ambulacrum,
 C. vojdshe.
 Folyo széna, L. folia sennae.
 Fon ször, haj, pihe, L. pubes, pi-
 lum, lana, I. vun, vunn, yuna,
Saec, fjun.

- Fon, fonni, fonás, fonat, fonal, I. funis.
- Fonal, fonás, I. funis, filum, S. vlna, Ge. Wolle, lana.
- Fondor, fundér, L. fundator, mendacii, Ge. Finder, Erfinder, Er-dichter.
- Fonnyadni, L. marcere, R. vjanuty, B. wadnauti.
- Fonnyadt, vannyadt, fonódott, össze száradt, L. funis.
- Fono, L. netrix, quae nere novit, I. vnum premetarecz, *lanificus*.
- Fonos, szőrös, pihe, L. pubescens, pilosus, lanuginosus, I. vunnast, *Succ*, Fnas.
- Pont, L. libra, pondo, *Sax*, pund, Ge. Pfund, S. funt.
- Fordit, fordul, L. vorto, verto.
- Forr, forrás; V. zvor.
- Forditni, L. vertere, R. verotity, V. vuryit.
- Forgatni, Chr. ferkáti.
- Forgás, faragás, faragmány, I. fragmen, Chr. ferkáts, ferkáti, tornare.
- Forint, L. florenus, florentinus, ferto, ferton, Ge. Perting, quad-rans unius marcae, valentis qua-tuor florenos auri, adeoque unus florenus auri, I. forint, V. florintz, Ga. florin.
- Forma, L. forma, Ga, Ge. Forme, Gr. Morphe.
- Formás, L. formosus, V. frumosz.
- Forro, forralo; L. fervidus, fer-vens, I. vrello.
- Forr, forrás, forrázás, fővés, for-lás, L. coctio, effervescentia, V. zvor, fons, V. var, kasavar, szolovar, pivozar, kásaforralás, soforralás, serforralás, serfőzés, Se, izvárjaju, forralom, R. var-zenije, forrázás, *das brauen*, P. vitvarzam kiforrazni, *auskochen*.
- Forspont, L. praejunetura, Ge. Vorspann, Fürspann.
- Fortély, L. emolumentum, lucrum, praesidium, Ge. Vortheil, P. For-tel, I. fortely.
- Fosábos, hugyos, L. submeiulus, I. posczanecz.
- Fosforus, L. phosphorus.
- Fosztani, L. vastare.
- Foszlány, oltso fejeér dalmánka, L. tunica vilior, B. postlány, vstlány, *stratum stragula*, C. meslan, muselan, meslanka *Weiberrock von muschelin*, A. Tinodi versci-ben, fosztány.
- Frájmorer, Ge. Freymaurer.
- Fraj, Ge. Frau.
- Frájter, Ge. Gefreyter.
- Frajtzimmer, L. pedissequa, Ge. Fraenzimmer.
- Frantzia, L. gallus, gallofrancus, Ga, français, Ge. Franzos.
- Frantz, frantzu, L. morbus galli-cus, francicus, Ge. Franzos.
- Fránkozni levelet, Ge. Frankieren.
- Fridáta, rátotta, I. L. ovafrixa, It, frittata.
- Prigy, L. induciae, pax, Ge. Friede, Hebr. brith.
- Fringyia, L. machera phrygia.
- Fris, L. recens, Ga, frisch, Ge. frisch.
- Fritska, kontis, L. nasiferium, fe-rula, Ge. Nasenstüber, I. prich-ka, B. prcka.
- Frizer, Ge. Ga Friseur.
- Frízérozni, L. crispare, F. Ga, friser, Ge. frisiren.
- Frustuk, folöstök, I. jentaculum, Ge. Frühstück, I. frostuk.
- Fukar, L. sordide avarus, illicito lucro inhians, Ge. Wucher, Wu-cherer.
- Fundálni, I. fundare.
- Fundamentem, L. fundamentum.
- Fundus, örökség, élet, L. fundus.
- Furat, furás, lik, L. foramen.
- Furia, méreg, dühösség, L. furia.
- Furir, Ge. Furier, Ga, fourrier.
- Furko, I. fustis, tito, Chr. furek.
- Furmány, furmányos, fuváros, sze-keres, L. vector, portitor, Ge. Fuhrmann, B. forman.
- Fúro, L. forator, terebra, Ge. Boh-rer, R. burav.
- Furom, L. fofo, S. furugem.
- Furulya, fujora, furuglya, sip, I. tibia, fistula, D. svirallo, R. svir-jely, I. surla, V. fluera.
- Furtsa, L. versutus, Sl furták.
- Fuss, L. fuge, V. fuzs.
- Futra, futrazsirozni, Ga, feurra-ger, pabulatum exire.
- Fustély, L. fustis.
- Fuszujka, faszujka, paszuj, I. fa-

- seolus, Ge. Fisole. Pe. phasil. Fűrész, reszelő, L. lima, serra,
 Futó, jólábu, L. pedester, cursor, D. Se, pila, B. pila, Ge. Feile.
 R. futa, pes, dum pro mensura Fűrészelni, L. serra scindere, Se,
 sumitur. razpiliti.
 Fuvár, fuar, fuváros, szekeres, Fűrészetske, L. serrula, D. pilizza.
 furmányos, L. vector, portitor, Fürj, L. coturnix, Pe. farfur.
 Ge. Fuhre, Fuhrman, Fuhrwerk, Fűrészni, L. scrutori, Ge. forschon.
 R. fura, B. forman, B. fuhra, Fűrmender, L. tutor, patronus, Ge.
 die Fuhr. Vormund.
 Fuvatag, L. procella, Sl. fuják. Füstölni, L. infumare, D. suscit.
 Fuvok, fujni, fukálni, L. flare, Sl. Fűtyölök, fűtytyentek, L. sibilo,
 fukati. I. fuchkam.
 Föld, L. terra, ager, campus, Ge. Fűzfa, L. salix, I. vez, Se, iva, R.
 Feld. Ang. fild. ivi, quasi viz-fa.
 Fölöstököm, frustuk, L. jentacu- Fűzér, L. filo consortum, Sl. Chr.
 lum, Ge. Frühstück, I. frostuk. fizier.
 Fűlek, L. fulgentius.

G.

- Gáb, gábos, gábor, gáborka, L. oxyacantha, D. glagolye, Vi. glo-
 galbula, galbus. gina, B. hlohinya.
 Gabona, L. frumentum, B. obilj, Galagyolo, fetsegő, L. loquax, Se.
 obile, gobila, Obilna kassna, ga- glagolni.
 hona kas, obilna lopat, gabona Galagyolok, L. loquor, blatter, S.
 hango lapát, Obilni suop, k. ga- glagoju.
 bona kéve, Chr. gobino, Ge. Got- Galagyolás, fetsegés, L. sermocini-
 tesgabe. natio, vaniloquium, Se. glago-
 Gábor, L. gabriel. lanije.
 Gagát kö, L. gagates. Galázolni, Austriae Kalazonum seu
 Gágogni, mint a lud, L. gannire, praedatorum est mentio.
 strepere anserum modo, R. ga- Galamb, L. columba. It. colombo,
 gaty, P. gegam. P. golab, C. golob, R. golub,
 Gaj, gaz, tsere, ág-bog, berek, B. holub.
 erdőske, L. virgultum, dume- Galand, pántlika, L. teniola, Ga,
 tum, silvula, froas, C. P. R. D. gallon, B. kalaun.
 I. gaj, gay. Galatsér, galatsin, L. glans, glo-
 Gaj, gaja, göröngy, rög, doronts, bulus.
 L. terra, grumus, gleba, glarca, Gálánt, gálántéria, Ga, galant, ga-
 C. gay, Gr. Gé, Géa, Gaia, It. lanteric.
 ghiaia. Gálázní, Ga, etre galant.
 Gajág, gajákfa, L. lignum guaja- Galban, L. gummi galbanum.
 cum. Gáleát hajo, G. galeote.
 Gajdolás, pazérlás, részegeskedés, Gálgafü, L. galega.
 L. dilapidatio, Ge. Vergeudung. Galiba, nyomoruság, akadály, sár,
 Gajdolni, részegeskedni, pazérolni, L. aerumna, necessitas, R. gliba,
 L. nepotare, dilapidare, Ge. geu- P. caenum, I. gayba, caveola.
 den. vergeuden. Gálitz-kő, L. vitriolum, I. galicz,
 Gajdoló, dudu, L. liripipium, fistu- Ge. Galizer-stein, Gr. chalcitis.
 la, Ge. Dudelsak, Se. gaid. Gallér, L. collar, galerus, colla-
 Gál, L. gallus. rum, B. kollar, gollar, goller, gal-
 Galagonya, gelegenye, L. crategus ler, G. goller, I. goler, V. guleru.

- Galles, gubats, L. gallae turcicae.
 Galotza, L. trutta, callosa.
 Galuska, L. pastillus, P. galuszka, S. haluski, B. hluska. Vox Rabbenica, geluska.
 Gálya, L. navis, D. galia, G. Galion, galere.
 Ganéj, szemét, gaz, trágya, L. fimus, stercus, quisquilae, D. P. C. V. gnoi, D. R. govno, R. hnuy.
 Ganéllat, L. stercus, D. guilaad, putredo.
 Gáng, portikus, folyóso, Ge. Gang.
 Gantár, ászokfa, Ge. Ganther.
 Gantár, kondér, kantso, L. cantharus, congius.
 Gantsár, kantsós, fazakas, L. figurus, Se. gantsér, R. gontsár.
 Gar, nagy garral viseli magát, Graec. gauros, superbus, arrogans, ferox.
 Garabontzás, chiromantiás, L. chiromantia.
 Garad, L. infundibulum molendini, D. grad.
 Garád, kerítették, árkolat, kertelés, palánk, gypű, L. conseptum, Ge. Umzäumung, R. gorod moenia, I. D. grad, gradina, ograd, gorod, Ga, garde, V. gredine.
 Garáds, L. gradus.
 Garas, L. grossus, Ge. Groschen, D. gros, V. garás, grositza.
 Garáznás, garázda, veszekedő, rigojás, ákátzius, motskos, bestelen, L. rixosus, R. grjaznii, I. turbulentus, Se. grjazni, B. vrazda, mord, chrámoszta, strepitosus.
 Gárdán, gárdánfalva, Pagus in Transilv. D. gardan, deformis, B. gordan, deformis, B. gortan, guttur.
 Gárda, testőrző sereg, Ge. Ga, Garde.
 Gárgya, kút gárgya, garádgya, párkány, kerítették, korlát, pártázat, gárdia, L. margo putei, crepido putei, It. gvardia, Ga, garde fou.
 Gárgyán, L. gvardianus, It. guardiano, Ge. Gwardian, Ga, gardien.
 Garmada, rakás, L. acervus, Se. gromada, C. germada, V. gremade, B. hromada.
 Gárnizon, Ga, garnison.
 Gát, gátlás, L. moles, R. gat, I. gáta, Ge. Gatter.
 Gátolom, L. impedio, R. gatsu.
 Gátor, pintze, banya-torka, L. atrium, introitus cellae, Ge. Gatter, gitter, chlatrum, S. giatör.
 Gatsér, L. anasmas, S. B. Kacer, Aenterich.
 Gatyá, berhe, L. subligaculum, femorale, R. gatsi, Se. gatsi, P. gacie, S. B. gatte, gaty, gatchen, I. gache, gachia, D. gachye.
 Gaukler, kaukler, L. Gaukler.
 Gaz, szemét, ganéj, L. quisquiliae, fimetum, D. kozao, R. grjaz, Hb. gez, herba secta. Heb. gaz, Graec. gaza, thesaurus, divitiae.
 Gáz, gázlo, L. vadum, I. gaz, gaza, S. kaz.
 Gazda, városi gazda, L. paterfamilias, dominus, herus, I. gázda, R. gradanin, Se. goszt, goszpod, P. goszpoda.
 Gazdag, L. dives, I. gizdav, sa-perbus.
 Gazdai dolog, kötelesség, L. opus herile, R. grazsdanskaja dolznosztj.
 Gazda, L. herile, R. goszudárszki.
 Gazella, G. Ga, gazelle, L. dorcasantilope.
 Gázmér, L. casimirus.
 Gázolni, L. vadare, I. gazity.
 Gazolni, L. conculcare, Vin. pre-gaziti.
 Gazsi, L. casparus.
 Gácsi, katona hopézn, Ga, gage.
 Gavallér, It. cavaliere, Ga, chevalier.
 Gefrornesz, fagyalt, L. gelatum, Ge. Gefrornes.
 Gége, L. larynx, Ge. Kehle, C. gam, respirare, S. gager.
 Geleszta, gliszta, L. lumbricus, D. glyszta, P. glisty, R. C. gliszta, B. hlisty.
 Gellert, szent Gellert hegye, L. S. gerardus.
 Genealogia, L. genealogia.
 Generalis, gyenyeralis, L. Ge. Ga, General.
 Genetség, L. pus, R. D. gnoi.
 Genetégessedni, genyitni, L. putrescere, purulentum fieri, D. gnyiti.
 Gépely, tereh fel-huzo machina, L.

- machina, quâ e fodina fossilia extrahuntur, Ge. Gepel, Göpel.
 Geréb, part, gât, akadály, L. fossa, impedimentum, Ge. Graben.
 Gereblye, gereben, L. rastrum, pecten, D. grablye, grebglje, R. greben, grebenka, greblo, gereblja, grabli, hrable.
 Gerenda, gerendely, L. trabs, subgrundium, S. D. greda, greditza, Ge. Grindel, Grund.
 Gerentsér, fazakas, L. figulus, S. hrncër, R. grontsár.
 Gerintz, gerentz, L. spinadorsi, S. kris.
 Gerezd, L. racemus, Se. grozd, grezni, grozdetz, D. R. grezn, grozd.
 Gerezna, L. amiculum, pellicium, I. kerzno.
 Gergely, L. gregorius.
 Gergeriize, L. curculio, D. grizli-za, griziza, gagrizza, It. gorgoglione, gorgossio.
 Gerjedni, gerjedés, L. ardere, ardor, Se. gorju, gorjeni, gorjatseszt, D. gorjetti.
 Gerlitze, L. turtur, D. garlicza, R. gorlitza, C. gerlicza, P. gardlica, B. hradlicka, Chr. gerlitza, a voce hrdlv, grlv, guttur.
 Gesztenye, L. castanea, I. kesztenov, kosztanyév.
 Getrud, Ge. Gertrud.
 Getse, L. geysa.
 Gido, gedo, L. capella, I. chedo, embrio, Suec. Kid, v. gödölye. hoedus, V. jedu.
 Gillyen, L. kilianus.
 Gimnazsiom, L. gymnasium.
 Gindár, gyenge, L. subtilis, Vin. gingav.
 Giné, Anglusok arany pénze, A. guinée.
 Gipsz, L. gypsum.
 Gledény, pag. Trans. B. gledety, adspicere.
 Glét, gelét, máz, ezüst tajték, Lithargyrium, Ge. Glötte, R. glét, B. gleina.
 Glit levél, Ge. Geleit Brief.
 Glod, pag. Trans. P. glod, B. hlad, I. glad, fames.
 Golya, eszterág, L. ciconia, C. golyeju, crus, S. gola, golyen, ti-
 bia, Schinbein, Hbr. gala, mí-gravit, Sl. vola.
 Golyo, L. testiculus, It. coglione.
 Golyobis, L. globus, Ga. globe.
 Golyva, L. struma, D. C. gliva.
 Golyvás, L. strunosus, B. golawy, R. golova, capat, golovats, capitatus.
 Gomb, gömbölyü, golyobis, L. nodus, bombus, I. gumb, S. gombik, B. gomba, C. gumpa, Ga, Ge. Bombe, Knopf, V. bumb, Graec. gomphos, cuneus, clavus.
 Gomba, szömörtsök gomba, L. fungus, C. goba, R. guba, gubka, huba.
 Gomboda, L. puls, Ga, compote.
 Gomolya, L. congeries, acervus, I. gomulya, gomila.
 Gonosz, L. malus, abominabilis, Se. gnusz, gnuszn, fastidium, abominabile, I. gnyusz, abominatio, Abyssinice, genaz, B. gnusz, knusz.
 Gordon, Gr. tetrachordon.
 Goré, L. pergula, It. gloria, Ga, gloriette.
 Goromba, L. rudis, impolitus, crassus, D. grub, R. grubaja, V. grumba, Ge. grob, grobian, Ga, grobian.
 Gothusok, L. gothi.
 Gornyik, erdöpásztor, hegyi pásztör, I. gornyák, montanista, R. gorni, Bergbeamte.
 Gótz, gotz alya, tűz hely, L. focus, Ge. Herd, R. otsag.
 Grádits, garadits, L. gradus.
 Grammatika, L. grammatica, Graec. Grammatike.
 Grammatista, L. grammaticus.
 Grán, egy nehéznek hatvanod része, L. granum 1/60 drachmae.
 Granat, Ge. granad, Ga, grenade.
 Gránátéros, L. pyrobolarius, Ga, Ge. Grenadier.
 Granit, kö, Ge. Granit.
 Gránitz, határ szél, L. limes, Ge. Gränze, D. granizza.
 Grátzia, L. gratia, Ga, grace.
 Grif madár, L. gryphus, Ge. Greif.
 Grisli, felpoltura, Ge. Gröschel.
 Griz dara, Ge. Gries.
 Grof, L. gravius, langravius, burgravius, Ge. Graf, Graven, Crau-

- en, die Grauen, az öszök, a' vének, az okosabbak.
- Guba, L. centa, amiculum vile, D. guba, I. gubla, giubba, B. kuba.
- Gubats, galles, L. gallae turciae, R. gubats, labeo.
- Gubernátor, kormányozó, L. gubernator.
- Gugganni, kukkanni, L. adspectare, Ge. gucken, Sl. kukáti.
- Guláasztás tej, L. colostrum.
- Gulya, farkatlan, kopasz, kitépelt, tollu, L. evulsus, deplumis, apennis, nudus. I. guglja, gugljen.
- Gulya, gula, L. armentum, I. gulja, Arabice, chaila, ovium vel caprarum grex, R. gúlják.
- Gulyázni, legelni, tévelyegni, L. errare, pascere, R. gulyaty.
- Gummi, matska méz, L. gummi.
- Gunár, bak-lúd, L. anser mas, R. guszák, V. ginszke, Sl. gunor.
- Gunya, L. centa, copertorium, vestis vilior, gausape, R. gun, gunja, P. gunia, gunka, I. guny, gúnyacz, It. gonna. Bauerkleid, Sl. hunja, B. zjné, lodil.
- Gunyolni, tsufolni, tsalni, L. deludere, decipere, It. gannare, ingannare.
- Gurba-görbe, görbe-gurba, L. curva, Ga, courbe.
- Gurdély, L. gurgus.
- Gusturítza, pag. Trans. I. gusteritza, lacerta.
- Gustus, L.ustus.
- Gutta ütés, L. apoplexia, Ga, la-goute, podagra, D. guta.
- Guzs, pating. L. ligamentum lignum, S. R. guzs, guzsba, S. huzva, It. guscio, cortex, sokszor tsinálnak guzst fahajból.
- Guzsaj, rokka, L. colus, B. gusgegli, kusgegli, kudél, R. tozsje, S. kuzsel.
- Göb, L. gibbus.
- Göboly, L. bos saginatus, Sl. göboly.
- Gödör, Ge. Grube.
- Gödény, L. pelecenus, B. gedlj, edax. gödény torku.
- Gög, gége, L. gula guttur, Ge. Gurgel, Guy, Sl. gagor.
- Gödölye, gedi, gido, L. haedus, Hb. gedi, gdi, R. godovalyi bárán.
- Gömbözt, L. scrutilus, Sl. gömböletz.
- Göntzöl szekere, L. ursa major, Graec. künosura, ebből a' Rab-bik tsinálták Kunszera.
- Görög, L. graecus.
- Görbe hátú, pupos, L. gibbosus, R. gorbatiyi, gerbavi, I. garbay. Ga, courbe.
- Görbe, gurba, L. curvus, D. garba, P. garb, B. hrb, R. gorb, gurba, R. krivuju, Ge. krumm, Vi. gorbaty, Ga, courbe.
- Görbeség, görbe hát, L. gibber, gibbus, Vind, gerbava, gerbavitza.
- Görbitni, L. curvare, Vi. gerbiti, gerbariti.
- Görts, L. spasmus, Slaw. garča, gerča, krč, D. grizicza, B. krec, I. kéreh, zgarc, Se. kortis, S. kre, I. zgarcen, contractus, B. krec, R. garts.
- Göröngy, L. gleba, D. gruda, grumus.
- Göz, L. gaz, vapor, exhalatio.
- Gübü, göbü, örvény, padmój, tót-sa, dotsoja, L. gurgus, illuvies, vortex, I. R. glubina, putsina, isztotsnik.
- Gürüzdölni, görözdölni, L. rodere, D. griziti.
- Güzü, L. sorex, S. gisel.
- Gyalk, gyilkolo tör, Ge. Dolch, pugio.
- Gyalog, L. pedester, Hb. jalach, ambulavit, Finnice, jalga, pes.
- Gyalom, L. rete, jaculum.
- Gyalu, L. ascia, dolabra, D. dilo, B. dlato, Se. doloto, R. dolota, V. zselo, Vin. gladilu, Ge. Glat-hobel.
- Gyalu, Ge. Glat-hobel, pag. Trans. D. gyela, pinus.
- Gyalulni, L. dolare, D. dilati, djegl-jati.
- Gyámol, zsámoly, L. adminiculum, scabellum, Ge. Schemmel.
- Gyantár, gyanta, L. succinum, electrum, resina, R. jantar, Ge. Gentar.
- Gyapiju, L. lana, B. R. chlup.
- Gyapott, L. gossypium, R. chlup, R. B. owce chlupata, gyapottas, gyapjas juh, ovis lanuginosa,

- I. gyopot, B. chlupaty, villosus.
 Gyász, L. luctus, vestis pulla, Gr.
 Goys, goos.
 Gyászolok, L. lugeo, Gr. aiazo.
 Gyáva, élhettelen, puha, aszszony-
 forma, L. effoeminata, R. djeva,
puella, ignava.
 Gychenna, L. gehenna, Hb. gehinnon.
 Gyék, L. lacerta, B. gessterka,
 Apud Aegyptios: *gecko*, vid. Blu-
 menbachii, Hist. nat. sub numero
 7. *Lacerta*, *gecko*, Aegyptice.
 Gyékény, L. tegmen scirpeum, Ge.
 Decken.
 Gyémánt, L. adamas, I. gemant,
 Ga. Ge. djemant, diamant, It. dia-
 mante, D. djamant.
 Gyenge, L. tenuis, B. tenky, ten-
 ka, C. tanke, D. tanak, P. cienkj,
 B. tenke sukno, gyenge szoknya,
 vagy, poszto, Tur. jengitseri,
 gyenge ifju katonák, jantsárok,
 jung, Soldaten, Vin. gingav.
 Gyengitni, L. tennare, D. tancsiti.
 Gyep, L. cespes, gyepes.
 Gyér, ritka, lukatos, L. rarus, Sl.
 gyeravi.
 Gyerkötze, L. adolescens, Rasc.
 gyerkovitza.
 Gyergyó, L. gorgonius.
 Gyermek, L. germen, proles, puer,
 ujnövés, ujhajtás.
 Gyérttya, L. candela, Cl. gerky,
 Ge. Kerze, Gerte, virga.
 Gyilkos, L. homicida, B. komjati
 in Epistolis Paulinis 1533 Hunga-
 rice editis utitur voce *gyolkos*,
- quasi diceret: *dolchos*, quae vox
 cum a Germanico *Dolch* oriripo-
 tuerit recte *sicarium* significat,
 Pe. gyenkus, *occisor animae*,
 gyilok, gyolk, sica.
 Gyíra, L. gira.
 Gyogyitani, jovitani, L. sanare,
 Sl. hoiti.
 Gyolts, L. syndon, I. gyolgy, gyolts,
 V. zsolzs, R. cholszt, lintum.
 Gyonni, gyonás, (Can a voce *gya-
 nu*?) L. confessio auricularis.
 (D. gonetka, *aenigma*, gonetni,
aenigmaticus, gonetnik, *aenig-
 matista*, gyonato, gyontato, *con-
 fessarius*, qui recondita cordium
 aenigmata investigat, inquiri.)
 Gyula, L. julia, julius.
 Gyökér, L. radix, Hb. eker, Ara-
 mice, ekoro.
 Gyömbér, L. zingiber, Ge. Ingver,
 I. gyumber.
 Gyöngy, L. margarita, I. gyungy,
 It. gioia, T. indschi, Chr. gyun-
 gyen.
 Gyönyörű, L. praestans, eximius,
 elegans, Ga. généraleux.
 Györ, L. jaurinum.
 György, L. georgius.
 Gyűlni, L. coire, convenire, T.
 gűlmek.
 Gyümölcs, L. fructus, T. jemisch,
 Cl. dzsismis, Hebr. gemul, Ge.
 Gewächs.
 Gyűret, L. gyrus, gyűrni, gyrare.
 Gyűrű, L. gyrus.

H.

- Hab, L. spuma, Pe. ab.
 Habari, L. blattero, B. hubar,
Maulmacher.
 Habarnitza, L. palypus, B. habar-
 nicza, D. hobotnicza.
 Had, versengés, L. bellum, alter-
 catio, contentio, Ge. Hader, B.
 hädka.
 Hagyma, L. cepa, V. házsmé.
 Hadarni, habarni, nyelvelni, vesze-
 kedni, hadakozni, L. iurgari, ri-
 xari, Ge. hadern.
- Hagymáz, hagy-mázg, L. morbus
 Hungaricus, R. mozgovája, a voce
 Russica *mozg*, cerebrum, cum
 maxima cerebri conturbatio sit
 in hoc morbo.
 Hahotálás, L. cachinnus, cachinna-
 tio, R. khokhotanije.
 Haj, szőr, L. pilum, capillus, Ge.
 Haar.
 Hajdina, haritska, L. polygonum,
 fagopyrum, Ge. Heydenkorn.
 Hajdu, hajto, darabont, katona,

- L. satelles, abigens, haido, Ge. Hang, L. sonus, Ge. Klang.
 Haydonen, Hayducken, Vih-diebe, Hamzfurst, Ge. Hanswurst.
 B. R. haiduk, gaiduk, Sl. hajdut, Hantzuzni, L. lascivire, Ge. hun-
 heros, tzen, Sl. huntzorati.
 Hajhászszék, L. abigitur, I. od- Hara, I. Harisnya.
 hajaszé, abitur. Hapsolo, L. vorax, Se. obzsora.
 Hajhászom, bujdosni kénszeritem, Harag, L. ira, P. grzech. Slow.
 I. migrare cogo, pello, abigo, hrzech, D. peccatum, Hebr. hha-
 I. odhájam, *migro*, *discedo*. ra, ira exarsit, hharag, horruit,
 Hajlék, L. tugurium, S. hajlok. Chald, scherag.
 Hajo, L. navis, S. hajone, sinice, Haragosság, L. iracundia, Graec.
 haj, Sl. Vind, hoja, hojka. orgesia, orge, orgetos.
 Hajtok-rá, nem hajtrokrá, L. curo, Haragudni, L. irasci, Ga. hargner.
 non curo, I. hajati, hajati-se, Harambás, harambasa, L. dux la-
 curam habere. tronum, I. harambassa.
 Hal, L. piscis, Gr. halia, cetus, Haramia, hegyitolvaj, L. latro,
 balena, Fin. khafa. praedo, Chr. I. haramia, T. ha-
 Hálá Istennek, L. gratia Deo, Deo ramia, T. harami, haramme.
 sint laudes, D. hvála Boggu, Alii Harang, L. campana, quae ad Sa-
 ex Turcico *Alla*, Deus derivare cra celebranda publicanda pulsa-
 voluerunt. Alii ab Hebr. Halah, tur, Ga. harangue, oratio, con-
 Chr. hvalabogu. cio, quae pulsá campaná solet
 Halász, L. piscator, L. halieis, proponi.
 Fin. chala. Harapo, L. rapax, harpago, Ga.
 Hallás, L. auditus, (B. blas, R. harpon.
 glas, V. glásu, *sonus*.) Haraszt, L. dumus, frutex, Ge.
 Halom, L. collis, B. chlum, Wind, Gebüsch, D. hraast, I. hraszt,
 holm. Svec. holom, holm, halom, S. chraft, B. hrastsé.
 sziget, mely a tengerből fel emel- Harátslo, prédáló, kapkodo, pusz-
 kedett, hinc nomina, Stokholm, titto, dulo, L. praedator, exspo-
 Bornholm, Waxholm, Dan, halom. liator, D. harác, *vectigal*, *tri-*
 Halovány, L. pallidus, I. halovanya. butum, haracjár, *portitor*, *pu-*
 Hám, L. helcium, I. hám, hámni, blicanus, haracnik, *tributarius*,
 C. ham, B. hamowány, *Sperr- an hinc derivatur hartsa*, rapax
 kette. ille piscis, L. silurus Glanis, Ge.
 Hamar, L. cito, Hebr. camar, ma- Waller? Huic tributarii sunt plu-
 har, festinavit. rimi alii pisces.
 Hambár, L. serinium magnum, D. Hárfá, L. cithara, nablium, Ge.
 hambar, Pe. anbar, T. embar, Harfe, Ga. la harpe.
 hambar. R. ambár. Harisnya, hara, salavári, ször-láb-
 Hamis, gonosz, L. malignus, pro- beli, B. harussne, Ge. haarenes,
 tervus, petulans, Ge. hámisch, grobes Tuch, zottiges Tuch, B.
 satyricus, illusor. puncochy harrussne, Ge. haare-
 Hámolom, hámozom, L. helcium ne Strümpfe.
 equis applico, B. hamugi, *deti- Hárítani, convertere*, Sl. hrabati,
 neo, *ich halte auf*, Germanorum Ge. harken, gerebjélni.
 Verbum obsoletum *hamen*, unde Haritska, hajdéná, L. polygonum,
hemmen. B. hamowaty. fagopyrum, R. gertsicha, V.
 Hámor, vasverő kalapáts, L. mal- hritske.
 leus, Ge. Hammer, S. hamer. Harizs, L. ortigometra, I. haris.
 Hamu, homok, L. humus, cinis, Harkály, L. picus, Sl. hrkál.
 R. szuma. Hárlekin, Ga. Ge. harlekin, kome-
 Handzsár, L. pugio, R. kinzsál, C. diai bolond.
 hanshar. Harmintzad, L. tricesima, I. har-
 Hangya, L. formica, Tu. karindge. micza.

- Harmintzados, L. tricesimator, I. harmiczar.
 Hármonia, L. harmonia.
 Hartsa, L. silurus glanis, S. hrca.
 Hartz, I. pugna, I. harcz.
 Hartzolni, L. pugnare, irritare, Ga. harceler, Chr. hartzujeu.
 Hártya, L. charta, membrana, T. harti, I. harthia, V. hirtie.
 Has, L. venter, Tu. has.
 Hasitni, L. findere, Ga. hacher.
 Használók, L. prosum, I. hasznem.
 Hasznos, L. utilis, I. hasznovit.
 Hászón, L. utilitas, emolumentum, lucrum, Tu. I. haszen, *thesaurus*.
 V. hászne, D. házna, hi omnes a Turcis acceperunt.
 Hátár, L. territorium, finis, limes, I. hatar, D. kotar, B. chotar, Ar. harat, Strasse, V. hotar.
 Hatzér, hászér, darabont, Ge. Heschér, Ga. le hacher.
 Hatzuka, L. vestis vilior, Ge. Anzug, B. hazuka.
 Ház, L. domus, casa, I. hisa, C. hisha, *Islandice*, hiu, V. kásze, It. casa, Inf-Ger, hus, Ge. Haus, D. hixa.
 Házsártos, L. rixosus, Ga. hasard, *fortuna*, Ge. Hader, *rixa*.
 Hászér, I. Hatzér.
 Hazug, L. mendax, *Abyssinice*, hazar.
 Hava, holnapja, L. mensis, vel tempus certum, Tu. hava, temporis, spatium.
 Héber, héver lopo, szivo, L. siphon, Ge. Heber.
 Hegedü, hegedülök, L. fides, I. hegede, Se. gudilo, khegeda, Cl. jätäga, Ge. die Geige. Sl. ha-hgyidlo.
 Hegedüs, L. fidicen, I. hegedus, Se. khegedus, gudetz, D. gudaz, B. hudec, Ge. der Geiger.
 Hegy, L. mons, Sue. högd, hoegd.
 Hehellő, L. pecten, Ge. Hechel.
 Héjja, L. milvius, Pe. ejje, Hebr. ajja, Ge. Geyer.
 Hektika, L. hectica.
 Helly, L. locus, (Ge. Helle, Hölle, orcus.)
 Menger, L. carnifex, Ge. Henker.
 Henklis, Szászok téjfeles lepénnye, szászul, händgliche, Ge. Handgleich.
 Henyélek, L. quiesco, otior, I. henyam.
 Henyelő, henye, L. otiosus, Ge. faul, S. huyili, *patridas*.
 Henkely, szőlő henkellye, szőlő nyele, szőlő szára, L. ansa, pedunculus, brachium, Ge. Hänkel.
 Henrih, L. henricus, Ge. Heinrich.
 Herbatéj, L. herba thee.
 Herélt, L. eviratus, truncatus, (D. brev, truncus, stipes.)
 Herepe, pag. Trans. B. charpa, cyanus, buza virág.
 Hering, L. halec, Ge. Hering, S. haring.
 Herregni, L. hirrire.
 Hertzeg, L. dux, Ge. Hertzog, D. herzégh.
 Herz-barz ember, I. Barz.
 Hess, höss, L. Interjectio abigentis galinas, I. ess, oss.
 Hét, L. septimana, T. haute.
 Hetsepets, tsipkeliktariom, Ge. Hetsche petsch.
 Hetz, L. pugna ferarum, Ge. Hetz.
 Heveder, L. lorum ventrale, Ge. Heftleder.
 Heverő, L. otiosus, Pe. aware.
 Héver-lopo, L. siphon, Ge. Heber.
 Hévér, L. metallicus fossor, Ge. Hauer.
 Hiatzint, L. hyacinthus.
 Hiba, L. error. B. chyba.
 Hibitni, hibázni, L. errare, B. chibiti.
 Hibli hubli, L. vilis, Graec. hübris.
 Him, L. mas, hinnus.
 Himpöller, L. opifex imperitus, Ge. Hümpler, Sl. humplar.
 Hinni, L. credere, Chald. himin.
 Hinnyogni, vinnyogni, L. hinnire.
 Hinto, L. carpentum, I. hintou, V. hintyou, B. hintou.
 Hir, L. fama, S. chir.
 Hires, L. famosus, Gr. hieros, *sanctus*.
 Hiribi gomba, L. boletus, B. hrib.
 Hirpitelni, hirpitelés, L. anhelitus asthma, I. hriputanye, B. hribe-cy, *Schnupfen der Pferde*.
 Hirtelen, L. ocyor, rapidus, D. hittar hitro.
 Historia, L. historia.
 Hit, L. fides, Ge. Hitz, calor entusiasmus, qui ad fidem requiritur.

- Hitvány, L. vilis, macilentus, futi-
 lis, V. hikiány, hitljanul.
 Híuz, L. linx, S. I. bejuz, Pe. iuz,
 juz.
 Hiv, L. sincerus, D. xiv, V. viu,
vivus.
 Hoditni, elhódítani, eltsábitni, L.
 detorquere, deviare, avertere,
 I. hoditi strán púta
 Hódolni, huldolni, L. homagium
 praestare, Ge. huldigen, hulden.
 Hohér, hohár, L. carnifex, I. ha-
 hár, Ge. Höher, Erhöher, *exal-*
tator, Hauer.
 Hokus-z pokusz, L. hoc est corpus.
 Hold, L. luna, Pe. hoz, Sl. hon.
 Hold-föld, L. jugerum, P. hon.
 Homály, L. caligo, B. mlha, D.
 magla.
 Homlitani, omlitani, L. humiliare.
 Homok, hamu, L. sabulum, humus,
 multae nationes asiaticae expri-
 munt per vocem: klum.
 Hon, othon, L. domi, Ge. Heim.
 Hordo, dolium, I. hordov.
 Horkolok, L. sterto, I. herkam.
 Horog, L. uncus, R. krjuk, Ge.
 Krücke.
 Horpatz, L. macilentus, B. hrbác,
gibbosus.
 Hortobágy, L. fluvius Hung. Ge.
 hart Bach.
 Horvát, L. croata, I. horvát, C.
 hrovat, Ge. Kroat, T. chorvat,
 hruat.
 Hostát, L. suburbium, Ge. Vorstadt.
 Hoszszu, L. longus, T. usun.
 Hováj, tsizmediák hoszszu keskeny
 fa műszere, melyet a' kikaptázott
 tsizma fejibe kifésztés végett dug-
 nak, B. howadj, *rostrum*.
 Huboja, muzsika, Ga. hautbois.
- Huntzfut, Ge. Hundsfogt, hundsfoth.
 Huppanni, lehuppanni, L. cadere,
 I. upasti.
 Hur, L. chorda, Cl. chur.
 Hurbolni, a' rozsz gunyát kiméllet-
 lenül viselni, szaggatni, B. hru-
 be, Ge. grob, L. asperum, vile
 grossum, impolitum. Mind az *hú-*
ruba, mind az *hurbolás* a' durva
 vastag portékákról mondatik.
 Huritni, Ge. Hure ruffen.
 Huruba, kaliba, kunyho, I. Hur-
 bolni.
 Hurul, korut, L. tussis, D. hro-
 poot.
 Hurtzolni, L. raptare, Ge. hin und
 herziehen.
 Hus, L. caro, P. kusch, humus, ex
 humo facta caro.
 Husáng, páltza, veszző, bot, fus-
 tely, L. baculus, virga, fustis,
 Pe. guschank, *virga*.
 Huszár, miles equestris hungaricus,
 miles praedatorius, procurator,
 cursor, cursarius, hajdon anyit
 tett mint praedo, v. pyrata, a' bol
 lett az Oloszoknál corsaro, a'
 Frantzoknál corsaire, a' Néme-
 teknél, corsar, I. Chr. guszár.
 Huszt, oppid. Hung. S. hust, densus.
 Huta, hamu-üvegbuta, L. officina
 cinerum clavellatorum, vel vitri,
 B. hut, Ge. Hütte.
 Hübörts, L. salebra, Sl. hrts, Ge.
 Holper.
 Hörtök, L. cricetus, B. sskrecek,
 C. kérchék, I. chvarchak, szmer-
 chek, gryllus.
 Hös, L. miles veteranus, heros.
 Hül, L. refrigeratur, frigescit, Ge.
 kühl werden.
 Hüvely, L. vagina, Ge. Hülle.

I.

- Jäger, vadász, L. venator, Ge.
 Jäger.
 Jaj, L. veh, S. D. jao, yao.
 Jajgatni, L. veh clamare, D. yaykati.
 Jakab, L. jacobus, jákob.
 Jámbor, L. probus, benignus, B.
 dobar, P. dobry.
- Jánitor, ajton álló, L. janitor.
 János, L. joannes.
 Janot, gyanot, L. viverra genetia,
 I. jazvecz.
 Januarius, Boldog aszszony hava,
 L. Januarius.
 Jantsár, G. janitschár, Tur.

- jan-itseri, gyenge ifjú katonák, Jegenye-fa, L. abies, I. jagnyed, Ge. junge Soldaten. D. jecla.
- Járás, L. ambulatio, T. jurisch. Jeniszter, L. genista.
- Járom, L. jugum, R. Se. jarem, Jernot, pag. Trans. B. jer, Sommer-jarmo, D. jaram, jerma, C. jarm. korn
- Járfás, gyárfás, L. gervasius. Jéromos, L. hyeronimus.
- Jaszok, L. jaziges. Jertze L. pullastra, Sl. jaritza.
- Jászol, L. praesepium, S. D. jásli, Jezsu vita, L. jesuita.
- B. gesle, C. V. jászle. Jézsus, L. jesus.
- Jászvasár, V. jassi. Iga, járom, L. jugum, V. zslug, Pe. jug. Ge. Joch, R. igy, B. gho.
- Jászmin, L. jasminum, T. jezamen. Ige, pászma, kita. zseréb, tinis, Iglitze, tövis, L. eringium, R. iglitza, jaglitza, B. igrítze, igra, acus.
- Jálzo, pázerló, tékozló, L. gurges, nepotator, decoctor, R. verbum, I. Pászma.
- Játzint, L. hyacinthus. Igen, L. valde, Graec. agan.
- Jávor, juharfa, L. acer, R. javor, Iglitze, tövis, L. eringium, R. iglitza, jaglitza, B. igrítze, igra, acus.
- B. javor. Ihletés, illetés, L. inspiratio, I. nadihanije.
- Jávor bika, L. urus, S. C. D. yavor, javor, Ge. Auerochs. Ij, iv, kéziv, L. arcus, Tu, jai.
- Ibolya, ivolya, viola, L. viola. Ijedtség, ijedés, L. terror, D. ijéd, faror, ira.
- Ibrik, tsupor, szoros torku edény, L. guttus, gutturnium, C. Ibrek, T. Pe. ibrik. Ijedős, L. facile expavesceus, D. jedovit, iraeundus.
- Idegen, L. indigena, mert tsak idegent szoktak indigenálni, és azután lesz, *nemidegen*, indigena. Illat, L. odor, Gr. rhinellattein, illatozni.
- Idomos, ildomos, L. idoneus, concinnus. Illova, pag. Trans. B. il, gil, jil. Letten, argillae species, -ora est forma adjectivi Slavica.
- Idvez, idvezség, L. salus, absolutio, resolutio, religatio, catalysis, I. odvez. Ilona, L. Hellena.
- Idvezitem, L. absolvo, salvo, I. odvesujem, resolvo, religo, abstringo, elaqueo. Illyés, L. elias.
- Idvezítés, bűnbotsánat, bűn alól való feloldozás, L. salvificatio, I. odvezánye zpovedi, *absolutio sacramentalis*. Ikra, L. ova piscium, R. C. D. ikra, B. gikry.
- Idvezített, feloldoztatott, L. absolutus, I. odvezan. Imádkozni, imádkodni, rimádkodni, L. orare, Imán, török pap, a' ki sokat imádkodik, imádkozik.
- Idvezítő, megáldó, bűn alól feloldozó, L. salvator, resolutor, I. odvuzlávecz, *enodator*. Impressum, énekes könyv, mellyben zsoltárok, és ditsérek vagy-nak, mellynek tizim levelire ezt szokták vala régenten; a' Könyvnyomtatók nyomtatni: Impressum Claudiopoli 1536.
- Idvezlem, feloldozom, L. enodo, dissolvo, I. odvuzlávam. Imre, L. emericus, Ge. Emerich, Henrich.
- Idvezlett, idvezült, feloldoztatott, L. resolutus, enodatus, I. odvúzlan. In, ér, L. ina inae, vena, inae sanguinae, fibrillae, nervi, inae vitales, Gr. is, in, inos fibra.
- Idvezülni, idvezitni, L. alsolvere, religare, solvere, I. odvezati, B. odwazugi. Inakfalva, pag. Tr. B. inok, aper silvestris.
- Idő, L. tempus, *Chaldaice*, iddan, Hebr. itto, tempus ejus, ed, aeternitas. Inas, finak, legény, szolgál, L. junis, olim apud veteres Romanos, *pro juvenis generosus*, I. V. inás, *ephcbus*, Se. junosa, *adolescens*, junotka, *puella*, P. junak.
- Jég, L. glacies, R. B. S. led.

Indig, kék festék, G. Ga. indigo.
 Indígena, I. Idegen.
 Indus, indiai, L. indus.
 Indzsellér, I. Inzsinér.
 Infamis, veszett hírű, L. infamis.
 Infanterista, bakkantsos, gyalogkatorá, muskotéros, L. miles pedestris, Ga. infanterie, Ge. Infanterist.
 Ing, ömeg, in Comit. Sopron, quasi *hemeg*, a Germanico *Hemed*; v. *Hemd*, L. indusium, Gr. himation.
 Ingolna, I. Angolna.
 Inger, ingerleni, bosszantani, haragítani, L. irritare, A. angry, *iratus*.
 Inhibeálni, L. inhibere.
 Innep, idnep, id-nap, L. festum, T. idnep, P. id.
 Inkvies az orában, L. inquires, perpendiculum.
 Inkvirálni, L. inquirere.
 Inkvizíció, L. inquisitio.
 Inség, quasi *inxég*, L. anxietas, angustia.
 Instálni, esedezni, kérni könyörögni, L. instare, rogare, orare.
 Instántzia, kérelem esedezés, Könyörgés, L. Instantia, It. instanza.
 Instruktzio, L. instructio.
 Insurrekzio, insurgens, L. insurrectio.
 Interes, úzsora, L. interesse, usura, I. P. interes, Ga. intérêt.
 Intráta, első intrátába, It. intrata.
 Intze, L. innocentius.
 Inzsinér, indzsellér, L. castrorum metator, ingeniarius, Ga. G. ingénieur, R. inzsenér, It. ingegnere.
 Inventariom, L. inventarium.
 Iny, L. gingiva.
 Jó, L. bonus, T. ejü, *L'vonice*, johd.
 Jób, L. jobus.
 Jobbág, L. jobbaggio, jouvagio, jüvagio, (verisimiliter a *juvando*) Vid. Belli Adparatus ad Hist. Hung. Jobbagiones castri, p. 225. J. Ecclesiae, p. 269. J. S. Regis, p. 255. 266. J. naturales, soli Regi subjecti, p. 251. J. Triplici conditione, p. 253. J. exempti, p. 244. Jobbagiones olim iidem, qui ho-

die Coloni. p. 196. *Jobbaggio*. Hac appellatione veniunt Palatinus, Banus, Barones, Curiales Regis, et Reginae, Andreae II. Art. 20. Item villani. vid. Corp. Jur. Hung. Indicis p. 72. 193 not. Z.

Hinc patet quam inepta sit hujus vocis derivatio ex *Jobb-ágy*, vel ex *Jobb adgy*, cum olim honoris titulus erat.

Josef, L. Josephus.

Ip, ipa, apás, L. socer, Hb. ibba. Ipekákoan, ipekokan, hánytato, L. ipecacuana.

Ir. kenő, L. unguentum, I. ir, I. Máz.

Iramlo, Ge. Renner.

Irha, lágy készítésű bőr, zemes, L. aluta, C. irh, Se. R. irkha, B. gircha.

Irhás, L. alutarius, B. girchar.

Irigy, L. invidus, G. irrig, aberans.

Iringo, L. eringium.

Iro, vájiro, L. serum lactis, S. szírovatka, szírovavodka.

Irtott, irottott, orotott, aratott, L. extirpatum, messus, G. rodet, rottet, ausgerottet.

Irtovány, iroivány, irtás, ortovány, orotvány, aratvány, L. extirpatitium, messis, Ge. die Rodde, die Rotte, das Außrotten. Hinc derivantur: Osterode, Wernigerode, Friedrichsrode, etc.

Iskola, L. schola, It. scuola, R. skola, Gr. schole, Ge. Schule, Ga. ecole, His. escuela.

Iskutusa, skatuja, kutuja, L. scutilla, It. scatola, C. shkatta, B. sskatule, Ge. Schachtel. R. kutija.

Islóg, kerek, kis, fényes, aranyos, vagy ezüstös réz pléhetske, L. squammae, ramenta, stricturae ferri, cupri, etc. Ge. Schlag, Hammerschlag.

Ispány, bán, L. banus, supanus, comes, supremus, praeses, D. baan, D. xüpan, *villicus*, B. supan, *dominus*, V. zsupum, spanu, Ge. Gespan, R. izspravnyik.

Ispárga, I. Spárga.

Ispék, ispekléni, I. Spék.

Ispotály, L. hospitale, nosoco-

- mium, Ga. hospital, hospital, Ge. Spital.
- Istáp, támasz, oszlop, L. stapia, stapes, adminiculum, D. schyap, Ge. Stab.
- Istálló, L. stabulum, Ge. Stall, D. stala.
- Istámbol, L. constantinopolis, Kóstantiniye.
- Isten, L. Deus, D. istin, istinit, istinik, *verax*, istinitos, *veracitas*, istina, *veritas*, *verum*, P. istny, *verax*, ipsissimus, nagyvíssa istnóst, *supremum ens*, istnac, *existentiam habere*, istotny, *essentialis*, Pe. jisdan, izdan, *bonus genius*, apud veteres Aegyptios, jchte, *anima mundi*, apud Chaldeos, jsth, *ignis*, *Cirjanice*, ien, *Perdice*, ien-lön. *Votjacice*, inmar, *Lapponice*, ihmél, jubmél, *Irlandice*, ija, apud *Chaldeos* ab igne eschta, Exod. 5, 2 et 9, 24 dicitur accersitum esse, sed Graeci ab *eschta* chaldaico, focum perennem, non tantum hestian, vel hestien, sed etiam histien appellaverunt, qua forma nomen hoc apud Herodotum L. IV. c. 59. et passim alibi recurrit, Parf. jezdán, jeszten, Malabar, vistenu.
- Istoly, L. puteus fodinae, Ge. Stollen.
- Istoria, L. historia.
- Istrang, kötél, spárga, L. stragulum, Ge. Strang, Gr. straggo, strango.
- István, L. Stephanus, Hisp. esteván, G. V. Stefan, Ga. etienne.
- Iszák, táska, tarisznnya, tömlő, L. pera, bulga, B. viszák, G. Sak, V. sácu, Vi. biszága.
- Iszag, láp, motsár, sephedék, L. uligo, I. szlap, vodení, *fluctus*.
- Izkába, szkába, L. confibula, an-
- sa ferrea, Ge. Klammer, R. szkoba, szkobka, V. szkóbe, excába, a' latino *excavo*, scabo, Graec. skapto, skabo.
- Izskítélő, kizstető, L. instigator, R. izskuszitel, *tentator*, Se. podizskatel, *occultus insidiator*, izskanije, *conatus*.
- Izskítelni, incitálni, L. incitare.
- Izskofiom, C. skofium.
- Izskompia, I. Szkumpia.
- Izszom, L. bibo, T. itscheim. Cl. osson.
- Iztina, esztina, L. septum, seu caulis quo coërcentur oves, R. sztina, sztjena, *murus*.
- Jubilér, L. gemmarius, Ga. jeune- lière, Ge. Juwelierer.
- Jubileum, száz esztendei öröm nap, L. jubileum.
- Juhar fa, jávor fa, L. acer, I. jávor.
- Julep, L. julapium, I. julip.
- Juliba, butsu, L. jubilcum.
- Julis, juliska, L. juliana.
- Julius, Sz. Jakab hava, L. julius.
- Junius, Sz. Iván hava, L. junius.
- Jungáta, L. juncata, junco super impositum lac coagulum.
- Jupiter, L. iupiter.
- Jus, jussa van valamihez, L. ius.
- Jutka, L. iudith.
- Izé, L. aliquid, v. aliquis, dum nomen rei vel personae alicui non incidit, hac voce uti solet, R. izsje, *quis*?
- Izgága, akadáj, baj, unalom, L. impedimentum, tedium, Se. izga- ga, *nausea*, *cholera*.
- Izlót, forint, L. florenus aureus, V. zlót, P. zloto, *aurum*, Ge. Gold-Gulden.
- Izsák, L. isacus.
- Izszop, L. hyssopus, B. izop, Hb. ezob.
- Iván, Sz. ivan, L. johannes, R. iwan, G. Johann.

K.

Kába, esztelen, A' Mahomet híres Kabala, kantza, L. caballa, It. ca- temploma Meckába Kaaba. vallo, D. C. kobila.

- Kabala, eke kabala, L. buris, stiva, Pé. kalaba.
- Kabalát vetni, kaszát vetni, rava-szúl megejteni, megszedni valakit, L. factionem, coitionem facere contra aliquem, Ge. Ga. Cabale.
- Kabát, kaput, L. tunica cucullata, Ge. Kaput, Kaputz. B. kabat, D. kavad, Pé. kaba, stola muliebris.
- Kabinét, titkos kamara, Ga. Ge. Kabinet.
- Kád, kádatska, L. cadus, Hb. kad, R. B. kád, kadka, kaduska, Slaw. kad, kadie.
- Kaftány, L. vestis turcica superior, Tur. kaftán.
- Kaján, kajón, irigy, L. invidus, perversus, Se. okajanni, okajannik.
- Kajáts, kajtsos, horgas, kajmats, kajts, kajmo, L. curvus, S. kajás, Pé. kajcs.
- Kajszin baratzk, veres fényes baratzk, L. malum persicum, Ge. Aprikosén, Marillen, I. kaiseja, T. Pé. kajsi.
- Káka, gyékény szittyó, L. scirpus. B. kákosa, arundo.
- Kaka, kakálni, ganéjlani, L. cacatum, cacare, Ge. Racken, H. cacare.
- Kakadu, L. psittacus, cristatus, G. kakadu.
- Kakas, I. Kokas.
- Kakova, pag. Trans. B. kakova, qualis.
- Kakuk, kukuk, L. cuculus, Ca. coucou, Ge. Gukuk, D. kuka-vicza.
- Káko, baho, Graec. kakos, malus.
- Kaláka, kláka, dolgozó sereg, L. sponte laborantium confluxus, labor, arbitrarius, I. tláka, labor.
- Kalamaris, L. calamarium, It. calamaro, B. kalamar, V. kalamaru.
- Kalán, I. Ranál.
- Kalendarium, L. calendarium, Ge. Halender.
- Kalandos, L. calendae, mert a Kalandós gyűlés, az holnap bizonyos részbe szokott esni.
- Kalandozni, koborolni, szédelegni, L. oberrare, B. kolatoti, agitare.
- Kalangya, L. gelima, Sl. klad, szklad.
- Kalap, L. petasus, R. kolpaka, R. P. klobuk, a voce klub, klob, ein Knaul, B. klobauk, S. klobuk, V. Klópu, Hb. kalap.
- Kalapálni, tapsolni, L. crepitare, plaudere, R. khlopáty, Gr. holapto, tero, pinso.
- Kalapáts, pöröly, kolomp, L. mal-leus, R. Klap, B. klepac, Hebr. kelapoth, Graec. skolops, Accus, ton skolopa.
- Kalapérozni, L. citato equo vehi, Ga. golopper, Ge. galopiren.
- Kalaplórom, L. rhapsodicum.
- Kaláris, kláris, L. corallium, I. klaris, It. corallo, G. Ga. coralle.
- Kalastrom, klastrom, L. claustrum, S. klastor, D. kloster, Ge. Kloster, It. chiostro, Ga. cloitre.
- Kalász, L. arista, D. B. C. klás, R. kolosz.
- Kaláts, pogátsa, lapotya, lepény, L. torta, placenta, R. Se. kaláts, panis albus, D. B. kolac, kola-cich, R. kolats, Hb. chalas. Térd kaláts, patella, Sl. klatsidlo.
- Kalátsolni, öszvekalátsolni, öszvefonni, L. plectere, Ge. flechten, R. vkolatsivaty, Sl. klátsati.
- Kalátsolo, ki a' lopott portékát kaláts pénzért kikalátsolja, kinyilatkoztatja, L. divinator, manifestátor, detector, R. kljats, szaga, B. gadae, hadae, V. kolák, kaláts pénz.
- Kalauz, vezető, útmutató, L. ho-daegus, D. kalauz, T. kolauz, V. keleus, viator, Chr. kalahuz.
- Kalauzolni, vezetni: Kalozolni.
- Kaliba, kunyho, L. casa, tugurium, V. S. R. koliba, B. chalupa, Gr. kalybe, Pé. golba, I. gayba, ca-veola.
- Kalitzka, kalitka, L. cavea, avi-arium, Se. kalitka, R. kljetka, P. klatka, S. klietka.
- Kálculus, L. calculus.
- Kálmór, komár, komplár, árus, kereskedő, nyegotzós, harutz, L. mercator, negociator, Ge. Kramer, B. kramar.
- Kálmány, L. Colomannus.
- Kallo, L. fullo, G. Kallos, pulcri-tudo, quia fullones pulcrum red-dunt pannum.

- Kálmos gyökér, *L. calamus aromaticus*.
- Kaloda, fa-bilints, *L. pedica*, castata, cippus, *R. koloda*, *B. D. klada*.
- Kalodázott, biliatsbe ver, fogoly, *L. pedica oneratus, captivus*, *R. kolodnik*.
- Kalota-szeg, pars Comitatus Kolos in Transilvania, *B. kal*, *lacus*.
- Kaloz, kalozolo, kohorlo, foszto, tolvaj, *L. vagabundus*, latro, *V. keleus*, *viator*, *v. Kalauz*.
- Kalozolni, kalauzolni.
- Kalpag, magas süveg, *L. pileus Hungaricus altior, galerus*, *T. kalpag*, *Tat. Mogolice, kalpack*, *P. R. kolkak*, *B. klobauk*, *Ge. Klappmütze*.
- Kaluger, *L. eremita*, *Gr. Kalos geron*, *I. kalughier*, *V. kalugéru*, *C. koluger*, *koludir*, *S. kaloyer*.
- Kalun, *S. kalina*.
- Kályha, tserép, melyből kementze készül, *L. fidelia*, *Ge. Rachel*, *S. kachle*.
- Kálvinista, *L. calvinista*.
- Kám, tatárkám, vezér, király, *L. chamus tatariae*, *Ta. chan, Chagan*, *vetus nomen Despotarum Asiae*.
- Kamara, kis szoba, *L. camera*, *It. camera*, *Sc. kamara*, *S. kamora*, *Ge. Kammer*, *Ga. chambre*, *Gr. kamara*.
- Kamasz, korhel, korhanto, kanyo, *L. merum rus, homo agrestis, rusticus, laborem vitans, otio deditus*, *G. Lümmel*, *Flegel*, *I. komusz*, *canis magnus*.
- Kamat, interes, uzsora, *L. usura*, *foenus*, *V. kámete*, *Vi. kamata*.
- Kameleon, *L. cameleon*.
- Kamelot, *L. pili cameli*, *Ge. Kamelhaar*, *It. ciambellotto*.
- Kámfor, *L. camphora*.
- Kamizol, ujjas dolmánka, mejre valótska, *L. tunica*, *pectorale*, *camisile*, *camisia*, *Ga. camisol*, *I. kamisola*, *It. kamiscia*, *V. camiasa*, *indusium*.
- Kamuka, *L. pannus Damascenus*, *T. kamuka*, *R. kamka*, *Ge. Kamelot*.
- Kámzsa, *L. camisia*, *Gr. kampsza*, *pro kapsza*.
- Kandiszuo, *L. verres*, *Sl. kanyetz*, *kanyur*, *kanyek*, *kantsek*, *B. kanec*.
- Kanaforia, *L. pix colophonica*, *R. kanifol*.
- Kanál, kalán, *L. cochlear*, *oritur vero kanál a latino canalis*.
- Kanapé, *L. anaclinterium, conopeum*, *Graec. konopeion*, *ad culices arcendos velum tentorü militaris*, *konops*, *culex*: A szunyogok ellen védelmező superlát, szunyog háló, mellyel a' nyugvo kanapékat a' Görögök környül vették.
- Kanavátz, *L. tela tincta, polita*, *Ga. canevis*, *Ge. Kanafas*, *C. konofasz*, *derivatur a Latino canabis*.
- Randallo, *L. candens locus, focus trichinii*.
- Kanko, szür, dolmánka, *L. tunica vilior*, *C. janka*, *Ge. Jankerl*.
- Kánikula, nyári legmelegebb napok folyamata, *L. canicula*, *canis minor*. Ezen tsillagnak feltettzésekor kezdődik a' kánikula.
- Kanna, *L. cantharus*, *Ge. Kanne*.
- Kanonok, *L. canonicus*.
- Kanót, gyértya bél, ágyú elsütni való kötél, madzag, *L. ellichnium*, *B. S. knot*, *R. kanat*, *ankerthau*, *Ge. Knott*.
- Kanta, kanna, kártya, kártos, kupa, *L. cantharus*, *Ge. Kanne*, *D. kanta*.
- Kantár, *L. capistrum*, *B. P. S. kantar*.
- Kantár, *L. statera*, *Chr. kantár*, *Ge. Zentner*.
- Kántálni, kéregetni, *L. cantare*.
- Kántor, *L. cantor*.
- Kántor böjt, *L. quatember*.
- Kantsal, hipokrita szemekkel néző, *L. luscus*, *limis oculis intuens*, *R. kanzsa*, *hypocrita*.
- Kantso, *L. batiola*, *R. sztkljanitza*.
- Kantsós, fazakas, gantsár, *L. figulus*, *Se gantsár*, *R. gontsár*.
- Kantsuka, *L. scutica*, *D. kanzsuka*, *P. kanczug*, *D. I. kandsia*.
- Kantus, *v. Röntös*.
- Kantza, *L. equa*, *R. kobilitza*, *Sl. konyitza*, *Se. kljatsa*, *P. konitzek*, *v. Kabela*.

Kantzalista, iro-déák, L. cancellista.
 Kantzellária, L. Cancellaria.
 Kanyar, most kenyér, Sl. kraj, kra-
 jek, segmentum, quadra, panis.
 Kánya, L. milvus, I. kanyá, P. ka-
 nia, Se. kanjuk, S. kanna, B. ka-
 ne, Sl. kalina.
 Kanzo, I. Kamász.
 Kápa, kaput, L. cappa, capicium,
 Ge. Kaput, Kaputz, S. D. kapa,
 B. kape.
 Kapa, kapálni, pastinum, pastina-
 re, Slaw. kopat.
 Kapás, L. fossor, D. kopach, ko-
 pacz, P. B. kopáč, R. kopaltsik.
 Kapálni, kaparni, vájni, ázni, L.
 fodere, D. R. S. Se. kopati.
 Kapistránus barát, L. capistranus.
 Kapitális, tökepőnz, L. capitalis.
 Kapitány, L. capitaneus, G. Ga.
 capitain, I. kapitan.
 Kapitulálás, L. capitulatio.
 Kapkodni, L. captare, rapere, R.
 khapkaty, Hb. kaba.
 Káplány, L. capellanus.
 Káplár, L. corporalis, Ga. Ge. Cor-
 poral.
 Kapni, L. capere, Gr. kapto.
 Kápolna, L. capella.
 Kaponya, I. Koponya.
 Kapor, L. anethum, R. I. koper,
 krop, S. kuopor, B. kopr, C.
 kopercz, P. koprowy.
 Kaponya, L. capparis, D. kapp-
 ara, Ge. Kábri.
 Káposzta, L. crambe, brassica, R.
 kapusztá, B. S. kapusta, D. ku-
 pus.
 Kapotnyak, L. asarum europeum,
 I. kapitnyak, B. P. kopitnik.
 Kapots, L. fibula, I. kapcha, T.
 kopdsche, R. koptsa.
 Kappan, L. capo. S. kapun, D.
 coppa, Ga. chapon, Ge. Ka-
 paun, R. kaplun.
 Kápa, L. calopodium, calcei for-
 ma, P. kopijto, D. Se. kopito,
 ungula.
 Káptalan, L. Capitulum.
 Kaptán, L. laqueus, R. kapkan.
 Kapta, L. soccus, D. kopitza, B.
 kapee, S. kapee, kaptza.
 Kapu, L. porta, Tur. kapu.
 Kaput, kabát, kápa, G. Ga. kaput.
 Káput, rész, szakasz, L. caput.

Kaputzán, L. lupatum, Ge. Kapp-
 zaum, R. kaptzun.
 Kar, ker, kör, I. Karima.
 Kar, L. chorus, Ge. Chor.
 Kar, L. brachium, Tur. kol, Mong,
 gar.
 Kár, L. damnum, D. kár, kvár,
 kárá, dissensio, rixa, C. quar.
 Karabély, L. sclopetum equestre,
 G. Ga. karabin, carabin.
 Karafina, L. phiala, Ga. Ge. Cara-
 fin, It. karassa, karassetta, ka-
 raffina.
 Karalábe, I. Korélábé.
 Karám, L. tugurim, S. khram.
 Kárász, L. charax, coriaceous, R.
 I. karasz, B. karas, Ge. Karas,
 Karausche.
 Karátson, L. carnatio, festum in-
 carnationis Christi, S. kracun,
 V. craciunu.
 Karázsia, L. pannus carisanus, I.
 carasia, Ga. carsaye, Ge. Kron-
 rasch.
 Kárbunkulus kö, L. carbunculus.
 Kárd, L. gladius, sica, Danice,
 kaard, Pe. kardah, D. hórdah,
 B. kord.
 Kárdifol, virág káposzta, L. bras-
 sica florida, Ga. Ge. Kárfol, P.
 kaliflor.
 Kárdinál, L. cardinalis.
 Karej, karima, széle valaminek,
 L. margo, R. Se. D. krai, P.
 kraina.
 Karika, kerék, L. rota, I. S. kari-
 ka, R. kareta, carrus, It. cari-
 care, absenken, niederstrecken,
 Graec. krikos, annulus.
 Karima, karám, káré, karéj, ker,
 kerék, kerít, kerül, kerület, kö-
 rül, körület, körös körül, kor-
 lát, in toto Oriente, kar, kor,
 L. margo, periphéria, R. krajami,
 krajam, S. krajina.
 Karitsálni, tseregni, L. clamare,
 garrere, R. kritsaty.
 Karitsáló, kiáltozó, tseregő, L.
 clamitans, garrulus, R. kritsatel.
 Karmanádli, Ga. carbonade.
 Karmantya, béllett kürtő kesztyű,
 L. chirotheca maniceformis, Ge.
 Stutzen, Muffe, R. karmantsik.
 Karmazsin, vidám piros szín, L.
 charmasinum, cermesinus color,

- cramesii, vel cremesii infectus, vel tinctus, cramasina tinctura, Ga. cramoisi, B. l. karmazin, Pe. kirmizi, Ge. Kermosin.
- Karó, rud, dorong, bot, L. sudes, palus, R. kol, kolje, Graec. charax, karós szőlő, characata vinea.
- Károly, L. carolus.
- Kárpálni, kárpálodni, zsimbelődni, L. carpere.
- Kárpit, superlát, serge, függemény, szőnyeg, L. copertorium, aulaeum, perstroma, I. kárpit, B. karpéty, D. koberecz, P. cobierzec, V. coperisu, Chr. charpit.
- Kártabianka, It. carta bianca.
- Kártás, egy tsomoba ki löni szokott apro ágyu golyobis, L. pyxis, fragmentis ferreis, et globulis impleta, Ge. Kartätsche, Ga. cartouche.
- Kártátsolni, kihehelni, füsülni a' gyapjat, L. pectinare, Ge. kartatschen.
- Karton, nyomtatott gyapot gyolts, L. telum gossypium, linum xylinum, G. caton, cattun, Ga. cotton, I. panno cotonato, I. cotun, Differt ab hoc telo, *Carton* Germanorum, quae est charta crassior, figuris pictis adumbrata, vulgo Hungaris *Angyélika* dicta, It. cartone.
- Kártos, kártya, v. Hanna, kanta.
- Kártya, hártya, papiros, kárta, L. chárta, V. hárthie, v. Hártya, Graec. khartés.
- Kartzolni, kratzolni, Ge. krazen.
- Karuly, L. nisus, D. kräugly, B. krahulec, P. krogulec, R. karaul, custos.
- Karvas, L. armilla, P. karwasz.
- Kas, kosár, kasornya, L. corbis, D. kos, koss, S. kos, kosár, V. kósu.
- Kása, L. puls, R. kása, C. kasha, D. kassa, kascja.
- Káspium tenger, L. caspium.
- Kassa, L. cassa.
- Kassa várossa, L. cassovia.
- Kastély, L. castrum, castellum, Ge. Kastell, S. kastily, It. castiglia, D. kastiglja.
- Kasza, L. falx, R. S. kosza, P. kosa.
- Kaszálni, L. falce metere, R. koshizy, S. koszi.
- Kaszás, L. foeniseca, R. koszats, koszar, D. kossaz.
- Kaszabolni, kontzolni, bontzolni, L. lanioniam exercere, dilaniare, D. kasappiti, Hb. katzáb, secare.
- Kaszáblo, mészáros, bontzoló, L. lanio, anatomus, I. kaszap, T. kaszab, D. kasáp.
- Kaszárnya, L. tugurium militum, Ga. Ge. Caserne.
- Kaszvár, koltsár, L. thesaurarius, Turc. kasznadár, I. Kazvár.
- Kasztör, -hod, L. castor.
- Kata, L. catharina.
- Katáng-koró, katány-ko, L. Cichoreum videtur ortum esse ex *catananche*.
- Katarus, nátha, L. catharrus, Ge. Katharras.
- Káté, L. catechismus.
- Katédra, papi szék, L. cathedra.
- Katlan, L. catillus, catinus, clibanus, ahencum, R. C. D. P. kotlom, kotlina, kotla, kotl, Ge. Kessel.
- Katona, bajdu, vitéz, kős, hajnok, darabont, szegődött, labancz, lancz, lanczkenet, kurutz, bak-kantsos, dragonyos, zsoldos, L. miles, I. katana.
- (kat, Boh. carnifex, katan, Gent. Katana, tortor, cruciator, servus carnificis.)
- Katolikus, pápista, L. catholicus, papista.
- Katrabotza, L. catapotia.
- Katrintza, karintza, L. praecinctorium, V. catimtie, kretintze.
- Kátsa, rétze, L. anas, B. kachna, S. kacica.
- Katulya, I. Iskatulya.
- Katzer, L. extravagans, Ge. Hetzer, B. S. kaeyr, katzérul vélekedő, eretnek, Thunmann in suo opere. (Untersuchungen über die Nordöstlichen Völkern,) asserit *Chasaros* propter suae religionis diversitatem huic denominationi in Europa ansam praeuisse, I. Szilaj.
- Katzérozni, ki tsapni a' seregből, L. eliminare, Ga. casser, Ge. cassiren.
- Katzko, pag. Trans, B. kacha, anaticula.

- Katzor, koszor, L. falx curva vinitorum, I. R. D. kosor, koszor, keser, Cl. kuszur, Hebr. katzár, amputare.
- Kaukler, gaukler, L. histrio, Ge. Gaukler.
- Kazamatta, It. casa de matti, Ga. casemate.
- Kazár, L. struthio casuarius.
- Kazal, L. acervus, R. koszter.
- Kázimir, vékony poszto, Ga. Ge. Kasimir.
- Kaznár, kasznár, koltsár, L. dispensator, claviger, rationista, R. kaznatsei, S. kaznar, S. kazna, *aerarium*.
- Kázsolérozni, bizelkedni, Ga. cajoler.
- Kazup, fahajtok, füles kosár, L. corbis, P. kazub, kadsjuwa, Ga. chasube, casula, papok oltári öltözete.
- Káva, görbe hajlo fa, L. cava, arcus.
- Kávé, L. coffea, Ga. coffe, Ge. Caffé, Tur. kaffa, kofle, kahva.
- Kefe, L. setaceum, C. S. kefa, I. keffa.
- Keféltni, L. verrere, I. kefati, Ga. coeffer.
- Kegyes, L. pius, Hb. kados.
- Kéhely, pohár, L. calix, G. Kelch, B. kalich.
- Kehes, köhögő, L. tussiens, C. keha.
- Kék, L. coeruleus, Mong. kökő, Sinice, gheuk, Ta. kük.
- Kelemen, L. clemens.
- Kelentze, pag. Trans. B. koleno, genu.
- Kelentze, L. alvear, Sl. klanitza, kladnitza.
- Kelep, kelepelő, L. crepitaculum, Se. kljepalo, D. klepetallo, R. klieplju, Ge. Klepper.
- Keleptze, tör. madár foga, L. laqueus, S. klepec, Ge. Klappen, R. kjetka, Ga. le clapet, die Falle.
- Kementze, L. fornax, D. V. camentitia, B. kamjuka, Se. gornetz.
- Kémény, kámin, L. caminus, Ge. Kamin, P. komin, Ga. cheminée.
- Kemény, L. durus, R. kameny, *Capis*, B. kamen, *lapis*, R. kamenstik, kömives, *murarius*.
- Kender, L. cannabis, *Mogolice*, kindur, Cl. kindschur, R. kono-
- pely, Ga. chanvre, Tu. kenevir, V. cânépé.
- Kendő, L. mantile, Pe. kende.
- Kengyel, L. stapes, Se. uzengija.
- Kén-kő, kén-gyertya, L. sulphur, sulphuratum, Ge. Kien, Kien-holtz, teda.
- Kép, kip, forma, ábrázat, L. imago, typus, B. D. C. kipp, V. typ.
- Kepe, papbér, L. capetia, Vin. kopa.
- Kéreg, L. cortex, D. korra, R. kora, B. kura, R. krug, Ge. Kreis, Gr. krikos, annulus.
- Kérem, L. rogo, Hbr. hherem, kherem.
- Kerengő, L. circulus, gyirus, I. kerengov.
- Kerep, L. navis, R. kerap, S. koraba, V. corabia.
- Kereszt, L. crux, R. kreszt, S. krst, Ge. Kreuz, V. cruce.
- Kereszt atyáskodni, R. compatrem esse, R. kresztity.
- Keresztelő, L. baptizator, R. kresztitel.
- Keresztény, L. christianus, Slaw. krestjan, V. crestini, Graec. christianos.
- Kereszténység, L. christianitas, R. kreszenije, V. krestyinyie.
- Keresztetske, L. crucula, R. kresztetz, Ge. Kreuzchen.
- Kerezs, körözs, L. chrysius.
- Keretsen, keretset, L. gyrfalco, R. kretset, gorotsun.
- Kert, L. hortus, septum, Gr. chorotos, Suec. gärd, Hl. gaerde, Ge. Garten, A. garden, H. gardini, It. giardino, Ga. jardin, S. gard, grad, Se. ograd, V. ograde, Dn. gaard, R. gorod.
- Kertelet, kertelés, kertfonás, kosár, L. sepimentum, D. kartilacz, *corbiculus*.
- Kertész, L. hortulanus, Ge. Gärtner.
- Kés, katzor, koszor, L. culter, ascia, I. keser, *Condinice*, kétsch.
- Késedelem, késés, L. mora, cunctatio, D. kasenje, kasnos.
- Kesety, Sl. kes avi.
- Keseríteni, L. exacerbare, Se. ogortsi.
- Késértetni, L. tentare, D. kusati.
- Késértet, L. tentatio, D. kussanye, *tentamen*.

- Keserű, L. amarum, acre, R. kiszlii, B. kysely. *acidum*.
- Késni, késedelmezni, L. morari, D. kasnitti.
- Késő, L. tardus, D. kasni, I. kessen, L. ketsche.
- Későnn, L. tarde, D. kasno, kaszan.
- Keszeg, L. albula, I. keszege.
- Készölte, V. Sl. chiselitia.
- Ketretz, kalitzka, ketyetz, L. cavea, S. koteretz, kutyeretz, clatrum.
- Ketsege, L. acipenser, I. ketsiga, R. ketsug, V. ketsüge, sturio rutenus.
- Ketske, L. caper, capella, B. kőza, kozka, S. kozitska, T. ketschki.
- Kéz, L. manus, Pe. gez.
- Kézmárk, Ge. Kayszmarkt.
- Ki? L. quis? R. ki? Ga. qui? It. chi? Tu. ki?
- Kiált, L. clamor, syriace kahal, kahajto, vocavit, vociferatio, Arab, kewál, vox.
- Kifi, vajas szaru, Ce. Kipfel.
- Kigyo, L. serpens, I. guja, (Quasi *Gijo*) *Aramaeis*, cheojo.
- Kila, véka, mérő, mertze, L. metretae duae, P. I. kila.
- Kilints, L. pessulum, T. kilid, P. R. klin, Se. klintsik, D. klinick, *cuneus*, Ge. Klinke, Sl. klitska.
- Kin, K. cruciatus, aerumna, I. kina, Pe. chim.
- Kinlodni, kénlodni, L. cruciari, D. ginuti, V. kinui.
- Kintorna, kintornálni, kintálni, L. intonare, V. a cãntã, cãntare, cãntecũ.
- Kints, L. thesaurus, I. kinch, Ge. Wuntsch, Pe. kendsch; Hcr. ginze, genez.
- Király, L. rex, Sl. Vi. B. kral, P. krol, Sl. királ, Graec. kralcs, eredett a' Nagy Bároly német nevéből Cárlnak, melyet a' Sláv nemzetek hrál, krol krulnak ejtettek. Ez hihetőbb mint a' kirie Alexi görög névből, vagy pedig a' kralul tót szóból, mely accipiter, milvus.
- Kis, kitsiny, kűs, kűtsid, L. parvus, Tu. kűtsük, Ta. kutsuk.
- Ki seperi, L. purgare, Tu. sepermeg.
- Ki tsikarni, L. extorquere, Tu. tsikar meg.
- Kisa fa, (Cnem pedig kés alya fa, mert ez az ültetni való szőlő veszt, ültető-fát teszi.) L. vectes bini ab extremitate temonis dependentes, S. kisa.
- Kis aszszony, L. domicella, T. kis, kiz.
- Kiszil, zab készöltze, savanyu tizibere, L. jusculum acidum, R. kiszlii, B. kysely.
- Kisztető, iszkítelő, L. instigator, R. iszkusztel *tentator*.
- Kita, pászma, tints, botrang, matring, marok, zseréb, L. manipulus, V. S. kita, B. kitka tiki-ta, ein Büschel.
- Kitli, lájbli, dolmánka, Ge. Kittel, Kutte.
- Kitsin, L. parum, P. kitsche, Ta. kissich, *Tschuwasice*, kisin, I. Kis.
- Kitsinke, L. obolus, Sl. katsenka.
- Kivánság, L. placitum, desiderium, R. kivanije golovoju, *nutus capitis*, das Kopfnicken, kivánságának fő tsóválással, vagy intéssel való kijelentése.
- Klárinét, Ge. Klarinet.
- Klassis, L. classis.
- Klastrom, L. claustrum.
- Klázli, glazli, üveg pohár, L. poculum vitreum, Ge. Glas, Gläslein.
- Klávir, klavirozni, L. clavicordium, Ga. Ge. Clavier.
- Klima, L. clyma, ég hajlat.
- Klopotiva, pag. Trans. B. klopotny, praeceps, de homine, *iva* est forma Slavica.
- Klus, kluzs Valachice, L. Claudiopolis, H. Kolosvár, Boh. Klus, enger pasz.
- Klödör, köldör, göldör, galuska, L. pastillus, massa sphaerica cocta, Ge. Knüttel, Knädel.
- Kobak, kupak, I. Kupa.
- Kobor, korba, L. corbis, Ge. Korb, Vi. kober.
- Koborló, koborlók, L. cabari populi, vel chazari vagabundi.
- Koboz, kobz, lant, L. testudo, instrumentum musicum, R. P. kobza.

- Kobozni, L. lemures, Ge. Kobold.
 Kodátsolás, kotkodátsolás, L. galinae singultus, I. kokodakanye.
 Kodátsolok, kotkodátsolok, L. glorio, gracillo, B. kodkodáei.
 Kofa, vén agbanya, L. anicula coqua, copa, I. kofa, It. goffa, inepta, insulsa, imperita.
 Koh, L. pulticula, fornax metallica B. kov, metallum.
 Kokas, kakas, L. gallus galinaceus, R. V. kokos, D. kokose, P. kokosz, C. kokush, Ga. kog.
 Kokaska, L. parvus gallus, galinaccus, R. kokuska, P. kokoszka.
 Koket, koketirozni, bujául katsongatni, Ga. coquetter.
 Koko, L. ovum, It. cocco.
 Kolbász, L. farcimen, botulus, R. B. kolbasza, D. klobaszicza.
 Koldus, L. mendicus, I. koldus, Pe. gada, V. koldus.
 Kolegyom, L. collegium, schola, Ga. college.
 Kolésza, kolya, kalesz, lektika, fakeszekér, L. lectica, bigae, B. kolyesza, R. koljesza, koljaszka, kolesza, D. kolessa, Ga. calech, Ge. Kaless, Vi. kola.
 Kolibri, virágmadár, L. trochilus, Ge. Fliegen Kolibri.
 Kolika, L. dolor colicus, colica, Ge. Kolik.
 Kollants, Grae. kollaomai, adhaereo.
 Kolléga, L. collega.
 Kolompér, I. Krumpli.
 Kolomp, kalapáts, L. malleus, R. kljap.
 Kolompotska, L. malleolus, R. kolutuska, Ge. der Klöpfel.
 Kolompár, rézműves, L. faber aearius, S. klampjár, Ge. Klampferer, Klempler.
 Kolop, tök-kolop, mak-kolop, Ge. der Knecht, R. kholop.
 Kolopálni, kolompolni, kolompozni, L. pulsare, R. kolopaju, klopity, S. klopem, klopiti, Ge. Klopfen.
 Kolosvár, L. claudiopolis, Ge. Klausenburg, V. kluzs.
 Kolts, kults, L. clavis, R. kljuts, B. klje, D. klyucs.
 Koltásár, kultsár, L. caliger, S. klycar, D. klyucsar.
- Koma, komám aszszony, L. compater, commater, R. D. kum, kuma.
 Koma ember, komázo, tréfás, bolondoskodo, L. comus, comicus.
 Komárom, Urbs Hung. B. komar, culex, Gr. komaros, piscis gammarus.
 Komár, I. Kalmár.
 Komázás, L. comissatio, conventus hominum ebriorum noctu vagantium, Gr. komos, pagus.
 Komázo, Gr. komastes.
 Komázni. Komédiázni, G. Komazein, petulantius decantatis canticis urbes, et pagos peragraré, et vagari, canticis liberioribus et petulantioribus puellas adire, Come, pagus, saluzni.
 Komédia, L. comoedia, Ga. Ge. Comedie.
 Komendás, komendáns, L. Comendans, Ga. commendant.
 Komendérozo, Ga. commendeur.
 Komiz poszto, Kommissioba, magazinba találtato poszto, Ge. komis Tuch.
 Komló, L. humulus lupulus, *Mogolice*, komolach, R. khmjelju, Suec. humle, Dn. homle, hmél, Pe. hymel.
 Kommunikálni, L. in communionē sanctorum coenam Domini celebrare.
 Komondor, L. canis mandrae, mandrarius, ductor gregis, Ga. commander, ducere, praeesse.
 Komordéner, Ge. Kammerdiener.
 Komor, komorság, L. moaror, Ge. Kummer.
 Komorna, faj, L. pedissequa, B. komorna, cameraria.
 Komornyik, L. camerarius, D. P. komornik, B. komornjk, Ge. Kämmerer.
 Komoritani, szomoritni, L. moestum reddere, B. kormantiti.
 Komp, L. ponto, navis trajectitia, Sl. kompa.
 Kompábel, L. capax, Ga. capable, Kompány, L. ludimagistri socius, Ga. compaignon.
 Kompánia, sereg, L. cohors, Ga. compaigne.

- Kompárátzio, L. comparatio.
 Komparista, L. comparisonem discens.
 Kompász, mágnes tö, L. compassus, compassum, compastum, Ga. compasse, compositum, pyxis nautica.
 Komplár, komplárkodni, kereskedni, L. comparare, cauponare.
 Kompliment, L. complementum, Ge. Ga. Compliment.
 Kompona, font mérték, L. libra, bilanx, V. cumpane.
 Komtoar, Ga. comtoire.
 Kondér, vas-vagy réz fazék, L. congius, I. kondér, R. kondir, D. kondjer.
 Kondi, kondizni, kondiba járni, (Nugae studiosorum et scholasticorum.) L. conditio, conditionem frequentare.
 Kondor, L. crispus, R. kudrjavi, B. kadere, Ge. Kraus, S. kundravi.
 Konfekt, L. confectio, Ga. Ge. Konfect.
 Konkoly, L. lolium, agrostemma githago Lin, D. kukoly, R. kukol, B. kaukol.
 Konstánczinápoly, L. constantinopolis, Turc. istambol.
 Kontentum, meglegedés, L. contentum, Ga. contentement.
 Kontignatio, emelet, L. contignatio.
 Kontinensnek nevezik a' száraz földet, a' tengerrel egybe vetve, L. continens.
 Konto, It. conto, Ga. compte, L. computus.
 Kontrabánd, tiltott portéka, Ge. Ga. Kontreband, Contreband.
 Kontraversia, L. controversia.
 Kontraktus, L. contractus.
 Kontumalzia, L. contumacia.
 Kontz, tsontvég, L. trochanter, condylus, R. konetz, kotsik, finis, C. konz, finis, D. kuusz, B. kus, fragmentum, frustrum.
 Kontzolni, L. concidere.
 Kontza, pag. Trans. L. finis, B. konec.
 Kontzert, nagy sereg muzsikálása, L. concentus musicus, harmonia, Ga. Ge. Concert.
 Konty, hajtekerts, L. cesticillus, tutulus, B. kont, konty, Sl. con-tyik, connodati capilli, Ge. Haarknoten.
 Konya, kajla, le hajlott fülű, L. mancus, dependulus, D. knyassz.
 Konyha, L. culina, coquina, V. cuina. R. P. kukhnja, Ge. Küche, S. kuhina, It. cucina, D. kuhinya, kuchinya, B. kuchinie.
 Konyogátzio, L. coniugatio.
 Konyogista, L. coniugationem discens.
 Kontrás, kontrallor, Ga. controleur.
 Kontrás, kontrálni, Ge. Kontra bass Spielen.
 Kontrászt, ellenkező, Ga. contrast.
 Konvent, L. conventus.
 Konviktus, L. convictus.
 Kopátsolni, v. Kalapálni.
 Kopatz, kopasz, kopár, L. calvus, depilis, imberbis, D. opuzo, opuznos, I. opusznénecz. I. scopac, castratus, S. skopézt.
 Koperta, levél fedele, L. copertorium, P. koperta, Ga. couvert.
 Kopja, lántsa, dárda, hegyes tör, L. copis-dis, -dae, -darum, jaculum, culter, gladius, securis, Graec. kopis.
 Kopo, kapo, L. canis venaticus, copularius, I. kopov, V. kepou, Se. kovél, Ge. Koppel, Kuppelhund.
 Kopogtatni, L. pulsare, Sl. klopati, Ge. Klopfen.
 Kopotyu, L. branchiae, chelae, Sl. B. klepatá.
 Keponya, L. calvaria, cranium, I. glubánya, quasi Capula, viz meritő kupa.
 Koporso, kaparso, kapartyu, kaparás, ásás, vájás, verem gödör, sir, temető, Hb. keber, kabbar, kaburo, Syriace Aethiopice, geberte, L. copertorium, corporis loculus, bustum.
 Koppánd, pag. Trans. D. kopan, fossus.
 Koppasztani, L. aqua fervida plumas avium denudare, R. kipjatkom, Tur. koparmeg.
 Korámizálni, vidimálni, az eredeti irással a' mássát egybe vetni, L. coramizare conferre, subscribere

- Coram* me sincere collatum est originale cum sua copia.
- Kor, korság, betegség, L. morbus, R. kor, *morbilli*, S. koravi, B. churavi.
- Korall, I. Kaláris.
- Korán, I. Alkorán.
- Korbáts, L. flagellum, scutica, B. korbac, P. S. T. korbacz, I. korbach, Pe. kyrbac.
- Kordon, L. limes, Ge. Ga. Gordon.
- Kordovány, L. corium cordubense, It. cordovano, D. kordovanska, Ge. Korduan, P. korduan, kordyban, I. kordovan.
- Korélábe, kalarábé, L. rapum, cauli rapa, Ge. Kohlrübe, Kohlrabi, P. kaulrapa.
- Koretz, véka, L. corus, aridorum mensura, Hebraeis Josepho auctore usitata, B. korec, S. koretz.
- Korhel, L. commodus, Ge. Chorrherr, canonicus, qui commode vivit.
- Korhelkedni, L. otuari, conbibere, B. korhelugi.
- Koriándrom, L. coriandrum.
- Korigálni, L. corrigere, dorgálni, coarguere.
- Koritzálni, koborolni, keringeni, L. cursitare, D. koraczati, *gradari*.
- Korlát, sorémpo, kertelet, L. bo-vile, chlatrum, I. korlát.
- Korlát, karima, kerület, L. bo-vile, I. korlát, I. Karima.
- Kormány, kormányozo, karmány-lo, L. gubernaculum, I. V. kormán, Ga. gouvernement, R. Se. korma, kormilo, D. karma, *puppis*.
- Kormányozás, L. directio, gubernatio, Se. kormlenije.
- Kormozni, füstöltni, I. infumare, R. okurity.
- Kornilkő, L. carneolus.
- Kornis, L. cornelius.
- Korvadozo, betegeskedő, L. valedudinarius, febricitans, R. gortajtska, *febris*.
- Kóro, L. caulis arida, R. B. koren, *radix. Tschvasice*, korok, *gramen*.
- Korom, L. fuligo, T. kurum, korom.
- Korona, I. corona,
- Korong, kerengő, L. rota ollaris figulorum, I. kerengov, *gyras*, R. kruglo, *rotundus*.
- Koronka, pag. Trans. B. koronka diminutivum a *corona*, item rosarium, Rosenkrantz.
- Korpa, korpátska, morzsa, szemetske, L. furfur, mica, R. S. krupa, I. crupa, *grando*, Ge. Graupen, T. kerpek It. crusca.
- Korpázní, L. carpere, corripere.
- Korpás, darabos, L. furfuraceus, acerosus, I. R. krupni.
- Korpus, L. corpus.
- Korso, fazék, szilke, röstölő, porzolo, ráto, bögre, tsupor, tsanak, L. amphora, olla, catinus, lebes, arceolus, I. korsol, korszolich, R. kortsa, gorsók, Se. koresag, S. krcak, D. varcs, Ga. cruche, It. orcio, Grae. kraessos.
- Korsótska, L. urceolus, R. kruzetska, kruzka.
- Korts, I. hibris, animal hybridum, Sl. krtis, krtsek, homo vel fructus non perfectus.
- Kortsma, L. popina, R. kortsma, khartsevnia, D. P. kácsma.
- Kortsojázom, L. traho, trudo, Se. kortsju, contraho.
- Kortsomáros, L. caupo, R. kortsju, contraho.
- Kortsomáros, L. caupo, R. korts-mar, kortsmik, D. karcemár, P. karczmarz, B. krčmar.
- Kos, L. hircus, aries, Pe. kosch, T. kotsch, B. kossut.
- Kosár, kas, L. corbis, D. kossara, R. kos, kesa, Ar. kusar, B. kossar, Hb. kasar, P. koszara.
- Kosaratska, L. corbicularis, R. korzinotska, Se. kosaritzsa, P. kosszalka.
- Koslatni, koborolni, L. divagari, D. poslatti, *emittere*, R. poszlati.
- Kosolya, kosár, kabor, korba, L. corbis, I. koshulya, *indusium*.
- Kóst, koszt, eleség, eledel, élés, élet, táplálás, L. victus, alimentum, Ge. Kost.
- Kostolni, L. gustare, B. kosstowati, Ge. kosten, P. skosztowac, S. kostugem, D. okustiti.
- Kostolás, kostalvány, L. gustatio, gustus, B. kostowany.

- Kosul, L. decussatim.
 Kosz, var, L. impetigo, serpigo, R. kosza.
 Koszmo, kosz, L. impetigo, serpi-go, S. koszm, *lanugo, hirsutia*.
 Koszmós, L. impetiginosus, Se. koszmat, *hirsutus*.
 Koszoru, L. corona, corolla, ex floribus texta, R. korzinku.
 Koszperd, spadé, hegyes tör, L. pugio, S. kosperd, B. kocperd, kozrerd.
 Koszt, rud, pozna, L. vectis, R. kozst, *das Bein*.
 Koszta, L. constantinus.
 Kóta, kotázni, L. quotare, quotus tonus sit, notare, Angl. quotation, It. quota, quotare. A papirosra irt kóta jegye, 's ut mutatoja az eléneklendő notának.
 Kokodátsolók, kodátsolók, L. glorio, gracillo, B. kodkodáči.
 Kokodátsolás, kodátsolás, L. gallinae singultus, I. kokodakanye.
 Kotlo, L. gallina incubans, D. I. kvocha, V. clozca, cloca, B. kvotsna.
 Kotsány, fünek vastag szára, L. caulis, caudex, Se. kotsan, *Hohlkopf, capitulum brassicae*, R. kotsnja.
 Kotsányos káposzta, torzsás-fős káposzta, L. capitata, brassica, R. kotsannaja kapuszta.
 Kotsi, szekér, L. carpentum, rheda, currus, Carn. kvša, Nestor dicit košewat, S. koc, Se. V. kotsije, D. kocia, T. kutschi, Ge. Futsche, It. cocchio. Leg előbb Kóts nevű helységben tsináltak, ilyen könnyű szekeret, onnét nevezték, minden más nemzetek Kótsi szekérnek, kotsinak.
 Kotsis, lohajto, L. auriga, S. kocis, B. köcis, D. kociar, Ge. Kutscher.
 Kotsonya, L. gelatina, Sl. kotina.
 Kotyászó, koritzáló, koborló, L. vagabundus, S. khodak, *viator*.
 Kótya-vetye, L. auctio, licitatio, V. kukioveki, I. prodavanije ochito na kiche veche, venditio publica illi qui plus, i. e. *dat. venditio publica plusofferenti*.
 Kotyavetyézni, L. auctionem facere, I. kiche véch dati, na kiche véch prodati, Sl. kutyovaty, Rasc. ko da vety? ki ád többet?
- Kotza, L. porca, Ga. coche, cochon, S. kotyitza.
 Kotzka, L. alea, R. kosztka, S. I. Se. kotzka, B. kostka.
 Kotzodás, kötődés, L. rixa, Se. kotora.
 Kotzperd, I. Koszperd.
 Kotzodom, kötődöm, L. rixor, Se. kotorjuszja, B. kötskuvati.
 Kotyetz, pajta, ol, ketretz, L. suile, stabulum, I. kotecz.
 Kozák, Ge. Kosak.
 Kozárvár, pag. Trans. B. kozár, caprarum pastor.
 Kozma, kozmás étel. Egy Kozmás nevű szakács igen sokszor főzött pergelt szagos ételt, és az ő nevéből máigis kozmás.
 Kova, kö, L. silex, B. kow, metallum, Sl. nakova, incus, kuvati, cudere, R. P. kow, fabricatum.
 Kovász, L. fermentum, R. kvász, P. D. kwas.
 Kovászli, rojt a' katonák kalapján, Ge. Kwastel.
 Kovászolok, meg keletem, L. in fermentationem duco, R. kvaszu, P. kwasze.
 Kovászos, L. fermentatus, P. kwaszony.
 Kovászosodás, kelés, L. fermentatio, Ge. die Gährung, R. kvasenije.
 Kovács, L. faber ferrarius, B. kovác, Se. kovats, S. D. kovac, kovacs, I. kovach, P. kowal, C. kovazh.
 Kovátsolni, L. fabricare, ferrum cudere, D. kovatti.
 Kováttság, L. ars fabrilis, D. kovacia.
 Krajzár, L. crucigerus, duo denarii, Ge. Kreuzer, B. kreycar.
 Kraszna, pag. Trans. B. kraszna, pulcra, kroszna, machina textoria.
 Krédentzia, tátza, pohár, vagy findisia tarto, L. abacus, B. kredenjenj stül, Ge. Kredentz-tisch, Ga. credence.
 Kreditor, L. tela sericea grossioris fili, et texturæ, Ga. gros de Tours.
 Krepin, L. reticulata fimbria, Ga. crepine, Ge. Krepp.

- Krestely, L. christianus, Ge. Christian.
 Kréta, L. creta, Ge. Kreide, S. krjda.
 Kripta, temetkező bolt, L. crypta, Gr. krypte, Ge. Grufte.
 Kriska, kristina, L. christina.
 Krispány, L. flos viridis aëris, seu caprum acido vitriolico solutum, et crystallisatum, Ge. Grünspan.
 Kristály, L. crystallus.
 Kristély, L. clysmus, clyster, Ge. Klystier, Graec. klüstmos, klyster.
 Krisztus, L. christus.
 Kritikus, L. criticus, I. Krizsis.
 Krizolit, L. chrisolithus.
 Krizsis, L. crisis, Graec. krisis, V. grizse.
 Krivadia, pag. Trans. B. kriv, kriwy, curvus.
 Krizopráz, L. chrysoprasius.
 Krokodil, L. crocodilus.
 Kronika, L. chronica.
 Krampli, kolompér, pityirko, tsutorka, földi magyaro, L. solanum tuberosum Linn. pityóka, Helianthus annuus Linn. Ge. Grundbirn, Kartoffeln, Erdäpfel.
 Kudartzolni, pirongatni, falángatni, huritni, L. carpere, objurgare, I. kuditi.
 Kudartzot vallani, kurtzot vallani, Ge. den Kürzern ziehen.
 Kufár, kofa, kušanto, kalmár, L. mercator, mercatrix, Ge. Käufer Kramer, R. kubar.
 Kušanto, I. Kofa.
 Kušer, bőrös láda, L. arca pelli-bus superinducta, Ga. cofre.
 Kugli, L. lusus pyramidum, Ge. Kegel, R. S. keglja.
 Kujon, L. nequam, homo nauci, It. cullione, Ga. coujon, coyon.
 Kujonirozni, L. irritare, Ga. coyon-ner.
 Kukatz bogár, L. termes, S. kukavetz, Vin. kuketz.
 Kukkantani, kutsálni, kandikálni, L. furtim, vel obiter introspicere, Ge. kucken, hineinkucken.
 Kukli, I. Kugli.
 Kukurékolás, L. cantus galli, D. kukurjek, kukurjekanje.
 Kukuriza, törökbuza, málé, tengeri, prósza, V. I. cucuruz, B. kukruc,
 Ge. Türkischer Weizen, Sl. Ras, Vi. kukuritzza, korusza turtsitzza, L. zea mays, caco-oryza.
 Kukrejt, Ge. Rochrichtung.
 Kulats, L. culigna, culeus, Graec. kulix, Sl. gulats.
 Kullants, L. ricinus, Ge. Kuhlaus, Sl. klests.
 Kulimáz, kolomáz, dohott, degett, L. axungia, B. kolomaz.
 Kulpa-vize, L. colapis.
 Rutts, I. Rolts.
 Klyak, ököl, L. pugnus, R. P. kulak, D. scjakka.
 Kun, L. cumanus.
 Kunyho, kaliba, eresz, L. tugurium, casa, domus, D. tarna kuchia, tár-ház, Pe. chana, khoneh.
 Kunyorgok, könyörgök, L. flagito, lamentor, Graec. kinüromai.
 Rupa, szinte két itze, ejtel, L. cupa, octale, I. R. S. kupa, P. kubka, kubek, C. kupeza, It. coppa, Gr. kybba, Ga. chopine, cuve, Ge. Kufe, Küpe.
 Rupa, fedél, P. kubek.
 Kupetz, fősvény, kereskedő, nyel-rességenn kapó, L. avarus, mercator, lucricupidus, R. szkupii, szkuposzt, I. szkup, V. szkump, B. R. kupetz, mercator, D. zkupo.
 Kupta, kukta, szakátás-inas, L. callo, lixa, puer rem coquinarum discens, P. kuchta, I. kuhta, V. kuhta, kufta.
 Kurachym, pántzél, a' Tinodi ver-seiben, L. lorica, Ga. cuirasse.
 Kurázsi, bátorság, L. audacia, Ga. courage, B. kuraze.
 Kurazsir, kurazsiros, vasas katoná, L. miles loricated, Ga. cuirassier.
 Kurjangatni, farkas trikoltozva ijeszgetni, L. lupos clamore ter-rere, D. kurják, lapaze.
 Kurir, hirmondo, sebes követ, L. nuncius festinans, Ga. coureur.
 Kurta, rövid, L. curtus, curta, brevis, R. kurta, a' vogulekna' kuria kaftanja, curta vestis vogulorum, P. kurta, Ga. courte, Pe. churd, V. curtu.
 Kurtány, L. tormentum majus, Ge. Karthanne.
 Kurutz, szentföldre ment katonák

- neve, L. cruciatus miles, Ge. Kreuz-fahrer.
- Kuruszlo, (*varázslo*) varázslo, bo-szorkány, L. Saga, R. vorozse-ja, D. uruxalaz, v. Varázslo, Urus.
- Kurva, L. meretrix, D. B. P. R. S. kurwa, kurba.
- Kurvás, L. scortator, Sl. kurváts, Chr. kurvis.
- Kusolnak a' kutyák, mikor azt mond-ják nekik: Rusti, Ga. couchetoi.
- Kusza, gulya, L. cauda destitutus, Sl. szuka.
- Kusztora, bitsak, V. kutzit.
- Rút, L. puteus, T. kuju, (A. kút, *angulus*.)
- Kutak, törpe, alaton, L. pusillus, I. kraták, P. gadak, B. chudy, *pauper*.
- Kutatni, hajtatni, L. quaerere, S. kutati.
- Kutatni, L. quaerere, Sl. kutati, B. kutiti.
- Kutsma, süveg, L. pileus, T. kuts-ma, I. kukma, *erista*.
- Kutulok, vājok, kapálok, L. fodio, Se. szkutivaju, *tumulo*.
- Kutuja, iskolulya, skatulya, L. pyxis, It. kutia, v. Iskutulya.
- Kutya, kutyo, kutso, L. canis, Se. kutse, kutska, D. kucka, I. kuck-ka, S. kotyuba, kutyov, Portu-gal, cuchora, R. kosha.
- Kutyálkodni, L. lascivire, B. ku-tyiti.
- Kutzik, putzik, kutzko, L. angu-lus, Sl. kutzik.
- Kuvasz, kamatz, L. canis vigilans, P. czuvacz, I. komusz, v. Kamasz.
- Kuvadni, kuvad a' dio zöld hajából, L. decorticari, B. klubati, *cavare*.
- Kvarré, Ga. quarré, L. quadratum.
- Kvarta, L. quarta.
- Kvartély, L. quartirium, Ge. Quar-tir, Ga. Quartier.
- Kvartély-mester, L. hospitiorum ordinandorum magister, Ge. Quar-tier-meister, R. kwarter mester.
- Kvászli, rojt, bojt, fityegő, L. cirri, muscarium, clavus, Ge. Quaste.
- Kvétántzia, L. quietantia, Ga. quit-tance, Ge. Quittung.
- Rő, köve, L. lapis, B. kow, metallum.
- Rőb, L. Cubus.
- Rőből, négy vékás mérő, L. cubus, cubulus, Ge. Kübel, I. kēbēl, P. kibel, C. kība, B. gbel.
- Rőd, L. nebula, Hebr. ed, nubes.
- Rödmön, L. pellicium, I. kedmen, D. kadmen, Pe. kordman.
- Röhinteni, L. tussitare, D. kihati, *sternutare*.
- Röh, köhögés, L. tussis, I. kiha-nye, Slow. kach, kech, tussis equorum.
- Rökény, L. acacia, Kalmukice, kö-gölin.
- Rökörtsény, L. colchicum.
- Röldök, L. umbilicus, T. guöbek.
- Rölök, kölyök, L. catulus, can-ulus, Hebr. keleph, Sl. kotyulek.
- Rölödör, galuska, Ge. Knödel, Knötl, I. Klödör.
- Römény, L. cuminum, R. kmin, tmin, I. komin, V. kimiju, Ge. Kümmel.
- Rönting, L. drachma, (*quinta pars*) Ge. Quentchen.
- Röntös, kantus, L. vestis, Ge. Kantusche, Pers. kandis.
- Röny, könyhullatás, könny, gönyű, L. lacry-a.
- Rönyv, könyű, L. liber, B. S. knj-ha, D. knyigi, R. kniga.
- Rönyvetske, L. libellus, codex, R. knizsetska.
- Rönyvnyomtató, könyvpetsételő, L. typographus, R. knigopetsately.
- Rönyörgök, siránkozom, L. oro, lamentor, Graec. kinyromaj.
- Röpenveg, L. penula, pallium, I. kepenyek, T. kepeneg, gepeneg, D. kaponak, *Mogolice*, khöbnek, B. koben.
- Röpétze, mérő edényetske, L. Cap-etiae sunt frugum acervi, v. Be-lii Adp. ad Hist. Hung. p. 214. t.) Némely helységekben a' malom-vám vevő mértéket köpétzének hívják, Kolosvárt vajtikónak, Vind. kupitza.
- Röpöly, borbélyok vérhúzó kupáts-kája, L. cucurbita, B. kaupel, D. kupely, *cupula*, *cupella*, *cupium*, *semicupium*, *lavacrum*, D. kúpalo, *labrum*, *lavatorium*, Ge. Röpffel.
- Röpü, küpü, méhkas, vaj-verő,

- L.* alvearium, vasculum butyraceum, *cupa*, Ge. Kúpe.
 Kőpülő, *L. cupula*, D. kúpalo, *labrum lavatorium*, kőpülni, vizbe vājni, lutskolodni, mosdani.
 Kőr, kar, ker, I. Karima, köröny, karika, *L. circus*, circulus, Ru. krug.
 Körtvé, körté, körtvély, *L. pyrum*, D. krusva.
 Köröm, *L. unguis*, Hebr. gerem, os ossis, Chr. krampely.
 Kőröz, kerezs, *L. crisius*.
 Kőszikla, szikla, *L. cautes*. R. B. szkála.
 Kőszméte, *L. ribes grossularia*, Vin. kozmatitsi.
 Kőszörű, *L. cos*, Ga. queux.
 Kötni, öszvefoglalni, ragasztani, *L. connectere*, Ge. Kitten, Kitt, Ketten.
 Kötze, gunye, paraszt ruha, Ge. Kotze, pókrotz.

L.

- Láb, lábka, lábotska, *L. pes*, pedunculus, R. lápa, lápka, lápotska, lapoty, *die Pfote, das Pfötchen*.
 Lábantz, lantz, lantzkenet, katoná, darabont, hajdu, vitéz, bajnok, *L. miles*, Ge. Landsknecht, Musketier, Infanterist, Lanze, Lanzknechte, Lanzkenet, lauf Hans. Lebantes nominati sunt, qui partes Leopoldi tuebantur.
 Lábikra, *L. sura*, Ge. die Waden, R. ikriu nog, (R. *ikra*, ova piscium, *Hung. ikra*.)
 Labirint, *L. labyrinthus*.
 Laboda, paréj, *L. atriplex hortensis* Linn. D. laboda, S. lobda, B. lebeda, R. lehed, nonne derivantur haec a Latino *lappa*?
 Láda, *L. arca*, scrinium, V. G. S. laden, lade.
 Ladány, Pagus Hung. D. vľadanje, *dilio*.
 Ladik, tsolnak, hajo, *L. scapha*, navicula, B. ladi, R. ladija, lodja, lodka, P. B. Se. lodka.
 Lájbli, mejrevalo, *L. pectorale*, Ge. Leibel, Leibrock, Weste.
 Lajho, lajhár, *L. vagator*, I. layhar, B. lenyo, V. lenées.
 Lajos, *L. ludovicus*.
 Laistrom, lista, *L. regestum*, C. listrom, Ge. Liste.
 Lájtinánt, hadnagy, Ga. lieutenant.
 Lajtorja, lajtra, *L. scala*, C. S. V. lojtra, lojtre, lujtra, létra.
 Lakás, lak-hely, *L. locus*.
 Lakat, *L. sera*, I. lokot, R. lakot, P. lakatka, klotka, G. loquet, A. loket.
 Lakma teve, *L. camelus lacma*.
 Lakó, jóllako, nyalánk, *L. ligurator*, I. lakom, *galosus*, R. lakomka.
 Lakom, *L. convivor*, vescor, Hebr. lahham.
 Lakozás, lakzi, lakodalom, *L. epulatio*, B. lakomoszt.
 Lakter, öl, *L. ulna*, D. lakta, Ge. Kľafter.
 Lámpás, *L. lámpás*, Gr. lampas, Ge. Lampe, Ga. la lampe.

- Lan, len, halhatatlan, győzhetetlen, hoc latini per *in*, Graeci per *a*-vel *an* exprimunt, akratés, intemperans, mértékletlen anarithmetos, innumerabilis, számálhatatlan.
- Lang, langja, lomja, lomb, L. flamma, R. plamja, T. jaling.
- Lank, lankás, lankadt, lankasztó, lankadság, L. langvidus, langvens, langvor.
- Lánna, L. lamna, lamina.
- Lant, L. fides, lira, Ge. Laute, V. lauta, B. lautna, lutina.
- Lantorna, melyből lámpást vagy ablakot tsinálnak, L. laterna seu membrana ad laternas conficiendas destinata, Angl. lanthorn, laterna, Ga. Ge. Laterne.
- Lántsa, L. lancea, P. lanca, D. lancia, Ge. Lantze, Ga. lance.
- Lántz, L. catena, P. lancz, C. zhlank, P. lancuch, Ge. Gelenk, *annulus catenae*, Sue. länk, Vi. lántz.
- Lántzéta, Ga. lancette.
- Lap, lapu, lapát, laputska, L. lappa, R. lapka, D. lapuuh, C. loppa, lepuh, Ge. Lappe, Laub.
- Láp, íszáp, motsár, sephedék, L. iligo, fluctus, I. szláp vodení.
- Lapát, L. pala, rutrum, B. P. lopata, D. lopatta.
- Lapitni, lepni, meglepni, S. lapati, B. lapiti.
- Laposka, laska, lapótya, L. laganum, R. lepeska, *oblat*, lapsa, *turunda*.
- Laposnyak, pag. Trans. B. lapusnik, kletten.
- Lapotzka, L. spatum, P. laweczka, *scamnulum*, R. lopatka.
- Lapta, I. Lopta, L. pila, S. lopta.
- Lárma, L. turba, tumultus, Ge. Lärm, Ga. larme, allarmer, C. larma.
- Lárva, alortza, L. larva.
- Laska, laposka, L. turunda, R. lapsa, (R. lozska *cochleare*, D. D. lascka *nugae*.)
- Lászlo, L. ladislaus.
- Lasponya, I. Naszpollya.
- Lassu tsendes, fáradt, L. lassus, R. laszkov, Ga. las, Ge. Lässig, lagsam.
- Lat, I. Lót.
- Latán, L. latinus.
- Latánság, L. latium.
- Lator, L. nequam, latro, malitiosus, B. P. lotr, V. lótru, D. lotar, Se. zlotvor, B. zlotrili, Gr. oletór.
- Latzi, lászlo, L. ladislaus.
- Laza, ritka erdő, L. silvula, dumetum, D. laza, *labrusca*.
- Lázadni, pártot ütni, feltámadni, L. insurgere, rebellare, R. lazity.
- Lázár, L. lazarus.
- Lazatz, Ge. Lachs.
- Lazsnak, L. siragula, D. loxa, S. losnik.
- Láva, tűz-hegy-salak, L. lava.
- Lazur, lazur szín, L. color coeruleus, Ga. azour, Ga. Glasur.
- Lavérozni, L. vagar, Ge. Laviren.
- Lé, lév, leves, L. jus, S. lev, levka, polevka, lej, lejka, polejka.
- Léánka, lánka, léány, L. puella, S. lanyá, B. lantka, *pupa*, lanye *cerva*, Sl. B. lányka.
- Léány, jány, L. puella, (R. lány, *cerva*, P. lan lyan.)
- Leder, L. otiosus, nugator, Ge. Liederlich, Ga. legere.
- Lednek, L. vitia, B. letnok, S. lednik.
- Légej, tsobány, tsobolyo, palatzk, kulats, tsutora, korso, L. lagena, R. legen, Ge. Lägel.
- Lejtő, L. declivitas, Austriában mondják leiten, latus montis.
- Lék, a' jegen, lik, Ge. Leck.
- Lektika, két kerekű kotsika, leptika, L. lectica, I. P. lektika.
- Lekvár, I. Liktériom.
- Lélek, L. anima, (D. lelék, ciconia).
- Lémonádé, L. succus limoniorum aqua dilutus.
- Len, L. linum, B. R. P. S. len, C. D. lan, Ga. lin, Graec. linon.
- Lénárt, L. leonhardus.
- Lengyel, L. polonus, lechus, I. lengyel, T. leh, Val. leach, hajdon Lechel.
- Lénia, léniazo, L. linea, lineale, Ge. Ga. Linie.
- Lentse, L. lens, It. lente, V. lentye, D. leechje, I. lecha, S. lèca.
- Lénung, hópénz, katonák fizetése, L. merces, Ge. Lohn, Lohnung, Belohnung.

- Lenyhe, L. lenis, Sl. lenyv, lenyivi.
 Lép, madárfogo enyv, L. viscus,
 R. Se. B. lep, I. lépek.
 Lepedő, L. linteolum, Pe. lobad.
 Lepény, placenta, Sl. lepen.
 Lepény-hal, L. thymallus, S. lipen.
 Lépés, lépegetés, lepegés, L. ves-
 stigium, B. sslepege.
 Lépés, ragadós, enyves, L. visco-
 sus, R. ljepkii.
 Lépés méz, L. favus, R. lipetz, mel
 ex floribus tiliae.
 Lépezem, ragasztom, L. agglutino,
 S. leplju.
 Lepény, L. placenta, Se. lepina,
 B. lepenka, papiros.
 Lepni, I. Lapidni.
 Lepke, pillango, pille, L. papilio,
 Se. leptir, I. lepir, D. ljepirina,
 Sl. lapka.
 Leptses, L. incomptus, deformis,
 ineptus, Ge. Läppisch.
 Les, lesbe állani, L. insidiae, feris
 insidiari, B. S. les, silva, lest,
 insidiae, Ge. Hinterlist, List.
 Lesni, L. insidiari, auscultare, ve-
 nari, Ge. Lauschen.
 Léstyán, L. levistichum, ligusti-
 cum.
 Lésza, kert-fedél, ernyő, L. tec-
 tum, vel operculum sepium, cra-
 tes viminea, R. I. B. lesza, leszka.
 Létra, I. Lajtorja.
 Létz, L. tignus, tigillum, Ge. Lat-
 te, B. lat.
 Letzke, L. lectio.
 Lezsák, L. piger, otiosus deses, B.
 leziák-nak nevezték Prágában a 14
 században a' német kereskedőket,
 kik szüntelen ott heverték, és
 csak szolgálk által hordatták oda
 másunnan a' portékákat, D. lexak,
 I. lesák, R. leszanka.
 Lezsákoskodni, heverészni, L. otia-
 ri, cubare, D. lexati, R. lezsaty.
 Lezsnek, pag. Trans. I. lesnyák,
 avellana.
 Lév, lé, leves, jus, Sl. polewka,
 lew, leg.
 Lévalni adosságot, magára fel ven-
 ni, L. levare.
 Levél, L. folium, epistola, A. li-
 ves, Ge. Laub, Ost, Liwat.
 Leventa, levente, L. heros, pugil,
 athleta, Ge. Lövenherz, Lövenmuth.
- Levendula, L. lavendula.
 Levestikom, L. levisticum.
 Liba, L. anser, D. lebut, labut,
 Se. lebed, olor.
 Liberia, Ga. liverée.
 Likutz, bebitz, L. ibyx, gavia,
 vanellus, Ge. Gaywytz, Kiwiltz,
 Ribitz, Dal. lebut, labut, olor.
 Liget, L. lucus, D. lung, R. lug,
 B. lig, montis devezum, vid. lugos.
 Lik, lyuk, I. foramen, C. lukna,
 I. luknya, luknynyicze, Ge. Lücke,
 Loch, Vin. luknya, lacuna.
 Likasztom, L. perforo, C. lukam.
 Likтариom, lekvár, L. electuarium.
 Liliom, L. lilium.
 Limonádé, Ga. Ge. Limonade.
 Limoni, Ge. Limon.
 Liptse, L. lipsia, Ge. Leipzig.
 Lipolt, L. leopoldus.
 Lista, laistrom, regestum, Ge.
 Liste, D. lijst, folium.
 Lisznoy, pag. Trans. D. lisnyak,
 avellana.
 Liszt, L. farina, (R. liszt, folium).
 Liu, léju, fa-töltés, L. infundi-
 bulum, S. R. lijaló, liver, leika,
 levah, Vi. lija.
 Livágya, rét, L. pratium, D. liva-
 da, livadia, R. lebeda.
 Liliom, L. lilium.
 Limitálni, limitálás, L. limitare,
 limitatio.
 Limitáneos-katona, L. limitaneus.
 Litánia, L. litania.
 Literatura, L. literatura.
 Lo, L. equus, Cordinice, lho, R.
 losád.
 Lob, lang, L. flamma, Ge. Lohe,
 Lodernd.
 Loding, L. theca pulveraria, Ge.
 Ladung, I. loding.
 Lodstok, lostok, Ge. Ladstock.
 Loger, katonák mezei szállása, L.
 castra, Ge. Lager.
 Logyike, L. logica.
 Lohadni, lohasztani, lohasztás, lo-
 hadás, L. detumescencia, tumoris
 immutatio, Ge. Lohe, querneus
 cortex ad perficienda coria,
 lohgar, corium non recte ma-
 ceratum, lohasztott, fonnyasz-
 tott, érlelt, tsávált, tserzett bőr.
 A nyers bőr dagadtabb, az érlelt
 bőr lohadtabb.

- Lokaj, inas, legény, L. domesticus, mediastinus, Ga. laquais, Lomb, L. frons frondis, Ge. Laub. Lom bik, pálinka főző üstötske, L. alembicus, I. lambik, It. lambicco. Lomha, renyhe, tunya, rest, L. lenis, lentus, imbecillis, B. lenwy, P. leniwy, V. lenyes, D. mlohaw, R. lomkoi. Lompért, L. lambertus. Lóna, pag. Trans. in quo multae ollae et alia fictilia fabricari solent. D. lanacz, olla, B. lono, gremium. Lopás, L. furtum, B. laupéz, P. laupiez, D. lupechina, Graec. klope. Lopo, tolvaj, L. fur, D. lupes, lupex, P. lupieznik, I. lupesg, Vi. lopes, Graec. lopadytai, fures, I. Tolvaj. Lopom, lopni, L. furari, P. B. lapam, laupiti, laupim, Sl. lupiti, lup. praedari. Lopta, lapta, L. pila, R. Se. D. lopta, I. lapta. Lót, lat, L. semuncia, Ge. Lat, B. lot, I. lotov. Lots, lutsok, L. lacuna, I. lusgta, D. lokva, R. luzsa, coenum, rutsejka, rutsejek, rivalus, D. lucus. Lots, lotsogo, lots-fets, hazug, L. garrulus, mendax, Se. lozs, mendacium. Lotsogok, fetsgekek, L. gannio, S. Locke, C. laskam, Gr. lasko, maledictis incesso. Lotyo, L. meretrix, lupa, Ge. Luder, cadaver. Lótza, pad, ágy, L. lectus, scamnum, B. loze, S. lawice, lavitza. Lozsád, pag. Trans. R. Ta. losad, equus. Lovász, L. agaso, I. lovász. Lovász-mester, L. agasonum magister, I. lovász-mester. Lud, L. anser, Sl. Vi. Chr. R. lubud, cygnus. Lug, L. lixivium, Ge. Lauge, S. lueh, P. lug, D. lung, B. lauh, luh. Lug, L. lucus, saltus, nemus. Lugos, L. vitis arbustiva longa, Sl. longos. Lugos, L. lucus, scena frondibus virescentibus ornata, R. lug, Gr. liigos, vitex, virgae, vimen, Ge. Laubo, Vi. lokors, viridarium. Lukás, L. lucas. Lunátikos, gabogyás, bo, L. lunaticus. Lunka, L. pratium, B. D. luka, val. lis pratium. Lurko, L. lurco, Ge. Schurke. Lusta, rest, L. piger, otiosus, S. lustawi, Pe. lusch, Vin. luzsa, lacuna, lutskos. Lutránus, L. lutheranus. Lutsok vid. lots. L. coenum, lacuna, R. luzsa, rutsejka, rutsejek, Ge. Lusche. Lutskolás, L. madefactio, lotio, R. luzsenije. Lutz, L. lucia. Lutzifer, reggeli tsillag, L. lucifer. Lutz-fenyő, L. pinus, D. luc, lucja, taeda pinea, Chr. luts, lutsa. Lögérezni, Ge. Lager, Logerezni. Löre, tsiger, L. lora, Ge. Lauer. Lörintz, L. laurentius. Lóts, L. brachium currus, S. lints, Sl. lausnya, D. lukochya, V. ljoka, Ge. Leichse, Leiste. Lötse, L. leutscovia. Lövés, vadászás, L. venatio, D. lov. Lövő, lövész, vadász, L. venator, D. lovacz, lovaz, B. R. lovetz. Lövöm, lövetem, L. venor, feras indago, ferio, capio, I. D. lovim, V. lovi, loviti, B. loviti. Lyuk, I. Lik. Lüdértz, L. ludus inertis, incubus, phantasma, a' tudatlanok megtsalattatása.

M.

- Madár, L. avis, CD. mudar, cantus, modar, lividus.) Mádra, nádra, L. matrix. Madzag, L. funiculus, Hb. mezach,

- Sl. motüzek.
 Mágnes-kő, L. magnes, Ge. magne-
 te, V. magnetu.
 Magas, magos, L. magnus, altus,
 I. magás, *pigmaeus*, Gr. megas,
 D. mogusch, potens, R. mogus-
 tsii, Se. mogutni, premoguszt-
 venni, Sl. mogucs.
 Magazin, tárház, L. penus, prom-
 ptuarium, Ga. Ge. Magazin, Ma-
 gasin.
 Magyar, L. ungarus (perperam hun-
 garus) D. magjár, ugar, R. ren-
 grin, Ge. Ungar, T. madzsar,
 P. wegrzy, wegrzyn, I. madsar,
 madjar, ughrin, V. unguru, Ga.
 hongrois, B. uher.
 Magyarul, L. ungarice, R. ven-
 gerszki, B. uherszki, R. mazzarsz-
 kije kuritzi, *fasianus* magyar-
 tyuk.
 Mahoni-fa, Ge. mahagoni baum.
 Máj, L. jecur, Vg. mag, V. mállio.
 Majom, L. simia, Se. maimui, D.
 mojemuciza, mojemuna, T. mai-
 mon, I. majmun, majmucija, V.
 moima, S. malpa.
 Majoránna, V. L. maioranna.
 Major-ház, L. villa, Ge. Mayer-hof,
 R. major, Se. magur, (Poenorum
 lingvâ), V. maiorisce.
 Május, pünköst-hava, L. majus.
 Mák, L. papaver, D. P. B. R. S.
 mák, Ge. Mohn, Mag, V. máku.
 Makaroni, It. macaroni.
 Makula, L. macula.
 Mako, L. macarius.
 Malatz, L. porcellus, Sl. molatz.
 Malaszt, kegyelem, ajándék, L. gra-
 tia, R. miloszt, D. milosst, de-
 mentia.
 Maláta, L. recrementum, B. mláto,
 Ga. malt, Ge. Malz.
 Málé, L. panis ex mais coctus, V.
 malláio.
 Málha, L. acervus, S. mlha, köd.
 Málna, L. rubus idaeus, R. P. V.
 malina, B. maliny.
 Malom, L. mola, Ge. Mühle, V.
 mólá, S. mlin, D. malin, Gr.
 moulin, It. molino, R. melnitza.
 A' Tinodi verseiben mindenütt:
 molna, mellyből lett: molnár.
 Malozsa, L. malvasia, Ga. malvoi-
 sier, I. malásia, V. maluse, stá-
 fida, uva malvatica. }
 Malyva, L. malva.
 Mameluk, L. captivi ex Circassia
 Arabice, mamlik sclav.
 Mandola, mondola, L. amygdala,
 I. mandala, D. mjendela, R. min-
 dal, mygdala, Ge. Mandel, It.
 mandorla.
 Manér, L. modus agendi, Ga. ma-
 niere.
 Mangaléta, pagnét, Ge. Bayonette.
 Mangor, L. teruntius, Tu. mangur.
 Mangurlo, L. instrumentum expla-
 natorium, Ge. Mange, Manger,
 V. mângalo, tomnitorio de vesti-
 mentye, Sl. mangloványa.
 Mangurlok, L. mangonizo.
 Mankós, L. mancus, grallis incedens.
 Mány, I. Vány.
 Manöver, hadi fordulások, Ga. ma-
 neuvre.
 Manna, L. manna.
 Mano, L. malus genius, manducus.
 Mantza, L. magdalena.
 Mardosom, marom, L. mordeo,
 mordico.
 Margit, L. margaretha.
 Marha, L. pecus, armentum, mer-
 ces, omnia bona mobilia, I. mar-
 ha, V. márhe, márfa, Sl. mrcha,
 Vi. Chr. merha, Ge. Mähre.
 Marja, L. armus.
 Márjás, máriás, L. marianus, nu-
 mus, cui effigies, et titulus Ma-
 riae virginis, Patronae Hungariae
 impressa sunt, V. mariásu.
 Mária, márisko, L. maria.
 Marjult, menyült, L. luxatus, Hebr.
 marut, *depilatus est*.
 Márk Grof, Ge. Mark-Graaf.
 Márk, L. marcus.
 Markotányos, L. mercator, nego-
 ciator castrensis, It. mercatante,
 Ge. marketender, V. markatánu.
 Márna, L. murena, R. marena, Se.
 moruna, D. murina, B. mren, S.
 C. mrena, V. mréna.
 Marni, L. mordere.
 Marok, Pe. maradsch, Lat. marcen-
 lus, manipulus, martalus, vola.
 Mars, utazás, L. iter, Ga. marche,
 V. marsu.
 Marsut, L. ordo itineris, Ga. mar-
 che-route.
 Martalotz, ember, marhalopo, áru-

- lo, jelkek martalotztzi, L. mango, C. martatlos, I. martalosz.
- Mártirom, L. martyr.
- Márton, I. martinus.
- Mártom, L. tingo, Sl. mátsám.
- Martza-fánk, L. martius panis, Ga. Ge. Marzípan, I. marczepan, V. marlipáne.
- Mártzius, böjt más hava, L. martius.
- Martzongolni, L. morsicare.
- Martzona, mérgeeske kis állat, martzonaság, kis vadság, L. ferrox, D. marcina.
- Márvány, L. marmor, P. marwah, Ga. marbre, Ge. Marmer, V. marmóra.
- Mássa, párja, L. copia, I. mása, V. copie.
- Másli, L. lemniscus in nodum artificiose colligatus, Ge. Maschen, Schleife.
- Maszlag, hal széditő, bolondito, L. esca, opium stupefaciens, inebrians, I. maschlach, P. maslok, V. maslăgu.
- Maszkara, L. persona larvata tragica vel comica, It. maschera, mascherato, V. Albanice, maskura, Pe. Ar. maskara, Ga. mascarade, Ge. Maske, Longobardice, maske, eine Hexe, C. maskara, derivatur ex Slavico: maschen (hung. mázloim, mosom) quia olim personati non erant larvati, sed variis coloribus facies pingebant, quod etiamnum plebs in pagis facere solet.
- Mászni, L. repere, Vi. gmasziti.
- Matász, készíttelen selyem, festett fűsült gyapju, V. matés, L. metaxa, sericum, Ga. matasse.
- Matéria, szőtt portéka, L. materia, V. materie.
- Maté, L. matheus.
- Matematikus, L. mathematicus.
- Mátka, L. sponsa, R. mátka uterus, V. mátca, regina apum, Ge. Mädchen.
- Matolla, motolla, L. motula, R. D. motolla, motovilo, I. P. motovidlo, B. C. movidlo.
- Matollálni, L. motulare, R. motaty.
- Mátrázt, L. culcitra, Ge. Matratze, I. matarazzo, Ga. matelas, materas.
- Matring, botrang, L. fasciculus, Ge. Motreng.
- Matska, L. felis, R. matsikha, I. machka, Se. matsitza, matskátska, D. B. macske, C. mazhk, H. miz, Ge. mietz, V. müschnik, Se. matsak, Chr. mátska.
- Matza, L. amasia, amata, It. manza.
- Matsuka, L. fustis, ligo, pertica, V. matciuca, R. motyika, I. motka, D. motika.
- Mátyás, mátyus, L. mathias.
- Maut, mautozo vagy motozo hárminztad, Ge. Mauth.
- Máz, eny, ir, tsiriz, kenő, L. unguen, R. mazanka, kolomáz, kulimáz, már, I. ir, P. maza.
- Mázolás, L. inunctio, D. mazanye.
- Mázolni, L. inungere, R. mazaty, S. masem, zamazati.
- Mázos, L. unctus, unguinosus, V. unsu, R. mazsustisi.
- Máza, L. massa, centenaria, Ge. Maas, mensura, V. mása, ex lat. mensa.
- Mazur, elszegényedett, elpusztult, L. inopia deperditus, Da. mazarula, mazaruo, daemon familiaris, Ge. ein armer Teufel, Ga. masure, rudera, rongyos ház.
- Médály, emlékeztetre veretett pénz, L. numisma, Ga. medaillon, I. D. medaglia.
- Medentze, L. alveolus, patina, D. midenitza, B. medenice knoha, P. miednica, C. medénza, R. mjednik, (medentzés, rézműves) mjed, (aes) mjedni kotel, réztál.
- Medve, L. ursus, D. medvid, R. medvjed, B. nedvéd, médvjéd, S. medivegy.
- Meddő, L. sterilis, Vi. meder, medel, avidus, macer.
- Megkapni, L. capere, Tu. kapmeg.
- Megye, vármegye, vármegye, határa, a' meddig a' vár urának hatalma terjed, határozodik, L. comitatus, districtus, R. mezza limes, Chr. megya, Sl. meza, B. meze, I. Mezsgeye.
- Megy, medgy, L. cerasum, merasum, D. maghigna.
- Méh, aszszony-méhe, L. uterus, D. mjéh, mihj, schlauch, P. miech, uter, I. méh, follis.

- Mekegek, L. balo, Gr. mékaomait.
 Méla, mélaság, mélázás, L. melancholia - cus.
 Meleg, L. calidus, I. mlaho, D. mlaak, mláko, mlakoszt, calor.
 Mélföld (nem mértföld), L. milliare, Ga. mille, It. miglio, D. migl, miglia, I. mlyá, B. mjle, P. mila, V. milla de locu, Ge. Meil-feld.
 Mély, L. profundus, R. mely vadum.
 Mellyeszto-, koppaszto - nyuzohely, L. laniena, R. mjeszto, B. misto, calvaria, I. Mészárszék.
 Menek, menyek, megyek, L. eo, transeo, I. minujem.
 Mengelitz, vékony, gindár, kartsu, szikkadt, sovány, Mongolitza, porcorum species, exiguo corpore praeditorum.
 Ménló, L. caballus, cantherius, R. meren, mannus.
 Ménes, L. equatum, Chr. minus.
 Ménte, L. chlamis, S. mentek, I. ménten, V. mentée, Ga. manteau.
 Mentem, L. defendo, I. mentuvam, V. mentuesio, mentujem.
 Mentő, megváltó, L. redemptor, B. wyménitel, V. mántuitorio.
 Meny, L. nurus, F. minia, Gr. mnisti, sponsa.
 Menyhal, L. mustela fluviatilis, R. meny, B. mnik, S. men, I. menyek, S. mien, Chr. menyek, Vi. menits, gadus lota.
 Menyét, L. mustela, I. menyék.
 Menyhárt, L. melchior.
 Mennyi? L. quot? Hebr. mene?
 Méra, pag. Trans. B. mjera, mensura.
 Mercuriom, L. mercurium, Sl. cor.
 Merédt, holt-test, L. exsangve mortuum corpus, I. méretvo telo.
 Mereklye, L. merga, merges.
 Mérem, L. mensuro, S. mergen, I. merim.
 Mérni, L. mensurare, D. miriti, B. meriti, R. mjerity, Chr. meriti.
 Mérő, L. mensura, metreta, D. B. mira, mirila, R. mjera, mjerku, mjeri, Se. mjeritel, I. mera.
 Merő, L. merum, merő arany, merum aurum.
 Mérték, L. mensura, S. mertuk, B. mjeritel, I. mera, V. messura.
 Mértföld, I. Mélföld.
 Mértékletes, L. temperans, I. mertuchlyiv.
 Mertze, mérték, mérővéka, V. mertze, I. metreta, S. mjeritza, Ge. Metze.
 Mesgye, I. Mezsgye.
 Mese, beszéd, história, L. fabula, commentum, parabola, sententia, aenigma, Tur. Hebr. masal, mases, I. misaoum, R. metsta, Ar. meszel, Pol. mece.
 Méser, L. mulsum, defrutum, B. medpjcy, D. muselés, V. medu.
 Mester, L. magister, V. méstéru, I. méster, Ga. maitre, It. maestro, mestiere, Ge. Meister.
 Mészáros, L. lanio, C. mesar, Sj. miesar, Se. D. meszar, B. mäs-sar, massar, apud Otfried: mazalar, macellarius, I. macellaio, a verbo mazzare, lat mactare, Ge. Metzger, R. mjasznik, Hollandice, matsem, hinc hungaricum metszem seco, dilanio.
 Mészárlás, L. dilaniatio, I. meszarenye.
 Mészárlom, L. dilanio, V. mesar-luésco, I. meszarujem, meszarim.
 Mészár-szék, L. laniena, R. mjeszto, quasi mejjeszto, nyuzo, (Caro Russice mjaszo) V. Se. mészárlitze.
 Meszely, L. media cupa, vel quarta pars cupae, Ge. ein Mässel, ein Maszchen, I. meczely.
 Métely, L. buprestis, insectum bo-vibus nocivum, D. metigl, B. moteyl, I. metuly, Sl. metolitza.
 Méts, L. ellichnium, Ga. méch, C. mezhizhije.
 Metset, török templom, T. metset, mesditi.
 Metzgérelni, bontzolni, Ge. Metzger, Metzeln.
 Metztzenzof, Ge. Metzenseifer.
 Mettzeni, metélni, L. secare, metere, dilaniare, Ge. Mettzeltn.
 Mettzökés, L. celum, C. mezh.
 Méz, L. mel, R. med, S. mes, V. méle, Gr. meli, Carn. més, med.
 Mezga, mezge, fának édes leve matska-méz, L. melligo, R. mezga, B. mjpga, mjza, C. mesga, V. mesga, Sl. miezga, mezga.

- Mezitelen, meztelen, meztelen, ékesség nélkül való, ruhátlan, L. nudus, B. obnazený, quasi *nazitelen*.
- Mezsgye, L. limes, meta, szántó földek szőlők közt való ösvény, határ, R. mezsa, D. meas, B. meznýk, meze, Sl. meza.
- Mező, L. campus, Se. miza, B. pusztá misa, campus, desertum, pusztá, Sl. meza, B. meze, terminus camporum.
- Mihály, L. michael, Ge. Ga. michel, I. mihalya, Va. mihaila.
- Mihely, I. Mühely.
- Minister, L. minister, Ga. minstre, V. ministru.
- Mikes, L. nicolaus.
- Miksa, L. maximilianus.
- Miklos, L. nicolaus.
- Milliom, L. millio, Ga. Ge. million.
- Mina, föld alatt való lyuk, Ga. mine.
- Minorita, L. minorita.
- Miniom, L. minium.
- Minta, L. mentha.
- Minuta, L. minutum, G. minut, V. minuta.
- Mirha, L. myrrha.
- Miserérét énekelték, L. miserere.
- Mise, L. missae sacrificium, S. msa, V. missa, saracusta, serendario.
- Mis-más, L. mixtura, Ge. Mischmasch.
- Mirha, L. myrrha, V. myrha.
- Mirigy, L. miasma pestilentielle, venenum, quasi *mireg*, *méreg* Esthonice, mirki.
- Mivelni, I. Mü, miv, mihely.
- Mod, L. modus, V. modru.
- Modi, újmodi, L. novus modus, Ga. mode, Ge. Neumodi.
- Moh, moha, L. muscus, D. máha, maah, S. moh, B. mech, R. mkhom, V. moha, Ge. Moos.
- Mohos, L. muscosus, V. mosciosu, D. mahast.
- Mokány, V. muntyán, montánus.
- Mokus, L. simia sciurus, Graec. mokos, fatuus, írisor, *monguz*, *mongoz* species lemuris.
- Moldova, L. moldavia.
- Molnár, L. molitor, It. molinaro, B. mlynarz, D. mlinar, malinar, C. malnar, B. mylynarz, Ge. Múler, V. morário.
- Moly, L. blatta, R. moly, B. mol, D. C. moly, Danice, mol, Ge. mülbé, V. molie, Sl. mol.
- Momus, tsufolkodo, L. momus.
- Mon, mony, tukmony, ember mony, L. ovum, testiculus, D. moscna, Finnice, munna.
- Mondér, mundér, L. indumenta militaria, Ga. monture, Ge. Montur.
- Mondola, L. amygdala, Ge. Mandel, R. mindal, D. mjendela, Ga. amande.
- Monoszlo, L. mons claudius.
- Monostor, L. monasterium, D. monastir, Ge. A. Münster, V. monastère.
- Morabéné baratzk, Ga. mirabelle.
- Mordály, L. sclopetulum, Sl. mordarka.
- Mord, mordiás, komor, szomorú, kegyetlen, L. ferox, tristis, truculentus, Ge. Mord, *homicidium*, mörderisch, *homicida*, *ferox*, V. omorire.
- Morgás, L. murmur.
- Moring, L. dos, Ge. Morgengabe, Ga. mariage morgengabique.
- Moritz, L. mauritius.
- Morkoláb, Ge. Markgraf.
- Mormolás, L. murmur, I. marmos-senyé, V. mornaire.
- Mormalni, L. murmurare, D. mormoriti, mormolyati, V. mornaire, mornaire.
- Mormolás, Graec. mormolos, ter-rificus.
- Morotva, motsár, tó, L. palus, udus, Sl. mor, more, Angl. morfa, Ge. Mor, Morland, Morast, S. mortva voda.
- Morva, L. moravia.
- Morva, I. Murva.
- Morvány, I. Murvány.
- Morzsa, L. morsus, morsa, mica, B. morzs, morzsovina, *pulvis tinearum*, I. mrrva, D. marva marviza, Ga. moreeau, It. morso, morsello, morselletto.
- Morzsaloda, L. friabilis, D. marsav, macer.
- Mosom, L. lavo, S. maschem, *inungo*, I. mastiti, *inungere*, P. mo-cze einweichen.
- Mosé a török templom, Tur. mosche.

- Mosotz**, Sl. mosov.
Mosojgok, L. subrideo, Se. szmyesu, szmiesuszja, szmjesui, B. smessny.
Mostoha, L. noverca, V. mástére, D. machieha, B. macecha, Sl. Mor. macocha, C. mazhaha, I. machaha, Vin. matzcha.
Móts, pag. Trans. B. mots, virtus, potentia, vis, fortitudo.
Motózni, megvizsgálni, L. inquirere, lustrare, Ge. mauten, abmauten, quasi: *mautozni*, holott az embernek minden portékáját fel motózzák, Sl. motatisza, B. motatsze, motitare se.
Motsár, L. uligo, I. mochvar, B. S. D. mocar, mōkar, motsár.
Motkolni, L. inquinare, R. motsity, mingere.
Motsoja, potsoja, to, totsa, L. uligo, Comitatus Moson, nominatur *latum Masun*, An. Bel. R. Not, c. 51.
Motsok, L. macula, inquinamentum, R. motska, humidus, motsa, urina.
Mottzanni, L. mutire, Ge. muchsen, mautzen, Vind. moukniti.
Mozdítani, L. movere, B. hmozditi.
Mozog, L. movetur, R. mozg, *ce-rebram*, mozgato erő, mozgásnak eredete, P. mozgowcowy.
Mozsár, L. mortarium, R. mōzszer, Ge. Mörsel, V. mozseru, C. mōsnár, Sl. mazar, mozdir.
Mozsola-szölő, I. Malozsa.
Mozsdo, L. malluvium, pelvis, I. mosdov.
Musli-kutya, Oroszlány orru kutya, Ga. muffle, oroszlány, vagy medve-or.
Muhar, L. gramen, R. muchamor, agaricus muscarius, Ge. Mochert, Mohar.
Munka, L. labor, aerumna, tormentum, I. muka, V. munka.
Mundér, I. Mondér.
Muntli, mántli, Ge. Mantel.
Murok, L. daucus, R. morkov, buraki, D. markva, V. morkoj, B. mrkev, S. mrkva.
Murva, L. recrementum foeni, B. mrva, merva.
Murmotér, Ge. murmelthier, L. mus montanus, marmotta, Ge. Murmonta.
Murvány-kaláts, Algirice, murva-ny, species frumenti praestantissimi, Sl. mrvany.
Muskotály, L. muscatum, moschus, Ge. Muskateller, It. moscatello, D. muskatjella, Ga. muscadelle, I. muskat, *uva apiana*, V. muskutallio.
Muskotéros, L. miles pedestris, Ge. Musquetier, Ga. mousquetaire, V. musketéru.
Musselin, L. syndon gossipiaceus, Ga. mousselin, Ge. muschelin.
Muslitza, L. culex vinarius, Se. musitza, D. musciza, B. mussla, muslica.
Must, L. mustum, C. mosht, V. mustu, Pe. mustar.
Musta, tsizmadia müszer, Ge. Muschte.
Mustár, L. sinapi, It. I. mustarda, V. mustarin, Ga. moutarde, C. musterd.
Mustra, a' Tinodi verseiben, monstra, jö ezen verbumtol: *monstro*, Ge. Muster, Musterung, V. mustra, L. examen, Ga. montre.
Mustrálni, L. examinare, Ge. mustern.
Muszáj, muszi, L. debet fieri, Ge. musz seyn, B. musv.
Muszka, L. mōscovita, S. muszka, V. muszkánu.
Muzsa, L. musa.
Muzsika, L. musica, Gr. mysike, moysike, V. musika.
Muzsikás, L. musicus, Ge. Musikant, Ga. musicien, V. musikásu.
Muzsina, pag. Trans. B. inzsina, muscus.
Muzulman, Török hitű, L. mahu-medanus, Tur. mozlemim.
Műv, miv, L. opus, labor, Ge. Mühe, Vi. muja.
Műhely, L. officina, Ge. das Ort der Mühe, die Werkstadt.
Müszer, művszer, műviszerszáma, L. instrumentum, an a germanico messer? R. muszor, *der Graus*, D. mōszur, *calamus*.

N.

- Nádolni, vagy atzéllazni, edzeni fejszét, ekevasat, s. a. t. L. chalybe indurare, I. nado, chalybs.
- Nádor-Ispány, antique *Nadur*, L. Palatinus, S. nadwur, significat Aulae Praefectum, Virum super aulam positum, na *dwur* zsupan.
- Nádra, mádra, L. matrix.
- Nadrág, nográg, L. caligae, Se. nagavitz R. nadragi, B. nohavicé, D. noga, *tibia pedis*, V. nadrági.
- Nádra, nátra, méh, L. uterus, matrix, S. B. I. nadra, *sinus*, der Schoos.
- Nadrágulya, natragulya, L. arum, mandra, D. I. natraguglja, Gr. mandragoras.
- Nalátz, pag. Trans, S. nalez, sententia.
- Nápoly, L. neapolis.
- Napa, L. socrus, Fin. neppi.
- Narants, L. aurantium malum, I. Chr. narangya, Tur. narents, Sl. pomarants, D. naráncja, V. ne-rámze, Ga. orange, Ge. pome-rantze.
- Nártz, nártzos, L. narcissus.
- Nász, nász-aszszony, L. quaelibet fratrum uxor, I. sznáscha, V. nanásu.
- Nászolodo, násznagy, L. coloniae deductor, conditor, architectus, nuptiarum praeses, paranympus, Se. maszelitel.
- Nászolodom, L. coloniam deduco, Se. naszeljaju.
- Naszpalya, L. mespylus, D. nesz-pulya, B. nysspule, R. miszp-lija, It. nespola, Sl. nyeszpula, Gr. mespilon.
- Nátha, L. catharrus, B. natcha, natha, R. naszmork, P. natehnaly.
- Ne, L. ne, R. V. ne.
- Né, papné, kiralyné, tsehül-is: tureh turkine, törökné.
- Nebelgő, L. nugae, R. nebelitza, *fabula*, neberezsni, *negligens*, *dissolutus*, neberezsénie, nebjezs-da, stimpler.
- Nebelgő, L. nugator, ineptus, P. niebiegl, B. nezbedny, nebulo.
- Nedves, L. humidus, Ar. nedi.
- Negédes, L. superbus, animosus, Hebr. nágid, négid, princeps, dux, fortis, R. negodjai, negod-justs, superbus, ineptus, Ge. neidisch.
- Negédesség, L. superbia, ineptitudo, R. negodovanije.
- Neglizsé, könnyű szerrel való öltözés, Ga. negligé.
- Negoly, I. Légely.
- Néhai, L. defunctus, Sl. nebohi.
- Nem, L. genus, V. neámu, Hebr. gnam-, *populus*.
- Néma, L. mutus, R. njemo, D. nijm, P. niemy, B. namy, njma.
- Nemes, nem, név, L. nobilis, D. nayvissi, B. neywyssj, neýwyzzsij, P. naiwyssy, summus, altissimus, supremus, Graec. onoma.
- Német, L. germanus, Németes erant veteres incolae Rheni, circa Vormatiam, vel Spiram, R. njemetz, C. nemz, B. nemec, D. njemaz, Turc. nemtsche, V. neamtü, Gr. némitoi.
- Néne, L. soror, samojed, nenja.
- Név, L. nomen, Ge. Name, Ga. nom, H. nombre, Island. nafu, Dacice. nawn, It. V. nome, Vo-gul, nammi, Ostiac. nem, nemit, Pe. nam, nom.
- Neutralis, egy részre sem hajlo, L. neutralis.
- Nértz, nyértz, L. lutra minor, Ge. Nárz.
- Nimfa, L. nympa.
- Nihápely, L. nicopolis.
- Nintsen, semmi, L. nihil, R. nitse-go, Ge. Nichts, Sl. nist, B. nitz, V. nitse, kaz, nist.
- Nograd, L. neogradum, S. novi-grad, C. nograd, vinograd.
- Nohajka, nohojka, lohajto vessző, L. Virga, D. hvójka, S. ohanka, pohanka.
- Nota, L. melodia, P. nota, *notae musicae*, I. Kóta.

- Notarius, L. notarius, V. notariusu.
 Novella, L. nova publica, V. It. novella.
 November, Sz. András-hava, L. november.
 Nyaggatni, L. irritare, castigare, V. nacagitu, R. nakazivaty.
 Nyájás, nyájba, társaságba szokott, szelid, barátságos, kezes, L. cicur, navus, gnavus, Iuventa gnava, *Ovid.* Nava virilique opera duarum legionum, *Velleius*.
 Nyak, L. collum, C. nak, njak, Ge. Nacke.
 Nyalka, L. superbus, V. nélcosu.
 Nyár, L. aestas, Ge. Jahr, annus.
 Nyargalok, L. cursito, Tatar, Jurgali.
 Nyavitzka, L. petulans, V. nevisca.
 Nyavalya, L. aerumna, morbus, R. nevolya, Sl. newola, Croat, nevolya, infortunium, D. nevoglya, P. niewola.
 Nyegőtzos, szegény kereskedő, L. mercator, negociator, V. negociatorio, Ga. negoce.
 Nyelv, L. lingua, Vogul, njelm.
 Nyereg, L. clitella, Chald, serag.
 Nyértz, nértz, L. lutra norica, Ge. Nörz, Nerz, R. norka.
 Nyeriteni, L. nitrire.
 Nyuszt, nuszt, L. martes, Vi. I. nyuszt, mustela zibelina.
 Nyuzga, nyurga, élhettelen, L. imbecillis, miser, S. n'uzá, miseria.
 Nyíl, L. sagitta, Morduín, nyal.
 Nyíl-föld, L. jugerum, I. nyíva.
 Nyomorék, L. mancus, D. ljevorúk, V. nemurigu.
 Nyomoru, D. umoran, *lassus* umorni.
 Nyomoruság, L. aerumna, T. jumrudzsak *pestis*, S. nemoch.
 Nyoltz, L. octo, Kamtsatka. nyoltz-mulloen.
 Nyoszolya, L. lectus, lectica, fetretum, Sl. B. noszidlo, Vi. nosz-liva, posztel.
 Nyüst, L. licium, Sl. nyist.

O.

- Oda, L. illuc, I. orde, oruda.
 Odu, I. Udu.
 Offizér, officialis, Ge. Ga. Officiere.
 Ok, L. caufa, D. vzrok, V. oqua.
 Oka, 2 1/4 font. L. librae 2 1/4, Turc. oka, V. oka.
 Okádóm, L. vomo, I. okágyujem, fumigo.
 Okos, L. prudens, sinice, ogos, sapiens, Tur. okumus, doctus, lectus.
 Okulár, L. oculare, P. S. okulár, V. ochiaru.
 Oktober, mind-szent-hava, L. october.
 Ol, L. stabulum, Gr. aulé, *auva*, et saepe caula.
 Oláh, L. vlahi, vlassi, valachi, vlaccus, blaccus, slaccus, S. Olach, C. valachus significat italum, B. vlach.
 Olaj, L. oleum, It. olio, oglio, B. olei, P. oley, V. oleio, Ge. Oel, Inf. sax, olje, Svec, olja, Angl. sax, ele, Angl. oil, Ga. huile, Gr. elaion, S. oleg.
 Olosz, L. volscus.
 Oldozás, oldozni, oldozott, L. enodatio, enodare, enodatus, I. odúz-ianje, oduzlati, oduzlan.
 Olt, L. aluta.
 Oltár, L. altare, S. R. B. oltár, D. ottar, V. altario.
 Oltso, L. non preciosus, R. desovo, Tn. utsuz.
 Oma, omárium, L. Almárium.
 Ompoly, L. appulus, V. ompollio.
 On, olom, L. stannum, P. olow, R. olovo, D. B. wolowo, olova.
 Ontok, L. subtegmen, B. antek, R. usok, I. vutek, C. votk.
 Onoka, I. Unoka.
 Opál-kő, L. opalus.
 Opera, énekes-játék, It. Ga. opera.
 Or, L. fur, Rasc. vor.
 Orángutáng, L. simia satyrus, Ge. orangutang.
 Orbán, L. urbanus.

- Ora, L. hora, Gr. ora, V. hora.
 Orátor, L. orator.
 Orbántz, szent-Antal-tüze, lehetett
 régentén szent Orbán tüze-is. L.
 erisipelás.
 Orda, L. caseus secundus, V. ur-
 de, D. urda. Sl. hruda.
 Ordítok, L. rugio, Graec. oryo, V.
 urlo.
 Orgona, L. organum, Ge. Orgel, V.
 organie.
 Organista, L. organista, V. orga-
 násu.
 Orgovány, organafa, L. syringa, I.
 jorgorány.
 Orja, orlya, L. extremita, ora, margo,
 It. orlo, a diszno orlyája, extremitas
 dorsi suis.
 Orias, L. gigas, I. orias, C. orjak,
 gorjak, ab oros. *mons*, B. obr,
 Sl. Chr. orias.
 Orosz, L. rossus, Turc. rus, Ge. Russe,
 Ga. russe, It. russo, V. russu.
 Oroszlán, L. leo, I. oroszlan, V. leo,
 Turc. Arab. arszlano.
 Orozok, L. furor, Se. roroyu, R. vororszkoi-
 kljuts, orozkodo-kults, tolvaj-kults.
 Orsolya, L. ursula.
 Ortaly, L. iudicium, sententia, Ge. Urtheil.
 Ortvány, orotvány, I. Irtovány.
 Orvos, I. Urus.
 Ország, L. regnum, P. orszak, *comitia*,
 Chr. I. ország, D. ruzszag, ein Gefolge.
 Ortza, artza, artzulat, artzul, I. facies,
 Pe. aratz, aarza, Arab. adzar.
 Oskola, iskola, eskola, L. schola, It. scuola,
 V. R. scola, S. sskola, Ge. Schule, Ga. ecole.
 Ostábla, L. tabula lusoria, ossea tabula.
 Ostoba, L. hebes, Ge. Stumpf.
- Ostor, obtusus, stupidus, L. flagellum,
 flagrum, Se. osztroga konszkaja,
 catcar, stimulus, osztroha, B. ostruha,
 R. oschtol.
 Ostriga, ausztriga, L. ostrca, Ge. Austern.
 Ostria, L. austria.
 Ostrom, L. obsidio, Ge. Sturm.
 Ostya, L. hostia.
 Oszlop, L. columna, R. oszlop, P. slup,
 B. slaup, D. sztulp, V. stilpu.
 Osztály, L. divisio, R. osztar, osztatki,
residuum.
 Osztováta, L. textrina, Se. osznovat-
 kálnaja, stamen, licia, melyék, I. osznóva,
 stamen, fila recta, trama, subtegmen,
 licia, fila transversa, substamen, Se.
 osznovaju kroszna, intendo stammina
 jugo, Se. osznovatel, fundator, I. osznoranye,
 stamen, machina, C. statuva, I. stántka-
 lechki.
 Osztro, pag. Tr. B. osztrov, insula.
 Otromba, L. rudis, S. ohromiti, trubi-
 rok.
 Otso, I. Oltso.
 Otsárolás, megvesztés, B. wočarovanj,
magia, V. oquarire, L. dehonestatio.
 Otsárolni, L. vilipendere, dehonestare,
 I. ocquarniti, *polluere*.
 Otsárolt, otsárolmány, L. dehonestatus,
 B. vočarovany, *fasci-natus*.
 Otsmány, L. turpis, foedus, osman
 ozsman, othman, otschman, ot-toman,
 Vi. osmagni.
 Ozsonna, L. mērenda, R. ozsina, uzsin,
 P. juzina, D. uxina, C. jushena, V. ojénna,
 Chr. guzsina, Vi. ruzsina.
 Ozsvát, L. osvaldus.
 Ozd, pag. Trans. B. ozd, aridarium
 aszalo.

P.

- Pad, L. podium, D. R. pod, V. podu. Padlás, L. tectum, B. podlaga, P.
 Pádimentom, L. pavementum, V. podlaga, R. podlog, potolok,
 párimentu. V. podire, D. pood, podda, B.

- pawlac, *podium*, Boden, Sl. pad. Palazsna, L. ovum galinae suppo-
 Padolni, lacunare, D. poppoditti, situm, S. polozsennaja, polozse-
 V. podire. niye, Sl. polozsniik.
 Padmoly, L. carum ripae, Sl. pad-
 mol.
 Pagnét, bajonnét, péter kés a mus-
 kotérosok puskája végibe, ne-
 veztetett Frantzia Országának Ba-
 yonné nevű varossáto! , hol azt
 legelébb találták-fel.
 Páholni, ütni, verni, L. pavire.
 Pais, L. scutum, Ga. pavois, Angl.
 pafais, B. paweza, pawezka, cly-
 peus.
 Pajta, L. palearium, domus palea-
 ta, Stabulum, Chald. bajta, C.
 rajta, Hebr. bajha, baith, domus,
 D. Chr. V. pojáta.
 Pajtás, L. partiarius, commilito,
 Ga. partage, partageur, S. pai-
 tás, V. partásu, fartatu, Pe.
 paj-das, comes pedestris, I. pay-
 das, alii derivant ex baj-társ,
duelli socius, alii ex Beit-társ,
praedae socius, germanis, alii
 ex pája-társ, pájafuto társ, *aemu-
 lus in cursu*.
 Pajzán, pajáznkodás, L. petulans,
 pueriliter agens, Ge. Pais, Paiz-
 ce, Paizein, Pe. pajazan, Ga. pay-
 san, *rusticus*, I. Szilaj.
 Pakét, L. fasciculus, Ga. paquet.
 Pakkolni, L. convasare, compone-
 re, Ge. Packen.
 Pakulár, juh-pásztor, L. pecuarius,
 V. pecorario, peculario.
 Pál, L. paulus.
 Palánk, L. plancae, Ge. Planke, V.
 palánka.
 Palánt, L. planta, Ge. Plante, Ga.
 plante, V. planta.
 Palást, L. pallium, R. plasts, D.
 plaasch, V. palle, S. plast.
 Palatinus, Nádor-Ispány, L. pala-
 tinus.
 Palatka, pag. Trans. R. palata, pa-
 latium.
 Palatsinta, L. placenta, V. placén-
 ta, R. blintsaty.
 Palatzk, L. lagena, R. ploszko, V.
 ploszka, Ge. Flasche, It. fiasco,
 Ga. flasque, S. plossk.
 Palatz, palats-féreg, kinzo, tsipő,
 hohérlo féreg, R. palats, *carnifex*.
 Palazsna, L. ovum galinae suppo-
 situm, S. polozsennaja, polozse-
 niye, Sl. polozsniik.
 Paléta, baléta, L. schedula, Ga.
 billette.
 Pálha, L. axilla, D. pazuha, Se.
 podpazucha.
 Palitska, pag. Trans. B. palice, pa-
 licha, baculus.
 Palizáta, palánk, Ga. palissade.
 Pallani, verni, Graec. pallo, *vi-
 bro*, *agito*, paco, percutio.
 Pallér, pallérozni, L. polire, Ge.
 palier, poliren.
 Pállinka, L. vinum adustum, S. pa-
 lenka, V. pallénka, B. paleny,
 vino palene, S. palim, *uro*.
 Palló, pallótska, L. ponticulus, R.
 pola, politska, das Blatt eines
 Tisches.
 Pallos, L. framea, D. palosc, I. R.
 palas, C. palásh, Ge. Pallast,
 Pallasch, V. palosu.
 Palma-fa, L. palma, V. pálma.
 Palolom, L. vibro, agito, quatio,
 sortior, palo, Graec. pallo.
 Palolni, pallani, L. ventilare, pa-
 lare dispalare, Graec. pallein,
 D. poval, *pollen*.
 Palota, L. palatium, R. palata, Ge.
 Palast, Ga. palais, D. polaccia,
 It. palazzo, V. paláta.
 Páltza, L. baculus, D. P. palyca,
 R. palitza, B. palcát, V. paltieu,
 It. palco, S. palce, Gr. palton,
 plur, palta, telum.
 Pállya, L. stadium, Graec. pale, cer-
 tamen, palestra, küsdő-hely, It.
 pallo, praemium, palma curriculi.
 Pamats, I. Penete.
 Pamus, pamuk, gyapat, I. gossi-
 pium, I. Se. pamuk, Tur. pam-
 buk, L. bombax, D. pümmáka,
 R. khlopotsataja bumaga, It. bam-
 bagia.
 Pánko, I. Fánk.
 Pánkrót, kárvallott ember, Ge. Ban-
 kerot, Ga. banqueroute.
 Panasz, L. quaerela, obtrectatio,
 calumnia, R. ponesz, S. ponosa,
 Hb. benas, irasci, V. ponosu,
 Graec. ponus labor.
 Panaszlás, L. exprobratio, P. po-
 nosenije, V. ponosluire.

- Panaszlo, L. exprobrator, R. ponosztel, *momus*.
 Panaszolni, L. diffamare, calumniari, R. ponosztí, V. ponoslui.
 Pandur, L. banderium, I. pandúr, V. pandur, volt Bandur nevű város-is.
 Pánt, foglálás, L. nexus, Ge. Band.
 Pantallér, L. balteus sclopetarius, Ga. bandouliere, Ge. Bandelier, I. pantaller.
 Pántlika, L. teniola, Se. pantlika, B. pentlik, pentlicka, S. pantlik, Ge. Bandel, Bändchen, I. pintli.
 Pantofli, L. sandalia, Ga. pantoufles, Ge. Pantofel.
 Pántzél, L. cataphracta, Ge. Pantzer, B. pancyr.
 Pányva, L. funis, S. panyra.
 Pap, L. papa, popa, V. R. S. D. P. póp.
 Pápa, L. papa, Ga. pape, Ge. Papst.
 Pápista, katolikus, L. papista, catholicus.
 Papiros, L. papyrus, Ge. Papir, Ga. Papier.
 Paplan, L. peplum, B. poplan, I. poplum, Gr. peplos, V. poplonu.
 Pappázni, tsirizelni, L. glutinare, Ge. Pappe.
 Paprad, L. polypodium, S. paproduje, Vind. paprát.
 Paprika, török-bors, Se. D. I. paprika, C. popr, L. Capsicum, V. piperusa, Ge. Pfefferoni.
 Papusa-dohány, L. fasciculus tabacae, R. papusni tabák, Se. papusa.
 Paputs, L. sandalium, Turc, paputsch, Se. paputsa, V. papucu, papuci.
 Pár, L. par, R. para biko, pár bika, Ge. paar.
 Pára, L. vapor, P. S. para.
 Parade, L. pompa, Ga. parade.
 Pár-hagyma, L. porrum, V. porra.
 Paraditsom, L. paradisus, V. paradisum.
 Parantsolat, L. Mandatum, B. porucenj, V. poronca.
 Parantsolni, L. mandare, I. porucham, R. preporutsáty.
 Parányi, kitsiny, L. exiguus, parvus, Tur. parah, monetae species minima, a' kora mint egy para
 Paraplü, L. operculum contra pluviam, Ga. par pluie.
 Paraszt, por, L. rusticus, R. prosztoi, prosztoje, poroo, B. V. proszty.
 Parázna, L. fornicator, I. praznik, Chald. parutz, parutza, Hure, R. prazden, praznii, *fatilis*, D. blaznitel, *allectator*, praézna, *vanus*, praaaz, *caper*.
 Paráznaság, L. lascivia, I. praznoszt.
 Paráználkodni, L. fornicari, D. praznovati.
 Parázsa, tűzeshamu, L. favilla, Loder-asche, B. prazma, Sl. prazit, rosten, Graec. brázo, brásma, brásmos, fervor, ebullitio, Vin. prazsiti.
 Parázsló, L. frictorium, I. Porzsolo.
 Parázs, a' melly a' melegtől erősen meg száradott, meg poronyodott, L. pulverulentus, friabilis, D. prasan, prasen, Hebr. parasch, Svec. brasa, Vin. prazsiti, frigere.
 Parézsia, L. libertas loquendi, fiducia, Gr. parrhesia.
 Paréj, L. olus, Ge. Brey, pulmentum.
 Pardon, L. venia, Ga. pardon.
 Párdutz, L. pardus, D. pard.
 Párhagyma, L. porrum.
 Páriálni, L. pariare, in paribus exhibere.
 Paripa, L. parhippus, Graec. parhippos, I. parip, D. parippa.
 Párizs-madár, L. parus.
 Parittyá, L. funda, D. prachya, B. sprak, I. precha, R. prjasts.
 Párkány, B. P. S. parkan, pomerium, Zwinger, ein Pfahlzaum.
 Parlag, L. vervactum, R. par, paralog, C. praha, S. prieloch.
 Párlug, párolo-lug, Ge. Lauge.
 Parmazsán-sajt, Pármai sajt, It.
 Párna, L. pulvinar, R. S. V. perina, pero pluma, I. pernik, D. perneiza.
 Paroka, L. capillamentum, Ga. perouque, I. C. baroka, R. parik.
 Parola, L. promissum, Ga. la parole.
 Párolás, párába feredés, L. balneatio, Se. parenije.
 Páronként, Ge. Paarweis, R. pariszti.
 Párt, pártos, pártütő, L. pars, qui

- partes hostis tuetur, pártját fogom szomszédomnak, partes vicini tueor.
- Part, L. portus, Ga. porte, D. portat, V. portu, Ge. Bord.
- Párta, L. corona puellaris, S. I. parta, Ge. Borte, Ga. broderie, V. barta.
- Partéka, I. Porteka.
- Pártos, L. partium studiosus, Ge. Partaygänger, partialis.
- Pártöv, L. balteus, Ge. Borte, V. barta.
- Pásint, I. Pazsint.
- Paskolom, L. fustigo, I. patzkam.
- Paskvillus, L. pasquillus.
- Passus, szoros-út, L. passus, Ga. passage.
- Passus, L. literae passuales, Ga. passeport, Ge. Pasz, V. passus.
- Pastétom, L. pasta, Ga. paté, Ge. pastete, S. posleta, V. pasteta.
- Paszamant, I. Poszománt.
- Paszaport, L. literae passuales, Ga. passeport.
- Pászma, L. fasciculus fili, vel lini, manipulus lini, P. pasmo, I. poveszmo, V. pázma, Graec. spasma, avulsum, I. Ige.
- Paszternák, I. Peszternák.
- Pásztor, ör, bakter, vigyázó, tzi-
káló, hajtsár, tsösz, kerülő, tsó-
va, L. custos, R. pasztir, pasz-
tuch, P. pasterski, V. pastorio, D. paztir.
- Paszuj, I. fuszujka, faszujka, L. phaseolus, V. fasula, pasula, Gr. phaseolos.
- Patak, L. amnis, D. B. P. R. potok, patoka, potop, protok, a voce tecu, fluere.
- Patika, L. apotheca, It. botega, Ga. boutique, B. apatyka, V. pothéca, Gr. apotheke.
- Pating, foglalo-szuj, L. lorum constrictorium, V. potangu.
- Patkány, L. talpa, die Rátte, D. potkan, puh, Sl. Vi. podkany.
- Patko, L. soleo, R. potko, podkova, B. potkova, V. podkove, C. podqua.
- Patkontza, Sl. poszkontza, nem tel-
lyes virág.
- Patrontás, L. theca pulveraria, Ge. Ga. patrol-tasche, V. patrontásu.
- Pattanás, L. pustula, eruptio, P. piatno, R. pjatna.
- Pattantyú, ágyu, L. tormentum, I. patantia, V. potinteu.
- Patsirta, L. alauda, passer cum crista.
- Pattógás, L. stridor, Graec. patagós, fragor.
- Patvar, jus, lis, causa-juris, Vind. prav, jus-prauda, lis, Sl. B. pravo, justitia, praotiti, litigare, R. prauda, lis.
- Patvar, L. calumnia, P. D. potvora, R. potvorenye.
- Patvárkodo, L. calumniator, Chr. potrávaty, D. potvarka, patvornik.
- Pátz, pátzolni, Ge. Beitze, Beitzen, L. muria.
- Patzal, L. viscera, Ge. Beischel.
- Patz-egér, L. sorex, mus, Se. patzov.
- Patyolat, L. byssus, linteolum, calantica, It. fazoletto, B. facalit, muccinium, C. pazholat, Vin. fatsalat, Chr. patsolat.
- Pauzsa, szünés, Graec. paio, pauso.
- Pazérolni, L. dissipare, Se. pazarity, mercari, B. pozeradlo, gurges, Hebr. pasar, dissipavit, Ge. prassen, Sl. prezsrati, Chr. Rasc, pazar, nundinae, pazariti, vásárolni.
- Pázsint, L. cespes, pratum, S. paziti, Ge. Wasen, Kalmuk, Ebesin, V. págérítu, R. pazsit, pas-
cúum.
- Pázsí, nemes ifju szolgál, Ga. page.
- Páva, L. pavo, Se. pava, Ge. Pfau, D. pav.
- Pávián, L. papio, Ge. Pavian.
- Pék, sütő, L. pistior, Ge. Beck, Becker.
- Pégaszus-lova, L. pegasus.
- Pegymet, L. genetho, Ge. Genet, Ratze.
- Péllda, L. exemplum, imago, B. pilda, I. pelda, Inf. sax. beld, Ge. Bild.
- Pelenger, L. scalae gemoniae, Ge. Plänger, Pranger.
- Pellikán, L. pelecenus, psittacus, B. pelikan, V. pelicanu.
- Pelyhe, pihe, L. floccus, penna, pluma, V. peria, Dal. perye, R. pero, perjam, B. porj, Sl. plich.

- Pelyva, polyva, L. palea, B. plewi.
 Pelyp, selyp, L. balbus.
- Penész, peny, penyv, penyü, pi-
 nész, L. mucor, situs, mucago,
 B. plijsen, D. pliszan, P. plesu,
 S. plesen, I. pena.
- Penészes, L. mucidus, B. plesnivá.
- Pendely, L. pendulum, succinctorium, antipendium, Ge. Bindel, Vorbindel, V. pendéleu, R. ferjednik.
- Penete, pemete, pamats, L. penicillus, scopae, Ofenkehrwisch, R. bjenetsek, B. pometto, V. pamatus, Sl. pomots, seu pometat Auslehen.
- Penitzillus, L. penicillus.
- Penitentzia, L. poenitentia.
- Penna, L. penna, V. penna.
- Péntek, L. dies veneris, B. patek, Se. pietok, S. pjatok, R. pjatak, P. piatek, C. petk.
- Penzel, pemzli, I. Penete.
- PéNZ, L. pecunia, pensa, expensa, B. penjz, penje, D. plénéz, pinéz, Se. pjenjaz, Angl. pence, species quaedam pecuniae, V. bánu.
- Pénzetske, L. numulus, B. penjzek.
- Penzsio, holtig tarto jutalom, L. pensio.
- Pép, gomboda, pulitzka, L. puls, pappá, pulticula, Ge. Pappe, I. papiça, P. pappá, Graec. pepo, coquo.
- Per, L. lis, R. I. prja, szpor, prenje, párba, V. péra, B. pre, Vin. prepír.
- Peres, L. litigator, I. perus, V. peresci.
- Pereputy, L. familia, Ge. Brut, foetus.
- Pereszlen, L. verticillus, B. Sl. prszlen, R. persten, annulus, D. parszten.
- Pereszkora, preszkura, Graec. prosphora, oblatio.
- Peretsen, pag. Trans. B. peretsen, compendium, synopsis.
- Pergament, L. pergamenum, Ga. parchemin, Ge. pergament.
- Pergelni, L. frigare, Ge. pregeln.
- Perest-oldo, poroszlo, I. Pristaldus.
- Peretz, L. spira, I. perécZ, Pe. bo-
 rez, Ge. Bretzen, Brez.
- Pergelés, L. tostio, frigtio, Se. prazsenije, D. priganje, P. peryzna.
- Permetezés, L. pluvia, permeans, Sl. permetlitza.
- Perje, fü, és falu neve, B. perje, collectivum, a pero, pilum, pluma, V. pir.
- Pernekájder, ledér, korhel, gaz ember, Ge. Bärenhäuter.
- Perpatvar, I. Patvar.
- Perpéta, régi modi tartós matéria, Ga. perpetuana.
- Persej, pössöj, pénz tarto láda, paxis, Ge. Börse.
- Perspektiva, L. perspectiva.
- Perváta, buda, L. privata sedes, secessus, Ga. G. privé.
- Perselt, sült, rántott, L. assatum, I. bersola.
- Pertzeptor, L. perceptor.
- Perzselés, L. ustio, frigtio, P. perzyst.
- Perzselni, L. urere, frigare, Graec. persai, ekpersai, pertho, depopulari, depraedare, R. perezsests, D. parxiti, V. pyragitu.
- Peselni, L. urinam reddere, Ge. pissen, Ga. pisser.
- Peshedség, L. pedor, C. pészéz.
- Peslető, L. vagabundus, R. pisetz, Se. prosletz, S. pesz, canis.
- Pes, pest, kementze, kályha, L. fornax, R. pets, hinc petsenye, S. pests, petska, pes megett, S. podpestsni, S. B. petz.
- Pest, urbs hung. C. pest, Faust.
- Pestis, L. pestis, Ge. Ga. Pest.
- Peszmeg, motyo, bágázsia, butor, L. substantia, I. peszme.
- Peszternák, L. pastinaca, B. pastinak, P. pasternak.
- Pestyén, pagus transilvaniae, I. pé-schen, arenosus.
- Pesztunka, L. nutricula, ancillula, P. piastunka, C. pestujem in ulnis porto, V. pestonca, Sl. pesztunka.
- Pet, pete, petéje, L. penis, ovum, Assirice, bita, ovum, Haeb. betz, Il. petel, gallus galinaceus, D. petél, Graec. pechiis.
- Peták, Ge. Siebener, B. patak, P. pietak, V. petácu.
- Petele, pag. Trans. S. petel, galinaceus, petelka, laqueolus.

- Petets, L. petechiae, Ge. Petet-schen, Ga. péléchies.
- Petrezselyem, L. petroselinum, D. petrusin, Ge. Petresilge, V. petrissillia.
- Péter, L. petrus.
- Petsenye, L. tostum, B. peč'eně, R. peisenija, C. pezhenje, P. pieczenia, D. pecsenya, peccēna.
- Petsét, L. sigillum, impressio, D. pechath, pecjat, R. petsat, B. pecet, Ge. Petschaft.
- Pety, petytyegetés, L. petigo, im-petigo.
- Petzek, Ge. Zwek, B. tzvotsek.
- Petzér, L. canum curator, Ge. Bätzer, Ceine Bätze, caniculus, Se. pesz.) S. peszar.
- Pezseg, l. pozsgo.
- Pézsmá, L. moschus, R. pizma, *achillea nobilis*, P. pizmo, I. pisma, Ge. biesam, Hebr. bésem, aroma.
- Piárista, L. pater piarum scholarum.
- Piazz, L. forum, D. It. piazza, I. pijacz, V. piáczu, Ga. place, Ge. Platz.
- Pih, pihe, pili, pilhe, pelyhe, L. floccus, R. pily, l. perje.
- Pihétske, R. pilinka, flocculus.
- Pihegni, L. spirare, I. puhati.
- Pihégés, L. respiratio, I. pihanje.
- Pikét, ujmódi, tödzelés formálag, sok nyüstbe szótt, erős, virágos; de nem sáhos, gyapott ruhanémű, Ga. piqué.
- Pikét, egy sereg, strázsára kirendelt katona, Ga. Ge. Piquet.
- Pikkel, L. nodulus, Ge. Buchel, Ga. boucle.
- Piksis, L. pyxis.
- Pilis, L. locus depilis, Vi. ples, plesina, D. pijs.
- Pillája a Szemnek, L. pupilla oculi.
- Pillango, L. papilio, Ge. Blinkerle.
- Pillogato szemek, L. nictitantes oculi, B. pitajustsije glaza.
- Pilula, pirula, L. pilula.
- Pimasz, l. Bibasz.
- Pint, két-ítze, B. pinta, Ga. pinte.
- Pintér, kádár, L. doliarius, Ge. Binder, I. pintar.
- Pintli, homlok-kötő, L. frontale, B. pentle, Ge. Bindel, l. Pántlika.
- Pintok, fél-poltura, V. pintók.
- Pintze, L. cella, S. B. piwnitze, P. piwniczka, V. pivnitia.
- Ge. Finke, It. pincione.
- Piotza, nadály, vérszipo, L. sangvisuga, D. piavitza, R. pijavicza.
- Sl. pigavica, Vi. pivoltza.
- Pipja a' tyuknak, Ge. die Pips an der Henne.
- Pipa, L. pipa, Hol. pyp, Suec. pipa, It. piva, Angl. Inf. sax. pipe, peip, Ge. Pfeife, Ga. pipe.
- Pipárka, fessérka, fesseroni, török bors, Ge. Pfefferoni, L. capsicum.
- Pipe, L. pipio.
- Piperés, feltzifrázott, felékesítettett, fűszerszámos, trágyás, borsos, L. piperatus.
- Piperézni, tziifrázni, borsossá, jószagúvá tenni, L. pipere, condire.
- Piritskelem, L. aspergo, Se. priskaju.
- Piroska, L. prisca.
- Piros, veres, tüzes, L. pyrius, Graec. pür, püros.
- Pirossított, piritott, L. ignitus, rubefactus, R. pirozsenije, V. pyragitu, Gr. pyr, pyros, Ge. Feuer, Hol. für.
- Pirotsel, L. rheda, Ga. piruch, Ge. pirutsch, parutsch.
- Pisgoltz, L. antimonium, Ge. Spissganz, Spiszglasz.
- Piskóta, L. biscoctum, It. biscotto, Ga. biscuit, V. biscotta.
- Piselni, L. urinam mittere, Ga. pissen, Ge. pissen, V. pissére.
- Pislen, L. pullus galinaceus, I. pische.
- Pistoly, pisztoly, Ga. pistole.
- Piszmogni, motyogni, totyogni, L. multa agendo nihil agere. I. R. pizmo, *scriptura*. pizmenni sztol, irogato, firkáló, pizmogo asztal.
- Piszok, szemét, gaz, por, L. quisquilae, pulvis, D. pissak, *sabulum*, B. pissek, R. peszok.
- Pisztráng, Bisztra, bisztritza vizbe, sebes vizbetermőhal, l. Bisztritze.
- Pitvar, L. atrium, S. pitvar, R. Se. pritor.
- Pitye, L. galina, B. slepica.

Pizgás, piros, pozsgás, tűzges, L. rubicundus, I. posgan, *exustus*.
Pitzin, V. pützinel, L. paucus, paucicellus, It. piccino.
Pityoka, L. helianthus tuberosus, Ge. Patocken.
Pizsgoltz, I. Pisgoltz.
Plajbátz, L. cerussa, Ge. Bleyweisz, I. playbasz, V. ploibassu.
Plánta, L. planta, Ga. plante, Ge. Pflanze, C. flanza, I. Palánt.
Plánom, rajz, L. planum.
Plánirozni, L. explanare, Ga. planer, Ge. Planieren.
Plajás, örző, havasi-katona, rik-kants, tsösz, kerülő, a vocabulo latino medi aevi plajaso, D. planine, *alpes*.
Platajtz, L. pecten, piscis genus, S. plotica.
Plebánus, L. plebanus.
Pléh, L. lamina, Ge. Blech, C. pleh, V. pleu.
Pletyka, L. plexus inanum sermonum, Sl. pletyka, pletkar, nugator, R. babi szpletki.
Plod, pag. Trans. S. plod, fructus autumnales.
Plüs, erős-matéria, Ga. Ge. Plüch, Pluche.
Podágra, köszvény, L. Gr. podagra.
Poéta, L. poeta.
Pofozás, L. alapa, Se. povot.
Pofozott, L. verberatus, Se. povit.
Pogány, L. Pagani erant populi servicae, vel serbicae originis, qui dum non amplecterentur christianam religionem, sicut reliqui Servici populi, ut erant: Zachlumi, Terbuni, etc. ab eorum denominatione Ethnici a plurimis historicis Pagani nominantur, D. pogannin, S. pohan, V. pagánu.
Pogátza, L. focacia, a foco in quo torretur, D. pogaccja, I. pogatza, It. focaccia, Se. pogatsa, C. pagacia, Sl. pagátsek.
Pohár, L. polygonum, V. pohár, P. B. pohanka.
Pohánpír, L. polygonum, B. pohár, D. fagopirum, V. peharu.
Pohár, L. pocula, V. peharu.
Pohárnok, L. pocillator, V. polnik.
Poján, pag. Trans. R. pojana, V. pollián.
Pók, pag. Trans. D. poklisar, legatus.
Pok, pank, L. aranea, R. pank, P. paiak, B. pawank, C. pajk.
Pokol, L. orcus, D. I. pokal, B. poklo, P. pieklo, C. pekl.
Pokrotz, L. stragula, D. Se. pokrovatz, R. pokrov, pokrivalo, B. poklicka, pokrowec, C. pokrovz.
Polák, polákné, lengyelné, Pol. polak, polkine.
Póla, póla-kötő, L. fascia, R. penlenki, Se. pélen.
Pólálni, pokálni, poválni, L. fasciare, Se. poviti.
Polé, polyé, L. anagallis arvensis, pulegium, chamomilla, R. polevai, polevaja, Se. poloi, I. pole.
Poléka, polyéka leves, L. jusculum, B. poliwka, Se. P. polivka, polklevka.
Polgár, L. civis, I. purgar, Ge. Bürger, V. porgario.
Politzás-katona, Ge. Polizei.
Politzia, világravasz pallérozásu, L. politia, Gr. politeia.
Politika, L. politica.
Politikos, L. politicus.
Poloska, palaczféreg, Sl. plestica.
Poltura, L. 3 denarü, R. P. poltora, poltorák, *polonicus turak*, lengyel turák.
Poltz, poltzika, L. repositorium, R. Se. poltzika, polka, politza, V. S. politia, Ge. Puft.
Polyva, pelyva, L. palea, Se. V. pléva, B. P. R. pljéva, D. plyiva, Sl. plevi.
Pomádé, L. pomatum, Ga. pomade.
Pomáz, locus in Hung. B. pemazan, unctus.
Pomi, pümi, Ge. Pommerl, L. canis pomeranus.
Pompa, L. pompa, Graec. pompe, Ga. pompe, V. pompa.
Pongrátz, L. pancratius.
Ponk, poltz, Ge. Bank.
Pongyola, L. laxe vestitus, R. pogyelit, ex *gyelit* dividere.
Ponor, pag. Trans. L. submersio a Bohemico po, et notiti.
Pont, L. punctum, Ge. Punkt, Ga. point, V. punctu, pontu, punsure.

- Ponti-spány, spanyol-tsipke, Ga. point d'Espagne.
- Pontonér, hid tsináló-katona, L. pontifices, Ga. pontonnier.
- Ponty, L. carpioponticus.
- Pontz, L. celum, scalprum, Ge. Punze, Punzieren.
- Ponyva, L. linteum crassum, B. opona, Se. ponjava, syndon, I. ponyáva.
- Popiom, in eresztő popiom, L. ung-ventum populeum.
- Pór, paraszt, L. rusticus, Ge. Bauer, Paur, R. porod, prosztoi, prosztoje, V. prostu.
- Por, L. pulvis, R. porokh, porosok, S. porosen, pulverulentus, Ga. poudre, S. prach.
- Poráz, L. funis, D. provaz, povraaz, P. powroz, B. prowaz.
- Pordupé, Ga. port d'épé.
- Porizs, L. borax.
- Pórkoláb, tömlőztöre gondotviselő, L. castellanus, B. purgrabe, I. porkulab, Ge. Burggraf.
- Porond, L. glareas, V. prundu, I. Se. prud, Sandbank, Vi. prod.
- Poroszká, iramlo, iramodo, L. dromedarius, equus gradarius, zelter, D. porozks, pruszacz.
- Poroszkálni, D. prusziti.
- Poroszlo, I. Pristaldus, poroszkáló, nyargalo, futkoso, Ge. Ga. Profosz.
- Porozom, L. pulvero, S. porosu.
- Porosz, L. prussus.
- Porhonya, poronyu, L. mollis, Vin. perhel, Sl. prachnyivi.
- Porta, L. porta ottomannica, fényes porta.
- Portázni, prédálni, L. portare, reportare ab hoste aliquid, victoriam, Ge. Partey-reuter.
- Portéka, ex latino particula, vel a portare, portitor, portus, portorium, S. partéka, B. partitska, I. kolna parteka za sztrossek, impedimenta.
- Portikus, gáng, áltán, folyoso, L. porticus.
- Portsin, ports-fü, L. portulaca, polygonum.
- Portzellán, L. vasa porcellana, Ge. Porzellan. Egy tsigát tarka fényes sziniért porcellusnak hívják, étöl jött e' a' porcellán nevezet?
- Portzika, L. portiuncula.
- Portziunkula napja, L. portziunculae dies.
- Portzio, ado, L. portio, V. portie.
- Porzsolo, serpenyő, röstölő, szilke, ránto, L. sartago, frixorium, I. prosuglia, bersola, assatum, D. parszura, I. Parázsa, Parázsló, Vin. prazsili.
- Pospást, It. postpasso, I. posztpaszt.
- Postá, L. posta, posita statio ad literas promovendas, Ga. Ge. Post, S. pöcta, I. postamester, postae magister.
- Posta-selét, Ge. die Pfoste, V. posta de pusca.
- Posvány, L. terra humida, uliginosa, R. posva, terra, solum.
- Poszáta, L. curruca, B. posada, aviarium.
- Poszománt, L. fimbria aurea, argentea, limbus, textilis, Ga. passement, It. passamano, S. paszoman, V. passementu.
- Poszto, L. pannus, D. postav, poszta, Se. posztava, das Unterfuter, B. posztawa, V. postavu.
- Poszt, L. positio, Ge. Ga. post.
- Potentzia, hatalmaskodás, L. potentia.
- Potentsé, L. cineres clavellati, potassa, Ga. potasse, Ge. Potasche.
- Potolni, L. putare, supputare, computare, imputare, R. potolok, B. potlicka, operculum.
- Potom, potomra-adni, holondjába, Ch. S. potom, post, mox, majd adok majd.
- Potroh, has-kövérség, L. abdomen, R. potrokh, D. vtroba, I. vutroba, uterus, V. potrohu, burduh.
- Potrohos, L. ventrosus, V. burduhossu.
- Potsolya, I. Gübü, L. illuvies, gurgis, R. putsina, B. vpoceuy, sudabundus.
- Potyka, L. cyprinus carpio, Syriani, pótká.
- Potzok, ék, fejsze, L. cuneus, R. poszkony, der Fimmel, D. kocich, paxillus, V. iku.
- Pozdorja, L. stupa, R. pazder, B. pazderj, P. pazdzierce, D. pazdire.

- Pózna, rúd, husáng, bot, L. fustis, vectis, S. pawizna, B. pawuza, R. pitsina, I. woz, vectis, vehis, vehiculum, V. pozma.
- Pozsgo, pozsgás, pizsgás, L. rubicundus, I. posgan, podsgan, *succensus, sufflammatus, exustus.*
- Povedálni, L. blatterare, R. povjesztovaty, V. spovedire, S. povedatvi.
- Povedálás, prédikatzio, L. concio, R. propovjed.
- Prájter, Ge. Bereuter.
- Praktika, L. praxis.
- Práma, prámázás, L. fimbria, S. pram.
- Préda, L. praeda, V. prada.
- Prédikálni, L. praedicare.
- Prédikatzio, L. praedicatio, concio.
- Prédikátor, L. praedicator.
- Prém, perém, L. fimbria, B. prim, S. pram, Ge. Bräme.
- Prémonda, L. prehenda.
- Prépost, L. praepositus, Ge. Probst.
- Prés, sajtó, L. prelum, Ge. Presse, S. pres, presa.
- Présés, L. praeses.
- Présentálni, Ga. presenter, Ge. presentieren.
- Preszáka, pag. Trans. B. preseka, ein Hau.
- Prétzeptor, tanító, L. praeceptor.
- Pribék, szökevény, gonosz, tolvaj, L. fugitivus, latro, D. pribegh, pribigal, V. pribegu, Tu. bri-beg, *fiam uram, sic vocant Turcae conversos e Christianis, Chr. pribek.*
- Primás, L. primas.
- Printz, L. princeps, Ga. p*ince, Ge. Prinz.
- Printzipium, L. principium.
- Pristaldus, perest-oldo, erat olim arbiter litigantium, est vox originis russicae, uti ex sequentibus elucet. Pristal, appositus, adiunctus, adstans. Prisztawnik, parastata, astes, parastátés. Prisztaw, Zuchtmeister, lictor, Ge. richtsdiener, apparitor, stator, in ius vocans. Prisztawliwaju, lites ago. Perperam conantur quidam hanc vocem ex ficta voce hungarica *perest-oldo* derivare. Vid.
- Belii Adp. ad Hist. hung. p. 191, 261, 257. Benkő Transilv. P. I. p. 398. Katona III. p. 93.
- Privilegium, L. privilegium.
- Próba, próbálni, L. tentamen, tentare, Bizonyítás, bizonyítani, L. proba, probare.
- Professor, L. professor.
- Profeta, L. propheta.
- Profont, Ga. Ge. proviant, I. profunt.
- Profutz, L. arrestator, Ge. Profosz, Ga. prévot d' armée.
- Prokátor, L. procurator.
- Prosontzio, L. processio.
- Prozsmítálni, brozsmítálni, brezsmitálni, L. in prosa perorare, premittálni.
- Protzédálni, L. procedere.
- Protestálni, L. protestari.
- Protzessus, L. processus.
- Protzessio, L. processio.
- Prussus, L. borussus, borussi, pruzi, Ge. Preuss.
- Prüsz-szentek, ptrüszszentek, L. sternuto, Graec. ptarnüo.
- Prütsök, L. cicada, R. szvertsok, Se. szvérsis, D. csarcsak, S. zwrcek.
- Publikánus, L. tributi perceptor, publicanus.
- Publikán-madár, L. pelecanus.
- Puder, hajpor, Ga. poudre, Ge. Puder.
- Pudli, Ge. Pudel.
- Puffad, puffaszt, felfú, L. inflatur, inflat, superbia tumentem reddit, Angl. to puff up, puffadni, learning puffet men up, a' tudomány fel-puffasztja, fel-fuvalkodtatja az embert.
- Puha, L. mollis, S. puchor, B. puchy, *vanus*, R. puchovnik.
- Puhatólni, L. inquirere, D. pohoditi, S. pohladiti.
- Puitzka, pulitzka, L. puls, quasi *pulsotska*, pulicula, polenta.
- Puja, L. nanus, pumilus, pullus, Graec. pais.
- Pujka, póka, L. galina indica, I. póka, puka, pullus indieus.
- Pukkant, L. disruptus, D. puknut, Chr. pukati.
- Pulader, pluder, pundra, Ge. Pluder, Plunder, P. pludry.

Punts, Ge. Ga. Angl. pountsch.
 Pumi, I. Pomi.
 Pundra, Ge. Plunder, V.undra.
 Punktom, L. punctum, I. Pont.
 Púp, bimbo, L. gemma arborum,
 B. pupen.
 Púp, koldök, L. umbilicus, R. B.
 pup, D. pupka, V. buricu.
 Purgátzio, tisztito, L. purgatio.
 Purgálni, L. purgare.
 Purde, tzigány purde, zingarice,
 phurde more, fujjad gyermek.
 Puska, L. pixis, sclopetum, Ge.
 Büchse, S. B. V. R. puska, C. I.
 P. puszka, Vin. puka.
 Puskás, L. sclopetarius, R. D. Se.
 puskar.
 Puska-por, L. pulvis pyrius, R.
 pusetsni porokh.
 Puszli, L. pectorale, Ge. Brustel,
 Brustli, Brustlein.
 Puszpáng, L. buxus, B. pusspan,
 C. fushpan, P. bukszpan, Ge.
 Buchsbaum.
 Pusztaság, puszta, L. desertum, R.
 puszta, pusztátska, pusztos, pusztin-
 ja, pusztotska, D. puztosa, C.
 pust, P. pustý, Mogolice, puz-
 toi, V. puszta.
 Pusztítás, L. devastatio, R. opusz-
 tosenije.
 Pusztitni, L. devastare, I. pustiti,

R. pusztieju, otpusztiti.
 Putnok, L. pulegium.
 Patton, putina, L. button, button,
 buttinia, buta, butta, butica,
 butina, buttis, Belü Adparat, ad
 Hist. Hung. p. 211. d) B. putna,
 Ga. pouton, Ge. Butte, V. botu,
 putonu, Graec. pithon, *dolium*,
 Vi. puta.
 Putzik, I. Kutzik.
 Puzdori, hirtelen haragu, L. vehe-
 mens iracundus, R. Puzir, *effe-
 vescentia*, *bulla*, voda puziri-
 tszja, *agua effervet*, a' viz-buzog,
 puzdorkodik, R. vzdority, *ha-
 dern*.
 Puzdra, L. pharethra, B. P. puz-
 dro, puzdra.
 Pökni, L. sputare, Ge. Speichen,
 Spucken.
 Pör, per, L. lis, V. póra.
 Pöröly, L. malleus, B. S. perlik.
 Pöfeteg, pöfing, L. lycoperdon bo-
 vista, Ge. Bofist.
 Pötze, L. emissarium cloacae, Ge.
 Pfütze, R. putzina.
 Pünköst, L. Gr. pentekoste, Ge.
 Pfingsten, Suec. pingest, Vi. pin-
 kust.
 Püspök, pispek, L. episcopus, P.
 B. D. biskup, Ge. Bischof, Gr.
 episkopos.

R.

Rab, fogoly, L. servus, captivus,
 Se. R. rab, D. I. V. rob, Ge. Raub.
 Rabi, rabul, Ge. knechtisch, S. R.
 rabszkii.
 Rabolás, L. depopulatio, Ga. ra-
 vage.
 Rabarbara, L. rheum rabarbarum.
 Rabolom, L. incaptivo, S. rabu-
 jem, Sl. rabuvati, Ge. Rauben,
 I. robim, Vi. ropati.
 Raboskodás, rabság, L. status ser-
 vitutis, R. rabina ex latino *rapina*.
 Rabota, L. servitium dominale, R.
 rabota.
 Rabotáskodni, L. servitium domi-
 nale praestare, R. rabotaty, Ge.
 robotten.
 Rabotaskodo, dolgos, L. operarius,
 R. robotnik.
 Rábula, rosz fetsegő prokátor, L.
 rabula.
 Ráda, foenetum in Hung. B. rjada,
 contractus conventio, radiyi, di-
 ligens.
 Rádó, L. conradus.
 Radina, L. convivium puerperae,
 der Taufschmaus, B. radowanky,
 R. rodina, rodilnitza, *puerpera*,
 rodnja, *nativitas*.
 Radnot, Radna, L. nomen pago-
 rum in Transilv. D. rodno, rod-
 noszt, *ubertas fertilitas*, B.
 rad, lubens rada, consilium, rad-
 ny, adject, B. rodnik, fons.

Radvány, L. conradinus.
 Ragadni, L. rapere, Ge. Rauben.
 Rágalmazni, L. obtrectare, Hebr. rágál.
 Ragya, rogya, l. Rogya.
 Ragyogni, L. radiare, Ga. rayonner.
 Raj, L. exam. apum, R. roi, C. roj, P. roie, V. roio, S. raj.
 Rajna, L. rhenus.
 Rajtár, Ge. Reiter.
 Rajzolni, L. delineare, Ge. reissen, ~~Se. riszovaty~~, riszovanije, rajzolat, *delineatio*.
 Rák, L. Cancer, R. P. B. V. rak.
 Rakottya, rekettye, L. salix, C. ~~Se. rakita~~, D. rakitta, V. retyite, B. rokita, rokytje, salicetum.
 Rakás-fa, L. rosus.
 Rákowitza, pag. Trans. B. rak, cancer, rakowi, cancrinus, R. rakovina, testa conchae.
 Rákótz, Sl. rakovitze.
 Rama, Ge. Rahme, B. ram, rama.
 Rándítani, L. trudere, impellere, trahere, l. rinnuti.
 Randzsérozni, L. ordinare, Ga. ranger, arranger.
 Rang, L. ordo, dignitas, Ga. Ge. rang.
 Rántz, L. ruga, Ge. Runzel.
 Rantzolni, L. corrugare, Ge. runzeln.
 Rapé, tubák, L. raspatum, Ga. Ge. raspé, rapé.
 Rápir, Ga. rapier.
 Rása, L. pannus rasmus, holosericum rasile, Ang. rash, Ge. Rasch, Ga. ras, It. rascia.
 Ráspolyozni, L. limare, Ge. raspeln, ~~Se. razpliti~~.
 Rásza, minden féle ültetni való plánta, L. planta, V. rasádu, resátu.
 Raszt, lép-dagadás, L. lenteria, V. rástu.
 Ravás, rovás, V. ravásu.
 Ráts, rátsa, rák fogo-varsa, L. cratis.
 Rátz, L. rascius, raschianus, non vero Thray, quae gens diu evanuit, differt haec a Slavica gente.
 Rázom, L. concutio, R. razmanivaju.
 Razsnika, egér-kő, L. arsenicum, Ge. Arsenik.

Rébeka, rebi, L. rebecca.
 Rebegni, L. mussitare, S. B. rebati.
 Rebellis, pártütő, L. rebellis.
 Rebra, pag. Trans. B. rebro, losta, plur. Rebrisora rebra.
 Réf, röff, sing, L. ulna, Svecico Jordrefning, terrae dimensio, ford significat Erde, *ning*, est terminatio formativa substantivi, uti apud Germanos, Rechnung, Ausmessung, ergo radix *Ref* significat dimensionem, uti apud Hungaros Réf, I. S. réff, ríffe, ríef.
 Régál-papiros, Ge. Regal-Papier.
 Rege, regélés, béka-szo, L. coaxatio, l. regetanye, Ge. Rede.
 Regiment, L. legion, Ga. G. regiment.
 Reggel, L. mane, Hebr. regalim, *vices, tempora*.
 Régius, L. regius.
 Régula, L. regula.
 Rekedt, L. raucus.
 Rekesz, L. clausula, V. rakiezu.
 Redv, redvesség, L. putredo.
 Rekedés, L. raucedo.
 Rékomendálni, L. recommendare.
 Rékli, L. tunica, Ge. Röckel.
 Rékluta, L. tyro, It. recluta, Ge.
 Rekrut, Ga. recrue.
 Rektor, mester, L. rector, Magister.
 Rékvirálni, L. requirere.
 Relatoria, L. relatoria.
 Remek, L. specimen magistrale, R. remeszla, fabrica, manufactura.
 Remekes, remeklett, L. qui specimen magistrale produxit, R. remeszlennek, *Handwerker*.
 Remete, szarándok, L. eremita, D. remette, l. romito, Graec. eremites.
 Rémit, ijeszt, mendörög, ~~Se. gemit~~, *tonat*, *sonat*, *resonat*.
 Rémondázni, L. equos in usum belli colligere, R. remonter.
 Rend, L. ordo, B. rád, ~~Se. I. rjad~~, S. read, D. réd, réda, ordo religionis, papi rend, Ge. Rand, *margo* in quo ordo observari solet, V. rendujála, Ordnung, Sl. rjed, P. rzad.
 Rénens-forint, L. florenus rhenensis.

- Rengeni, rengetni, ringatni, ríngatni, Ge. ringen.
 Reny, Rhenus.
 Rentyhe, l. lomha.
 Répa, L. rapa, C. Se. repa, R. rjepa, Ge. Rube.
 Repedt, L. crepat, crepuit.
 Répétálni, répétir-ora, L. repetere.
 Reptsen, L. rapistrum, sisymbrium, I. repische, R. repnik, Se. repennik, R. rjabtsik, B. repjcek, V. rapica.
 Rés, L. hiatus, apertura, Ga. brech, Ge. Risz, Chr. resim.
 Réséda, L. reseda.
 Restség, L. pigritia, Gr. rhastoné, desidia, Ge. Rasten.
 Rest, henye, L. restans, otiosus, reses, It. arrestato, Gr. arreté, Ge. Rast.
 Restantzia, L. restantia, restelni, restálni.
 Rész, L. Sectio, Ge. Risz, ein Risz Papier, B. rzez, Komjáti Benedek: ryz, rízet.
 Rézeg (a' lába rezeg), L. ebrius, Ge. rauschig, Tatarice, essrig, B. ozralce, quasi ralcg.
 Reszelni, L. scindere, B. rezati, I. rjeszati, rizati, résem.
 Reszelő, L. lima, Se. rjezetz, Buchbinders Schnitthobel, Sl. rezadlo.
 Reszketés, L. tremor, R. rjez.
 Reszketni, L. tremere, Vi. Sl. treszeti.
 Rét, L. pratum, Ge. Ried.
 Rettegni, L. trepidare, Ge. Rettung suchen, Sl. retu volati.
 Retteg, L. terretur, Hbr. retet, rett, terror.
 Retek, L. raphanus, S. rétka, B. retkew, R. rjedka, rjedika, Ge. Rettig, D. rodakva.
 Rétes, L. placenta tortilis, I. rites.
 Retesz, L. retinaculum, catena, B. retez, V. ratézu, S. reter, retjar.
 Rétse, p. Trans. B. reka, fluvius, rec, sermo.
 Rétiráda, hátrálás a' hadban, L. retrogradatio, Ga. retirada.
 Rétor, L. rhetor.
 Rétze, kátsa, l. Rutza, V. rátze.
 Retze, háló, l. rete, retia.
 Réz, L. cuprum, R. rjed, B. rez, rubigo.
 Rezman, L. erasmus.
 Rezsnyitze, kézi-malom, L. mola manuaria, V. risnitia.
 Rezső, rözse, L. resex, sarmentum.
 Rezzenés, L. tremor, B. tresenj.
 Rév, vizen által járó hely, L. vadum.
 Reverenda, L. reverenda.
 Rév-part, L. ripa.
 Revolutio, L. revolutio.
 Ribitze, nomen pag. Trans. B. rij bitze, riba, piscis.
 Ribizli, L. ribesium, Ge. Ribisel.
 Ribolni, koptatni, viselni, L. terere, Ge. reiben, riebb, gerieben, Graec. tribein.
 Rigmus, L. rythmus, B. rymowy, verss.
 Rigolvás, regulás, finnyás, a' ki mindent regulára tselekszik, L. regularis.
 Rideg, rüdeg, L. macer, scaber, Ge. raudig.
 Rigo, L. turdus, Ge. Ringamsel.
 Rikoltás, L. rugitus, R. Se. rikanije, krik.
 Rikoltani, L. rugire, D. rikati.
 Ripatyos, himlőhelyes, R. rjabina, Sl. rapavi, Ge. blattersteppig.
 Ris-kása, L. oryza, l. riskassa, It. rizs, Ga. ris, Ge. Reisz, B. ryze, Gr. oryza.
 Riszáltni, L. motitare, fricare, l. rizati, rjezati, Ge. reissen, gerissen, l. Reszelni.
 Riszáló, reszelő, L. tesorium, l. obriszalo.
 Ritka, L. rarus, D. ritko, ridak, R. rjedka, Sl. rietki.
 Ritkán, L. raro, B. zridka.
 Rivok, rini, L. rugio, ejulo, B. rivati.
 Rivizli, ribizli, L. ribesium, ribes, Ge. Ribisel.
 Rivás, sirás, nyomoruség, L. aerumna, Vind. riva, rivnoszt.
 Rogás, rogaz, pag. Trans. B. rog, cornu.
 Rogosz, száraz gyékény mellyel az hordot bé tsinálják, V. rogoz, L. scirpus.
 Rogya, L. rubigo, erugo, ferrugo, It. ruggiada, ruggine, D. argya, l. hergya, R. rzsa, B. rez, Sl. ruda.

Rojt, S. roiti, *die Franzen*.

Róka, roska, ro'sátska, L. rossus, rubicundus, V. rosú, roska, L. vulpes rubra.

Rokka, guzsaj, L. colus, It. rocca, Ge. Spinrocken, Tur. urke.

Rokollya, L. stola, I. roklya, Ge. Rock.

Rokon, L. cognatus, proximus, Chr. rogyen, S. zrogyini.

Román, mese, beszéd, L. fabulae romanenses, Ga. roman, It. romanzo.

Romonyai-szölő, L. uva romana.

Rona, térség, planum, Sl. rowina.

Rongálni, L. vastare, Ga. ronger.

Rontani, ki-rottani, irottani, irtani, L. exstirpare, Ge. rotten, ausrotten, Vid. Irtott, Irtovány.

Ront, kerülő, tzikáló, katonai, strážsa, L. vigil, circulator, Ga. ronde, Ge. Runde.

Ropogás, roppantás, roppanto, L. strepitus, murmur, murmurator, I. ropot, Se. ropta, roptatel.

Roska, verhenyös, L. rubicundus, rossus, R. ruzsi, D. ruusz, V. rossio.

Rost, rostika, rojt, fantsika, Ge. Rest, L. fibra, R. rozstok, P. rostka.

Rosta, L. cribrum, R. reseto, D. roseto, rescetto, B. rzesseto.

Rostély, L. clathrum, I. roster, R. resetka, Ge. Röste, Rost, C. rosh, Ch. rostély.

Rostélyotska, L. clathrum parvum. R. resetotska.

Rostok, L. dies quietis, Ge. Rast-Tag.

Rostokolni, L. quiescere in itinere, Ge. Rast-Tag halten.

Rosz, L. malus, Aramaeice, raschi-je, Hebr. rascha.

Roszprádli, Ge. Rostbraten.

Rothadni, rothadni, ki-rothadni, ki-irtódní, L. putrescere, extirpari, Ge. rodet, rottet, ausgerottet werden.

Rothadt, rothadt, ki-rottódott, ki-irtódott, L. putrefactus, eradicatus, extirpatus, Ge. rodet, rottet, ausgerottet, hinc: Rode, Irtás, Wernigerode, Almerode, I. Irtás.

Rotska, dézsa, botska, tseber, L. scaphiolum, L. cibrio, R. Se. rutska, rotska, S. rocka, rotsék.

Rozs, L. secale, R. rozsa, D. raax, Hebr. rosch, S. rezs, I. rasg, B. roz, Ge. Rogger, C. ersh.

Rozsa, L. rosa, Ge. Ga. Rose, V. ruge.

Rozsnika, L. arsenicum.

Rozsnok, Sl. rezsnjk.

Rozsda, L. rubigo, aerugo, P. rdza, B. D. rez, R. rzsa, rezna, Ge. Rost.

Rozsmarint, L. rosmarinus.

Rozsolis, L. ros solis, It. rosolio.

Rov, rovás, L. crena, dica, D. rovas, rovás, Ch. S. rovass, V. ravásu, bacillus notis incisus.

Rovok, rov, L. fodio, Se. rov, ri-ju, R. zarubki.

Rubint, L. rubinus, Ga. Ge. Rubin.

Rud, L. temo, rudis, vectis, D. rudo, S. V. rudo, Se. V. ruda, Ge. Ruder, Vin. rudu.

Ruda, pag. Trans. B. ruda, minera ferri a rubedine dicta, uti et quaevis minera.

Ruha, L. tela, D. rublio, B. rucho, raucha, V. rüffa.

Rukkolni, Ge. rucken.

Rukur, pag. Trans. B. ruha, manus.

Rus, rusch, pag. Trans. B. rus, rusy, ruber, blond von Haaren.

Rasnya, mint egy Rusznyák. Otsmány mint egy Ösmen, I. ruzsány, rusno, D. ruxan, ruxnij, Ge. rus-sig, fuliginosus, V. rusinye, pudor, turpitudó, Chr. rusen.

Rút, otsmány, undok, L. foedus, rudis, brutus, R. prud, Schmutz, B. rudy, falvus, Ge. roth, ruber.

Ruta, L. ruta, Ge. Raute.

Rutza, rétze, kátsa, L. anas, V. I. racza, ratia, R. rutsni gusz, die zahme Gans.

Röd, röt, veressellő, verhenyös, L. subrubens, Ge. roth.

Röfölk, részegeskedem, zabállok, Graec. rophao, sorbeo.

Röf, réf, I. Réf, S. rif.

Rögös, görtsös, L. rugosus.

Rögösitni, L. rugare, corrugare.

Röhögök, L. strideo, Grae. roizeo, S. rehotati.

Röstölni, pergelni, rántani L. fri-

- gere, Ge. rösten, It. rastire, C. Röt, ród, L. rufus, Ge. roth, roshtam.
 Röstölt, Ge. Geröstet, Rostbraten. Rűdeg, rideg, G. raudig, scaber, Röstölő, porzsolo, szelke, ráto, macer, macilentus.
 L. sartago, Ge. Rost. Rűh, viszkotegség, L. scabies, Pe. ré.

S.

- Sábes, zsidó-szombat, L. sabathum.
 Sabrak, tzafrang, tsújtár, nyereg takaro, L. dorsuale, phalerae, R. tsáprág, zafrang, Se. tsáprág, tsaprak, Ge. Schabracke.
 Sáf, tseber, sajtár, kúrtos, L. cibrio, Ge. Schaff, V. saffu, *ajtofél*.
 Sáfár, L. oeconomus, dispensator, B. ssaffar, Ge. Schaffer, Hebr. safar, *numeravit*.
 Sáfárina, tzafra, tzoфра, lotyo, kurva, bog, L. meretrix, Ge. Schafferin, B. ssaffarsca.
 Sáfány, L. crocus, Permice, safran, Ge. Saffran, D. cjafran, V. sofránu.
 Sáhos, sávós, stáhos, Ge. Stab, virgatus, veszzsó, tsikos, sujtásos, virágos.
 Sajka, tsajka, sajtár, L. naricula, scapha, vasculum, V. Se. saika, It. caicco, Turc. kaika, shaike, Ga. saye, sayque.
 Sajnálás, kimélés, maga megtartoztatás, L. abstantia, condolentia, Se. sajanije, osajanije.
 Sajnálnak engem, Graec. sainousi me, abblandiuntur mihi.
 Sajnálom, L. condoleo, abstineo, Se. osajavajuszja, zsáljeju, S. sanugen, Ge. schonen, B. sanuvati.
 Sajtár, L. mulctra, B. ssechtár, V. sustário, Se. sajka, Vi. sachtar, I. seh tarka, Ge. Sächter.
 Sajt, L. caseus, B. seyr.
 Sajto, sutu, soto, L. torculár, B. soto, C. shótov, V. saiteu.
 Sakjáték, Ge. Schachspiel, Pers. schah, *Hirály*.
 Sákramentom, L. sacramentum.
 Sál, napkeleti keszkenő, Schwall.
 Salamon, L. salomon.
 Salak, L. scoria, recrementum, Ge. Schlacke.
 Salap, salapolni, kalap, kalapolni, L. petasus, R. sljapa, Ga. chapeau.
 Saláta, L. lactuca, It. salata, D. szalata, Ge. Salat, Ga. salade.
 Sallang, süveg-függelék, Tur. tsel, leng, tsilling.
 Salavári, strimfli, botos, L. tibiale, R. sarovari, P. szaravari, Ge. Turc. scharywary, schalawar, bracciae turcicae, I. salavard, caligae, R. saruvari.
 Salétrom, Ge. Salitter, Salpeter, R. szelitra, D. sanitár, B. sanytr, P. salétra, saletrowy, I. sjalitar, salitren, L. sal nitri.
 Sálvét löttének, L. salve.
 Sálka, findzsia, L. scyphus, Ge. Schaale.
 Sám, sámoly, I. Zsámoly.
 Sám-fa, zsám-b-fa, Ga. jambe, *pes*, *zsám-ba-láb*, fájos-láb.
 Lignum ad cothurnos extendendos fabricatum.
 Sámuel, samu, L. samuel.
 Sándor, L. alexander.
 Sandra, satra, satrantyu, L. meretrix, Ge. Schandhure.
 Sánta, L. claudus, C. shantov, I. santav, *sántálni*, It. schiantare, *truncare*, Vi. santav.
 Santál-fa, L. lignum santalum, Ge. Sandel-Holtz.
 Sántz, L. fossa, circumvallatio, Ge. Schantze.
 Sápítok, káromon bánkodom, L. ejulo, conqueror, I. schapim, *damniifico*, *adimo*.
 Sápítózás, sopánkódás, a' Tinodi verseiben: Sári zsoltár, Átkozódás.
 Sapka, tsapitza, tsepesz, L. capicium, Tur. R. V. sapka, D. sabka, P. czapka, czapeczka, Ga. chapeau, S. sapka c'apka.

- Sár, L. lutum, Pe. char.
 Sarampo, l. Sorompo.
 Sára, L. sara.
 Saraglya, taroglya, L. scalae gestatoriae, C. shajterga, S. sragle, V. siregla, Chald. serag, Ge. Schragen, l. Targlya.
 Sárga, sarg, sár-szinü, L. luteus-color, Tur. sarl.
 Sarju, L. surculus.
 Sárkány, quasi: Serpánz, L. serpens, Ga. serpent.
 Sarlo, sorlo, L. falx messoria, B. ssorna, *radala*, D. szarp, *scirpiculae*, l. szérp.
 Sarok, L. calcaneum, R. sarik, *globulus*.
 Sármany, sármányú, sármálinkó, L. oriolus galbula, emberiza, Ga. charmant.
 Sartz, erőszakos adófizetés, L. extorsio tribuli bellici, Ge. Schatzung, Brandschatzung.
 Saru, tsizma, L. cothurnus, Pe. sara, salu, Vi. tsreul, L. sura, láb-ikra.
 Sás, L. scirpus, carex, l. sás, szasza, szpletana, hinc fortassis: *szasher*, szatyor, *scirpeus corbicularis*, Si. sasie.
 Sása, dio-sása, Ga. sauce, L. emamma.
 Sasédrom, erős négy nyüstös matéria, Ga. serge de Rome, charge de Rom.
 Sasafrás, L. sasafraas.
 Sáska, L. locusta, l. D. szkaka, szkakaritza, P. szarácza, Sl. sáska.
 Sátán, L. satanas, l. satan, D. sonna.
 Satisfaktzio, L. satisfactio.
 Sátor, L. tentorium, D. Se. S. sator, sater, sjater, scjator, R. sater, B. zatrenj, Turc. Pe. tschat, tschadir, C. shótor, Hebr. satar, *latuit*.
 Satrantyu, L. saga, venesica, l. sátravka, B. c'arodenice.
 Savanyo-viz, borviz, L. acidula, S. tsevitze, S. zvanos, *salis petra*, savanyós, savanyu. Hinc denominatio pagi Zovány in Transilvania, quoniam in territorio hujus pagi fontes alumine; aliis-
 que salibus praegnantibus reperiuntur. Vide Timso.
 Savó, L. serum, R. szivo, Se. szivorotka.
 Seb, L. vulnus, l. sadro, Ge. Schaden.
 Sebestyén, L. sebastianus.
 Seg, L. nates, Pe. schendsch.
 Segestye, segrestye, L. sacristia.
 Sekundálni, L. secundare.
 Selleg, L. patéra, Ge. Schällchen.
 Selejtes, L. vile, inane, Ge. schlechtes.
 Selét, serét, L. globuli minuti, Ge. Schröt.
 Selma, L. furcifer, Ge. Schelm.
 Sellye, zséllye, L. sella feralis.
 Selyem, selem, L. sericum, R. selkom, Se. selk, D. l. svjela, svile, svila, ex hac voce derivatur svilar, hungarice *Szövő* textor, cojitka svilu, qui textit sericum, l. suiian, odsuile, *bombicinus*.
 Selyp, L. blaesus, B. sseplawy, R. sepetun.
 Selypeskedem, L. balbutio, Se. sepelju, sapetsu.
 Sententzia, L. sententia.
 Senyv, L. tabes, putror, *senium*.
 Senyvadni, L. senescere, tabescere, Vi. zegniti.
 Seperni, söpörni, L. verre, Tur. süpürmek, kehren mit Besen.
 Sephedék, L. putredo, Graec. sepedon, sepo, putrefacio.
 September, L. september.
 Seprő, L. scopae, Tur. söporge.
 Ser, sör, L. cerevisia, Pe. sor, sira, must, Mogol, schere, Tu. serbet, potus. Turc. siraeum, főzött bor.
 Serditni, buzditni, ösztönözni, L. irritare, lacerare, exacerbare, l. serditi, raserditi.
 Serdifordi, Ge. schere dich fort.
 Serdült, felserdült, bátor, tüzes ifju, L. animosus, cordatus, iratus, rabiosus, l. serdit, derivatur a substantivo *serdz*, cor, B. srdce.
 Sereg, L. phalanx, P. szereg, l. D. sereg, Ge. Schar, Se. zserd, ab, Hebr. serag *ordinare*.
 Seregély, L. sturnus, Pe. sareg.

- Serény, L. celer, velox, Se. szkori,
B. shrebény *cernuus*, meredek
sebes serény lemenetelű, Chald.
Schire, Tur. serm.
Serestely L. silvester.
Serét, selét, L. globuliminuti, Ge.
Schröt.
Serke, L. lens, lendis, Turc. sirke.
Serpényő, L. sartago, R. zsarovn-
ja B. zsar *aestas*, pänew, *sar-
tago*, zsar-panaw, *aestuans sar-
tago*, ser-penyő, V. sérpéneu.
Serte, L. seta, villus, juba, R.
serty, serszt, Hisp. cerda.
Sertés, szörös, borzos, L. setosus,
hispidus, R. sersztiszt.
Sértő, sérelem, sérülés, L. laesio,
scessura, ruptura, Ge. Schar,
Pflugschar, Scharf, Scheer, Sche-
ren, Schererey, scindens, laedens,
forfex, vomer, acumen, negotium.
Sessio, ülés, L. sessio.
Sétálni, L. obambulare, D. setati,
L. scetatisse, Rasc. setati.
Sétáló, L. obambulans, D. scétalo.
Séza, tséza, L. rheda, Ga. chaise.
Siető, L. festinans, agilis, It.
schietto.
Sikátor, L. secator.
Sikeres, I. Sükeres.
Silabikál, L. abecedarius, B. sla-
bikar.
Silbak, L. custos, vigil, Ge. Schild-
wache.
Siller, fako-szinű, Ge. Schiller.
Sima, L. simus, sima, glaber, C.
sima, *seta equina*, D. simla,
zsendely.
Simeon, L. simeon.
Simon, L. simeon.
Sinagoga, Gr. synagoge.
Sinden, L. aegrotare, Ge. Schwin-
den.
Sing, rőf, L. cubitus, R. S. arsin.
Sing-vas, L. tracta ferri, Ge.
Schinn-eisen.
Sinkopálni, tsipegetni, lopdosni,
Graec. synkope, megtsonkítás.
Sinor, L. chorda, Ge. Schnur, Tu.
sunour, *limes*, határ sinor mér-
téke.
Sintaksista, L. syntaxista.
Sinter, L. carnifex, Ge. Schinder.
Sip, sipka, sipotska, szipka, L.
sipho, fistula, tibia, B. I. sip,
R. szípvka, Chr. sip.
Sipolni, L. sibilare, Se. siplju, B.
sypeti, R. szípitý, szípjety.
Sipos, L. tibicen, I. sipus.
Sipka, I. Sapka.
Sir, L. tumulus, B. syrohu, syro-
ku, syrotek, *mors*, quae ducit
in tumulum.
Sirato, siro, keserves, árva, L.
orbus, tristis, R. szírota.
Sisak, I. sissak, P. sziszuk, R. B.
D. sisak, L. cassis, visszazafelé.
Siska, serény, fűrge, vigvázo,
mint ama' hires vílész Tseh Ziska.
Skanderbeg, Sander Beg.
Skárp, garáditsozása a' földnek,
Ga. escarpe.
Skárlát, L. purpura, Turc. isker-
let, Arab. Ysquerlat unde purpu-
ra ad nostras oras perlata est, It.
scarlato, Ga. ecarlat, C. shkerlat.
Skatuja, I. Iskatuja.
Skizirozni, magát ravasz okkal mod-
dal kimenteni, L. excusare, Ga.
excuser.
Skorpio, L. scorpius.
Slafrag, Ge. Schlafrock.
Slep, szoknya-fark, Ge. Schleppe.
Slik, arany ezüst por elegyes fol-
des porotskákkal, L. auri ramen-
ta leviora, B. slik, slich.
Smaragd, L. smaragdus.
Snef, Ge. Schnepfe.
So, L. Sal, R. szől, Ga. sel, It.
sale, Ge. Salz, D. soo, sool, B.
suol, I. só, Angl. salt, C. sol, V.
sare, Gr. hals.
Sodor, soldor, disznoláb, L. sali-
tura-perna, succidia, Sl. sodor,
soldra, B. ssoldra, V. soldurj,
ex germanico Schulter.
Sodrom, I. Svadron.
Sogor, L. affinis, Ge. Schwager,
I. svogor.
Sohajtani, L. suspirare, adspira-
re, Ga. seuhaiter.
Sok, L. multum, Tur. tsebok, Svec.
skock, Ge. ein Schock.
Solyom, L. falco, Sl. szokol.
Solosma, szent-ének, az imádságos
könyvben, L. solosma, Gr. ce-
leusma.
Solya, tzipő, tzipellős, topány,
L. solea, Ge. Sohle.
Somma, L. summa.

- Sompordált, elsompordált, Ge. er ist schon fort, jam abút.
- Somolyogni, mosollyogni, Germ. schmunzeln.
- Sonka, sodor, L. perna fumo condita, Ge. Schinke, S. sunka.
- Sonkoly, L. sedimentum, Ge. Senkel, das Dicke, was sich senkt.
- Sor, L. series, Se. sor, V. siru, Rasc. sor, Chald. Arab. schura, sowar.
- Sorompo, L. cancelli, Ge. Schranken.
- Sors, L. sors, Ga. sorte.
- Sorsos, L. consors, socius.
- Soszsze, töltött-út, Ge. Ga. Chaussee.
- Sotzé, déák, L. socius.
- Sováb, I. Sváb.
- Sovány, rüdeg, nevendékeny, L. macer, B. schowanka, *alumaa*.
- Spádé, L. ensis, It. spada, R. spaga.
- Spájz, élés-kamara, Ge. Speis, Speiskammer.
- Spanyol, L. hispanus, I. spanyúr, spagnuolo, Ga. espagnol.
- Spárga, L. funiculus, I. spaga, Ge. Spagat, V. spárga, Graec. sparganon, fascia.
- Spárga, L. asparagus, Ge. Spargel.
- Spék, spékelní, Ge. Speck, Spicken. I. spekam.
- Spinát, spenád, L. spinachia, Ge. Spinat.
- Spiritus, L. spiritus, Ga. esprit.
- Spitz, Ge. Spitze, B. spic.
- Spikinárd, L. spica-nardi.
- Strimli, salavári, botos, L. tibiale, Ge. Strimfe.
- Strútz-madár, L. struthio, Ge. Strausz.
- Stufa, Ge. Stufe.
- Stulitza, pag. Trans. R. stul, stol, stolitza, parva-sedes.
- Stutz, meszsze lövő puska, Ge. Stutz.
- Suba, bunda, L. pellicium, I. R. B. suba, P. szuba, czuba, C. shavba.
- Sugár, L. vadius, Hebr. zohár, splendor.
- Sugár, kartsu, csinos, jeles. Czigányul, sukar, szépet teszen.
- Sugorodás, görts, L. spasmus, Ra. Se. szudoroga.
- Sugni, I. Susogni.
- Suktzessio, L. successio.
- Sváb, sováb, L. sverus, Ge. Schwab.
- Súnyolni, varni, rozs szul toldozni, foldeozni, ex latino *suere sutor* súnyolo.
- Supellát, L. quod superne illatum, super extensum est, conopeum, B. superlátove platno, cortina, tela, Graec. siparium.
- Susták, L. sex crucigeri, P. szosták, B. ssesták, I. sesztak, V. sustáku.
- Susztér, L. cothurnarius, Ge. Schuster.
- Suta, szarvatlan, L. incornis, R. kosuta, V. sutu, suta, Se. sut, S. sutawy, B. kossut, *hircus*.
- Suhantz, L. juvenis alacer, Sl. suhanyetz, suhajetz.
- Summa, somma, S. summa.
- Svadron, sodron, kompánia, Ga. escadron, Ge. Schwadron.
- Sunda, L. sordidus, Ger. Schund, foria, stercus.
- Sundán-bundán, innen amonnan, L. per fas et nefas, hinc indeque, Turc. schundan - bundan.
- Spongia, L. spongia, Graec. spongos.
- Srof, L. cochlea, Ge. Schraube, V. suruba.
- Stakatura, L. structura, Ge. I. stakatur.
- Státzio, L. statio.
- Stát, I. status.
- Stempely, L. sigillum, Ge. Stempel.
- Stibli, L. cothurnus, Ge. Stiefel, It. stivale, a latino *tibiale*, Ga. stivelé.
- Stola, pap-bér, L. stola, stolare.
- Stab-tiszt, Ge. Staats officier.
- Stafirozni, tsinositni, Ge. Stafieren.
- Stilus, L. stylus, Ge. Styl.
- Stráfos, Ge. gestreift.
- Stokfis, Ge. Stokfisch.
- Stomp, Ge. Stampf ühlté, I. stuppa.
- Strapatzia, L. fatigium, Ge. Strapatzé, Ga. strapasse.
- Strázsa, L. custos. -vigil, P. strása, D. straxa, C. strasha, R. storozs, I. Pásztor.
- Surolni, Ge. Scharren.
- Surtz, L. praecinctorium, Ge. Schürze.
- Susárlo, L. susurro.
- Susogni, sugni, sottogni, L. susurrare, Ga. chuchoter, il chuchota, azt susogta.

- Suta, L. cornibus-carens, S. suta, Vi. kosuta, cervafemina.
- Sutton, pest-megett, kementze megett, I. suton, *tenebrae*.
- Sutoggni, L. susurrare, S. zsuzsukáju, R. sutity, *jocari*.
- Sutogás, L. murmur, B. ssusteny, V. supotesco.
- Sutu, I. Sajto.
- Suvitzk, Ge. Schuhwachs.
- Sömörög, L. lentigo, Ge. Sommerfleck.
- Söre, hizlalt marha, L. pecudes saginati, Hebr. schor, *bos*, V. sirágu.
- Söröge, sörög, L. acipenser serratus, R. sevrug, seviruga, Ge. Schörgel.
- Sövény, gypü, L. sepes, V. suvellio.
- Süketség, L. surditas, Se. gluchota, D. gluhocchja.
- Sükeres, sikeres, erős, S. szikera, starkes Getränk, Gr. L. sicera est potus factus ex hordeo, et aliis rebus calidis, uti sunt zingiber, et alia, quae ponuntur in testaceis parvis, bene obduratis, et cum aperiuntur salit in altum, et vocatur cerevisia. *Da Fresne*, Belii Adp.
- Süllő, L. silurus, Ge. Schill, S. sulava.
- Süly, L. morbi varü, saepe cutanei, ex humorum acrimonia orti, I. sulyi, med sztegni od hoda, intertrigo, paratrimma, suly, callus, atheroma, tophus.
- Süsü, süvege a' kis gyermekeknek, I. sesir, petasus.
- Sürgetni, nógatni, L. urgere, Ge. schürgen.
- Sürü, L. spissus, Se. sire, siroki, densus.
- Sütő-ház, L. pistrina, R. sitnitza, Ge. Schittboden.
- Sütni, L. torrere, R. szutity a-szalni.
- Süvöltés, L. sibilus, Se. szvisztanije.
- Szab, Hebr. szabab, circumdedit ambivit.
- Szabad, L. licet, liberum, licitum, R. szvobod, D. szlobodan, B. P. szvobodny, V. szlobodu, Sl. szloboda, Szabaditni, L. liberare, R. oszvo-bodity.
- Szabadító, L. liberator, R. B. szvoboditel.
- Szabadság, L. libertas, B. P. szvoboda, R. szloboda.
- Szablya, L. framea, R. szablja, It. sabola, D. sabglja, szablya, Ga. sabre, Ge. Sebel, V. sábie, B. ssawle.
- Szabo, L. sartor, Se. szabov, szapozsnik, I. szaból, V. sábou, Ra. szabov.
- Szádok, zádok, hárs-fa, L. tilia, S. szádek, szádok.
- Szaglo, szaglás, L. odor, odoratus, sagax, P. czuch.
- Szagolni, L. sagire, sagaciter subolfacere.
- Szajko, mátyás, L. graculus, D. Sl. szojka, szovka, V. záika.
- Szajha, L. prostibulum, Ge. Säu-hure.
- Szakál, L. barba, Morduanice, Tschuvaschice, sokal, Tur. sakal, Hebr. zakan.
- Szakállas-farkas, Turc. jokals, csialakes, chakales.
- Szakáts, metző, vágó, bontzoló, mellyecsztő, trántsirező, L. coquus, secator, sector, dissector, Ge. Transchierer, R. szekáts, S. szjekats, B. székatsek, *culter incisorius*, *secator*, szekač, *foeniseca*, szekati, *secare*, sekac, *Sense damit man Kraut schneidet*, I. szekach, sector.
- Szakmány, szekmany, pászma, L. segmen, segmentum, sectio, in certas sectiones secta vinea. Szakmányba dolgozott szőlő.
- Szakoltza, L. nomen loci in Hungaria, B. szokol, sekolz, *accipiter*, S. szkalitza.
- Szalad, sernek készített gabona, L. fermentum, B. szolod, Se. szladki, B. slad, Ge. Maltz.
- Szál, L. culmus, columna, Ge. Saule.
- Szál, hajo, L. ratis, Tur. szál.
- Szála, palota, Ge. Ga. Sale.
- Szalamia, L. sal-ammoniacus, Ge. Salmiak.
- Szállás, L. mansio, hospitium, Sl. szellák, R. salas, szalas, *tugurium*, szelitzo, *das Hauptgut*, V. salássu-

- Szállásló, szállító, szállás-készítő, L. coloniae-deductor, conditor, Se. naszelitel, l. Nászolodo, Nász-nagy.
- Szállásolom, szállítom, szállásra verekedtetem, L. coloniam deduco, fundo, aedifico, Se. naszeljaju, l. Nászolodom.
- Szalma, L. stramentum, P. B. slama, D. slamma, R. szoloma, Se. szlama, Turc. sarman.
- Szalonna, L. lardum, S. C. D. B. szlaanina, szlaanini, P. slonina, slonini, R. szolonina, Böckelfleisch, R. szalnaja, svjetska, szalonna-vagy fagyú gyértya.
- Szalup, Ga. Ge. Saloup.
- Szám, L. numerus, V. sáma.
- Szamár, L. asinus, bestia-somare, It. somáro, B. saumar, equus clitellarius, S. somar, Hebr. chamor, Ga. bêtes de somme, D. samar, *clitella*, L. summarius, somarius, terehordozobarom, Ge. Saumer, Saumross, Saumpferd equus clitellarius, sagmarius, sagma, clitella.
- Szamótza, L. fraga-silvestria, Sl. szmohlitza.
- Szamos, fluvius Trans. B. szametz, *masculus*, quia Samusius viriliter, rapidissime-fluit, D. samosov, *canis molossus*.
- Szán, szánka, szánkó, risiko, kortsoja, tsószkáló, L. traha, S. szani, szanka, B. V. sanie, R. szanka, szanuka, hinc: *szántani*, C. seni.
- Szanitzor, L. sanicula.
- Szánom, L. misereor, S. sanugem, V. sanuesco.
- Szántani, szán módjára havat, vagy földet hasítani, szántani, L. arare, aratro scindere, D. sziaiti, *serere*.
- Száp, hal, L. cyprinus, Ge. Zope.
- Szápoly, áso-kapa, lapát, L. pastinum, V. sapa, sapollio, nagy kapa.
- Szapura, L. largus, celer, D. szporu, szporinya, *frugalitas*, B. szporenij, R. szpor, *giebt viel aus*, Se. sporo, largiter, V. cu. sporio.
- Szappany, L. sapa, R. Se. szapun, V. saponu, It. sapone, D. szap-pun, saplun, T. Pe. sabon, Ge. Seife, Ga. savon.
- Szapu, szapullo-kád, szapullok, L. cineribus clavellatis fervidis lavo in vaporem resolutis, l. szapu puscham, *vaporo*, *exhalo*.
- Szár, szára, L. sura.
- Szar, ganej, rusnyaság, L. excrementum, sordes, R. szor.
- Szarándok, L. anachoreta, Se. zarondik, ezen szóba, szarándok, olyan a' *dok*, mint *un*, *undok*, *vak*, *vakondok*, Hebr. zar alienus, peregrinus, e longinquo veniens.
- Szaraz, L. siccus, Gr. xeros, xyros.
- Szardalikálás, vérhas, L. dysenteria, D. szardobolya, l. Szardob.
- Szarka, L. pica, C. sraka, R. szoroka, P. sroka, D. strakaa, B. sogka, V. tárke, Vin. sraka, Sl. straka, R. soroka.
- Szar-dob, poltrohos, dobasz, L. ventre prominulo praeditus, l. szardobolya, *dy'senteria*.
- Szarni, L. cacare, D. szrati, B. srati, P. srac, l. szérem.
- Szártsa, vizi-madár, L. fulica-atra, S. szratsa.
- Szártsa gyökér, L. sarsa, sarsaparilla, sassaparilla.
- Szaru, szarv, L. cornu, Pe. soru.
- Szász, L. saxo, Ge. Sachs, B. sas.
- Szathmár, Szathmár, V. szátu mare.
- Szatska, szetska, metélet, vagdalt szalma, R. szjetska, S. secka, a verbo sekati.
- Száz, L. centum, Tu. Pe. száz.
- Szátyár, szoszátyár, L. obscoenus, satyrus.
- Szattján, Turc. szaffján, corium molle schachtyan, Ge. Safian, Kal. satikan, l. sattian.
- Szatyor, szotyor, L. corbis scirpeus, scirpiculum, l. szatyor, szacher, szityer.
- Szederjesség, elkékülés, elhalás, L. sideratio, sphacelus.
- Szeg, L. clavus, Aramaecie, zez.
- Szegély, Ge. die Naht, P. szew.
- Szegem-vágom, töröm, hasítom, L. seco, frango, findo, l. szechem.
- Szegény, régen így írták: ziginy, e'ből lett a' *czigány*, mert a' *szegény*, vagy *ziginy*, a' regi írás

- szerint, széllyel koborló koldusokat tett, de a' koldus név nem magyar, hanem illiriai-szó.
- Azért-is szegény, mert minden kedve meg van szegve, I. Koldus, Tzigány.
- Szegy, L. sugibulum.
- Szégyen, L. pudor, Pe. schejen, schein.
- Szekertze, fejszétske, L. securis, sica, B. szekerka, R. sjekira, szikera, V. sekure, D. sjekirize, szikiricza.
- Szék, L. sedes, Ga. siege, Ge. Sitz.
- Székreny, láda; L. scrinium, C. shryna, B. sskrine, R. Se. zakrom, szkrinotska, szkrinka, szekrénke, V. sakrio.
- Szél, szil, L. ventus, Tat. czél, czil, Turc. jel.
- Szelindek, L. canis sagax, B. szlidnik, szlednik.
- Szelistye, pag. Trans. I. zelische hortus olitorius, B. zelo, ager, solum, pagus, praedium.
- Szelemen, mester-gerenda, D. szlime.
- Szelentze, L. scyphus, poculum, B. sklenice, solnice, sotarto.
- Szelid, L. cicur, mitis, humanus, B. lidsky, sze - lid.
- Szelnitze, pag. Trans. B. selo, ager.
- Szem, L. oculus, Tchereń, szim, Condinice, ssem, Sl. semja.
- Szem, mag, szemetske, L. semen, granum, Ge. Samen, R. szjemena, It. semenza, V. semunce, Ga. semence, Sl. semja, B. semeno, D. szime.
- Szemetske, magotska, L. parvum semen, R. szjemetsko.
- Szemere, L. svonimirus.
- Szémínáriom, L. seminarium.
- Szémérem, L. pudor, Se. I. C. szram, szramota.
- Szémérem-test, L. pudenda, I. szrámmuski, Se. szramni.
- Szemerke, -fenyő-fa, gyalog-fenyő, L. juniperus, C. smreka, smricka, D. smrjék, smrekka, smryes.
- Szémérmes, L. pudicus, D. szrameslyv, Se. szramni, szramno, szemérmesen.
- Szemét, gaz, hulladék, L. quisquillae, C. smet, D. szmetye, B. smetj, R. szumet, Se. szmetije, zamet.
- Szemtelen, szemérmetlen, L. impudens, ignominiosus, I. szramoten.
- Szén, tűz, meleg, forroság, L. ignis, calor, ardor, C. sén, erisipelas, Szent-Antal-tüze, vagy szeme.
- Széna, L. foenum, R. szjeno, B. seno, C. senu, P. siano.
- Szent, L. sanctus, Ga. saint, D. sveeth, P. swiety, B. swaty, hinc Szóvat, nomen pagi, V. sântu, szfuntu.
- Szendrő, L. semendria.
- Szenderedni, L. somno corpi, Sl. szén, somnus.
- Szenvedek, L. patior, D. szvidok, martyr, C. savidam, invidere, savid invidia, sunvedés.
- Szép, szip, L. pulcher, Pe. ziba, D. lijp, Vi. liep, Ge. lieb.
- Szeplő, L. vitiligo, R. osziplo, S. oszipko.
- Szer, szor, sor, L. series, intervallum, Se. szrok, V. seru.
- Szereda, L. dies Mercuri, R. szereda, Se. szreda, B. streda, D. szrida, C. sreda.
- Szérdék, L. lac coagulatum, Sl. sziergyik.
- Szerentse, L. fortuna, felicitas, I. szrecha, szricsa, C. szreha, D. szrichya, Tinodi Kolosvárt 1554-ben ki jött verseiben: szerenchya.
- Szerentsés, L. fortunatus, felix, D. szrichyan, I. szréchen.
- Szeretsen, L. saracenus, R. szaratsen, S. szaratzin, Ge. Sarasin.
- Szérü, L. area, R. szjennoi szarai, széna szérü, Heuschoppen.
- Szerzeni, L. comparare, acquirere, V. surzuesco.
- Szét, szétsén, pagus in Hung. et Transil. I. szechá, dametum.
- Sziátika, L. passio ischiatica.
- Szidni, gazolni, pirongatni, L. vexare, dehonestare, maledicere, illudere, B. ssidjm.
- Szigony, L. hasta, qua pisces transiguntur, D. szikom, caesim, caedeno, R. tsugun, das Guszeisen.
- Szigyárto, I. Sziromjártó.
- Sziget, régen-szeget, szegelet, Sl. szigoty, de ezt tollunk vették,

- mert a' régi tót neve osztrov.
 Szigoru, L. gelidus, B. szichravi.
 Sziijárto, szigyarto, szijgyarto, l.
 Sziromjárto.
 Szikkadt - sovány, L. siccus, D. szuh,
 R. szukhoi, *macer*, Se. szukhi,
 B. buche, V. séceu.
 Sikkádság, L. siccitas, Se. suchota.
 Szikla, köszikla, L. rupes, cautes,
 R. szkála, B. skála.
 Szikra, L. scintilla, R. C. S. isz-
 kra, iszkri, B. giskra.
 Szikrátska, L. scintillula, R. isz-
 korka.
 Szikszo, L. sextus.
 Szilaj, pajzán, pajkos, vitzkos,
 déltzeg, dévaj, katzér, buja, L.
 petulans, violentus, violens, sil-
 vanus, silvestris, D. szilan.
 Szilálom, elszilálom, szélesztem,
 széljel hányom, L. dissipio, Se.
 poszilaju, circummitto.
 Szilva, L. prunum, R. P. szliva,
 S. B. sljwa.
 Szilva pálinka, L. crematum pruni,
 Se. slivovitza.
 Szin, eresz, L. scena, R. szjenitza,
Lauhe, D. szinnicza, B. syn, *re-*
stibulum, szieny, synka, *atriam*,
 R. szjen, *umbra*.
 Szin, L. color, Ge. Sinn, cuius
 ope colores dignoscuntur.
 Szinlelem, L. tingo, R. szinju.
 Szipka, sipotska, L. tubulus, in-
 fundibulum, R. szipka, sziplo,
 szipovka.
 Szipók, szivók, L. sugo, R. szí-
 paju.
 Szipoly, L. teredo, Vin. zaplink.
 Szirimány, nyomorult, ügyefogyott,
 szegény, L. miserabilis, egenus,
 pauper, I. szíromah, Se. szíro-
 mahk, szírota orphanus, R. szí-
 romjat.
 Sziromjárto, szironyjárto, szijjár-
 to, L. lorifex, lorarius, helcia-
 rius, R. szíromjatnik.
 Szirony, szíju, L. lorum, Ge.
 Zirm, Sirm, Zierung.
 Szita, L. cribrum, R. szito, P. sito,
 C. syta, D. sitto, incerniculum,
 B. syté.
 Szitkozodni, szidni, átkozni, L.
 maledicere, condemnare, I. oszu-
 diti, oszgyujem.
- Szittya, B. szitho, szittyo, juncus,
 Vi. szite.
 Szitkozodo, szido, átkozodo, L.
 maledictor, calumniator, conde-
 mnator, I. oszuditel.
 Szitkozodás, szitok, szidás, L. ma-
 ledictio, I. oszuda, Török szitok:
 szanasziti.
 Sziv, L. cor, respirat, B. ziwý,
vivus, R. szir.
 Szivárogni, L. demanare, Vin. zvi-
 rati.
 Szivom, szipom, szopom, L. sugo,
 respiro, anxie halo, anhelitum
 traho, I. szivem, szópem, szip-
 lyem.
 Szivo, lopo, L. siphos.
 Szkába, l. Iszkaba.
 Szkofium, Graec. episcopium, L.
 infula, mitra, cidaris.
 Szkompia, L. rhus, cotinus, V.
 szkumpie.
 Szo, L. vox, D. B. P. R. szlovo,
 slowo.
 Szoba, kisház, háziko, L. camera,
 R. izba, Turc. soba, D. sobba,
 P. Se. szoba, It. stufa, Ge. Stu-
 be, V. szóba, *fornax*.
 Szobol, L. mustela zibelina, Ge.
 Tzobel, R. szobol.
 Szobor, L. fulcrum, Chr. szobor.
 Szokás, L. consuetudo, Vin. szega.
 Szokmány, szukmány, tzondra, da-
 rotz, tzedele, Ge. Kittel, P. su-
 man, V. sumánu.
 Szoknya, L. stola, D. szuknya, szuk-
 no, B. P. szukno, *pannus*.
 Szolga, L. servus, R. szluga, D.
 P. sluga, slughee, B. sluha.
 Szollás, L. locutio, Turc. söilisch.
 Szolnok, nomen loci in Hung. S.
 solna, *salina*, S. solna banya,
so-bánya, I. szolni, *salinus*.
 Szollitani, L. alloqui, Sl. szloviti.
 Szolosma, L. psallisma, celeus-
 ma.
 Szombat, L. sabbathum, R. szub-
 bota, B. szobata, Hebr. schob-
 bath, V. sómbatu.
 Szomju, L. sitiens, Hebr. szama,
 tzama.
 Szomorítani, szomorito, L. contri-
 stari, contristans, D. szmart, B.
 smrt, It. morte, L. mors, P.

- smiere, Ge. Schmerz, I. smertni, Sl. zarmutiti.
- Szomorú, L. tristis, Ga. sombre, S. zarmutek.
- Szomszéd, L. vicinus, D. szuszéd, Se. szoszjéd, B. saused.
- Szopni, L. sugere, D. szopzti, R. szoszaty, szopju, Se. szoszu.
- Szopornyitza, Ge. Rotz, B. sopelnyicza, D. sopolina, *pituita*, I. szopol.
- Szorg, szorgos, L. urgens, instans, Ga. sorge.
- Szorítani, L. comprimere, B. sewru, sewriti, Ga. serrer.
- Szór, Hebr. zarah, sparsit, ventila vit, Chr. stroititi.
- Szosz, hus, vagy sült mellé való mártalék, L. jus, Ga. sauce.
- Szótsna, szavatska, L. vocula, R. Se. szlovetsko, V. szlova, *litera*.
- Szottyanni, L. saltare, Ga. sauter.
- Szottyán, szattyán, I. Szattján.
- Szotyós, L. succidus, succulentus, D. szocsan, I. socjan, szochen.
- Sztána, pag. Trans. B. stan, tentorium.
- Sztrázsa, pag. Trans. P. strasa, custos.
- Szteregonya, pag. Trans. B. stregu, observo, custodio.
- Szú, L. hatta, Pe. ziju, *motte*.
- Szugoly, szugolyék, L. angulus, R. Se. ugol, ugolok, I. vugel, C. vogl.
- Szuka, nőstény-kutya, vagy diszno, L. canis foemina, porca, R. szuka.
- Szulák, L. crithmum, saxifraga, I. schjudac.
- Szunyog, Ge. Schnack, Gelse, Turc. sinek, siwri sinek, *sürü szunyog*, *apro szunyog*, Sl. zunyik.
- Szurok, szurkos, L. pix, R. Se. szurguts, *cera sigillaris*, D. sa-
- rok-fa, Sl. B. syra, *sulphur*, szirka.
- Szúró, ár, tö, L. subula, acus, R. szulitza, szúrok, szulju.
- Szúrni, L. pungere, Sl. szturiti.
- Szűrös, L. pungens, acer, severus, Se. szurov.
- Szuszék, L. arca, R. szuszak, hinc szuszakólni, Se. szoszjék.
- Szökés, L. saltus, saltatio, Se. szkakanije, B. skok, skohi.
- Szökétselő, szökétselő, bujdoklo, L. fugitivus, I. szkochlyiv.
- Szöke, L. subalbus, Sl. szejko, szejkavi.
- Szökni, L. saltare, Vi. szukniti.
- Szömörtsök-gomba, szarvas-gomba, R. szmortsok, Se. szmrtsak, boletus.
- Szönyeg, L. tapetum, D. szaag, I. szág.
- Ször, haj, serény, serte, L. pilus, seta, Chald. sear, Hebr. scheor.
- Szörény, L. severinum.
- Szörbólni, hörbólni, L. sorbillare, C. sreblém.
- Szöts, szüts, L. pellio, I. schures, D. chjursia, Gr. skyteys.
- Szövetnek, L. fax, Se. szvjettel, szvjetilnik, szviit, I. szvetnyák, P. swiatlo, B. swetlo.
- Szövő, L. textor, D. I. sviar, coji tka svisu qui textit sericum.
- Szűk, L. angustus, parvus, R. uzok, Sl. uszki, D. vzak, I. vuzek.
- Szűredék, szérdek, L. percolatum, Sl. aqua, vel serum percolatum ex lacte in caseum verso.
- Szürke, L. griseus, I. szur, V. szuru, R. szjerii.
- Szűmöls, L. verruca, Ge. Schwulst, Geschwulst.
- Szüz, L. virgo, Tur. kiz, kis.

T.

- Tahák, tubák, tobák, L. tabaca, herba adlata ex Tabasco in America. Ge. Tabak.
- Tábla, I. tabula, Pe. tabla, *septum*.
- Tábor, L. castrum, S. D. P. B. tabor, Turc. tabur, Ge. Wagenburg, Lager.
- Tafota, L. bombycinum, I. tafuta, It. taffettá, Ge. Ga. Taffet, B. tikita.
- Tag, test, teher, tereh, L. corpus, onus, gravitas, Se. tjugota, tja-gosza.

- Tagadni, L. negare, occultare, R. tagiti, D. tayati, S. tagim, tayiti.
 Tagadás, L. negatio, reticentia, B. zatagenj.
 Tágitani, kinyújtani, L. extendere, trahere, R. protjagivats, raszt-jagivaty, taguvati.
 Táj, L. pars alicujus loci, Ge. Theil.
 Takáts, L. tector, D. takacs, R. tkats, P. tkacz, S. tkac, B. tkadlec, Vin. tekáts.
 Taksa, hér, L. taxa.
 Taksony, L. toxus.
 Takszli, l. Tatsko.
 Taktika, Graec. taktiki, Ge. Ga. tactique.
 Talám, L. fortassis, Graec. tála.
 Tál, egy tál étel, egy része az asztali ételnek, l. tal, *pars, portio*, Ge. Theil.
 Talentom, termajánd, L. talentum.
 Talián, orosz, L. italus, It. italiano.
 Taliga, talyiga, L. carrus, V. teléga, R. telega, teljega, teljeszka, Se. C. taliga, Vin. taliga.
 Tállér, L. thalerus, Ge. Thaler.
 Talp, L. planta pedis, Turc. talp, Sl. dlapa.
 Tályog, L. furunculus, D. tálogh, fex, a' tályogból ki folyo genetség, seprölékes rusnyaság.
 Témagatni, L. adminiculis robore, Hebr. tamak, V. tamaduesco (me) meg gyógyulok, feltámadok.
 Tambur, L. tympanotriba, Ge. Ga. tambour.
 Tamarinda, L. tamarindus.
 Tamariskus-fa, L. tamariscus.
 Támasz, L. fulcrum, Hebr. tamcáh, sustentavit.
 Tamás, L. thomas.
 Taméntalan, teméntelen, töm'ntelen, L. nimis multum, It. taman-to, *so gross*.
 Tanáts, L. consilium, l. toinach, Turc. dandschik, Abyssin, tanakak, indagavit.
 Tántzolni, L. saltare, Ge. Tanzen, Ga. danser, P. tanczati.
 Tanit, tanul, tanakodik, Hebr. tanah. loqui, docere, narrare, praedicare.
 Tántz, L. saltus, Ge. Tantz, Ga. danse, D. tánasz, tanza.
 Tántzolo, L. saltator, l. tançalo, D. tanczalaz, Ga. danseur, Ge. Tänzer.
 Tanya, L. specus, caverna, spelunca ferarum, gurgis piscium, It. tana, R. tonja, der Garnzug, Ga. taniere, S. tonya.
 Tányér, tangyér, L. orbis, quadra, R. tarjel, l. tanyér, S. tanir, B. tanjr, S. taner, V. tijér, Ge. Teller, It. tagliere, Sl. tanyier.
 Tapaszt, tapasztal, Hebr. tapasz, manibus prehendit, tractavit.
 Tapasztani, L. tangere, tentare, Vi. tapati, Hebr. tapasz, fühlen, erfahren, betasten, ertappen, herumtappen.
 Tap, L. tactus, Ge. Tact.
 Táplálni, melengetni, L. tepesface-re, alere calefaciendo, B. tepla, *tepidus*, teplota, *tepor*, l. Taplo, Tepertyü. Megjegyzésre méltó, hogy igen sok melegferdős helyek neveztetnek ezen szóval, p. o. Tápolta, Teplitz, Toplitza, Taplotza, már pedig mind a' víz, mind a' levegő ég melege táplálja, az az neveli, mind a' plántákat, mind az élő állatokat, és meleg nélkül az egész természet holt.
 Taplo, toplo, L. fomes, R. teplo-ta, *tepor*, D. toplitti. *tepefactio*, l. Toplo, Táplálni, Tepertyü.
 Tapogatni, tapasztani, tapintani, L. tangere, tentare, Ge. tappen, herumtappen.
 Tapoltza, Sl. teplitza.
 Tapatni, L. calcitrare, calcare, R. toptaty, Se. topati, *tripudiare*.
 Tapotás, L. concuscatio, Se. top-tanije.
 Tár, kintstár, L. penus, aerarium, gazophylacium, C. tarna, Pe. dar, D. tarna kuchya.
 Tar, kis-tarja, nagy-tarja, L. torus, thorax, tar a' szarvas márhán.
 Taratzk, L. taraxacum.
 Taraj, taréj, Sl. sztroj.
 Taraglya, saraglya, l. targontza, Ge. Tragbare.
 Targontza, taraglya, saraglya, a voce germanica *tragen*, Tragkarren, B. trakar, C. shajterga, targoritza, R. torgovoje szudno, V. targontia.

- Tárgy, L. scopus, eminens, in al-
tum elatus, I. tvargya, *arx*, S. Tar-
tarsa, Vi. tertis, orbis.
- Tarhonya, alutt téjjel készült étel,
B. twareh, S. tvarog, Ge. Kvargel.
- Tarisznnya, L. canistrum, B. tani-
stra, P. tistra, Ge. Tanister, Tor-
nister, R. sztarsina.
- Tarka, L. versicolor, Ga. tache,
tachette, B. strakáty, Sz. tarka-
vi, V. terkat *turka*, vel persona
comica versicolor, It. taccia, tac-
cato, intarsiato, vermiculato o-
pere ornatus, tarsia, tessella,
seu opus ex lignis minutis versi-
coloribus compositum.
- Tárkony, L. dracunculus, pyreth-
rum, I. tarkunpitomi, tarkog, B.
tarkan, Pe. tarchun, Ge. Dragun.
- Tarlo, tarlozmány, D. tarotina,
scobs, hlladék, fűrészpór, Tu.
tarla, ager.
- Tarlózni, D. tarti, *secare*.
- Tarlozo, D. tarlaz, tarlaczá.
- Tárnok, tárnokmester, Ge. Truch-
sess, Sl. dworny, tavernicus a voce
taborna, tavnornik, L. tavernicus,
tabornicus, descendit a voce *tar*,
quae promptuarium, seu aerarium
significat, unde enata sunt voca-
bula, *tárház*, *társzeker*, quo-
rum quia in castris usus est ma-
ximus; non dubitavit Szegedi in
Rubrica gur. Hung. *Tavernicum*
quasi Tabornicum, a voce *Tábor*,
castra, derivare, sicut etiam *Ta-
vernici*, et *Tabornici*, promiscue
scribuntur, Elucet hinc *Taverni-
cos* cum *Camerariis* eosdem esse.
Vid. Belü Adp. ad Hist. Hung. p.
199. r. II. tarnik, cubicularius,
camerarius, V. Rasc. tavnornik.
- Társ, L. socius, amicus, consors,
Pe. tasch, D. tovaris, B. towa-
ryss, P. towarzysz.
- Tarrogato-sip, Ga. tarot.
- Tár-szeker, Sl. tární voz.
- Tarsoly, L. marsupium, canistrum,
Ge. Taschel, Sc. tartsug, I. Táska.
- Taska, L. pera, It. taska, Inf. sax,
Svec. taske, C. tashka, B. tasska,
Ge. Tasche, V. táska.
- Taszitni, toszitni, L. trudere, Ang.
to-toss, being tossed, gestossen
werden, I. tisnuti, S. pritastsiti,
- R. tiszju, Ge. tasten, antasten.
- Taszigáalom, L. trusito, Se. tasz-
kaju.
- Tászli, Ge. Tatzen.
- Tatár, L. tatarus, non vero tarta-
rus, *pokol*, Ga. Ge. tatar.
- Tatárka, L. polygonum fagopyrum,
P. takarka, pohanka.
- Tátorján, L. tataria, Sl. tatrán.
- Tatsko, L. melis, Ge. Tachs, Dachsh-
hund, B. ptacek, canis melitaeus,
decko, *puer*, Ge. Englisch Docke,
Tocke, Dachshund.
- Tátza, kis krédentzia, L. patella,
It. tazza.
- Tavas, L. ver, R. veszna, quasi:
taveszna.
- Tavirnya, tivornya, kortsoma, L.
taberna, C. tóvirna.
- Téátrom, L. theatrum, Ga. Ge.
Theatre.
- Tegez, L. tegmen, Tur. terkes.
- Tedeum laudámust énekeltek.
- Tégely, olvaszto-edény, L. cruci-
bulum, Ge. Degel. Tiegel.
- Tegnap, ten-nap, L. heri, Turc.
dün.
- Tegla, L. tegula, later, S. tyekli,
P. cegla, Ge. Ziegel.
- Téka, L. theca, Graec. théke.
- Teke, conus lusorius, trunculus,
Gal. taque, baculus sphaeristerii,
trunculus tabulae billiardicae.
- Tekenő, L. alvens, tegumen, teg-
men, testudinis, a' Sámus sziget-
béliek nevezik a' magok kikötőhe-
lyeket, és a' tekenőt is: tegáni.
- Tekerni, L. torquere, Tu. tekerleg,
rota, hungaris, tekerts.
- Teli, L. plenus, Tu. dolu.
- Telegráf, L. telegraphus, Ga. tele-
graph.
- Telek, L. tellus, terra, territorium,
C. tla, tlak, *estrich*; Armoricis
usitatum est: na tleh, tlech, tlech.
- Teméntelen, I. Táméntalan.
- Temérdek, temir-dek, izmos, erős,
tömött, mint a' vas, Turc. de-
mir-*ferrum*. Mogol, timur, hinc:
timurlenk, tamérlán ferreus clau-
dus.
- Temetni, bé-ásni, fundamentomot
vetni, L. fundare, sepellire, fo-
dere profundam *foveam*, tumu-
lare, D. I. temelyti, temégliti.

- Temető, L. sepulturae locus, tumulus, Graec. teméne, delubrum.
 Temető-talp, fundamentom, L. fundamentum, I. témel, tumulus, Graec. themethlon.
 Temetés, beásás, fundamentom vetés, I. temelénye, *fundatio*.
 Templom, L. templum, Ga. Ge. temple.
 Tempo, idő-pont, It. tempo.
 Temjén, tömjén, L. thymiana, Gr. thymiana, D. tamian, I. R. temjan, V. temoje, Sl. tyemjan, Ge. Thymian.
 Tenevér, denevér, tendenevér, tengeripap, puptenevér, pupalevél, pugegér, L. tenebrio, bubo tenebrarum.
 Tengek-lengék, L. tenuiter me sustento, Chr. tenek, tenki, tenuis, gyenge.
 Tengeligiz, L. carduelis, Ge. Stieglitz, B. tehelic, stehljik.
 Tenger, L. mare, kalmuk, tengis, Turc. dengiz, D. téngera, *lebes coquorum*.
 Tengely, L. axis, Ge. Bängel, Stangel, Pertica.
 Tenni, Ge. thun, facere.
 Tenyér, L. palma, tenere haec solet.
 Tenta, tinta, L. aqua tincta, atramentum, tinctura, It. Hisp. aqua tinta, Ge. Tinte, Dinte, Ga. teinte.
 Tépem, I. dilacero, I. tépem verbero, ferulis cedo.
 Tegertyü, tepeltyü, melegitmény, olvasztmány, olvasztási maradék, L. cremium lardi, B. tepel, tepla, teplo, *tepidus*, adjectivum constructum, teply, tepla, teple, adjectivum absolutum, I. Taplo, Táplálni.
 Teprenkedő, L. tremens, inquietus, D. trepeteechi, B. trepati, trepidare.
 Teprenkedés, L. tremor, D. trepetanje.
 Tepsi, tészta-vas, L. testum, anthesis, artopta, derivatur a *deposo*, I. V. tepszia, Tur. tepsi.
 Ter, term, terem, teremtmény, L. creatura, Se. tvar.
 Tér, térség, L. planities, Tur. dere, vallis.
 Térd, L. genu, I. twerd, *durvus*.
 Ha a feje tetejit, nevezhették fejé lágygyának; a lába közepit is nevezhették lába keménnyinek, az az: térdnek.
 Tereh, teher, L. pondus, I. téhr, terh, S. tarcha, D. tegota.
 Teremtés, L. creatio, S. tvorenije, B. stworenj, tvor, teremtmény, Ra. tvar.
 Teremtő, L. creator, B. I. tworce, stworitel, S. tvoretz.
 Terétselő, trétselő, L. blattero, Ge. Zungen-trescher, Drescher, Sl. strepati.
 Tergenye, tereh, bagázsia, tzeletzula, portéka, D. targovina, *merx*, S. tyerchinu, kalmuk, tergeny, Fracht.
 Terhes, viselő, nehézkes, L. gravidia, B. tehotna.
 Terjék, L. theriaca, Turc. teriaki.
 Termés, ág, termett-ág, L. termes, P. termes.
 Terminus, határ, L. terminus.
 Termometrom, L. thermometrum.
 Terpedni, torpadni, torhulni, L. torpere, torpescere.
 Terpentina, L. therebinthina.
 Test, L. testa, cortex, involucrum velamen animae, massa, C. testu, I. telo, R. tjelo.
 Testamentom, L. testamentum.
 Testes, tésztás, L. corpulentus, massivus, D. tusta, tusto, *pingvis*, C. testen, *teigig*, Sl. tiszti.
 Testimonium, L. testimonium, bizonyosság.
 Teszem, tselekszem, dolgozom, L. facio, ago, laboro, I. tésam.
 Tészta, test, L. massa, corpus, tosta, I. tjeszto, D. tjeesto, B. tiesto, C. testu, tészta sütő tepsi, L. testum.
 Tétovázni, L. titubare, vacillare.
 Tétel, jótétel, L. benefactum, R. dobrodjetel, *virtus*, Ge. That.
 Tető, teteje, L. vertex, I. teme, Ga. tete, Tu. tese.
 Tetű, L. pediculus, C. I. tékut, B. detel, Ga. pou de tete.
 Tészla, L. temo, R. tezsi, C. tesla, D. tészla, *ascia*, Ge. Deixel, V. tinzsála, *tango*, *attingo*.
 Teye, L. camelus, Tur. tove, Sl.

- tyava, D. Rasc. deva, deve, dro-medarius.
- Tévedni, L. aberrare, Hebr. tawa.
- Tihold, L. theodatus.
- Tiho, pag. Trans.
- Tihany, locus Hung. B. tiha, a voce, tich, tih, silentium.
- Tikátsolni, L. suffocari, S. pre-tihaju.
- Tikkadás, L. offendiculum in deglutendo, Se. pretikanie.
- Tikkadni, L. suffocari, Ge. stikken, ersticken.
- Tikkasztani, L. suffocare, D. szti-szknauti, *stringere*.
- Tilo, L. malleus stuparius, R. to-lots, Ga. tillote, Sl. tlk, tlik, tluk, tlukadlo, pistillum, I. tilo, tjelo, truncus, corpus.
- Tilolni, L. cannabem purgare, Ga. tilloter, R. tolots.
- Timár, varga. L. tinctor pellium, cerdo, alutarius, coriarius, Ga. tanneur, Tim-ár, timsóval-tsáváló, érielő, bőrkészítő varga. Használók ehez: tsiszár, kádár, holompár, kalmár.
- Tim-so, quasi tink-so, *tincal* est sal impurum, ex quo borax conficitur. Timinus erat mensura salis. Timso, sal tinctorum.
- Tim-fü, L. thymus.
- Timpórálni, L. temperare.
- Tino, ünö, L. juvenca, Se. juno, junitza.
- Tintok, Ge. Dünntuch.
- Tisza-fa, L. taxus, Vi. Se. V. tisz, B. tis, I. tiszta.
- Tisztartó, L. provisor, I. dizdar, praefectus arcis, castellanus.
- Tiszt, tiszttség, tisztesség, L. dignitas, officium, R. tsezt, Ehre, Ehrerbietung, Ehrzeugung, Ruhm, Ehrlichkeit, Ehrbarkeit, Ehrenamt, Keuschheit.
- Tiszta, L. purus, R. tsishti, D. cista, B. cisty, P. czysto, C. zhist, Sl. cisty, purus, čest, honor.
- Tisztán, L. pure, R. tsiszto.
- Tisztálm, L. purifico, R. otsisz-tsaju.
- Tisztaság, L. puritas, R. tsisztota.
- Tisztítani, L. purificare, R. tsisztiti, Se. protsisziti.
- Tisztító, L. purgator, R. otsisztitel.
- Titkolni, L. celare, R. taity.
- Titkon, L. tacite, Se. tikhonko.
- Titulus, tzim, homlokírás, L. titulus.
- Tiz, L. decem, Ga. dix.
- Tiz-száz, 1000, L. mille, Sl. tiszitz, Ras. tizjaszta.
- Tivornya, tivornyázní, L. taberna, C. tovirna.
- To-alet, öltöző-asztal, Ga. toilette.
- To, tov, tau, L. lacus, Ge. Teich, Pe. tau, B. tok.
- Tobák, tubák, I. Tabák.
- Tobzodni, dobzodni, L. bachari, Ge. Toben, Furere.
- Todor, L. theodorus.
- Toga, L. toga.
- Togás, L. togatus.
- Tok, L. theca, Gr. theke, Hebr. tek, V. tyake, P. tok, Vi. vtok, R. tzechol, Ge. Decke.
- Tok-hal, L. silurus glanis, antaceus, acipenser sturio, Ge. Tik, Sl. tuk, tuka, tukor, tukovina.
- Toka, L. menti pingvedo, Sl. tuk, pingvedo.
- Tokány, L. tostum pingve, R. tagan, tripus in quo tokány coqui solet, Sl. B. tuk, pingvedo.
- Toklász, Sl. sztoklász.
- Tokma, tokmálás, tukma, L. conventio, V. tokma, togma.
- Tolerántzia, türedelem, L. tolerantia.
- Tolmáts, L. interpres, Ge. Dolmetscher, D. tumáts, Se. Sl. tolmáts, B. tulmats.
- Tolni, tolyni, tolyogatni, L. trudere, Se. tolkati.
- Tolna, L. ptolomeus.
- Tolvaj, or, baramia, kalóz, lator, fosztó, zsivány, lopó, L. fur qui tollere solet, I. Chr. tolvaj, Vi. tolovaj, V. S. tulaj, B. tulavy.
- Tombolni, L. tripudiare, Ge. Toben.
- Tombora, timbora, L. testudo, S. tambura, D. tambur.
- Tompa, ostoba, L. hebes, stupidus, Ge. stumpf, Sl. tupi, D. tupa, tuup, B. tupy, P. tepy, Se. tupo, C. tumpa, Vi. top.
- Tompitni, L. hebetem reddere, Se. tupiti, Ge. stumpfen.
- Tonna, L. tunna, tonnagium, Ge. Tonne.

- Topánka, bakkants, paputs, L. calceus, pero, crepida, I. opánka, V. opinka, opints, plur.
- Toplo, taplo, L. fomes, B. tepel, tepla, teplo, tepidus, -da, -dum, quia ope fomitis tepor, calor fovetur, excitatur, Se. teplate, calor, toplju, calefacio, toplenije, calefactio, B. toplica, teplica, thermæ.
- Topp, egy-topba, egy-nyomba, lépésbe, L. vestigium, Se. sztopa, Ge. tappen, ertappen, herum-tappen.
- Topogok, L. gradior, Se. sztupaju, Sl. dupkati.
- Topolyán-fa, nyár-fa, L. populus, R. topol, P. topola.
- Tor, L. epulum funebre, Vi. tror, gyászfátyol, trorati, gyászolni.
- Torda, L. gothardus.
- Torfa, törf, tüzelő-föld, L. turfa, Ge. Torf.
- Torma, L. armon, armoracia, I. torman.
- Tornázt, áltán, erkely, folyoso, L. tornaculum, tornatorium, ambitus, ambulacrum, circuitus, Ga. tournant, I. ternacz, Vin. am intornat, T. B. trnac, propylæum.
- Torok, L. trachea, Sl. krk.
- Torony, L. turris, Se. toron, D. toran, turan, I. turen, R. tjurma, Ge. Thurn.
- Toronya, L. thorunum.
- Torotzko, pag. Trans. B. turszko, Auerochs.
- Torotzk, kartsu-ágyu, L. tureica, I. taraszka, puska, B. turecka, treszk, tortamassa.
- Torta, tortása, L. tostum, Ge. Torte.
- Tortyoskodom, mint a' vén ember, L. seniliter ago, Se. sztarsesztvuj.
- Torzsa, torsa, törzsök, L. caulis brassicae, rapae, napi, foliis spoliatus, It. torso, truncus statuae extremitatibus spoliatus.
- Torzomborz, L. torvus, amarus.
- Toszni, L. trudere, Ge. stossen.
- Tót, tóth, L. teut, teuto, quod nomen Toth significaverit Teutonnes, disces ex Schwarz not. in Cellar, lib. II. C. 5. n. 4.
- Totsa, L. gurgus, illuvies, Se. tetsa, fluxio, R. totsni, isztotsnik, Brunnenquelle, I. tocje, I. Gühü.
- Trágár, L. tragicus, Ge. Trüger, Betrüger, fraudator, Trager, paraszt, tereh-hordozo, Gr. tragao, libidine tentor.
- Trágya, L. tragma, tragema, bellaria, hypotrimmata, mensae secundae, ételt trágyázni, szántó földet trágyázni, condire cibum, agrum fimosocundare, Ge. Tragmist.
- Traktálni, vendégelni, L. tractare.
- Trantsirozni, L. dissecare, Ga. tran-chen, Ge. Trantschiren.
- Tránzsament, szebeni árvák háza, Ga. etrangement.
- Trébely, L. vinaceum, Ge. Treber, C. tropina, I. trop.
- Tréfa, hajdan-trufa, L. jocus, dolus, fraus, strophæ, trufator.
- Tréfáló, L. jocular, It. trufatore, Ga. troubadour, Ge. Treuffer, scurra, I. truffatore, Ga. troubadour.
- Trenzli, Ge. Trense.
- Trillázni, Graec. thrüllein, canere.
- Trombita, L. tuba, It. trombetta, Ga. trompette, D. trumbita, I. trumbéta, B. trauba, P. traba.
- Trombitás, L. tubicen, I. trumbetas, D. trumbitar.
- Tromf, tromf-pénz, Ge. Trumf, Ga. triumph, jouer au triomphe, R. tromjen, das Aufgeld.
- Troppolás, It. trotto, Ge. Trotti- ren, D. trussanje.
- Trup, sereg, L. cohors, Ga. troupe.
- Trutzolni, L. contumaciter se gerere, Ge. Trotzen.
- Tsábitni, L. corrumpere, seduce- re, D. zhabiti, Sl. vabiti.
- Tsaholni, ugatni, tsevegni, L. gar-rire, latrare, D. czakoliti.
- Tsákány, tsokány, L. malleus, S. cakan, P. czekan, R. tsekan, C. zhokan, Ge. Zacken, Pe. tschan- gan, hinc voluerunt nonnulli de- rivare, nomen Chagan, chaga- nus; Princeps Chasarorum, Sl. tsokán.
- Tsáklya, rud, melynek a' végén,

- hegyes, és horgas vas vagyon, L. contus, harpago, I. chaklya, Ge. Stachel, Hackel, S. tsekla.
- Tsáko, L. pileus Slavicus, et hungaricus, R. tsakov, *gnomon*, *Zeiger*.
- Tsalán, tsalyán, L. urtica, tsonar, ex persico: andschur.
- Tsalás, L. deceptio, jocus, nugae, versutiae, D. sala, Se. sal. I. chalaria, *fraus*, Pe. tschal, die Schlinge, tsalt vetni, Chr. tsalária, S. salenye.
- Tsalárdul, L. fraudulentus, I. chalarino, Chr. tsalaren.
- Tsalfa, tsalfaság, L. fraus, B. ssalba.
- Tsalma, L. pileus, cidaris persica, Ta. R. tsalma, I. chalma.
- Tsalo, L. fraudator, R. salni, *delirus*, I. salen, nugatorius.
- Tsalom, L. decipio, I. chalarim, Se. saliti, *muthwillig seyn*.
- Tsámpás, zsámbás, idétlen, bőv, rendeletlen, nyomorék, L. incongruus, Ga. jambes, It. gamba, zampa, *pes*, cavallo, tsámpás, zsámba labu lo.
- Tsanád, L. conradus.
- Tsanak, fazék, tsupor, bögre, kantsó, tál, Se. tsanak, *patinz*, Turc. tschanak, *fictile*, R. tsainik, *Theekanne*, tsan, *kufe*.
- Tsap, L. epistomium, Ge. Zapf, D. csep, B. czep.
- Tsapás, ut, mezsgye, nyílás, L. via semita, I. czepas put, via trita.
- Tsapat, nyomás, legello, I. suposh, *callis pascualis pecorum*.
- Tsapom, L. ferio, seco, caedo, I. czepam, Vi. sapati.
- Tsapisztra, Ge. Zapfenstreich.
- Tsapitza, sapka, L. capicium, B. czepicze, R. tseptsek, V. csapsze.
- Tsapodár, hizelkedő, létsapo, R. tsiboder, zsvoder, *Leutschinder*, fognator, foenerator. Tschkopodár, der Stabträger des Königs von Bisnagar.
- Tsárda, szín, eresz, árnyék, ernyő, tsűr, R. tsardák, tserdák, Chr. cherga.
- Tsászár, L. caesar, a Julio Cesare, Gr. kaisaros, D. cessar, Ge. Kaiser.
- Tsászár-madár, L. attagen, I. cze-
- szarszka pticza.
- Tsat, öszvefogtalás, L. fibula, R. tsatka, patella, die Kniescheibe, térd kalás, melly öszve tsatolja, a' tzombat a' szárral.
- Tsata, stala, L. stata, stataria militum, cohors, conflictus, D. cseta, V. ceta, Ge. Schlacht.
- Tsatarázni, tziterázni, a' Cithara.
- Tsatorna, L. cisterna, Hebr. tzantera, Chr. tseternya.
- Tsattanni, L. crepare, Tu. tsatlameg.
- Tsáválni, It. conciare, conciarano, tsáválnak.
- Tsáva, L. lixivium coriariorum, Sl. stsav, urina.
- Tsávába heverek, tsáválodom, Se. stsávsztvuju, *pigror*.
- Tsáváló-fű, Se. stsável, *oxalis latipatum*.
- Tsáváló-fa, R. olscharája dereva, eger fa, mellyel tsáválnak az oroszok.
- Tsavargo, kerülő, örző, pásztor, L. custos, circulator, I. csuvar.
- Tseber, L. cibrio, I. cheber, D. Se. tsabar, Ge. Zuber, Tober, B. dzber, C. zhebr, V. ciubaru.
- Tsehelni, tziholni, L. latrare post foram, Sl. stsekati, Chr. tsevkati.
- Tseh, L. bohemus, Turc. tsek, S. ceh, B. czech, csech.
- Tsekély-bor, B. wjno lehké, *vinum molle*.
- Tseléd, L. familia, R. tseljad, B. celed, P. czeladz, czeladny, V. cilédio. Pesti Gábor az 1556-beli Új testamentomában: *chalad, chalados*, tseléd, tselédes, Tu. tseheléb.
- Tsemelet, L. pannus cymatilis, undulosus, Ga. camelot, It. ciambellotto, D. cjambjelot.
- Tsemer, L. nausea, S. tsemer, tsemeritza.
- Tsemete, L. surculus ramulus, cyma, Chald. tzimcha, Vi. tzimetye, cima.
- Tsengek, L. tinnio, S. cengam.
- Tsengettyű, L. aes tinnulum, tintinabulum, Turc. tscheng, S. cengac, C. zingel, Sl. tzingati, tsegetni.
- Tsép, L. flagellum triticeum, R. L.

- tzejep, B. cep, S. cepi.
 Tseplő, L. triturator, R. tzejep.
 Tsepesz, főkötő, L. vitta, R. tsepetz, B. czepece, V. tsápsza, I. Sapka, Tsapitza.
 Tsepp, L. stilla, R. tets, kap.
 Tseppenteni, L. stillare, D. R. kapati.
 Tseperke gomba, V. tsuperka, I. petsurka, D. petsurva.
 Tsepü, szosz-hulladék, szemét, L. stupa, R. stsepi, *Hohelspäne*.
 Tser, tserfa, L. cerris, cerrus, species quercus, Ge. Zereiche, It. cerro, Sl. tzer, tzar, V. ceru, R. tsernyi dub, Se. zsir, P. zser.
 Tserbogár, L. bruchus, R. tserv, C. zherw, B. czerv, D. csarv.
 Tserélni, L. permutare, Ge. Ceruvari.
 Tserép, föld-edény, fedél, L. fictile, tegula, imbrex, R. tserep, Se. tzrep, S. crep, D. csriip, B. strep, Ge. Scherbe.
 Tseres, veressített tser lével, Se. tserven, *Ruber*.
 Tseresnye, L. cerasum, S. R. tseresnja, P. czerezsnia, B. cressne, Ga. cerise, V. cérésa.
 Tserge, lazsnak, sátoznak valo pokrotz, L. stragula, D. csergia, tugurium.
 Tserkész, L. circassius.
 Tserkészni, L. scrutari, It. Va. cercare tziarkalni.
 Tsernáton, pag. Trans. B. stsernati nigrescere.
 Tsernek, pag. Trans. B. cerni, cernek, niger.
 Tszerező, timár, L. cerdo, C. zhereslu.
 Tszerm, ki-készítem a' bört, Se. R. tservlenju, *rubefacio*.
 Tsertse, fülbe valo karika, L. inauris, V. cércellu, *circellus*.
 Tszése, L. calix, cyathus, D. csassa, S. csisse, R. tsasa, Ge. Tässe, B. cje.
 Tszesznek, locus in Hung. B. csesznek, allium.
 Tsetert, tsono, nyaláb, L. fasciculus, B. tsetwert, stwert, Vi. tsoter.
 Tsets, tsits, L. mamma, B. cecek, D. czicze, V. tztize, Ge. Zitze, R. titki.
- Tséza, könyü-kotsi, L. carpentum, Ga. chaise, I. séza.
 Tszeszi, L. serigilare, pectere, Sl. R. tseszati.
 Tsév, tső, L. tubus, V. I. czev, czeve, B. D. cziv, czyw, R. tzejvka.
 Tsevegő, zajgo, szajko, L. blatlero, B. zwac.
 Tsevegés, L. clamor, I. chevk.
 Tsibe, tsirke, L. pullus, C. zibeka.
 Tsifut, gaz-ember, L. fraudator, Se. tsifut, judaeus, Vin. tzaftuta, meretrix.
 Tsiga, L. cochlea, I. chiga, V. ciga, Ge. Ziehen, Zug, trahere, tractus, Chr. csiga.
 Tsiger, L. vinum secundum, Ge. Zider, Ga. cidre, I. chiger, C. zyder, V. cideru, cigir, R. Ch. tsiger.
 Tsik, L. lampetra, S. cik, I. cikov, S. Ra. tsik, V. cikávio, Ge. Tschicken.
 Tsiklik, tsiklándik, L. titillat, S. steklim, cakliti, stekliti.
 Tsiko, tsitko, L. pullus equinus, I. tsedo, *embrio*.
 Tsiklo, L. coxendix, B. kitsla.
 Tsillag, L. stella.
 Tsillapitni, L. sedare, Ge. stillen.
 Tsimmar, L. cymex.
 Tsin, tsünnya-van, L. facinus, opus, B. cin, P. czyn, S. R. Chr. tsin, concinnitas.
 Tsinálom, L. facio, Se. potsinaju, szotsinaju, P. czinie, S. czinim, ciniti.
 Tsináló, teremto, L. creator, R. zatsinatel.
 Tsinitni, tsinositni, L. perpolire, corrigere, R. tsinity, potsinity.
 Tsink, Ge. Zink, L. zincum.
 Tsinos, szelid, rendes, jeles, L. comptus, modestus, mitis, concinnus, R. tsini, tsinni, P. czynosc.
 Tsinoson, L. modeste, R. tsinno.
 Tsinatlan, trágár, L. scurulis, impudens, R. beztsinni, V. betsznik.
 Tshintér, L. compes, Tur. dsindsir.
 Tsinosság, helyes maga viselet, L. modestia, Ge. Bescheidenheit, R. tsinnozt.
 Tsipke, Ge. Spitzen, R. tsipke, Se.

- tsipka, S. cipke, V. cipca, L. limbus denticulatus.
- Tsipke-tövis, L. cynosbatus, B. ssjpek, Se. sipak.
- Tsipni, tsipkedni, L. vellicare, R. tsipaty, D. sipati, C. shiplem, It. pizzicare.
- Tsipö, fogo, R. forceps, R. tzjep, tziptzi, stsiptzi.
- Tsipötske, lántzotska, R. tzjepotska.
- Tsira, tzira, L. fibra plantae cre-scentis, V. czire o czire.
- Tsirippolni, Ge. Zirpen.
- Tsiriz, L. colla, cera, gluten, ce-reris, V. ciru, S. ejris.
- Tsirke, tsürke, L. pullus galina-ceus, Se. tsirka, *Tauch-ente*.
- Tsiszár, L. faber gladiarius, B. te-sar, faber lignarius, czistar, Schwerdfeger.
- Tsitseri-borso, L. cicer, Ge. Ziser.
- Tsitsoka, pityoka, L. helianthus tuberosus, Ga. chich sauvage.
- Tsiz, L. spinus acanthis, Ge. Zeisig, B. tsizeg, Vi. tzizek, R. tsizsik, Sax, ziske.
- Tsizma, L. cothurnus, D. csisma, Se. csizmiza, V. cizma, P. cziz-ma, Turc. tsehizme, B. czyzmy, C. zhisma, Ge. Zischmen, Chr. tsizma.
- Tsizmadia, L. cothurnarius, tsiz-mazia, Sl. tsizmar, Sö. tsizmed-zia, Turc. tsizmezsi.
- Tsivogni, tsevegni, It. giuocare, L. ludere, V. zsukare.
- Tsobány, légely, S. cobolya, R. zshan, D. kában, B. dzban, Se. tsbanetz.
- Tsók, L. osculum, D. cselov, V. çuco.
- Tsóka, L. monedula, Se. tsavka, B. kawka, Turc. tschauka, C. shôga, Ga. chouquas, V. ciöca.
- Tsókolni, L. osculari, It. ciocciare.
- Tsókoláde, Ga. chocolate.
- Tsolnak, tsonak, tsanak, L. linter, R. tselnok, P. czolnek, Pe. tschonk, I. cjunak, P. D: czoln, Ge. Cziln, B. klunek.
- Tsombor, L. satureja, P. czomber, R. tsaber, Se. tsabr, V. cimbru.
- Tsomo, motyo, tarisznnya, turba, cyma, L. sarcina, mantica, R. tsemadán.
- Tsomo, L. tumor, V. tsuma.
- Tsonka, hénna, L. mancus, Ga. tronqué, S. conhawy, It. cionca, cioncare, tsonkázni, V. cionku.
- Tsoport, tsorda, L. grex, Se. tso-por, It. truppa, troppo, cohors.
- Tsoportos, L. cohortalis.
- Tsorba, fog héjával valo, D. star-ba, V. stirba, S. strbavi, R. B. stserbina.
- Tsormolya, L. melampyrum arven-se, S. tsernidlo.
- Tsorda, gulya, nyáj, göböly, fal-ka, sereg, felt-ökör, tsoport, túrma, L. armentum, grex, R. orda, Ge. Horde. Heerde, Hir-tenlager. Se. tsorda, V. ciurda, D. csrida, Ta. chorda, horda, Goth, hairda, Island, Svec. hiörd, Pe. tsaranda. Vide, Schlözer Gesch. der Deutschen in Siebenb. p. 257-259 hetserim, Hebr. Arab. pagus portatilis, nomadum, ex tento-riis in orbem positus. Apud Car-thaginenses et Numidas mapalia. *Wesh* apud Petschenegos (Paci-nacitas) et Polovziös, quam vo-cem annalistae Russici frequen-tissime usitant. Orda, vel Jurte, Russice, Ordu, Mong. Kalm, Or-du, Ordy Turc. Ordy, Pol. urda, Gr. Orda, vel Tentorium, Latine, Vid. Vincent. de Beauvais L. XXXI. Cap. 21. duxerunt nos ad *ordam*, sive tentorium ipsius. Pesti Gáb. 1536 beli Testamento-mába *chorda*, Vin. Chr. tsreda.
- Tsoré, mezitelen, tsurdé, zingari-ce, tsoré, pauper.
- Tsoroszlya, L. vomeris pars, R. tsereszlo, B. cereslo, V. ciorosla.
- Tsova, L. crista, Se. tsuv, V. tsuha.
- Tsovázni, a' rétet, vagy gabonát, hogy ne pusztítsák, ne étéssék, D. cjuvatti, custodire.
- Tsováló, örző, pásztor, kerülő, tsósz, L. custos, D. cjuvalaz, cjhohadar, I. csuvar.
- Tsuda, L. mirum, S. cuda, C. zhu-da, R. tsudo, P. czud, D. csudo, cudo.
- Tsudálni, L. mirari, R. tsudityszja.
- Tsudatétel, L. miraculi productio, R. tsudodjetelsztvo.

- Tsodatévvő, L. *miraculum faciens*, Tulok, L. *vitulus*, Se. teletz, Pe. R. tsudodjetely. taul, R. telenok, B. telatko, S. tulk, tyelok.
- Tsuf, tsuffá-lenni, tsufolodni, L. ludibrium, ludibrio esse, It. zuffa, zuffolamento, iurgium, sibilus, cieffo, schiffo, homo vilis, sex civitatis, Vi. simf, Germ. Schimpf.
- Tsufolo, L. sibilans, It. zuffolatóre.
- Tsujtár, I. Sabrak.
- Tsuka, L. lucius, R. stsuka, V. stsuke, B. sstika, C. shuka, S. scuka, styuka.
- Tsuklya, L. cuculla, S. kukla.
- Tsuklás, I. singultus, R. tsuchota, tsukhanije, I. setucanje, Ge. Schlucken.
- Tsuma, L. pestis, R. tsuma, V. tsume, I. cjumma.
- Tsunya, L. turpis, R. tsuhnya, vocabulum contumeliosum, quo afficiunt Russi Finnos.
- Tsup, L. vertex, Ge. Kuppe.
- Tsupor, L. olla, urceolus, Ge. Zuber, cibrio, I. Tseber.
- Tsuregás, tsorgani, L. manare, Chr. Vi. tzuriti, B. tsurati, min-gere.
- Tsutak, tsutko, L. caudex, D. schitak, pelta.
- Tsutri-haj, tsutré, I. cesaries, B. cupryna, cuprynka.
- Tsutura, palatzk, L. lagena, I. tsutura.
- Tső, L. tubus, Mogol, thöo, I. Tsév.
- Tsőmör, L. fastidium, nausea, D. B. cemer, chemer, S. cemar.
- Tsősz, Turc. tschasz, custos, miles.
- Tsőtörtök, L. dies Jovis, D. cset-vartak, R. tsetvertok, B. ctwrtek. C. zhetertk, S. stwertek.
- Tsür, L. horreum, Mogol, dsür, Ge. Scheuer.
- Tsürlő, L. rhombus, Ge. Spuhlrad.
- Tuba, galamb, L. columba, Ge. Taube.
- Tubák, dohány, L. tabaca, ex Ta-basko ad nos delata.
- Tubarozsa, L. tuberosa, Ge. Tubirose.
- Tulajdon, L. proprium, Graec. idion, quasi diceres, talám idion, V. tuladenu.
- Tulipánt, L. tulipanus, Ge. Tulipan.
- Tuloki, L. vitulinus, Se. teleci.
- Tunya-rest, L. ignavus, piger, D. sztunye, gratis, ingyen élő, tunván élő, I. tunya, malum, sztunya, invanum, incassum, tamgnak, ignavus.
- Túr, L. tuber, ulcus, Vi. tvur.
- Turba, általvető, R. D. torba, L. pera.
- Turbán, török-tsalma, Tu. turbán, tulbán.
- Turbokolni, zavarni, L. turbare.
- Turholya, L. cherofyllum, R. kervela, Ge. Kerbelkropf, B. kerbljk.
- Turma, tsorda, L. turma, caterva, grex, C. truma.
- Turotz, Sl. turetz.
- Turo, sajt, L. caseus, Graec. tyros, Pe. Turc. tur, Sl. tvarok.
- Tutaj, szál, R. plot, stlata.
- Tutzet, 12. B. tucet, Ge. Dutzend, Ga. dousain, It. dozzina.
- Tutor, gondviselő, L. tutor.
- Tyuk, tik, L. galina, D. tukka, Tur. taukh.
- Tuzok, L. tarda, S. tuz, tuzek, tuzik.
- Tzafrang, L. tegumentum ephyppii, Ga. Chanfrain, de cheval d'armes, Frontale ferreum equi armati, S. cafrak, I. czaprag, Ge. Schabracke, I. Sabrak.
- Tzáp, L. caper, V. çápu.
- Tzapa, Ge. Gezappert Leder.
- Tzapistra, Ge. Zapfenstreich.
- Tzár, Muszka-Tsár, R. B. D. P. tzár.
- Tzebra, L. equus cebra.
- Tzédula, L. scheda, schedula, Ge. Zettel, R. tzedulka, D. B. P. Se. czedula, It. Hisp. cedula, R. tzedulotska.
- Tzedrus-fa, L. cedrus.
- Tzégér, L. index, hederica cauponum, I. czegar, Ge. Zeiger.
- Tzege, pag. Trans. Mogol, czege, sagum.
- Tzegléd, L. oppidum Hungar, D. cegljad, gens.
- Tzéh, L. consortium opificum, R. tzekh, Ge. die Zeche, pretium potus, cibique consumti.
- Tzékla, L. beta cycla, R. szvekla,

- P. ewykla, Graec. kyklos, rotundus.
- Tzél, L. scopus, Ge. Ziel, R. tzjel, P. cel, D. czily.
- Tzéla, L. cella.
- Tzelna, pag. Trans. B. czelna, telonium.
- Tzeller, L. celeri, Ge. Zellery.
- Tzenk, kis-kutya, L. catulus cynicus, D. cenkijn, lupus, S. szlyenek.
- Tzentoria, L. centauria.
- Tzertifikálni, L. certificare.
- Tzerko, Ge. Kirche, Graec. kyriake, L. templum.
- Tzerjék, L. ciriacus.
- Tzérémonia, L. caerimonia.
- Tzéna, L. filum, Ge. Zwirn, B. czwerny, S. cverno.
- Tzet-hal, L. cete, cetus, I. kit, Gr. Kétos.
- Tzevere, L. puella, S. tzera.
- Tzibak, tzvibak, L. biscoctum, Ge. Zwieback.
- Tzibálni, rántzikálni, L. convellere, huc illuc trahere, D. scibati, *flagellare*.
- Tzibere, L. cibarium.
- Tzifra, tzifraság, L. ornamentum, I. czifra.
- Tzifra, L. nulla, zero, It. zifra, Ge. Ziffer, Ga. chiffre, P. cyfra, C. S. zifra.
- Tzifrán, L. ornate, I. czifrano.
- Tzifrás, L. exornatus, C. zifram.
- Tzifrázom, L. exorno, B. cyfrugi, I. czifram, Sl. tzifruvati.
- Tzigány, lett ezen szóból Zigin, mellyet az új írásmodja szerint így írunk: szegény, most is a' tzigányoson beszélők így mondják: sziginy ember, L. zingarus, P. S. cygan, Se. czigan, D. ziganin, B. cykan.
- Tzika, tzira, L. germen herbarum, ciccum, V. o cire, paxillum.
- Tzikkel, Ge. Artickel, Zwickel.
- Tikoria, L. eichorium.
- Tzimbalom L. cimbalum, crebballum, Gr. kumbalon, krembalon, Ge. Zimbel.
- Tzimborás, tzimbora-társ, L. consors in labore, V. szimbriás
- Tzimer, videtur formatum esse, ex Latino *cimodium*, ut illud ex lit-
- teris, quibusdam armalibus Regis Caroli Roberti colligere licuit, I. czimer, insigne, It. cimiero, insigne galeae.
- Tzimer, bárány, vagy bornyu-bus, L. quarta pars agni, vel vituli, Ge. Zepmel, Ziemer, It. cimiero.
- Tzinadonia, fetske-fü, L. chelidonium.
- Tzinobriom, L. cinobrium.
- Tzin, fejtér-on, L. stannum, Ge. Zinn.
- Tzinterem, L. cimiterium, S. cinterin, I. czintorem, P. cmyntartz, V. cynthiremo, Graec. coemeterion.
- Tzinege, L. parus, It. cingallegra, cinciallegra.
- Tzinkos, L. scurra, cynicus homo.
- Tzintzius, L. tentator, I. czinczius, *diabolus*.
- Tzipellös, L. calceus, crepida, Chr. I. czipelis, Se. tzipela.
- Tzipo, B. czypaw, L. cibarium, libum.
- Tziprus, L. cupressus, chamaecy, parissus, B. cypris.
- Tzira, jövés, I. Tsira.
- Tzirkálni, firkálni, L. scriptitare, fricare, C. zhérkam.
- Tzirkálni, tzirkáldni, kerülve strázsálni, L. circumire, circulare.
- Tzirkáló, L. circulator, R. tzerkalo, *speculum*, a' mellyben vizsgálja, körül nézegeti a' piperés, fejt, lábát, egész testit.
- Tzirkálom, L. circinnus, Ge. Cirkel.
- Tzirjek, tzerjék, cognomen familiae, L. cyriacus, Gr. kyriakos, dominicus.
- Tzirokálni, L. demulcere, cicurare, P. ciokam, Ge. Kirren, Kirre machen.
- Tzitalni, L. citare.
- Tzitera, L. cythera, Ge. Zitter.
- Tzitrom, L. citrea mala, G. Citron, C. Ge. citrone.
- Tzitvar, Ge. Zitwer, L. zedoaria.
- Tzitzoma, L. cinnnata coma.
- Tzofra, safarina, fantzilla, bog, kurva, L. meretrix, Ge. Zofe.
- Tzondra, tzodra, tzedefe, darotz, zeke, cento, I. czundrav, *lacer* S. czundravi, Ge. Zunder, fomes exfrustulis telae combustis.

- Tzop, tzap, tzapf, L. cesaries, Ge. Zopf.
- Tzomb, L. femur, It. zampa, pes.
- Tzubák, tzubók, I. chubak, *labeo*, *labrosus*, zubak, dentatus.
- Tzudar, Se. szudar, *sudarium*.
- Tzukhaus, I. domus correctoria, Ge. Zuchthausz.
- Tzukur, nádméz, L. saccharum, Graec. sacchav, Pe. schakar, suker, Malayce, dschaggrie, ab hac natione omnes reliquae nomen et rem accepere, I. czukor, Ge. Zucker, C. zukr, Ga. sucre, It. zuccaro, Ang. sugar Hisp. acucar, V. zahár.
- Tzurukkolni, Ge. Rücken.
- Tzula, tzele-tzula, L. sarcina, C. zula, Se. tsulki, *calceamenta*, R. tsulok, *tibiale*.
- Tzövek, oszlop, kemény-hidláb, istáp, L. columna, sudes, P. człowiek, *vir quadratus*, *robustus*, B. tzvok, Sl. tzvik, Ge. Zweck.
- Tzölönk, le-függő tzifraság kalpogrol, Tur. tselleng, tsilling.
- Tzün, sajtár, L. situla, S. czün.
- Tök, L. cucurbita, R. D. tikva, tikvy, tiqua.
- Töke, tönkö, L. truncus, stipes, sudes, Ge. der Stock, plur, die Stöcke, B. tyk, tykew.
- Töltésér, L. infundibulum, Vi. totsier, V. tolcerio, I. tochtel, S. totsár.
- Tömlö, L. tumulus, mensura frumentaria, Siculis et Melitensibus usitata *tomolo*.
- Tömlöttz, L. carcer, R. temnitza, temni, *tenebrae*, D. tamnitza, temni, *tenebrae*, D. tamnitza, C. temnize, Sup. sax. temnitz, V. temnitzia.
- Tönköly, tenkely, L. spelta, zea, Ge. Dinkel, Sl. tyenkel.
- Tör, török, L. pugio, B. tulich.
- Töröm, L. tero, C. terem, Se. tertije, töré.
- Törköly, maláta, mont, L. vineum, D. torkuul, *torcular*.
- Törö, reszelő, ráspolý, L. lima, R. terka.
- Törteni, L. tergere, R. tereti.
- Törpe, L. turpis pigmaeus.
- Törtöly, L. turtur.
- Törvény, L. lex, Pe. Heb. torah, Törbény, töribunal, tribunal.
- Törtsvára, B. tvrz, R. tverzsa, castellum.
- Törzsök, L. stirps, caudex, truncus, I. terchek, Chr. tertsek, It. torso, statua truncata.
- Török, L. turca, R. turok, Ge. Türk, Ga, turque, S. B. turek, a' Tinodí verseiben *turka*, Byzantini dicebant *turkos*.
- Törölköző, törölő, Se. sztiralka, Wischlappen, törölöm, Se. sztiraju.
- Tünemény, a' mi az elménkbe tünik, Graec. enthümea, cogitatio.
- Türkös-kő, Ge. Türkisstein, Ga. turquoise.
- Tüstént, Ge. Geschwind.
- Tüz, L. ignis, Hebr. iüzzat, tuzat, Pe. tuz.

U.

- Uda, udo, odu, L. cavum arboris, Ge. Öde, B. udolj, Se. udol, *vallis*.
- Udvar, L. curia, D. dvor, otvor, R. dvor, S. dvur, Hebr. iddar, area.
- Udvári, urfi, L. curialis, R. dvorjanin, dvorjan, *nobilis*.
- Udvarnok, R. dvornik, der Hausknecht.
- Ugar, L. vervactum, R. ugar, P. ugor.
- Ugarolni, L. arare, R. ugarity.
- Ugorka, L. cucumis, D. vgorka, R. oguretz, Ge. Gurke, B. okurka, vokurka, I. ugorka, vugorek, uhorka.
- Ugrálás, tántz, játék, L. tripudium, D. uzigranije, I. igra.
- Ugrani, L. saltare, I. igrati.

- Ügrántsolo, tántzolo, saltator, Se. Ugráts, I. igralaç.
- Ugrom, tattzom, L. ludo, salto, I. igram-
- Ugron, L. ugrinus.
- Ujmedi, Ge. Neumodi.
- Uj, ujjom, ujjaim, R. djuim, *pollex*.
- Umbra, umbrella, paraplä, ernyö, It. L. umbra, umbrella.
- Undok, motskos, lutskos, nedves, L. undosus, inundatus.
- Uniformis, Katona-mondér, L. uniformis.
- Unni, L. fastidire, S. unovati.
- Undorodom, ondorodom, L. averfor, horreo, I. odorjavam.
- Undorodás, ondorodás, L. horror, nausea, I. odorjaványe.
- Unitárius, L. unitarius.
- Unikornis, L. unicornis.
- Universitás, L. universitas.
- Unoka, L. nepos, R. vnuk, B. I. wnucka, D. unúkaa, P. wnuk, C. unuk, Ge. Enkel.
- Ur, L. dominus, primus, senior, Ga. seigneur, Ge. Ur-ältern, Urheber, Ur-sprung, Ur-sache, B. urad, vräd, aurad, *officium*, *manus*, *senatus*, C. uredn, dignus, V. vrednik, vernik.
- Uradalom, uralkodás, hivatal, tiszt-ség, B. auredlnjk, *officialis*.
- Urak, uralkodók, nemesek, B. uredlnicy, neywissy auredlnicy, magnates.
- Uraság, nemesség, L. nobilitas, B. uroznost, vrozenost, C. urednost.
- Urbárium, L. urbarium, Ge. urbar, cultus.
- Urfi, L. filius nobilis, B. urozeny, uro-zyn, vrozeny.
- Urok, hurok, L. laqueus, I. vuroki, *fascinum*, C. urag, *daemon*, Kalm, oorga, R. arkan.
- Urus, orvos, kuruzslo, L. venefica, S. vrats, vratsaritzä, Chr. vras.
- Uruslem, kuruzslo, orvoslo, varázslom, L. fascino, I. urecchi, S. vrasiti.
- Uzito, ösztönözö, L. stimulator, Se. poduszitel.
- Uzítani, L. immittere canem, D. uzkati.
- Ut, L. via, Se. put, D. puut, R. puty.
- Utazni, L. viam carpere, D. putovaty.
- Utolso, L. ultimus.
- Utsu, otsu, L. reliquiae frumenti, Sl. otsu.
- Uttza, L. platca, C. uleze, D. vli-tza, R. ulitza, V. ulitze.
- Uzsikálás, R. uzsinka, die Grimasse.
- Uzsora, L. usura, foenus, I. osura, S. uzera, B. uzilek.
- Uzsorás, L. foenerator, I. osurás.

V.

- Vád, törvénybe való szollítás, citálás, napoztatás, L. *vas*, *vadis*, főbenn járo dologbann valakiért kezés, *vadimonium*, kezesség, *vadari*, vádolni, kezesség alatt törvénybe adni, *obire vadimonium*, a' vád alól magát menteni, törvénynek állani, S. B. wáda, Tadel, vitium.
- Vad, L. ferus, S. divi, diva, R. wodni kachna, vad kátsa, vízi kátsa, Ge. Wald-Ente, Wilde-Ente.
- Vadás, *Vadasch*, bey den Tscheremissen, sind Waldteufel, die über Wald und Wilden gebieten, die Jagd verderben, oder beschützen.
- Vadász, L. venator, investigator, R. badacz.
- Vádolni, L. accusare, D. oszvadit, V. szvadit, szfadit.
- Vadotz, L. lolium, Ge. Wildweizen.
- Vágás, kerékvágás, L. orbita, I. vagase.
- Vajda, Alt. Slaw. wojewoda, nunc wojwoda, wywoda, L. gubernator, R. vojevode, V. vojvodu,

D. voyvoda.

Vajtiko, molnárrok, vámvevő, mértékjek, meritő edényjek, V. voutyiko.

Vaj, olaj, L. butyrum, oleum, C. vajle, ojlé, olje, I. Olaj.

Vajas, vésés, mettzés, Se. vajaniye sculptura.

Vájo, metztző, véső, L. scalprum, S. vajalo.

Vájom, metztzem, L. sculpo, S. vajaju.

Vákátzio, iskolai tanítás szünete, L. vacatio.

Vak, L. vacuus, visu vacans.

Vakaradj, L. apage, It. va carogna, na garogna.

Valag, L. vagina uteri, Se. vlagalistse.

Válét-mondani, L. vale dicere.

Vállasztás, L. electio, Ge. Wahl.

Vállasztani, L. eligere, Ge. Wählen, B. voliti.

Vallom, L. fateor, I. valujem.

Vallomás, vallás, L. fassio, professio, I. valuyanye.

Vállyog, later-incocetus, S. válek.

Válu, tekenő, L. alveus, Se. valov, V. valo, B. walow, S. valou.

Vám, L. vectigal, portorium, gabella, Pe. wam, I. vam carina.

Vándor, L. peregrinus, Ge. Wanderer, Angl. wander, Svec. wandra, C. vandram, It. andare, andra, B. wandrownik. Vandalus.

Vándorlani, L. peregrinari, S. vandruvati.

Vanna, L. vannus, Ge. Wanne.

Vány-mány, ez a' végzés modja a' Tsehektől ragadott réánk, példák ezek: kostovány, kostolmány, kostolás, merenij, méremény, mérés, forowanj, furmány, feitoranij, fingálmány, költemény, birmovenj, bér málmány-lás, voszkovanj, viaszolmány.

Ványolni, Vin. valcati, Sl. valc buvati, R. valjaty, Ge. Walken, Ványolo, Se. valjalnja, Ge. Walkmühle.

Vánkos, L. cerrical, B. I. wankus, C. vajkshenza.

Ványadni, I. Fonnyadni

Vár, L. arx, fortalitium, Kolosvár, Fejérvár, Segesvár, Kapus-

vár, Földvár, Ujvár, Óvár, Váralya, Várhely, Fellegvár, Törtsvár. Sue. warja, warn, castellum, fortalitium. Apud scriptores veteres, G. vard, varta, sign. Schlosz, Burg, Island, vard, warte, significabat in medio aevo, turris, observatorium, specula. Apud Jornandum significabat var aquam. Var Chuni, vocabantur olim principes Hunnorum. Lapponice, wara, ware, wari, mons, hinc nomina montium in Lapponia, Nasawaari, Keidtkiwaari, (ketskévár) Cardawaari, waissa-waari, (vasvár), atjiakwaari, (atyákvára) fierrowaari (fejérvár). Apud Indos, tranquebar, malabar, nikobar, quasi nikovár. In Persia nomina locorum, urbium, manavar, sinavar, fanavar, tschonavar, ahvar, Persice bara. D. varh, vertex, I. varh, cacumen, fastigium, culmen, pinna, summa, S. B. varta, vartuvati, varuvati, custodire, varch, verch, vrch, mons, ubi olim arces unice erigebantur.

Var, L. verruca, Ge. Warze.

Várad, op. et castel. Hung. S. B. urad, aural, officium, munus, Ge. Wardein.

Várás, L. expectatio, Se. varjanije.

Varázslás, L. fasciatio, R. vrazsca, vorozsenije, S. varazenj, I. urecenje, S. vivrasa.

Varázslo, kuruzslo, boszorkány, L. saga, venefica, Se. R. vorozseja, D. vráscki, vraxij, uruxalaz, diabolus, I. Se. vrats, vratsitel, medicus, Se. vratsaritz, D. csarnovik, I. tsaravka, incantatrix, I. vrasgalica, Ch. vros, modicus.

Varázslók, bűvölők-bájolók, L. incanto, R. vrazsu, vorozsu, I. urrechi.

Várda, várta, L. specula, Ge. Warte, Wart-Thurn, R. warta, I. Vár.

Varga, L. cerdo, sutor, S. varga. Varju, L. cornix, D. vrana, R. vorona, voronka.

Várni, L. expectare, Ge. warten.

Vármegye, L. comitatus, I. varmegya, V. varmedzsie.

- Várok, vársz, vár, Ge. warte, warteszt, wartet, *várt*, gewartet.
- Város, L. civitas, D. varos, város, városca, I. varas, *suburbium*, S. varta, Ge. Warte.
- Varsa, vörzse, L. nassa, sarena, varzsa, vész, D. varsa, R. versa, R. versa, E. wrsse, wrsz, P. wirssa.
- Vartyogni, L. coaxare, Vi. verkati, verketati.
- Vas, L. ferrum, Pe. baz, R. gvoz, I. gvozdje.
- Vásár, L. nundinae, T. R. P. bazár, D. Se. pazár, I. vashar, Pe. vásár, Ar. basar.
- Vásárló, kereskedő, L. Mercator, I. pazár.
- Vásárnap, L. dies solis, Turc. bazargun, R. voszkreszenje. Vásárnap, mellyen a' templomba gyűlt népek vásároltak.
- Vásárolni, L. mercari, Se. pazarity, hinc: pazérolni, dilapidare.
- Vastag, L. vastus, vasta.
- Vaszok, fészek, visko, iszák, L. nidus, canistrum, mantica, B. P. wacek.
- Vászon, L. tela, Turc. bez, B. obzszajen, textus, Ge. Weissgewand.
- Vatka, pállinka-ajja, R. vodka, L. vinum adustum.
- Vatsora, L. coena, S. vecera, R. vetser'a, I. Vetsernye.
- Vatsoráló-ház, L. coenaculum, B. weceradlo, I. Vetsernye.
- Váz, L. terriculamentum, Pe. was, bas, P. waz, kigyo ijesztő.
- Vátz, uros, Hung. Ge. Waitzen.
- Védel, védelem, fedél, Ge. Wedel.
- Védelmesni, Ge. Wedeln.
- Vég-posztó, L. volumen, Sl. vijek, glomeramen.
- Veder, vider, L. urna, situla, R. vedro, viedro, B. wedra, G. vedr, D. vidro, Gr. hydria.
- Vederke, L. urna parva, B. wederce.
- Vég, L. finis, B. I. vek, aevum, D. vjec vjecnos, aeternitas.
- Veksa, boszszantás, L. vexe.
- Véka, L. metreta, S. velika mettza velká, Va. vike, jike.
- Vekszel, Ge. Wechsel.
- Velentze, L. venetiae, D. bnetczy, Ge. Venedig, It. venezia.
- Vemhe, L. equulus, Raes. ohme.
- Vendég, jövendék, L. advena.
- Venike, L. vimen, I. C. vinika, venchi.
- Ventsel, B. wencek, I. vénchecz, *corolla*.
- Ventzel, L. venceslaus.
- Venus-haja, L. capillus veneris.
- Vénült, fonnyadt, L. flaccidus, D. vvenul.
- Vénülök, L. senesco, I. veñem ovenujem. marcesco.
- Vér, vir, L. sangvis, vérség, consanguineus, Pe. wir.
- Verbuálni, L. milites allicere, Ge. werben, B. R. werbowati.
- Verbunk, Ge. Werbung.
- Verdeni, L. vernare.
- Verdigáj, kifeszített szoknya, Ga. vertugade.
- Veréb, L. passer, R. vorobei, V. vrahgyi, S. D. vrabáz, P. wrobel, S. vrabec.
- Verétze, L. cancelli, S. mreze.
- Veres, Turc. vüris.
- Verni, L. verberare.
- Veronika, L. veronica.
- Vers, L. versus, Ga. Ge. Vers, B. verss.
- Versengeni, L. versibus alternis invicem contendere, altercari.
- Verőtze, L. portula, S. dvertzc.
- Vese, L. ren, vesica, hojag, melybe a' vesénn keresztül szűrődik a' vizellet.
- Vész, L. nassa, Vin. vesz.
- Veszprim, Le. Weiszbrun.
- Vesztő, varázsló, boszorkányozó, L. incantator, B. wesstec, westénj.
- Vesztés, L. incantatio, R. bjesztensztvo, vjesztensztvo.
- Veszsző, L. vimen, virga, D. vész.
- Vetéllő, L. liciatorium, D. vratillo, vitel.
- Veteredni, peshedni, tsámporodni, L. veterascere.
- Veternye, L. matutinum officium, tenebrarum, missa nocturna, sacrificium tenebrarum, I. Vetsernye, S. utsernya.
- Vetsernye, L. vesperae, officium,

- vespertinum, R. vetser, D. vecera, S. vecierna, Se. vetsernja.
 Vetsernyei, estvéli, L. vespertinus, D. vecérgni.
 Vetzek, fitzko, derék legény, P. czlovieczek, Ge. Kerlchen.
 Vezeték, vezatak, auriga, Se. vozsately, B. vozatag.
 Vezetni, L. ducere, vehere, C. D. voziti, Se. provozti, B. vezti, D. vezeti, suscipere.
 Vezér, L. dux, Turc. vezir, Ge. wisir, Suec. vise, C. vishar, D. vozar, remex.
 Vezető, L. ductor, I. wozecz, wozitegl, Se. voditel, D. vodic, P. wodz.
 Viadal, vij, baj, L. lucta, voj, vojna.
 Viaszk, L. cera, B. P. R. voszk, voska, D. vossak, Ge. Wachs.
 Vidám, vigyázo, szemes, P. vidam, *saepe videre*, I. Vidor.
 Vidék, vity, ügy, ügyelék, ügyelés, figyelem, B. I. Vid. das Augemerk, S. vidiek, D. vijd, *visus*, P. vidok, Aussicht, Prospect, B. vidijk, comitatus, Hátizeg vidéke, Ge. Gegend.
 Vidimálni, korámizalni, L. vidimare, coramisare.
 Vidor, vigyor, vigyori, vigyorgo, vidám, vid, vig, virgontz, L. vigor, vigorosus, vividus, vigil, vigilans.
 Vidra, L. lutra, D. B. P. R. E. vidra, viedr.
 Vig, L. laetus, Ga. vigoreux, vigorosus.
 Vigyázni, quasi vidéázni, a' videre, vigilare, V. a védé.
 Vigyelés, ügyeles, L. vigilia, visus, attentio, D. vidénye, dititi, I. vigyen, vidjeti.
 Vigyorgani, L. videre, videndo, videre, I. Vidor.
 Villa, L. furcella, C. D. ville, R. vilka, vili, B. widle.
 Villámlás, L. fulgur, Syrjenice, vilánya.
 Vinkulum, L. vinculum.
 Vinnyogni, hinnyogni, L. hinnire.
 Vintz, Op. Trans. S. vinz, venus, lascivia.
 Vintzellér, L. vinitor, Ge. Winzer, B. wincaur, S. vincur, I. venczérin.
 Vintze, L. vincentius.
 Viola, L. viola, Ge. Veilchen.
 Virág, L. flos, Hebr. pherach.
 Viraszto, L. vigil, I. virosztov.
 Virasztom, L. vigilo, I. virosztujem.
 Virgontz, L. virens, vividus, vigen.
 Virgázní, virgásolni, L. virgis caedere.
 Virgula, vonás, L. virgula, comma.
 Viritri, virulni, L. virere, virescere, vividescere, vernare.
 Virits, L. virus betulae, S. brets.
 Virtus, derékség, L. virtus.
 Visitni, L. hinnire, I. visciti, visiti.
 Visko, L. tugurium, S. vieska.
 Viszem, L. veho, S. vezem.
 Viszont, L. vicissim.
 Vita, L. vitae discrimen, pugno, lucta, certamen, contentio, disceptatio, Bitva, pugna.
 Vitéz, L. heros, vitalis, D. Se. vitéz, B. vitez, C. wytes, V. vitézu.
 Vitorla, Ge. Wetterhahn, D. vitaar, *ventus*, Wetterleilach.
 Vitzé-király, vitzé-ispány, L. vice rex, vice comes, vices gerens.
 Vitzogo, katzago, L. cachinans, I. vischechi.
 Viz, L. aqua, Tatar, vezi, vit, vüt, Cimbr. wazer, Teutonice, wuazer, Frisice, wadzer, Ge. Wasser, S. voda, Mokschanice, wed, Goth, wat, Island, Sved, watu, Angl. Hol. Anlice, water.
 Viza, L. huso, S. I. viza, S. wyza, B. wyzyna, C. visena, Turc. usun.
 Vizezni, L. mingere, Ge. wischerln.
 Vizsla, L. canis sagax, I. vizsla, visgel, P. wyzla, C. visla, B. wyzle.
 Vizslás, petzér, L. canum custos, D. vixglar.
 Vizsgálni, vizsláskodni, L. visitare.
 Vizsgáló, vizsla, L. canis sagax, odorus, I. visgjal, visgel.
 Vivni, vini, L. vividum, alacrem, pugnacem esse.
 Vlad, pag. Trans. B. wladati, dominari.
 Vladásza, vlegyásza, Kalotaszegi

hires havas, melly a' többeken dikke, I. vratika trava. C. uratizh-
 uralkodik, magassabb tetejével, Votum, votizálni, L. votum, vota.
 B. wladati, dominari. dare.
 Vlegyásza, I. Vlasza. Vukli, haj-fodra, Ga. boukle.
 Vradits-koro, L. tanacetum, D. vra- Volgy, L. vallis, Pe. wadi.

Z.

Zab, L. avena, D. zoob, Se. P. I. zob.
 Zabállás, telhetetlenkedés, L. voracitas, R. zabavlenije, delectatio, Lust an etwas.
 Zabállás, L. admodum edax, vorax, Graec. zaboros, zabros.
 Zabállók, L. ingurgito, S. zsabaju, Sl. B. zobati.
 Zábé, kapu-záhe, kapu-fél, R. zapor, fulcrum, zabor, die Abföhlung.
 Zabola, L. frenum, S. zubadlo, a voce zub, dens, Se. zsvali, D. xvalo.
 Zafir-kő, L. saphirus.
 Zagon, pag. Trans. D. zakon, lex, B. zagon, ein Beet im Felde, im Garten.
 Zágor, pag. Trans. D. zagorszki, transalpinus, zagor, post montem, zagora.
 Zajogni, zajgás, B. zajgkati, haesitare, lingua, D. zalajagne, latratus, zajedno.
 Zakatlok, zakatlás, L. strepo, Se. stsukot stsukotja, B. zajkati.
 Zaklatni, nyomorgatni, kinzani, D. zaklati, iugulare, zukletja, iusiurandum, S. zakladati, onerare.
 Zalatna, Op. Trans. B. zlato, aurum.
 Zalog, L. pignus, V. zolog, R. zalogh, B. zaloch, C. saloga.
 Zalogos, kezes, L. pres, R. zaloznik.
 Zalogosítani, L. impignorare, R. D. zalozsiti, V. zolozi.
 Zamantz, L. smalta, V. smaltz, zumáltiu, D. xomalcze, S. zamazati, incrustare, omaz.
 Zápor, Ge. Platz Regen, R. zapor, bauch Zwang, midőn úgy megyen az has, mint a' zápor, hasmenés, S. saporni djest.
 Záp-tojás, L. ovum putridum, S. zaprdek.
 Záp-fog, L. dens molaris, B. R. sub, P. zab, Sl. zadni zub.
 Zár, zává, gátlás, L. obex, D. zavor, C. B. P. zavora, repagulum, Se. tapor, zatvor, B. zavrenj, Sl. závor.
 Zárom, zárni, L. claudio, S. zawjram, R. zarity, B. zawrti.
 Zászlo, L. vexillum, siparium, R. zaszlön, zaszlönka, P. zaslona, Vorhang, S. D. zastor, zasztava, V. styéva, S. zezlo.
 Zászpa, L. helleborus, L. zaszpa, I. zaszpan, narcoticus.
 Zátöny, gázlo, tsekély, rév. L. syrtes, I. zaton, portus, sinus receptaculum, B. zátoka.
 Zatskó, Ge. Säckel, L. saccus.
 Zavarat, zavarás, zavarodás, szé-
 dülés, kábulás, L. vertigo, I. zaver-
 tenje, zavertitza.
 Zavarék, L. hominum collectio et adunatio, L. zava, vid. Du Fresne Glos. Paris, 1736. pag. 1793.
 Zavaritni, L. turbare, Vin. zvirati, B. zavariti.
 Zavarni, L. commiscere, confundere, R. zavality, obruere, cumulare, I. zavalývám, luto conspurco, volvo in luto, S. zavariti.
 Zeke, L. sagum, Mogol. czege.
 Zeller, Ge. Selli.
 Zemes, írha, lágy-bőr, L. aluta, Ge. Semisch, Leder, B. zamijss.
 Zeng, zengés, zengős, L. sonus, sonorus, Graec. ziggos, zingos, sonus, stridor, B. zen, Sl. zuniti.
 Zettel, szék, L. sedes, Ge. Sessel.
 Zilah, zilaj, Oppid. Trans. Thrac, zilai, vinum, vid. Thunman Untersuchungen, p. 338. I. silaj, patria, B. zjla, vena.

- Zimanko, S. zyma, hyems.
 Zivatar, szél, lehellet, L. ventus, tempestas, R. zima, hyems, Pol. zywota.
 Zivánkozni, divánkozni, Turc. divan, consilium.
 Zimony, L. zemlin.
 Zlot, izlot, forint, L. florenus, V. zlot, R. zoloto, aurum, Ge. Gold, Gulden, florenus aureus, I. Forint.
 Zofa, kanapé, L. conopoeum, Ga. Ge. Sofa, I. Kanapé.
 Zoltán, pag. Trans. Turc. szultán, caesar, I. zlotan, ferreus.
 Zolyom, L. retusolium.
 Zondirozni, spionirozni, Ga. sonder, Ge. sondieren, zondirozzák, meg mérik a' borbélyok a' sebek mélységét.
 Zongora, egy muzsika neme. Vogul, schongurt, eine art Zitter, mit sechs Saiten.
 Zovány, nomen pagi in Trans. I. Savanyu, Timso.
 Zsák, iszák, L. saccus, Hebr. sak, Gr. Sakkos, Ge. Sack, Ga. sac, C. shakl.
 Zsákolom, zsápolom, megbotolom, L. fustigo, I. schyap, fustis, baculus.
 Zsákmányolás, L. expilatio, Ga. saccagement.
 Zsalugatter, Ga. jealousy, Ge. Schalgatter.
 Zsaluzia, féltés, L. zelotypia, Ga. jealousy.
 Zsálya, L. salvia, G. salwey, R. salfeja.
 Zsamba, zsamba-lábu, zsambáskodo, támbáskodo, It. gamba, pes, Ga. les jambes, It. cavallo inciampato, zsambáskodo ló.
 Zsámoly, gyámol, L. scabellum, Ge. Schemel.
 Zsana, zsanolo, zsimbelő-aszszony, L. mulier jurgosa, R. zsená, P. zsona, Pers. zanka, mulier.
 Zsarno, locus, Trans. R. zsernov, mola trusilis, D. zarno, acinus.
 Zsarát, zsarátnak, parázsa, tüzes hamu, L. favilla, V. zsáre, Hebr. szaraph, combussit, Sl. ohen zseravi.
 Zsarolni, kötödni, veszekedni, L. jurgari, R. zsaloba, quaerela, D. csara, veneficium.
 Zseb, L. saccus, R. zjeg, Se. zep, Turc. dschib, C. shep, D. xep, Ge. Schub, Sack.
 Zsellér, L. inquilinus, colonus, S. seller, Ge. Siedler, R. zsiletz, I. selyar szeljan.
 Zsemlye, L. simila, I. semlye, B. zemle, ziemle, Ge. Semmel.
 Zsemling, szemling, L. salmo, Ge. Salm.
 Zsendely, L. scindula, scandula, zsendely, Sl. Sindel, Ge. Schindel, I. sindol, C. shinkel.
 Zsenditze, ordával elegyes savo, S. zsentsitza, S. sinccica, V. zsingyitze.
 Zsengélés, pergelés, röstölés, Pizsgoltz zsengélés, das Sengen des Spieszglanzes.
 Zsenge, L. primitiae, S. zseinje, tsirázik.
 Zsibo, nomen pagi in Trans. zsi-bongo, nyüsgő, serény, fúrge, fura, Se. zsivo, vividus, B. zwon, campana, zivongás.
 Zsida, dsida, lántsa, R. dsid, zsid, Turc. dzida, I. sida, lancea.
 Zsido, L. judeus, P. R. S. zsid, B. zid, Hb. iehudi.
 Zsigmond, L. sigismundus.
 Zsilip, seléb, L. alveus molendini, R. zsolub, S. zleb, D. xlib.
 Zsimb, L. jurgium, R. zsaloba, D. himbeniza, zsimbes aszszony.
 Zsimbes, D. himben, subdolus, vaffer, V. gingassu, gimbesco.
 Zsinat, L. synodus, senatus.
 Zsindely, I. zsendelv.
 Zsir, L. unguen, R. zsir, Graec. stear, sebum, sebum, Ra. zsinost.
 Zsitár, zsitár, marha-hajto, V. zsitáru.
 Zsivány, tolvaj, lator, kaloz, or, haramia, lopo, foszto, latro, B. zwany, loquax, D. zwani, loquacitas, I. zavianje, alulatio, zenebonás, lármás zshiványok, S. sivak sivavi, pediculosus.
 Zsizsik, L. curculio, Sl. zszizsik.
 Zsobrák, fősvény, szükön-élő, L. parvus, B. P. zebrák, mendicus.
 Zsofia, L. sophia.
 Zsold, L. solidum, Ge. Sold.
 Zsoldos, L. solidarius, Ga. Soldat,

- Ge. Söldner, solido nummo conductus.
 Zsolja, solya, L. solea, Pe. salu.
 Zsombik, motsáros helyekenn találtató gyökerez szövévényes nád, sás bokrok, L. radices arundinis, et cannae constipatae, Ge. Sumpf, S. szabnik.
 Zsoltár, L. psalterium, B. zaltar, I. soltár, D. psaltjer.
 Zsufa, leves, L. jusculum, Ge. Suppe.
 Zsuk, pagus Transil D. xuk, jun-
 cns, zsup.
 Zsúp, kéve, L. manipulus, S. sup, Ge. Schap, V. Vin. znop.
 Zsuzsak, buza-féreg, L. curculio, I. sisek, D. xixik, zsiszik.
 Zsuzsánna, L. susánna.
 Zubbon, L. vestis, Turc. zubhon, Chr. zebun.
 Zugás, zengés, L. susurrus, hom-
 bus, D. zuug.
 Zuppan, leves, zsufa, L. jusculum, succus, Ge. Suppe, Ga. la soup-
 pe, Ang. sop, sup.
 Zuz, L. ventriculus avium, S. zu-
 zik, B. dzaludek.
 Zuzmaráz, zuzmara, L. pruina, fri-
 gus, D. B. mráz, B. zeyma, *hyems*,
 si componatur, zeyma-mraz fit
 zuzmaráz, P. mroz, R. maroz,
 mroz, hinc, *maros*, R. zamer-
 zatz, zuzmaráskodni, bé fagyni,
 R. zamerzanie, punctum gla-
 tiationis, P. zamroz, B. zmrz-
 nauti, congelatiare, S. mráz, mroz.
 Zöld, L. viridis, B. zeleny, R.
 zeleni, P. zielony, D. zelen, zali,
 R. zeleny, *zöldség*.
 Zömök, izmos, L. robustus mas-
 culus, B. zimek.
 Zördit, D. szardit, iracundus, zör-
 gö morgo.
 Zörög, L. murmura, mussita, Hebr.
 scherok, sibila.
 Zörögök, L. pulso, Hebr. schorek.
 Zűrzavar, L. confusio, Ge. Wirr-
 warr.

Ü.

- Öbliteni, öblinteni, L. obluere, D. obliti, S. obliaty.
 Öblös, hasas, kerekded, mellyékes, L. teres, rotundus, globosus, concavus, B. obbé, I. obli, V. oblu.
 Öblösíteni, öblössé tsínálni, I. oblit-
 ti, V. a-obli, L. obliquare, obli-
 quum facere.
 Öböl, kerektség, hasasság, kanya-
 rodás, kavarodás, kerület, L.
 sphaera, globus, curvatura, con-
 vexitas, sinus, bliquitas, I. oblica.
 Ökör, ünő, L. bos, iuvenus. kalm,
 uker, une, Hebr. bakar, scythice
 ökör, Tsehuvaschice, wükör,
 Mogol, ucker, Tu. öküz.
 Öl, L. ulna, sinus, Tur. el, Ge. Elle.
 Ölyv, L. milvius, Pe. alwe, Se.
 piljuk.
 Öreg, L. senex, Chald. orách, lon-
 gitude, quasi longitudo dierum,
 Aethiop, aragari.
 Ördög, L. daemon, C. urag, I. vrag,
 Pe. ardaw, Se. tort, (ord, örd.)
 Örlő, rezsnyitze kézi malom, R.
 zserlo.
 Örmény, L. armenus, Turc. I. er-
 mení.
 Örvény gyüker, L. inula, D. oman.
 Örök, örökség, L. patrimonium,
 uriku.
 Öspörös, I. Esperest.
 Ösz, L. canus, Pers. az, as.
 Ösz-haju, L. canus, P. oziwaly.
 Ösz-rabata, R. oszennaja rabata,
 labor autumnalis.
 Összel, öszönn, L. per autumnum,
 R. oszen, D. veszen.
 Öszülni, L. canescere, B. ossediwm,
 P. oziwice.
 Ösztön, ösztöke, L. stimulus, pa-
 lus veru. aculeus, S. oszten, D.
 osztan, S. B. osten.
 Ösztöke, L. stimulus, S. sztik.
 Öszvér, számár-hajto, B. D. oszlár,

L. mulio, Pe. aster, aszhar, oszter. Öts, ötsém, L. frater, Hebr. ach, Mogol, acsie, B. ogce, Vetter. Ötves, öntves, ötvös, öntvös, a Komjáti Benedek 1535dikba nyomtatott Sz. Pál leveleiben, vagyon: Wettés, az az: öttés, vagy öntés, innen lett már az Öttvés.

Özveg, L. vidua, R. C. vdova, Se. I. udovecz, hinc hungaricum: odveez, advéz, ozved, özveg, D. udovac, B. wdovec, Ge. Witwe, It. vedova, Ga. veure. Özvegyülni, S. ozdoveti. Özön, L. oceanus.

Ü.

Ügy, vigy, vidék, ügyelő, ügyelés, figyelem, I. vigyen, visus, D. videnye, visus, viditi, videre, I. Vidék, vigilare.

Ük, L. proavia, Livonice, uck.

Ülő, öly, L. vultur milvius, D. pilu, P. kulik.

Ümeg, ing, L. indusium, Ge. Hemd, Gr. himation.

Ünő, tino, L. juvenca, Se. junio, junitza, kalm, une, Asiaticorum vacca, inek.

Üröm, L. absinthium, Ge. Wer-muth, ürmöt.

Ürü, L. uvervex, vervex.

Üstök, L. cima, Sl. stik.

Üszög, L. titio, D. szuugk, I. glav-na ugassena.

Ütlek, L. ictus, Sl. otlak, callus vulnus.

Üvölteni, süvölteni, L. sibilare, S. B. kviliti.

Ütni, üssek, L. laedo, laedam, C. usék, ictus.

Ütés, nyomás, nyomtatás, C. utis, typus.

Üveg, L. vitrum, V. újága, Gr. hyalos, hyalinus, vitreus color.

T o l d a l é k.

Méltonak tartám egy néhány Erdélyben szokásban lévő Székely Szókat ide ragasztani, mellyeket nagy részin T. Udvarhelyi Professor Karácson Sámuel Úr szives barátsága szedetett össze Székely Déákjai által. Nyelvünk művelésibe fáradozó Hazánk Fiai tudom jó szívvél által olvassák e' kis Székely gyűjteményt, mert ha minden vidéke két Magyar Hazánknak a' maga Provinciálismussait így fel kurhászná ; ugy hamar elkészíthetnők ama' rég várt Magyar Idioticont, mellyet oh bár még életembe végig olvashatnék, vagy kidolgozásába magam is segéd lehetnék.

Gy. S.

S Z É K E L Y S Z Ó K.

A.

Ángyom a' vizbe esik vala, ha meg ne ragadjam. Ezt a' ki, nem Székely így mondja: Ángyom a' vizbe esik vala, ha meg nem ragadom vala.

Ajfa, a' járom also fája.

Ahajt, ehejt, itt, amott.

Arányozni, irányozni.

Átani, valamibe magát belé ártani.

Ahétatos, áhitatos.

Arcza, orcza.

Ásétok, ásitok.

B.

Bárd, farago fejsze.

Bélfa, a' járomba fel nyulo fa.

Becze, járom becze.

Becze, elkényeztetett gyermek.

Bellérkedni, csereberélni, adni venni.

Berhe, tarto istrangot szorito szíjjatska.

Bodorogni, imit amot tévelyegni.

Bordicza, a' járom bélfája.

Bodon, vizes edény.

Bokáj, kancso.

Burduga, csorgo.

Buga, szem gojébissa.

Bogia, bagia, fiok, kalangya.

Burjadt, elburjánosodott.

Bolha, balha.

Bámulok, bávoszkodom, bámulok.

Barnétom, barnítom.

Börbecs, berbecs.

Borotva, beretva.

Barso, borso.

Bódog, boldog.

Berena, borona.

Befögök, bõfögök.

Bolcsu, bulcsu, búcsu.

Babo, guba.

Cz.

Czempel, gyapot serítés végett banyalitott kolbászocska, teker-csecske.

Czibre, leves.

Cziko-fa, czicza, cziczus, a' Pálma vasárnapi füz ágacska.

Czökör, szotyor, kosár.

Czenege, czinege.

Czondora, czondra.

Czudar, rongyos.

D.

Danes, mocskos, szennyos, szurtos.

Degedni, dagadni.

Denevér, vérszipo.

Déza, cseber, bodonka.

Deczka, doszka, deszka.

Degett, dohott.

Derekszeg, tengejhez ragasztja a' nyujtót.

Dihös, dühös.

Diszko juh, ifju juh.

Diszno, sertés.

Dudorgok, dödörgök, dedergek.

Duvasztani a' diot, héjjától megfosztani, Kovállik a' dio, mikor jól lefoszlik a' hijja.

Dusza, szalma zsák.

E.

Ebeg, rebeg.

Eke-kabala, gerendely, szarv, köldök, fej, nád. Mind eke részei.

Elő-ruha, karinceza, surcz.

Émetten, imetten, ébren.

Enyett, gyanánt, helyyett.

Enség, inség

Ergoja, gendeboja, boderga, együgyü.

Fss, és az eső.

Eszteke, eke része.

Esztena, isztina, juh fejő szín.

Embör, ember.

Eskeszem, esküszöm.

Estarang, istrang.

Esmég, ismét.

Éveg, üveg.

F.

Fak-szeg, ekét felemelő szeg.

Fakadni, fokadni.

Felhércz, szekér rudján keresztül tett rud.

Fenteregni, dölingezni, akadozni.

Fésű, füsű.

Fingeledni, banyalodni.

Festékes, szönyeg.

Fitogtatni, kérkedve mutogatni.

Firogont, pensum a' mennyit egy-szerre fonni kiadnak.

Fokán, vizes kártos.

Fottig, fogytig.

Fölségös, felséges.

Födni, fedni.

Fössing, fersing.

Föcsögni, fecsegni.

Fergettyű, pergettyű, a' szekér első párnáján forgo lapos fa.

G.

Gagya, lábravalo.

Galyho, tsákán.

Gendeboja, ergoja, noderga, együ-gyü.

Gernye, szikár, sovány.

Gocz-allya, pest-allya, kementze-allya.

Gog, kemencze.

Gyepű, határ-kert.

Gyér, ritka.

Gunya, ruha.

Guba, szarika, babo.

Gyartya, gyortya, gyértya.

Gyalánt, gyanánt.

Gyamor, gyomor.

Gugyi, pálinka.

H.

Hasajo, két gombojag fa, melyre a' fonalat és vásznat tekerik.

Hatolni, kigázolni.

Hatlo-szeg, a' rud végén lévő szeg.

Homgi, mikor pázsintot szegnek-fel valamivel.

Hon van, othon van.

Hirgit, puliczka főző fazék.

Hiboha, porzsolya, lágymatag, gyenge meleg víz.

Hiju, ház fedele ürege.

Horczogni, horkolni.

Hanyitni, hagyitni, hajtani.

Hedegű, hegedű.

Hajazat, héjazat.

Hedzem, hegyezem.

Hojszu, hoszszu.

I.

Ideg, olyan sziju, mellyel a' hámat bővíteni és szűkíteni lehet.

Igetés, ügetés.

Igyenes, egyenes.

Igyenlő, egyenlő.

Iha, szekérbeli léha.

Ihu, kitsufolo, kurjongato szó.

Ik-szeg, ék-szeg.

Inek, ének.

Izgágáskodni, mindenben hibát keresni.

Imetten, émetten, ébren.

Irem, öröm.

Iromlo, iromtatni, sebessen léptetni.

Itt, ittegyen, ott, ottogyon, ahajt, ehejt, ahon, amott.

Ifjutta, ifjantan.

Johok, juhok.

K.

Kakas-szeg, az eke gerendely végén lévő szeg.

Kamatolni, gamatolni, háynyi vetni.

Kapu-bálvány-zábé-láb-fél.

Karincza, elő ruha, surcz.

Kályha, csempe, kemencze.

Kaholy-fa, kemencze-fa.

Kakas-ülő, macska-fa.

Kárej, káré, karima, periphéria.

Kártos, kártya, dobonko, légej.

Kapni, lelteni, találni.

Kávét a' kutya, ugat.

Kéáltani, sikoltani.

Kendő-szeg, fogas.

Kégyo, kigyó.

Kemencze, gog.

Kemencze allya, pest allya.

Kerek, kerék.

Kert-sátor-fedél-lésza.

Kerlány, esztendősbárány.

Késérem, kísérem.

Keckollo, gödölye.

Kévánom, kívánom.

Kied, kéd, kegyelmed.

Kidmőd, kemed.

Kisa-fa, kása-fa, mellyhez a' két

első lovak vono istrangiát kötik.
 Kimölöm, kéméllem, kiméllem.
 Hiszi, zabból készült étel.
 Kinn, künn.
 Kikiril a' kakas, kukorékol.
 Kokozza, áfonnya, fekete borsónyi
 édes gyümölcs.

Kolontos, együgyű.
 Kapaéz, kopasz.
 Hormány, eke vas fája, és hajo
 igazgato lapát.

Koritto, sajt.

Korso, kancso, bakáj.

Kozsók, guba.

Kotak-szeg, melly a' patingot meg-
 akasztja.

Koczogány, kurtékli, rövid fosz-
 lány.

Kovállik, lásd duvasztani.

Ködmöny, babó, guba, ujjas bunda.

Kötör, sajto, kelter.

Könyű, könyv.

Könyűd, könnyű.

Kölly, kell.

Köpű, kúpű.

Kujak, ököl, pugnus.

Kupa, ejtel.

Kunczogni, kunczolni, vinnyogva
 koldus modra kérti.

Kurjongatni, csufolodva azt kiabál-
 ni valaki után: Ihu!

Kut-gém-ostor, -gárgya, -kúpű.

Kucsma, csalma, sapka, süveg,
 csapicza, csápsza.

Kücsid, kicsin.

Küs, kis, maknyi, morzsányi,
 szikra.

Kügymöd, kegyelmed.

Küsdöni, küszködni.

Küvül, kül, kívül.

Künn, kinn.

L.

Lábas, három lábu röstölő, szil-
 ke, porzsolo, ráto.

Lábaskodni, valahova fel nyulni.

Láhatod, láthatod, láthadd.

Lapa, vápa.

Lapoczka, az ekébe.

Lássa-kied, látja kegyelmed.

Lajho, rest, tunya, málé, renyle,
 puha, dög.

Léha, a' melly a' nyujto alatt a' két-
 ágas végére nyulik. -iha, éha.

Lepény, béles.

Léju, liu, lija.

Lézzegek, lézengék.

Lics-pocs, higocska sár.

Lok, alanti hely, alatsan hely.

Lodítani, lödöríteni, lökni, meg-
 taszítani.

Löhető, lehető.

Löjtő, lejtő.

Lön, lén, leve.

Lugozni, szapulni.

M.

Maeska-fa, kakas ülő.

Máko, nagy anya.

Matolla.

Merekje, bugiácska.

Mejre valo, bunda.

Mie so, aprora morzsolt so.

Mormojálni, dongani.

Munkálkoszom, munkálkodom.

Mühely, mihely.

Mellyék, a' hosszsza nyúlo fonal
 a' szövésben.

N.

Nállink, nállunk.

Néhon, néhut, némely helyt.

Nemez, nyereg alá valo veríték fo-
 go vászon.

Nevő, nővő.

Nosza, adsza, adjasza, fogjasza,
 nesze, sürgető, siettető termi-
 natio.

Noverga, ergojo, gendeboja, együ-
 gyű.

Nömös, nemes.

Nyarkalok, nyargalok, járkálok.

Nyás, nyárs.

Nyáskolodni, feszengeni.

Nyebelegni, nebelegni, ondokolni,
 haszontalankadni, ügyetlenkedni.

Nyérő, nyirő.

Nyirom, nyirem.

Nyujto, székér dereka rudja, melly
 az elejit a' hátuljával egybe fog-
 lalja.

Nyuvadok, nyivadok, fulladok.

Nyössen, nyersenn.

Nem es kell, nem is kell.

O.

Ontok, a' vetéllő által keresztül
menő fonál a' szövésben.

Odv, odu, udu.

Ocsu, ucsu.

Undok, undok.

Onoka, unoka.

Onszolom, unszolom.

Ovulok, avulok.

Örgazda, az órnak, a' tolvajnak
orozmánnyát magához befogado
gazda.

Orhideg, lopo hideg.

Orszak, a' szánnak az a' nyele,
mellybe az ökör rud jár.

Ocsolom, Olcsónak tartom.

Ötalom, ottalom.

Örözni, örizni, örzeni.

Ökölnye, ökölnyi.

Örög, öreg.

Örv, nyak vas a' kutyán.

Ösmérem, üsmérem, esmerem, is-
mérem.

Öldözöm, üldözöm.

Östve, estve.

Öthető, önthető.

P.

Pankháló, pókháló.

Pajta, istálló, ól, kotyetz.

Palánk, deszka kertelés.

Pálinka, égett bor, gugyi.

Párna a' tengejen.

Pating, mellyel az ekét a' talyigá-
hoz foglalják.

Panya, pányvás kötél, hosszu kö-
tél mellyel a' lovat mezőn kipány-
vázzák.

Pazárlás, pazérlás.

Penét, penyét, penig, pedig.

Pest-mege, -allya, kementze mege.

Pipogyás, beteges.

Pislen, pitye, csirke, csibe.

Pejva, pojva.

Pesletni, ki 's bé hopistálni.

Perém, prém.

Pispek, püspök.

Pitymorodik, pitymallik, hajmallik.

Pityóka, krumplic.

Poroncsolni, parancsolni.

Poszkoneza, patkaneza.

Pőjhe, pihe.

Pör, per.

Pörzsölöm, perzselem, pergelem.

Puliczka, puiczka, tengeri, vagy
kukuriza lisztből főtt pép.

Pucok, puczik, kemencze mege.

R.

Rakoneza, rokoneza, rokincza, a'
tengej párnájából ki álló két fa,
melly a' lajtorját nem engedi két
felé dőlni.

Renyhe, rest, lajho, tunya, pu-
ha, dög.

Resta, rosta.

Részént, rész szerint.

Rideg, rüdeg.

Rokolya, fersing, olcso, vászon
vagy gyoles szoknya.

Rőjtöm, rejttem.

Rugaszkodni, futásba indulni.

Ruha, keszkenő.

S.

Sárig, sárga.

Satolni, sutulni, sajtolni.

Sajtalan, sóttalan.

Semerges, sömörgös.

Senyedeges, fekélyes, sebes.

Sekély, csekély.

Sétár, sajtár.

Sikkatyu, eke része, a' tézsojan
lévő láncz.

Sikolytyu, mellyre a' nyüst van fel
függesztve.

Siket, süket.

Simely, az első tengejen valo pár-
na, mellyen a' fergettyű fordul.

Sód, vagy cserepes serény, a' ke-
menczét tartó belső, tűz felől va-
lo köfal.

Somojgani, mosojgani.

Söpröm, seprem.

Sör, ser.

Sövény, veszső kert.

Suba, hosszu bunda.

Süldő, elő hasu diszno.

Surgye, dusza, szalma zsák.

Sutsu allya, kemencze allya.

Szarika, szür.

Szakítani, szakasztani.

Számítani, számlálni.

Szalu, horgasfejsze.

Számlik, szántodik.

Ságuldozoni, szerteséljel futkosni.

Szarabanka, bűdös banka, babuk. Tserény, a' parasztok pitvarának
 Selég, szelid. veszszöböl font padlésa.
 Szepetelni, szelleni pallani, hanyini Tsetleni, batlani, botorkazni.
 vetni. Tsév, tső.
 Szikár, gernye, sovány, szikkadt. Tsipor, tsupor.
 Szimatolni, bűzlegetni, mint a' kopo. Tsoda, tsuda.
 Szimboráló, czimboráló. Tsuklya, szür.
 Szugoly, szegelet. Tsöp, tsep.
 Szonnyan, szomjan. Tsörlő, melly tsöre tekeri a' fona-
 Szonkojodni, szontyolodni. lat, és e' tsöt teszik a' vetéllőbe.
 Szög, szeg.
 Szítyegetni, tsattogatni.]

U.

T.

Talabor, az a' kivésett kihornyolt
 fa, mellyet lejtön a' kerék talpa
 alá vetnek, hogy ne forogjon, de
 ne is kopjék. Ez a Szilágyba :
 kutya.

Támetalan, teméntelen.

Tán, talám, tám.

Tapicskálni, tapiskálni, tapogni,
 topogni.

Taraj, taráj.

Tatarazni, tatarozni.

Teéd, tiéd, tijéd.

Tége, tegnap.

Temem, tömöm.

Téréfa, tréfa.

Térgye, térde.

Tézsollya, tezsola, a' taliga része.

Tilinka, fűzfa haj furuja.

Tikmony, tyukmony.

Tulok, tino.

Torboncza, targoncza.

Törzsöltni, dörzsöltni.

Tövös répa, tövis répa.

Tü, tük, ti, tik.

Tságato, egy horgas fa taligán.

Tsámporodott, megkeseredett, sava-
 nyodott peskédi.

Tsanál, tsalán.

Tséálom, tsinálom.

Tsellembokozni, tétovázni.

Tsemer, tsömör.

Tsempe, kályha.

Tserge, pokroc.

Tserapes, kemencze.

Tsepesz, főkötő, tsápsza.

Undok, ondok.

Udor, tsürbe lévő gabonás hely.

Ünö borju, tehén bornyu.

Ürem, öröm.

Utoszor, utolszor.

Ürügy, irigy.

Üstök, haj-fürt.

Z.

Zajko, szajko.

Zapora, Zápor, szapora.

Zébé, kapu-fél, -oldal.

Zeke, szokmány, czondra, czedele,
 darocz.

Zomok, zömök.

V.

Vákány, vápa, völgy.

Vakogni, makogni, nyivogni, da-
 dogni, nyekegni, akadozni.

Váll, derek szorító aszszonyi ruha.

Vánkos, párna.

Vaskalán, vaslapát.

Vetéllő, melly az ontokot keresztül
 szövö a' mellyék fonalakon. Ezt
 hányja által, 's meg vissza a'
 Takáts.

Vetélkedni, vetni magát, hogy más-
 nál tehetősebb.

Veselkedni, valamin erőlködni.

Vislatni, ki 's bé nyargalni.

Viloja, viola.

Veternye, vetsernye.

Verejték, veriték.

S U P P L E M E N T U M.

- Bandali, ántsorgo, bahokás, táto-go, Turc. dgendali, bolond.
 Dömötzki, L. damascena.
 Fedél, fedel, I. Védelem.
 Gyaka, hegyes-fa, Grac. daka.
 Héroid, kikiálto, Ge. Herold.
 Islog, vékony pléh, Ge. Schlag.
 Kalák, pénz, mellyet a' tolvajt feladonak fizetnek, Val. kolák, I. Kaláts pénz.
 Kálvária hegye, L. calvaria.
 Kirié, lárma, Graec. kyrie eleison.
 Korba, kotsi korbája, kassa, Ge. Korb.
 Matza, szerető, Ge. Metze, Hure.
 Mor, vályog, égetetlen téglá, szárosztott sár, Ge. Morland, mostár.
 Nértz, háló, retze, aszszonyi munka, L. rete, Ge. Netz.
 Pita, pite, téjjel tojással készült sütemény, Val. pita.
 Pityoka, tsitsoka, L. helianthus tuberosus, Val. pitsots, pitots.
 Pót, potolék, szaporítás, gazdagítás, L. pos potis, compos compotis, potolni, gazdagítani, potentem compotem reddere.
 Suprálni, verni, rongálni, L. virgis caedere, donec vulneratio, et suppuratio sequatur.
 Szike, metző szerszám, L. sica.
 Szirt, szirtos kösziklás hely, L. syrtes.
 Tepsli, L. authepsa, hamar felforralható fazék.
 Tóka, fa harang az Oláhoknál, Val. tóka.
 Trétselni, Ge. tretschén.
 Tsuklani, L. singultire, Ge. zucken.
 Tsukni, zárni bé rantani, Ge. zucken.
 Tzirmolni, pirogatni, Ge. zürnen.
 Virits, kiszívárgott lév, L. virus.
 Zsákmány, L. praeda, Gal. sacca-gement.
 Zsimbelni, L. jurgari, Ge. Schimpfen.
 Ösvény, L. semita, Gal. chemin.

Sándor István a' Sokfelője XII-dik darabjában ezeket türhetetlen idegen szóknak nevezi, mellyeket én is bérekesztésül ide beiktatni méltónak tartottam.

Aer, ágálni, ájferozni, alliántzia, alliátus, ánslog, apellálni, ápri-
 kalni, áspis, ávándzsirozni, auírolni, bál, baléta, bászli, beretva
 bigót, biliárd, brilliánt, brillirozni, bukli, dekretom, dessert, diktál-
 ni, disputálni, diván, dostig, dressérozni, dupé, ekipázsi, ekippiroz-
 ni, eklézsia, emendálni, eszszentzia, fántázszérozni, fásli, fáslizni, fá-
 vorizálni, fektérozni, flangérozni, flatirozni, forszérozni, formaruha,
 fragmonta, fraktura, fránkózní, fráztzimmer, frisnadér, frizér, frizé-
 rozni, früstük, früstükölni, fürmendér, gála, garántérozni, gárda,
 gárdista, gargarizálni, gázsi, glászli, gránát, gránátéros, gránitz, gra-
 tulálni, gubernálni, gubernátor, gyesztálni, hadzsér, hellebárd, huntz-
 futli, hüvéter, inkvies, interkáfár, invitálni, jubilálni, kakálni, kami-
 zol, kámzsa, kanapé, kaput, kaszsza, kaszszérozni, kirié, kofítálni,
 kofium, konfekt, kontó, kontzért, koszperd, krabsálni, krápulás,
 kramzsálni, krátzolni, krokodilus, kugli, kukli, kokliko, kujon, ku-
 jonerozni, kupetz, kusolni, krásztli, kovászli, kviétálni, kvitántzia,

lájblí, laksálni, lármonya, lávérozni, lázsi, lektika, lemonádé, lemo-
nya, lénia, makula, makulálni, máutli, másli, máté, mátikos, maté-
ria, mélánbólíkos, metter, mina, minázni, minét, miniom, mirha,
mirtus, mismás, monstrántzia, murmotér, muskéta, muskotéros, nár-
tíziszszusz, náva, offerálni, opera, organista, originál, pagnéta, pa-
két, paléta, pallér, pallérozás, pallérozni, pántli, pántlika, papagás,
parádérozni, párdon, párdonnérozni, parérozni, páskvillus, pauza,
pácsi, pedánt, pekulár, pemzel, pemzli, pennavális, piksis, pilula,
piskóta, plágálni, plánta, plébanus, plébász, pomádé, pomagránát,
pomaránts, pompa, posztpász, potomra, povedálni, praktika, prédi-
kálni, prédikátor, prédikatio, próféta, prófétálni, prócessus, próces-
sio, prócédálni, provokálni, prózsálni, prózsmitálni, pruszli, puszli,
pulitzka, pulpitom, pudli, pumodli, pumi, pupa, purdé, purgálni,
purgátzio, purpián, putzorálni, rafinerozni, rajkó, ranzsérozni, ré-
dut, régálirozni, regnálni, rékli, rékognoskálni, rékommendálni, ré-
kruta, régula, regulázni, revánts, revántsolni, riszkérozni, rozma-
ring, salagvárdá, salugáter, selma, semling, setzel, sinter, spatzé-
rozni, spendérozni, spikinárd, stempely, stibli, stomp, strimfli, stu-
katúra, suba, subitza, surtz, suszter, szatska, szetska, szententzia,
szofa, szupé, szupérozni, szutenérozni, takszli, tálentom, tászli, té-
ka, teketória, derendótzia, telegráf, titulálni, titulus, tóga, togátus,
tonna, trakta, traktálni, tsokoládé, tútor, tutzet, tzejkház, tzélla,
tzirnamom, tzinterem, tzopf, tzukmis, tzupfolni, tzurukkolni, tzvé-
pak, uniformis, unikornis, universitás, vekszálni, vekszely, virgásol-
ni, virgázni.

E' következő szónak pedig ámbár eredetét ki nem találhat-
tam, de még is igaz Magyar szónak azokat nem találom.

Tsóré, húnyor, peszertze, falángatni, hernyó, kárpit, disznó,
bádóg, hinár, gyopár.

Nyomtatásbeli hibák.

Lap.	jobb v. bal Colum.	sor	Hiba	Jobbitás
Czim Lap.			HAHGU olvasd HANGÚ.	
III.			OLASOHOZ olv. OLVASOHÓZ.	
1	b. c.	8	rudicula	o. tudicula.
—	—	36	Abendraute	o. Abenraute.
2	—	4	Aku	o. Alku.
3	j. c.	5	Rentmeister	o. Rentmeister.
—	—	—	aretter	o. arreter.
—	—	10	arettiren	o. arretiren.
7	—	17	Besztektze	o. Beszttertze.
—	—	47	Kutajátska	o. Kutjátkska.
12	—	6	Kulimai	o. Kulimár.
18	—	4	Firnitz	o. Firnisz.
20	b. c.	25	hángo	o. hányo.
—	—	15	hajtrok rá	o. hajtok rá.
28	—	7	alsolvere	o. absolvere.
29	j. c.	40	Iskutusa	o. Iskutuja.
33	b. c.	4	quadva	o. quadra.
—	j. c.	15	tugurim	o. tugurium.
34	b. c.	3	cramoisi	o. cramoisin.
41	j. c.	6	kuria	o. kurta.
44	—	19	vagar	o. vagari.
—	—	25	mormalni	o. mormolni.
55	b. c.	28	pajánzkodás	o. pajánkodás.
—	j. c.	35	Wasen	o. Wiesen.
—	—	46	Genet, Katze	o. Genetkatze.
58	—	8	Gernekájder	o. Pernehájder.
—	b. c.	25	naricula	o. navicula.
68	—	22	tribuli	o. tributí.
75	—	20	szotsna	o. szotsna.
77	j. c.	54	alvens	o. alveus.
84	—	16	cherofyllum	o. chaerophyllum.
94	b. c.	38	bliquitas	o. obliquitas.

Találatnak ezen Nyomtatványban több hibák-is de a' mellyeket a' Szemes Olvasó maga-is észre vehet, és reménylen azokért annál inkább meg enged: hogy én Száz Mélföldnyire távol lévén a' nyomtatásra nem ügyelhettem; külömben-is illy színű sok Nyelvből össze szedett munkákba az aproság hibák el-kerülhetetlenek; a' ki pedig a' Betüket szedte egy nyelven se beszéll, mert néma.

Ezen Könyvetském nyomtatása bé-végezése után küldvén hoz-
zám egy érdemes Hazámfia némelly tiszta Székely
Szókat, mellyekkel még ma is élnek a' Székelyek, azo-
kat is ide nyomtatni szükségesnek találtam.

A.

Akátzios. másba beléakado ember
ok nélkül.
Alittom. Számba sem veszem. p. o.
nemis alittom Péter, Pál akár mit
mongyon.
Anko ember. hitván ember.

Antsori gyermek. vigyázatlan.

Ancsorigok. Ancsorigok. ide s'
tová hiába járok. innen

Atallom, én biz' atallom ezt tele-
kedni. unom.

Acsarog. Rusnyán mérgelődik.

Atzintos. a' föld, midőn nagyon
megkeményedik.

Atzintoskodom. Akaratosko-
dom.

B.

Babirkálok. valakin piszkálok.

Begyess. Kevély Legényről. s'

Belé bősülök, igen szeretem.

Leányról mondják

Belékutulok valamibe, belé vájok

Belezná a' Szövébe, és Kabala

Bélükkenek, történetből, csak
hirtelen, és reménytelenül bé
megyek valahová.

Betze. Kényes kis Gyermek.

Bibelődöm. valamely kis dolog-
gal bajlodom.

Bodoro. a' kinek tsak edgy gyer-
meke van.

Bogarászok. Szőriről, szálára
keresem.

Bojászok, imitt amott járok.

Bölitze. Fejér Juh.

Bősörélek

Bozza, bodza, borza.

Bozlán megszáradt mindenféle
gyenge leveles ág.

Buffanok. ha valami erős esik le,
a'le buffan; ha gyenge, puha,
a'le puffan.

Bü. Szennyes, szurtos, bűdös em-
ber.

Burde. föld alatti hitván kunyho.

D.

Dedergek. mikor fázom

Dermedek. Fel dermedek p. o.
illetlenül tunya mondonleheveredem

Dikiselem. Simitom dörgölöm.

Diszke, milloraj második esztendő
bárány.

Dosszoló. alkalmatlankodom
hogy erre vagy amarra réáve-
gyem.

Dudorászok énekeldegelek.

Duzzasztom. innen Duzzadt.

Duzzogok. örökké mérgelődöm.
innen

Duzzi. Gyermek, Duzzogo em-
ber.

E.

El-kánnadok, el lankadva ma-
gam el botsátom.

El-ebbedek, a' sok esső miatt
az utelebbed, Tavasszal
pedig a' fagy ki engedésekor
Fel-ebbed, az az igen rossz
leszsz. Elgebbedek.

El-ernyedekek, a' szegénység vagy
egyébb miat romlottá lenni.

El-metsevészek. el ajjasodom.

El-izsamodom szép tsendesen
el szőköm. odébb álllok.

El-vitskadok. mikor félre jár a'
szövé.

Eltzondollok, igen el rongyosodom, romlom, p. o. edgy hitván
Udvarháztrol azt mondják; enynye
be eltzondollott.

Eregelek. lassan mendegelek.
Erössmeg. mikor a szövöbe fonal
edgy mást meghágja.

F.

Facsintos.

Fahèjja, fahaja.

Fálángatom, okoson, oldalfélt
szidom.

Fanyalogni, kéntelen menni.

Fántz. Falz

Fatsarog. hiába imide amoda jár.

Fenek fészek Szokták mon-
dani a' legutolsó gyerekekről.

Fentő. kerék küllő, radius.

Fetstéj, az Aszazyoknak a' szü-
lés után való rossz tejek, mely
az ujj kis gyermekből, min-
den gazságot ki hajt.

Fitetek. a' Kutya mikor holmit,
erre s' tova szagolgat.

Fikartz. igen kistsi p. o. adj egy
fikartz tzerénát.

Foszlán, hitván rongy.

Futtam, futottam.

G.

Gal, le dőlt nagyfa az erdőn.

Galagyolok, mindent egybe,
összebeszéllek; a' szájába hadd
galagyoljon a' nyelve.

Gamat, mosdatlan szemét, rus-
nya.

Gárintza, vékony, magass léányka

Garnyatag, ez az idősebből
mondatik.

Gedelgetem, vékonyon táplá-
lom.

Getásza ugyan az.

Gezsemuza, hitván aproság fa.

Göbödöm, az öklömmela' hasát
döfölm.

Göjje, nyöstény sertés v. Kotza.

Gömbörödöm midőn a' hideg meg-
sugorítja ujjaimat.

Görnyet, kényes.

Görnye. a' másnál ha kissebb,
a' mit el bírok.

Gősörög, sugorog a' hasfájá-
ban.

Góts. Bog.

Gurbancs, ágas bogas, megszá-
radt, tüzre való, nagy csutak.
Gurdé, Nagy koroju' füveknek
egybe nőttsége.

H.

Habutskolok a' vízbe.

Hajhá szom, kergetem, ijesztem.

Hajk. egy nagy fa le-vágásakor
azon nagy forgátsok helye, mely
a' le-vágásra szolgál.

Halkal, lassan.

Hántani, hámozni

Hápa hupa, apro sok kis dom-
bok.

Háppog, a' Rétze.

Hapsol, a' kutya.

Handászom, el habarom.

Harélok, sokat beszéllek, innen
harél karél mondatik

Hederegek, Hedergek,

Hengérelem, le hengérelem,
p. o. a' hiúból a' tyukok hengé-
relik le ezt a' török-buzát.

Hersegek, ugy eszik az a' lo,
hogy ugyan herseg.

Hokád zom, El hokád zom,
csak félignyre szunyodom-el.

Hopistálok, ide s' tova járok.

Hopotzálom. ugráltatom karo-
mon a' gyermeket.

Höpor-tsős. Tök, v. ábrázat.

Horkintok. a' haldoklo horkol
egyet.

Hortzogok, mikor alszom.

Hözboz, hirtelen haragos p. o.
hözboz ember ez, vagy amaz.

Hürgy a' fonás közben, megnyá-
lazott tintetske-szösz, melyel
egymásnak a' pofájokhoz vágnak
játékból.

Hutyorog a' gyenge veszszo,
és suhog.

I.

Iker, Kettős gyermek, gemini.

Ikrá nkodom. v. okrá nkodom, hir-
telen megfélemlék valamitől.

Ilomba, Kendermagos-szinü; p.
o. azt mondják a' Székely aszszonyok
jajj Komám Aszszonybe szép
Ilomba tyukja van kigyelmednek,
tarka.

Itsongatom.

Iszamedom. futamedom.

Iszánkodom, télbe Kortsojával.
tuszkálók.

K.

Kabarászok, mindenfelé ke-
resgélve kapdosok.

Kahó, Kahója.

Kajats. az osztováta, tágabb a'
fonainak egyik fele.

Kajtatok, v. Kajtok. p o a'
Leányka a'ládába valamit kajta-
ta.

Kalandorozok.

Kandikálók, Tsalok. nézegetek

Kapdálom. Rapdosom, capto.

Karitsál, a' Tojo tyuk.

Karda lészára ne hányd el holmi-
det, közmondás, azaz csakimigy
amagy.

Kavillálók. Koborlok.

Kauntzoló, mikor kitsi kutya
vagyok.

Keresztülkosullátautánna en-
nek a'dolognak.

Kérőjár a' sebibe.

Riméntsere dem, a' sok ital
miatt a'rézseg embernek szeme.

Kirreg, a' Kotlo tyuk a' lojason
mikor valakit lát.

Köpörödöm, egybe húzodom p.
o. késő ősszel a' Szilva köpörö-
dik, v. köpik.

Kornyadozok. mikor csak
gyengén vagyok beteg.

Kortzogok, ott az egér kor-
tzol.

Kovájgok.

Kudartz, szégyennél több. Ku-
darzt vallott minden dolgaiba.

Kuntzogok. Gyermek koromba
mikor valamit kényesen kérek.

Kurissztolok. kést a' másikkal.

L.

Leb'selek, hiába ülök, töltöm
az időt.

Le-heppenek valahová mint
egy Tehén.

Le-pittyesztem, az ajakamot.

Leptsenek, úgy bevágom a' szá-
dot hogy ugyan meg leptsen.

Lerepsedek.

Le-tortyanok. le rogyok.

Libbentek ha kurtább edgyik-
lábom.

Liphesz ember, hitván, tátso.

Lipinkádzom hintázom.

Lipitzkelek, minden gyengébb állat
ha el törik a'lába, vagy meghibá-
zik, és menyen, lipitzkel, az
erősebb tzi bikel, az ember
Sántit.

Lödörödöm, bé - lödörödöm,
mintedgy tántorogva menyek-bé.

M.

Majszogok.

Makats innen

Makatskodom. engedetlenkedem

Matatok, fitatok, keresgélek.

Megjáro a' szövés' dolgában.

Megkavarítottom keverem.

Megköröplöm.

Meg-mosztolom, a' fogatlan
vén aszszony a' Törökbuzát.

Megpátzolom, a' kendert.

Merkelek.

Mérgztutu, erősmérges gyermek

Megszontyolodom. szomoró-
dom.

Metsevész, innen el-mecsevé-
szek. el ajjasodom.

Mösörögni. szerelmeskedni.

Mőtörgők szerelmeskedem.

Murrantok, kövel hajtok.

N.

Nyalka a' büszkénél kissébb.

Nyaslatok, koslatok, posletek
járkálók.

Nyávo g a'matska.

Nyávo g o k, a' kis Gyermek mi-
kor sir is, nemis.

Nyeke g a' Bival, innen Megnyek-
kenek p. o. ugymeg - toppantám
azt a' békát, hogy megnyekkene
belé.

Nyikog, az idéllen, s' halálán
valo kis malatz.

Nyörszög a' kis Gyermek mikor
felébred.

Nyürrögök, a' Seregély fiak.

Nyüsgeteg, helyt nem ülő.
a' nyütőljö.

Nyüstöl a' Fejérnépmikor min-
denfelé satrat.

O.

Ondo A' Kásából a' meg törés u-
tán ki szitált liszt.

P.

Pallag. parlag.
 Parapát y, Eleven, friss, szós,
 beszédes gyermekről szokták mon-
 dani.
 Paré'sa, Pré'sa megleghammu.
 Pássa do z o m, rusnyán sokat ási-
 tozom.
 Pát z. Kender fő.
 Pemhedés, innen megpemhedek.
 peshedek.
 Piliszn ye. innen
 Piliszn yédem. penészedem.
 Pintyelek. vékony fonalat fonok.
 Piperés a z e m b e r. ezifrálkodo.
 Piponya, harmat.
 Plünnyögök, mikor borju le-
 szek.
 Polo'snak, a' fészekben megha-
 gyatott tejás, hogy még tojjanak
 hozzá.
 Pondro. nyü, féreg.
 Ponkostor. a' szövésben.
 Poszátlom. sokfelé oszlom,
 Pözme, pezme. Az erdön meg
 száradt ágak.
 Pusmogók, suttogok.
 Puffanok. dördülök

R.

Ratymatok. rakosgatok.
 Ré, által járo hely.
 Retyesz, Ügyeskitsi valami, p.
 o. ez edgy retyesz menyetske.
 Ribasztás, innen megribasz-
 tom. meg ijesztem erőssen.
 Rikhám, az osztóvátába
 Rimánko dom, reménkedem.
 Rippadozok, félelmesen kiabálok.
 Rittyeggek, Rittyegtetek az os-
 torral.
 Ritzállya a', farát mikor szítál.
 Rizzamodom, félek
 Rökörzödés, innen megröközö-
 döm.
 Rostikádzik, a' vászon ha fona-
 lak nyulnak kibelőlle.
 Rozongatom lassan dorgálom.

S.

Sajlottatom, hosszaszon kinzom
 Salaplok, sokat járkalok.
 'Sana. zsimbes aszszony.
 Satratok. ide 's tova kapok.
 Seréb. harmintz szál fonal. v. tiz Ige
 Sifitelek lábba surlom a' földet.
 Som pordálok, járkalok.
 Szarmálo dom.
 Sze me r k é l e k, szemenként sze-
 degetek
 Sze pegek, félek.
 Szipogok, a' gyermek sirva szív
 lélekzetet.
 Szontyolodom. el vész kedvem
 Szuszim uszi e m b e r. phr.
 'Sukutolok, a' más fülbe pusmog-
 va valamit szollok, sugok.
 Sürölködöm - Surolodom.

T.

Tabajdok. tajdok, mótskos.
 Tépelodom, igyekszem.
 Tilimitteni, le-tsendesíteni.
 Tints, tsomo fonal.
 Tökölödöm, bajlodom.
 Tömör'sök, törpe.
 Tongyo. Típpanos, széles láb.
 Tsármálok, sokat kiabálok.
 Tsávé ember, sok hitvánt beszéllő.
 Tseplesz, hitván.
 Tseszle. kítsi hitván tortyos.
 Tzibikelek, sántikálok.
 Tzipárolom, tzibárolom. tépászom.
 Tzirokálok, ab Cicuro. simogatom.
 Tzombászom.
 Tzondolom. El tzondollom. rongyo-
 sodom.
 Tzerholom.
 Tsingoládzom, ab instrangulo.
 Tshivadozok.
 Tsoszogtatok, lábomat huzom.
 Tsükerészek.
 Tsükörgök tsipeszke dem.
 Zellettség, Atyafiság.
 Zürbölök, hörpölök.
 Vádlom. Vityálo dom.
 Üttem. Ütöttem.

